

การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่”

นางสาวสุวรรณมาศ เหล็กงาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A SOCIAL CONSTRUCTION OF NOSTALGIA
IN “WAN WORN YANG WAN YOO” PROGRAM

Miss Suwannamas Lekngam

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประกอบสร้างภาพเพื่อการโยยหาอดีตในรายการ
"วันวานยังหวานอยู่"

โดย

นางสาวสุวรรณมาศ เหล็กงาม

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุกต เบญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

.....
(รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสุข หินวิมาน)

สุวรรณมาศ เหล็กงาม : การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการ "วันวาน
ยังหวานอยู่". (A SOCIAL CONSTRUCTION OF NOSTALGIA IN "WAN WORN
YANG WAN YOO" PROGRAM) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.สุธี พลพงษ์, 258
หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการวันวาน
ยังหวานอยู่ 2) เพื่อวิเคราะห์วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ และ 3)
เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามาชมรายการและความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหา
อดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิง
คุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Textual Analysis) ของรายการวันวานยังหวานอยู่ ทำการ
สัมภาษณ์เจาะลึกผู้ผลิตรายการเพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ และสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ชมรายการเพื่อ
นำมาวิเคราะห์ประเด็นด้านผู้รับสารด้วย

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในหลากหลายแง่มุมทั้ง
ในเชิงบวกและเชิงลบ จากการวิเคราะห์เนื้อหารายการพบว่า 1) เนื้อหารายการมีวันวานของคนทุกอายุ 2) มี
เนื้อหาที่เป็นวันวานของเขารับเชิญมากกว่าเนื้อหาที่เป็นวันวานของสังคม และ 3) เนื้อหารายการสะท้อนให้เห็น
ถึงภาพอดีตใน 2 ลักษณะคือ เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว และเนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมี
อยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน โดยการนำเสนอเนื้อหาอดีตจะมีลักษณะการ
ประกอบสร้างความหมายใน 2 แบบ คือ การประกอบสร้างความหมายเพื่อการย้อนอดีต (Retro) และการ
ประกอบสร้างความหมายเพื่อการโหยหาอดีต (Nostalgia) ด้านวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตใน
รายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ใน 5 ลักษณะ
คือ การผสมผสาน (Hybrid) การจำลอง (Simulation) การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear) การตัดปะ
(Cut and Paste) และการทำซ้ำ (Repetition)

ประเด็นด้านผู้รับสารพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่มีความสนใจที่เข้ามาชมรายการในสอง
ประเด็นเดียวกันคือ มีความสนใจในการดำเนินรายการของพิธีกร และความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาย้อน
เรื่องราวในอดีต ด้านการตีความพบว่า 1) ปัจจัยความแตกต่างด้านคลังแห่งความรู้ทางสังคมจากประสบการณ์
ที่มีเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตของผู้ชมแต่ละคนมีผลต่อการถอดรหัสความหมายมากกว่าปัจจัยความแตกต่างด้าน
อายุ และแม้ว่าผู้ชมจะมีการตีความที่แตกต่างหลากหลายในส่วนของรายละเอียดปลีกย่อย แต่ทว่าท้ายที่สุดการ
ตีความหมายก็จะอยู่ภายในกรอบความหมายที่เป็นใจความหลักๆตามที่ผู้ผลิตรายการเข้ารหัสความหมายไว้
2) การตีความของผู้ชมเป็นการตีความแบบ Retro เสียส่วนใหญ่ และมีเพียงส่วนน้อยที่เป็นการตีความแบบ
Nostalgia 3) ปัจจัยที่สำคัญต่อการตีความคือประสบการณ์ของผู้ชมที่จะนำมาเทียบกับอดีตที่นำเสนอในรายการ

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่อนิติศ.....
สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2552.....

5084763428 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORDS : NOSTALGIA / SOCIAL CONSTRUCTION / VARIETY TALK PROGRAM

SUWANNAMAS LEKNGAM : A SOCIAL CONSTRUCTION OF NOSTALGIA
IN "WAN WARN YANG WAN YOO" PROGRAM. THESIS ADVISOR :
ASSOC.PROF.SUTEE POLPHONG, 258 pp.

The objectives of this qualitative research were to study 1) exploring contents that reflect past images in "Wan Warn Yang Wan Yoo" Program; 2) analyzing a method of social construction of nostalgia in "Wan Warn Yang Wan Yoo" Program; and 3) analyzing and comparing the interest in watching the program and understanding the meaning of past images presented by "Wan Warn Yang Wan Yoo" Program of old generation and new generation of viewers. The study was based on 1) the textual analysis approach; 2) in-dept interviews with program production team; 3) in-dept interview with audiences.

It was found from the research that contents of "Wan Warn Yang Wan Yoo" Program reflects past images in many aspects that would reflect the past images, both negative and positive. According to the analysis of contents, it was found that 1) the contents of program contain past of every generations; 2) the contents of program contain past images of celebrities more than past images of society; 3) the program contains contents reflecting past images in 2 ways that are contents reflecting passed images in the past and contents reflecting the beautiful ones in the past but is lost in the current society. The characteristics of presentation of past contents would be for social construction meaning in 2 types that are retro and nostalgia.

Method of a social construction of nostalgia in "Wan Warn Yang Wan Yoo" Program shows the characteristics that is consistent with postmodernism concept in 5 items that are hybrid, simulation, non-linear, cut and paste, and repetition.

It was found on the issue of audience that old generation and new generation pay attention on watching the program conducted by hosts and the attention in the presentation of past contents. On interpretation, it was found that 1) factor of differences on stock of knowledge from experience of each viewer would affect decoding more than factor on difference of ages ; 2) the interpretation of viewers mostly are retro way and only some of a few interpret it as Nostalgia; 3) important factors that affect interpretation is experience of each viewer to be linked with the past images presented by "Wan Warn Yang Wan Yoo" Program.

Department : ... Mass Communication Student's Signature

Field of Study : Mass Communication Advisor's Signature

Academic Year : 2009

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายๆท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมสุข หินวิมาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตา ให้คำชี้แนะ และช่วยเหลือผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณอรพรรณ วัชรพล กรรมการผู้จัดการบริษัท โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ทีมงานรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ไม่ว่าจะวันวาน วันนี้ หรือวันหน้า ภาพความทรงจำในช่วงเวลาของการเป็นส่วนหนึ่งในทีมงานรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ก็จะเป็นวันวานที่หวานอยู่ในใจของผู้วิจัยตลอดไป

ขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ทุกท่าน ที่สละเวลาอันมีค่ามาให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอบพระคุณบุคคลในครอบครัว “คุณพ่อพิสันต์ และคุณแม่วิไลพร เหล็กงาม” ที่เสียสละหยาดเหงื่อ แรงกาย แรงใจ เพื่อความสำเร็จของลูกในวันนี้ และขอบคุณ “อภิรดา เหล็กงาม” น้องสาวผู้รับฟังปัญหาและให้กำลังใจเสมอมา

ขอบคุณ “คุณวาสิรินทร์ สีเสียม” ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณ “ชลธิชา ชูชาติ” เพื่อนผู้คอยรับฟังปัญหา ให้กำลังใจ และร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันมา และสุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ “ประสบการณ์ชีวิตในวันวานทั้งหวานและขม” ที่สอนให้ผู้วิจัยเข้มแข็งอดทนจนสามารถก้าวสู่วันได้ความสำเร็จอีกขั้นหนึ่งของชีวิตได้ในวันนี้

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหำนำการวิจัย.....	9
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	9
ข้อสันนิษฐานการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการโยยหาอดีต.....	14
แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม.....	30
แนวคิดการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร และการถอดรหัสของผู้รับสาร.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์และรายการสนทนาทางโทรศัพท์.....	36
แนวคิด Structured Polysemy ของ David Morley.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	54
แหล่งข้อมูล.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
การนำเสนอข้อมูล.....	61

บทที่ 4 เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต.....	62
บทที่ 5 วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	134
การผสมผสาน (Hybrid) ความเป็นอดีตเข้ากับความเป็นปัจจุบัน.....	135
การจำลอง (Simulation).....	145
การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear).....	148
การตัดแปะ (Cut and Paste).....	152
การทำซ้ำ (Repetition).....	156
บทที่ 6 ความสนใจที่เข้ามาับชมรายการ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อ	
การโหยหาอดีต ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่.....	187
เปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามาับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ ของผู้ชม	
คนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่.....	189
การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการ	
วันวานยังหวานอยู่ ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่.....	194
บทที่ 7 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	229
สรุปผลการวิจัย.....	229
อภิปรายผลการวิจัย.....	250
ข้อเสนอแนะ.....	253
รายการอ้างอิง.....	254
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	258

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 1.1	แสดงค่าเฉลี่ยอัตราผู้ชมรายการ (Rating) รายการวันวานยังหวานอยู่ ที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2547-2551.....	7
ตารางที่ 4.1	แสดงแขกรับเชิญและเนื้อหาหลักของรายการวันวานยังหวานอยู่.....	63
ตารางที่ 4.2	แสดงหมวดหมู่ของเนื้อหาสารที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการ วันวานยังหวานอยู่.....	97
ตารางที่ 4.3	แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	103
ตารางที่ 4.4	แสดงอายุของแขกรับเชิญ (Guest) ในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	114
ตารางที่ 4.5	แสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ในสองลักษณะ.....	118
ตารางที่ 6.1	แสดงข้อมูล “ผู้ชมคนรุ่นเก่า”.....	188
ตารางที่ 6.2	แสดงข้อมูล “ผู้ชมคนรุ่นใหม่”.....	188

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต ในรายการ “วันวานยังหวานอยู่”.....	13
ภาพที่ 2.1 แสดงการเกิดการโหยหาอดีต (Social Construction of Nostalgia).....	25
ภาพที่ 2.2 แสดงองค์ประกอบของรายการสนทนาทางโทรทัศน์.....	37
ภาพที่ 4.1 แสดงระดับ (level) ความใกล้/ไกลของเนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยัง หวานอยู่.....	102
ภาพที่ 4.2 แสดงลักษณะการประกอบสร้างความหมายของเนื้อหาย้อนอดีตในรายการ วันวานยังหวานอยู่.....	130
ภาพที่ 5.1 เกียรติ กิจเจริญ และพียดา อัครเศรณี พิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่.....	137
ภาพที่ 5.2 การจัดฉากหลักในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	142
ภาพที่ 5.3 การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	143
ภาพที่ 5.4 การใช้หมอกควันเพื่อสร้างบรรยากาศรายการ.....	144
ภาพที่ 5.5 การจัดฉากประกอบในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	145
ภาพที่ 5.6 การจัดฉากประกอบในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	146
ภาพที่ 5.7 การแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่.....	153
ภาพที่ 5.8 การแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่.....	154
ภาพที่ 5.9 การตัดแปะภาพเพื่อสื่อความหมายของเรื่องราวในอดีต.....	155
ภาพที่ 5.10 การใช้ภาพนิ่งมาประกอบการสนทนาในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	157
ภาพที่ 5.11 ภาพนิ่งที่นำมาใช้เป็นภาพ Insert ในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	158
ภาพที่ 5.12 ภาพเคลื่อนไหวที่นำมาใช้เป็นภาพ Insert ในรายการวันวานยังหวานอยู่.....	158
ภาพที่ 5.13 การย้อมสีภาพเพื่อให้ความรู้สึกถึงการหวนนึกถึงภาพในอดีต.....	167
ภาพที่ 5.14 ภาพโลโก้รายการวันวานยังหวานอยู่.....	168
ภาพที่ 6.1 ตัวอย่างภาพจากรายการ “ตามไปดู”.....	205
ภาพที่ 6.2 ตัวอย่างภาพจากรายการ “ตามไปดู”.....	206
ภาพที่ 6.3 ตัวอย่างจากภาพการพูดคุยย้อนวันวานถึง “นางงามในอดีต”.....	209
ภาพที่ 6.4 ตัวอย่างจากภาพการพูดคุยย้อนวันวานถึง “นางงามในอดีต”.....	210

ภาพที่ 6.5	ตัวอย่างจากภาพการเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์”.....	213
ภาพที่ 6.6	ตัวอย่างจากภาพการเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์”.....	213
ภาพที่ 6.7	ตัวอย่างจากภาพการจำลองบรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด”.....	216

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หลายปีที่ผ่านมาเป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้งสังคมและคนไทยของเรา กำลังหวนหาเรื่องราวในอดีตของตนเอง เริ่มตั้งแต่หลายปีก่อนที่เรามีภาพยนตร์เรื่องนางนาก มนต์รักทรานซิสเตอร์ โก๋หลังวัง และที่โด่งดังคือภาพยนตร์เรื่องแฟนฉัน ด้านผู้ผลิตละครโทรทัศน์ก็พยายามผลิต “ละครพีเรียด” (period) ออกมาสู่ผู้ชม อย่างเช่น เรื่องสี่แผ่นดิน ที่ช่วยหรือฟื้นความทรงจำที่สวยงามในอดีต รวมไปถึงวงการเพลงที่มีการกลับมารวมตัวกันของศิลปินที่แยกวงไปแล้ว การนำเพลงเก่ามาร้องใหม่ดังที่มีคอนเสิร์ตแบบ “Retro” ซึ่งดึงดูดให้ผู้คนสนใจติดตามอย่างต่อเนื่อง ปรัชญาการณีกีกล่าวมาข้างต้น ส่อนัยให้เห็นว่า สังคมและคนในบ้านเรากำลังมีอาการที่อาจเรียกว่า “การโหยหาอดีต”(Nostalgia) (นัทธชัย ประสานนาม, 2550)

ในยุคปัจจุบันเรากำลังต้องมาหาความหาของที่เคยกวาดทิ้งไปแล้ว ดังเช่นที่เราจะมองเห็นอาการโหยหาวันคืนอันเลิศแต่หนหลัง (Nostalgia) ของชนชั้นกลางไทยที่ไฝฝันอยากจะได้ชีวิตอันสงบสุขริมแม่น้ำเจ้าพระยา จนกระทั่งบ้านจัดสรรนำเอามาเป็นจุดขายในงานโฆษณา หรือการย้อนกลับมาของละครย้อนยุค (period) เช่น สองฝั่งคลอง ทวิภพ สี่แผ่นดิน คือหัตถ์ครองพิภพ ฯลฯ รวมทั้งการหันไปหาเครื่องเงินโบราณ และของประดับแบบเก่า เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2539)

ปรากฏการณ์หวนกลับไปใช้ของดั้งเดิมในอดีต ไม่ว่าจะเป็แฟชั่นเสื้อผ้าต่างๆ คนไทยบางกลุ่มที่นิยมใส่ผ้าไหม ผ้าฝ้ายทอมือ สวมใส่เครื่องเงิน นิยมฟังเพลงเก่าในอดีต หรือการมีวิถีชีวิตที่พยายามปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติมากที่สุด ถึงแม้จะอยู่ในเมืองก็ตาม และการที่ผู้คนนิยมยุคสมัยแห่งอดีตสามารถบริโภคสิ่งของตามที่ตนเองปรารถนาได้นั้น สื่อต่างๆ นับว่าเข้ามามีส่วนเช่นกัน อาทิเช่น การบริโภคดนตรีสมัยเก่าโดยผ่านเทปเพลงหรือจากโทรทัศน์ และด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการถ่ายทอดคอนเสิร์ตย้อนยุคผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้วย การดูรูปแบบของแฟชั่นย้อนยุคจากนิตยสารหรือแมกกาซีน การบริโภคอาหารหรือสินค้าสมุนไพรโดยผ่านข้อมูลทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวิทยุ แม้กระทั่งผู้ที่สนใจในสมุนไพรไทยนานาชนิดก็สามารถหาได้จากสื่ออินเทอร์เน็ตด้วย (ทัศนีย์ มีวรรณ, 2542)

ในทางการตลาด ปรากฏการณ์โหยหาอดีตเปิดตลาดในแนวทางที่เรียกว่า “Retro Marketing” ซึ่งได้นำความต้องการบริโภคในความหมายของสิ่งที่ผ่านมาแล้วในอดีตกลับมาใหม่

โปรดักต์ (Product) ที่เห็นง่าย ๆ อย่างเช่น การกลับมาฮิตใหม่ของกล้อง LOMO และ HOLGA ในหมู่คออินดี้ที่หันมานิยมกล้องคอมแพคที่ใช้ฟิล์มที่เน้นนำเสนอมุมมองแปลก ๆ แทนกล้องดิจิทัล หรือแม้แต่ไซรด์จักรยานยนต์ขนาดเล็ก YAMAHA FINO ที่ฮิตกันทั่วบ้านทั่วเมือง ก็ได้รับอิทธิพลมาจากทรวดทรงของ Vespa ที่นิยมอย่างแพร่หลายตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950 (Vespa และ Lambretta สามารถสร้างยอดขายได้มากชนิดที่วงการรถสองล้อไม่เคยมีมาก่อน ก่อนถึงจุดตกต่ำในช่วงทศวรรษ 1960 เมื่อผู้บริโภคหันไปนิยมใช้รถยนต์ขนาดเล็กที่มีราคาถูกลงแทน เช่น Fiat 500 และ Fiat Mini เพราะป้องกันฝนและอากาศหนาวได้ดีกว่า) กิจกรรมการตลาดที่เกิดขึ้นของกระแส Retro ไม่ได้เป็นเพียงแค่สไตล์หรือการมีสีสันที่สดแตกต่างจากยุคที่เป็นอยู่ ส่วนใหญ่ Retro ที่ยังถือว่ารุ่มร่ามอยู่ก็คือ ตั้งแต่ช่วงปี 50's 60's 70's 80's ที่ถือเอาช่วงชีวิตของคนบางคนที่เกิดและมีอายุประมาณ 20 -50 ปี (ถือเป็น Nostalgia แบบมีประสบการณ์ร่วม - ผู้วิจัย) ซึ่งคนที่อายุน้อยกว่านี้บรรยายการหวนคิดถึงอดีตยังไม่มีความชัดเจน เพราะยังถือว่ามีควมร่วมสมัยอยู่มาก คือ "ขาดประสบการณ์ร่วม" จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจของกลุ่มเป้าหมายในตลาด Retro ส่วนใหญ่มักจะเป็นวัยทำงาน การสร้างความรู้สึกลึกลับย้อนกลับไปสู่อดีตเป็นการเดินทางที่ประกอบด้วยหลายทางทั้งอารมณ์ความรู้สึก วิถีชีวิต แฟชั่น และวัฒนธรรม กระแส Retro จึงค่อนข้างครอบคลุมเกือบทุกด้านเท่าที่จะเป็นไปได้ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่ของตกแต่งเล็กๆ ภายในบ้าน ร้านอาหาร ดนตรี ภาพยนตร์ การแต่งกาย จนก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอย่างแผ่นเสียงหรือเครื่องเล่นแผ่นเสียงโบราณ ร้านขายของเก่า ร้านเฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ (นิตยสาร D-life, 2551 อ้างถึงใน <http://dlifestyle.multiply.com/journal/item/97/97>)

การโหยหาหรือถวิลหาอดีต (nostalgia) เป็นวิธีการมองโลกหรือวิธีการให้ความหมายแก่ประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์อย่างหนึ่ง โดยเน้นความสำคัญของจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนใน "ปัจจุบันขณะ" ที่มีต่ออดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว เราต้องถวิลหาอดีตก็เพราะมันเป็นไปไม่ได้ที่จะย้อนกลับไปหาอดีตในโลกของความเป็นจริง นอกเสียจากสร้างหรือจำลองมันขึ้นมาใหม่ในรูปของเรื่องเล่าและความทรงจำรูปแบบต่างๆ การโหยหาอดีตเป็นส่วนสำคัญในโครงสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์แต่ละคน เช่นเดียวกับสังคมซึ่งเป็นภาพสะท้อนในองครวม ผู้คนและสังคมต่างก็โหยหาหรือย้อนเวลากลับไปหาอดีต เพราะอดีตมีเสน่ห์และมีพลังอย่างมหาศาลต่อความรู้สึกและจินตนาการ ดูเหมือนว่าทุกคนใช้ช่องทางจินตนาการและช่องทางวัฒนธรรมในการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบขีดจำกัดของสถานที่และกาลเวลาในโลกของความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะไม่มีใครย้อนเวลากลับไปสู่โลกของอดีตได้ในทางกายภาพ ดังนั้น การโหยหาหรือถวิลหาในรูปแบบต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถกระทำได้และมักกระทำอยู่เสมอจนกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของปัจเจกบุคคลและวิถีวัฒนธรรมของสังคมโดยทั่วไป (พัฒนา กิติอาษา, 2546)

การโหยหาอดีต เป็นการจินตนาการถึงโลกที่เราได้สูญเสียไปแล้ว (imagination of a world we have lost) โลกที่เราในฐานะปัจเจกบุคคลและสมาชิกของหน่วยงานสังคมวัฒนธรรมต่างก็เคยมีประสบการณ์ร่วมกันมาในอดีต โลกที่เคยเป็นจริงในอดีตแต่มาบัดนี้เหลือไว้เพียงความทรงจำและประสบการณ์ให้เราได้ระลึกถึง โลกที่ว่่านีเราสามารถติดต่อสื่อสารกับมันได้ก็ต่อเมื่อเราอาศัยช่องทางที่เรียกว่า “จินตนาการ” ซึ่งถูกหล่อหลอมมาโดยประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ที่สำคัญคือ เราสามารถสัมผัสหรือจับต้องมองเห็นโลกที่เราสูญเสียไปแล้วนั้นได้อีกครั้ง ถ้าหากเราสามารถสร้างภาพตัวแทนโดยการผลิตซ้ำหรือฉายซ้ำจาก และโดยความทรงจำด้วยการย้อนกลับไปจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่อีกครั้ง (Kelly, 1986 อ้างถึงใน พัฒนา, 2546) จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แม้เราจะไม่สามารถกลับไปสู่ออดีตได้ใน “โลกแห่งความเป็นจริง” (real world) แต่ทว่าเราก็สามารถกลับไปสู่ออดีตได้ด้วย “โลกแห่งจินตนาการ” (imagined world)

การย้อนกลับไปจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่ผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ เป็นวิถีทางในการตอบสนองการโหยหาอดีตของคนในสังคมไทยที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ปรากฏการณ์โหยหาอดีตในสื่อมวลชนนี้ชี้ให้เห็นว่า สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการตอบสนองการโหยหาอดีตของคนในสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แฟชั่นการแต่งกายยุคคุณแม่ยังสาวของเหล่าดารารายรุ่น ความทรงจำสีจางในภาพยนตร์ เรื่องแฟนฉัน ภาพยนตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวร คอลัมน์ good old days ในนิตยสาร a day ภาพตัวแทนสังคมไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ในละครนางทาส เพลงซึ่งแบบฉบับของวงดิอิมพอสสิเบิลที่ถูกเปิดในรายการวิทยุ ภาพบันทึกความทรงจำเก่าๆ ใน Hi 5 ช่วงแจ้ววันวานในรายการสามสิบบยังแจ้ว โฆษณาการท่องเที่ยวเยี่ยมชมเมืองโบราณ ของเล่นย้อนยุคที่ปรากฏในเว็บไซต์ขายของเล่นออนไลน์ รายการสารคดีอนุรักษ์ความเป็นไทย รายการสารคดีข่าวย้อนรำลึกผลงานของบุคคลสำคัญในอดีต การนำเสนอภาพความประทับใจของเหล่านักกีฬาไทยที่เคยพิชิตเหรียญรางวัลจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในอดีต การย้อนวันวานไปกับคนดังในรายการวันวานยังหวานอยู่...”

ที่กล่าวมานี้ เป็นตัวอย่างของผลงานที่พบจากปรากฏการณ์โหยหาอดีตในสื่อมวลชนไทยในยุคปัจจุบัน

นอกจากตัวอย่างผลงานทางสื่อมวลชนที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังพบงานวิจัยทางวิชาการซึ่งผลการศึกษพบว่า มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการโหยหาอดีตในสื่อมวลชนแต่ละประเภท ดังนี้

ผลการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมตามทฤษฎีของสุนทรียศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่” (นิโลบล โควาพิทักษ์เทศ, 2535) พบว่า ในผลงานเพลงไทยสมัยนิยมมีลักษณะของการทำซ้ำ ดังนี้

- การนำเพลงเก่ามาผลิตใหม่ในรูปแบบของการรวมเพลงฮิต เช่น ผลงานเพลงชุดรวมบทเพลงที่ผูกพัน รวมบทเพลงที่ระลึก ของธงไชย แมคอินไตย์
- การนำเพลงเก่ามาผลิตใหม่ ขับร้องใหม่โดยนักร้องคนเดิม เช่น ผลงานชุดอภิมหาอมตะนิรันดร์กาล ของสุเทพ วงศ์กำแหง
- การนำเพลงเก่ามาผลิตใหม่ ขับร้องใหม่โดยนักร้องคนใหม่ เช่น ชุดแม่ไม้เพลงไทยชุดที่สาม นำผลงานเพลงดังในอดีตของสุรพล สมบัติเจริญ มาขับร้องใหม่โดยจักรพรรณ์ อาบครบุรี
- การลอกทำนองเพลงต่างชาติมาใส่เนื้อร้องภาษาไทย เป็นการนำเนื้อร้องภาษาไทยใส่ลงในทำนองเพลงต่างชาติที่ผู้ฟังชื่นชอบหรือมีความคุ้นเคยกับทำนองเพลงเหล่านั้นอยู่ก่อนแล้ว
- การทำซ้ำในลักษณะของการทำเป็นชุด (Series) กล่าวคือ เนื้อหาของเพลงบอกเล่าเรื่องราวของตัวละครหลักตัวหนึ่งต่อเนื่องกันเป็นตอนๆ ในหลายเพลง
- การทำซ้ำในลักษณะของการเปลี่ยนเนื้อร้อง โดยการนำผลงานเพลงที่กำลังเป็นที่นิยมมาเปลี่ยนเนื้อร้อง

ปรากฏการณ์การทำซ้ำ นับว่าเป็นการให้คุณค่ากับการนำผลงานเพลงเก่าที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาผลิตซ้ำใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง “การขยายอดีตทางวัฒนธรรมและสร้างชีวิตให้มันกลับมาอีกครั้งหนึ่ง” อันจะสามารถเป็นวิถีทางในการตอบสนองการโยยหาอดีตทางวัฒนธรรมของคนฟังได้ (โปรดดูเพิ่มเติมใน นิโบล โควาพิทักษ์เทศ, 2535)

ผลการวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยของผู้กำกับรุ่นใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2538 - 2540” (เพ็ญสิริ เสวตวิหारी, 2541) พบการโยยหาอดีตในภาพยนตร์จำนวน 4 เรื่อง โดยมีความแตกต่างในวิธีการนำเสนอซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ การโยยหาอดีตโดยใช้ตัวละครและเพลงประกอบเป็นสื่อสะท้อนความรู้สึก ลักษณะที่สองก็คือ การที่ภาพยนตร์ทำหน้าที่สะท้อนความรู้สึกโยยหาอดีตผ่านเนื้อหาของเรื่องในส่วนต่างๆ เป็นการนำเสนอแบบแผนตายตัว (Stereotype) ของชุดค่านิยมในอดีต ภาพยนตร์ทั้ง 4 เรื่องเป็นตัวอย่างของการนำเสนอเนื้อหา “การโยยหาอดีตช่วงเวลาอดีตและการดำรงคตินิยมในอดีตที่สวยงาม เป็นการโยยหาอดีตที่เคยมีและสวยงาม โดยเน้นที่ความสูญหายไปจากปัจจุบัน” (โปรดดูเพิ่มเติมใน เพ็ญสิริ เสวตวิหारी, 2541) ตัวอย่างเช่น

“การโยยหาการทำหน้าที่ของพ่อที่มีต่อครอบครัว ซึ่งขาดหายไปในปัจจุบัน” (ในภาพยนตร์เรื่อง “ฝันบ้าคาราโอเกะ”)

“การโยยหาความสวยงามของเมืองในอดีต” (ในภาพยนตร์เรื่อง “ลับแลคนมหัศจรรย์”)

“การโยยหาอภิมหาคุณค่าความงามของการดำเนินชีวิตในอดีตของชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์” (ในภาพยนตร์เรื่อง “เพื่อเพื่อน เพื่อฝัน เพื่อวันเกียรติยศ”)

“การโยยหาอาลัยความสวยงามของสังคมในขณะหนึ่งที่มีการใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาของ
สภาพบุรุษนักร้อง” (ในภาพยนตร์เรื่อง “2499 อันธพาลครองเมือง”)

ผลการวิจัยเรื่อง “นิตยสาร a day กับภาพสะท้อนของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยแบบโพสต์โม
เดิร์น” (การณิก ยิ้มพัฒน์, 2548) พบว่า การนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบของนิตยสาร a day มี
คอลัมน์ที่สะท้อนการโยยหาอดีตอย่างชัดเจน ได้แก่ คอลัมน์ good old days (เรื่องราวดีๆ ในปี
เก่าๆ) คอลัมน์ something (เรื่องเล่ารื่นรมย์จากสิ่งของในความทรงจำ) คอลัมน์ years ago (นำ
ข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์จากปีก่อนๆ ของเดือนเดียวกันกับเดือนที่นิตยสาร a day ฉบับนั้นๆ ตีพิมพ์
มานำเสนอในลักษณะการเล่าข่าวและให้แง่คิดเล็กๆ น้อยๆ ประกอบ) คอลัมน์ period people (ว่า
ด้วยเรื่องของคนในอดีตที่คิดต่างจากคนในยุคสมัยเดียวกัน) และคอลัมน์ทางข้างเผือก (หยิบเอา
แบบเรียนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา “มานะ มานี และผองเพื่อน” มาเล่าใหม่ในแบบของ
นิตยสาร a day) จะเห็นว่านิตยสาร a day ได้ให้ความสำคัญกับอดีตที่หายไป อันเป็นอดีตที่อยู่ใน
ความทรงจำ แล้วนำอดีตนั้นมาจำลองใหม่ผ่านรูปแบบการนำเสนอในแบบของนิตยสาร a day

ผลการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิง” (ศิริพงษ์
สุทธิโยธิน, 2534) พบว่า รายการ “จันทร์กระจิบ” เป็นรายการที่มีการย้อนเวลาไปหาอดีต นำเอา
เรื่องเก่ามาเล่าใหม่ เอาเรื่องที่เคยเป็นความทรงจำความประทับใจและความสุขในอดีตมาเล่าสู่กัน
ฟัง ลักษณะของการนำเสนอรายการจึงเป็นภาพสะท้อนสังคมอย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนใน
ยุคปัจจุบันเริ่มจะหันกลับไปสู่ความดีงามในอดีต เป็นสภาพสังคมที่ผู้คนพยายามจะทำอะไรที่เป็น
การรำลึกถึงอดีต คร่ำครวญถึงสิ่งที่ดีงามที่สูญหายไป เป็นลักษณะของสังคมที่กำลัง “โยยหา
สวรรค์หาย” จะสังเกตได้จากการพยายามทำซ้ำ (Reproduction) ด้วย “การจำลองแบบทาง
วัฒนธรรมในอดีต” แล้วนำมาเสนอใหม่ในรูปแบบที่ปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยและการบริโภค
ซึ่งมีทั้งการนำมาปรับปรุงใหม่ (Retake) โดยการนำเอาของเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบเดิม และ
การสร้างใหม่ (Remake) โดยการนำเอาของเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่

จากกรณีตัวอย่างงานวิจัยในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า สื่อมวลชนไทยได้เข้ามามีบทบาทในการ
ตอบสนองการโยยหาอดีตของผู้คนในสังคม โดยการย้อนกลับไปจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมา
ใหม่ ซึ่งสามารถกระทำผ่านสื่อมวลชนได้ในหลายรูปแบบ ดังตัวอย่างของผลงานเพลง ภาพยนตร์
นิตยสาร และรายการโทรทัศน์ ที่ปรากฏในงานวิจัยข้างต้น ซึ่งจะเห็นว่า สื่อมวลชนแต่ละประเภท
ก็จะมีการจำลองอดีตในระดับความชัดเจนมากน้อยแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ผลงานสื่อมวลชน

บางชั้นอาจมีการประกอบสร้างการจำลองอดีตที่เห็นได้ชัดเจน ในขณะที่ผลงานบางชั้นอาจต้องอาศัยการตีความเชิงลึกจึงจะพบ

การจำลองอดีตผ่านสื่อมวลชนที่พบเห็นอยู่มากในปัจจุบัน คือ การจำลองอดีตขึ้นมาใหม่ผ่าน “สื่อโทรทัศน์” ซึ่งเป็นสื่ออันทรงอิทธิพลในการสื่อสารทั้งภาพและเสียง สามารถเข้าถึงผู้ชมอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว มีความสามารถในการถ่ายทอดความเป็นจริง สร้างความน่าเชื่อถือ และโน้มน้าวใจสูง ทั้งยังเป็นสื่อที่ผู้ชมส่วนใหญ่สามารถเปิดรับได้อย่างสะดวกง่ายดาย โดยในแต่ละวันมนุษย์จะใช้เวลาในการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อต่างๆ ถึง 45% ซึ่งสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ใช้มากที่สุด (สุทธิ พลพงษ์, 2550) ดังนั้น สื่อโทรทัศน์จึงสามารถเข้ามามีบทบาทในการตอบสนองการโหยหาอดีตของผู้คนในสังคมปัจจุบันได้ง่ายและกว้างขวางกว่าสื่ออื่นๆ เราจึงพบเห็นการจำลองอดีตขึ้นมาใหม่ในรายการโทรทัศน์หลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น ละคร โฆษณา มิวสิกวิดีโอ รายการสารคดี รายการสนทนาทางโทรทัศน์ (Television Talk Program) รายการเกมโชว์ รายการข่าว รายการเล่าข่าว หรือแม้แต่การนำภาพยนตร์เก่ามาฉายซ้ำผ่านจอโทรทัศน์ เป็นต้น จะเห็นว่ารายการโทรทัศน์แต่ละรูปแบบก็จะมีวิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น ละครโทรทัศน์และมิวสิกวิดีโอจะมีการประกอบสร้างที่ทำให้ดูเกินความเป็นจริง (dramatize) รายการสนทนาทางโทรทัศน์ (Television Talk Program) และรายการข่าวจะมีการประกอบสร้างที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของเรื่องจริง (based on true story) และในกรณีของรายการสารคดีก็มีการประกอบสร้างที่ทำให้ดูสมจริงเป็นอย่างมาก (construct as real)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจในประเด็นของการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตใน “รายการสนทนาทางโทรทัศน์” อันมีลักษณะของการประกอบสร้างที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของเรื่องจริง (based on true story) โดยผู้วิจัยได้มุ่งความสนใจไปที่รายการโทรทัศน์รายการหนึ่งซึ่งเน้นการสนทนาพูดคุยเป็นหลัก และเป็นรายการที่มีความโดดเด่นในการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต ทั้งยังเป็นรายการที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมอีกด้วย รายการดังกล่าวก็คือ **“รายการวันวานยังหวานอยู่”**

รายการวันวานยังหวานอยู่ออกอากาศต่อเนื่องยาวนานมาตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมมาโดยตลอด โดยรายการวันวานยังหวานอยู่มีอัตราผู้ชมรายการหรือเรตติ้ง (Rating) ในปีแรกที่รายการออกอากาศคือ ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปี พ.ศ. 2551 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงค่าเฉลี่ยอัตราผู้ชมรายการ (Rating) รายการวันวานยังหวานอยู่ ที่ออกอากาศใน ปี พ.ศ. 2547 – 2551 (ข้อมูลจาก บริษัท โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด)

ปีออกอากาศ	ค่าเฉลี่ยเรตติ้งของรายการวันวานยังหวานอยู่
ปี พ.ศ. 2547	3.83 %
ปี พ.ศ. 2548	3.42 %
ปี พ.ศ. 2549	3.40 %
ปี พ.ศ. 2550	3.80 %
ปี พ.ศ. 2551	3.63 %

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า อัตราผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ใน ปี พ.ศ. 2547 (ปีแรกที่ออกอากาศ) จนถึงปี พ.ศ. 2551 ได้แก่ 3.83 3.42 3.40 3.80 และ 3.63 ตามลำดับ โดยตัวเลขดังกล่าวแสดงจำนวนเปอร์เซ็นต์ของเครื่องรับโทรทัศน์ที่เปิดชมรายการวันวานยังหวานอยู่ต่อจำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ทั้งหมด จากค่าเฉลี่ยอัตราผู้ชมรายการตั้งแต่ปีแรกที่ออกอากาศจนถึงปี พ.ศ. 2551 จะเห็นว่ามีค่าที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า รายการวันวานยังหวานอยู่เป็นรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมอย่างต่อเนื่องยาวนานมาโดยตลอด

หากจะกล่าวถึงที่มาของรายการ “วันวานยังหวานอยู่” นั้น เริ่มต้นจากทาง บริษัท โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ได้เวลาในการผลิตรายการเพื่อออกอากาศในวันอาทิตย์หลังละครภาคค่ำ (22.30 น. โดยประมาณ) จากทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 คุณอรพรรณ วัชรพล กรรมการผู้จัดการบริษัท โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด จึงทำการวางแผนก่อนการผลิตรายการเพื่อออกอากาศในช่วงเวลาดังกล่าว โดยคุณอรพรรณได้นึกย้อนกลับไปถึงผลงานการแสดงภาพยนตร์เรื่อง “วันวานยังหวานอยู่” ที่ตนเคยแสดงในอดีตเมื่อหลายปีก่อน จากการนึกย้อนกลับไปอดีตครั้งนี้ทำให้เกิดความคิดในการนำชื่อภาพยนตร์เรื่องนี้มาตั้งเป็นชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” โดยกำหนดให้เป็นรายการรูปแบบสนทนาทางโทรทัศน์ที่ผสมผสานรูปแบบวาไรตี้เข้าไปด้วย จากนั้นจึงจัดประชุมทีมงานเพื่อร่วมกันวางแผนการผลิตรายการ โดยได้กำหนดรูปแบบรายการแนวคิดหลัก (concept) ของรายการ พิธีกร และองค์ประกอบต่างๆ ของรายการ เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อรายการที่ตั้งไว้ก่อนแล้ว จากนั้นจึงทำ Proposal รายการเพื่อเสนอต่อทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ทีมงานจึงทำการผลิตรายการเพื่อออกอากาศเทปแรกในวันอาทิตย์ที่ 4 เมษายน พ.ศ.2547 โดยมีคุณเกียรติ กิจเจริญ และพียดา อัครเศรณี รับหน้าที่พิธีกร และตึก ฤษฏาภรณ์ ผลดี พระเอกยอดนิยมในขณะนั้นเป็นแขกรับเชิญคนแรกของรายการ

รายการ “วันวานยังหวานอยู่” เป็นรายการโทรทัศน์รูปแบบ “วาไรตี้ทอล์คโชว์” (รูปแบบวาไรตี้ผสมผสานกับทอล์คโชว์) ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 22.25 – 23.50 น. (หลังละครภาคค่ำ) ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เนื่องจากแนวคิดหลัก (concept) ของรายการ คือ การ “ย้อนวันวาน” ดังนั้น รายการ “วันวานยังหวานอยู่” จึงเป็นรายการโทรทัศน์ที่มีความโดดเด่นในการจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะปรากฏในเนื้อหาของรายการ (Content) และองค์ประกอบอื่นๆ จุดเด่นของเนื้อหาที่ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่ คือ เนื้อหาที่เป็นเรื่องราวในอดีตเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) ในแวดวงต่างๆ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงบันเทิง) รวมถึงเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีต โดยเรื่องราวในอดีตที่ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นจะหมายรวมถึงเรื่องราวใน “อดีตอันไกลโพ้น” (อดีตที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานแล้ว) และเรื่องราวใน “อดีตที่เพิ่งผ่านพ้นไป” ในระยะเวลาอันใกล้ก็ได้

นอกจากในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา (content) รายการแล้ว การจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่ยังปรากฏในองค์ประกอบต่างๆ ของรายการวันวานยังหวานอยู่ อาทิเช่น ชื่อรายการ เพลงประจำรายการ เพลงประกอบรายการ ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก แสงสี กราฟฟิก เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และภาพนิ่ง/ภาพเคลื่อนไหวที่ใช้ในรายการ

จากคุณลักษณะของรายการ “วันวานยังหวานอยู่” อันมีชื่อรายการที่สอดคล้องกับแนวคิดโยหยหาอดีตในประเด็นที่มองว่า “การโยหยหาอดีตเป็นความรู้สึกเชิงบวก” ดังที่ Baudrillard (1983 อ้างถึงใน สุदारวรรณ, 2543) ได้อธิบายไว้ว่า “การโยหยหาอดีต คือ อาการโศกเศร้าที่จำเป็น เหมือนกับการที่พยายามจะทำให้สิ่งที่เราได้ทำลายไปก่อนหน้าก็กลับคืนมา ดังนั้น ความรู้สึกโยหยหาอดีตจึงเป็นความรู้สึกด้านบวก และผสมเข้ากับความงาม ความสุข และความสนุกสนานของอดีต” ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตในประเด็นนี้ว่า ภายใต้ชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ซึ่งน่าจะบ่งบอกถึงความรู้สึกเชิงบวกที่มีต่ออดีต แท้จริงแล้วรายการนี้มีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโยหยหาอดีตที่เป็นไปในเชิงบวกทั้งหมดหรือไม่ ผู้วิจัยจึงสนใจสำรวจเนื้อหาของรายการวันวานยังหวานอยู่ว่าได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมใดบ้าง (ปัญหำนำการวิจัยข้อ 1) และรายการวันวานยังหวานอยู่มีวิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโยหยหาอดีตอย่างไร (ปัญหำนำการวิจัยข้อ 2)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า การประกอบสร้างภาพเพื่อการโยหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นมีการนำเสนอเรื่องราวที่เป็น “อดีตอันไกลโพ้น” ดังนั้น ผู้ชมที่จะเกิดความสนใจเข้ามาชมรายการและเข้าใจความหมายของเรื่องราวอดีตอันไกลโพ้นที่รายการนำเสนอ ก็ น่าจะเป็น “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” ซึ่งเป็นผู้มีอายุมาก เกิดทัน มีต้นทุนความรู้และประสบการณ์ตรง (direct experience) กับ “อดีตอันไกลโพ้น” ที่รายการนำเสนออันเป็น “อดีตที่พวกเขาโยหยหา” ดังที่ ชูศักดิ์และมนัสศิริ (2548) อธิบายถึงการโยหยหาอดีตด้วยมุมมองทางการตลาดไว้ว่า การหวนรำลึกถึงอดีต วันวานยังหวานอยู่ที่เรียกว่า “Nostalgia” อะไรที่เป็นกระแสนิยมในอดีตจะถูกนำมา

สร้างใหม่เพื่อเอาใจกลุ่มตลาด 40 ปี หรือที่เรียกพี่ใหญ่ กลุ่มพี่ใหญ่นี้จะนึกถึงเรื่องดีๆ ในอดีต แต่จากการสำรวจในเบื้องต้นพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่ได้กำหนดกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย (Target Group) คือ “ผู้ชมทุกเพศทุกวัย” ซึ่งการกำหนดกลุ่มผู้ชมเป้าหมายดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า กลุ่มผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่มีความแตกต่างกันด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ (Demographic) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างทางด้านอายุ ดังนั้น กลุ่มผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่จึงมีทั้ง “กลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่า” และ “กลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่” ซึ่งเป็นผู้มีอายุน้อยและขาดประสบการณ์ตรงกับเรื่องราวในอดีตอันไกลโพ้นที่รายการนำเสนอ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ มีความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการหยวนอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร (ปัญหานำการวิจัยข้อ 3)

ปัญหานำการวิจัย

1. เนื้อหาของรายการวันวานยังหวานอยู่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมใดบ้าง
2. การประกอบสร้างภาพเพื่อการหยวนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นมีวิธีการอย่างไร
3. ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ มีความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการหยวนอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการหยวนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามารับชมรายการ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการหยวนอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างภาพเพื่อการหยวนอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทั้งรายการวันวานยังหวานอยู่ และศึกษาผู้รับสาร ดังนี้

1. การศึกษารายการวันวานยังหวานอยู่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากสาร โดยใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์จากเทปโทรทัศน์รายการวันวานยังหวานอยู่ ที่ออกอากาศตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2551 รวมระยะเวลา 3 เดือน ประกอบกับการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในกระบวนการผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ตัวบท (Text)

2. การศึกษาผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยเลือกผู้ชมที่เป็นแฟนประจำรายการ ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ชม คือ ผู้ชมที่มีความถี่ในการชมรายการวันวานยังหวานอยู่อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง (รายการวันวานยังหวานอยู่ออกอากาศสัปดาห์ละ 1 ครั้ง) โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

1. รายการวันวานยังหวานอยู่มีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม เช่น เหตุการณ์ สถานที่ บุคคล สิ่งของ ซึ่งจะประกอบไปด้วยทั้งเนื้อหาในเชิงบวกและเนื้อหาในเชิงลบ
2. การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ มีจุดสำคัญอยู่ที่เนื้อหาที่ปรากฏในบทสนทนา ภาพ เสียง และฉาก
3. ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ มีความสนใจที่เข้ามาชมรายการ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต หมายถึง วิธีการที่ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ นำมาใช้ในการประกอบสร้างรหัสความหมายและรูปแบบการนำเสนอเพื่อการสื่อความหมายภาพเพื่อการโหยหาอดีต

ภาพเพื่อการโหยหาอดีต หมายถึง ภาพความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่เคยมีเคยเป็นในอดีตที่ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ อันจะเป็นวิถีทางในการตอบสนองการโหยหา/ถวิลหาอดีตของผู้ชมรายการ

- อดีต หมายถึง สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เคยเกิดขึ้น เคยมี เคยเป็นในอดีต ซึ่งสิ่งนั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่มีอีกแล้ว หรือขาดหายไปแล้วในสังคมปัจจุบัน โดยจะหมายรวมทั้งสิ่งที่เคยเกิดขึ้น เคยมีเคยเป็นในอดีตอันไกลโพ้นที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานแล้ว และอดีตที่เพิ่งผ่านพ้นไปในระยะเวลาอันใกล้
- การโหยหาอดีต (Nostalgia) หมายถึง การโหยหาหรือถวิลหาสิ่งที่เคยเกิดขึ้น เคยมี เคยเป็นในอดีตของผู้คนทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับสังคม ซึ่งการโหยหาหรือถวิลหาอดีตของผู้คนจะปรากฏในรูปแบบต่างๆ เพื่อสัมผัสกับโลกที่สูญหายไปแล้วอีกครั้ง
- การประกอบสร้างความหมายเพื่อการย้อนอดีต (Retro) หมายถึง การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต เพื่อย้อนรำลึกถึงวันเวลาที่ผ่านพ้นในลักษณะของการหวนรำลึกถึงอดีต ทบทวนอดีต หรือรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีต
- การประกอบสร้างความหมายเพื่อการโหยหาอดีต (Nostalgia) หมายถึง การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต เพื่อสื่อความหมายถึงการโหยหาสวรรค์หาย (Paradise Lost) ของผู้คนที่โหยหาอยากย้อนกลับไปสู่อุบัติความงามที่เคยมีเคยเป็นในอดีตอันเปรียบเสมือนสวรรค์ที่ขาดหายไปแล้วในปัจจุบัน
- ผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ หมายถึง ผู้ชมที่เป็นแฟนประจำรายการวันวานยังหวานอยู่ที่มีความถี่ในการชมรายการอย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง และเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี หรืออายุ 45 ปีขึ้นไป
- ความสนใจที่เข้ามาชมรายการ หมายถึง ความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น หรือความตื่นตาตื่นใจของผู้ชมที่มาเปิดรับชมรายการวันวานยังหวานอยู่จนเป็นแฟนประจำรายการ

ความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีต หมายถึง การรับรู้และการตีความหมายของ ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ ที่มีต่อการเข้ารหัสความหมาย เกี่ยวกับอดีตที่น่าเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่ ในประเด็น เกี่ยวกับพิธีกร แขกรับเชิญ การสร้างบรรยากาศในการนำเสนอ และเทคนิคการใช้ภาพ

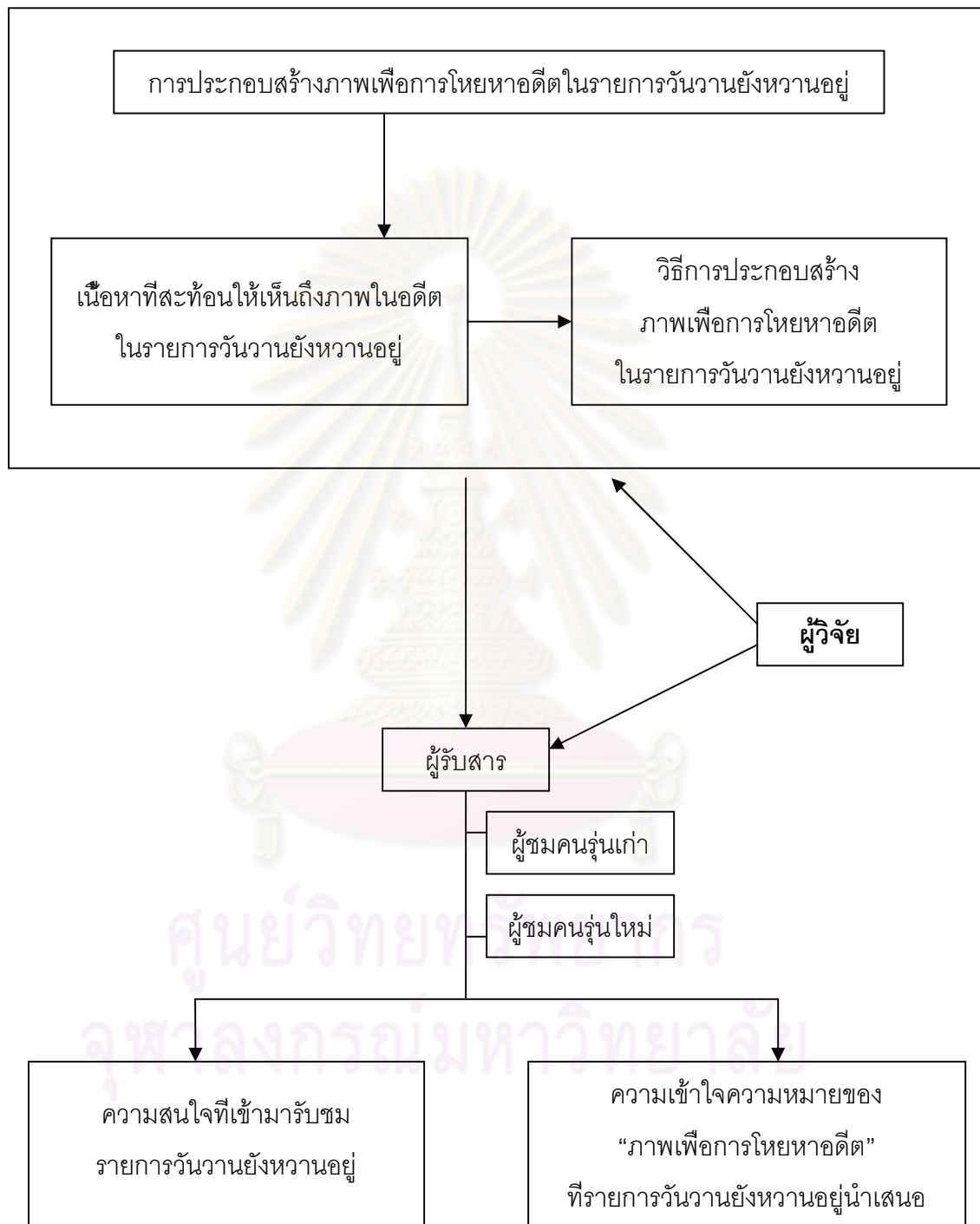
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่ต้องการประกอบสร้างความหมาย เพื่อการโหยหาอดีตให้มีความโดดเด่นน่าสนใจ
2. เพื่อเป็นแนวทางต่อผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์โหยหาอดีตในสื่อมวลชนไทย ในประเด็นต่างๆ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)
การศึกษาเรื่อง การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต
ในรายการ “วันวานยังหวานอยู่”

ภาพที่ 1.1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต
ในรายการ “วันวานยังหวานอยู่”

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia)
2. แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality)
3. แนวคิดการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร(Encoding) และการถอดรหัสดของผู้รับสาร(Decoding)
4. แนวคิดเกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์และรายการสนทนาทางโทรทัศน์
5. แนวคิด Structured Polysemy ของ David Morley

แนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia)

แนวคิดการโหยหาอดีต (Nostalgia) นั้น เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ดังนี้

คำว่า “ยุคหลังสมัยใหม่” นั้น ใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่ออธิบายความเคลื่อนไหว (movement) ช่วงเวลา (period) เงื่อนไขเกี่ยวกับวัฒนธรรมร่วมสมัย และรูปแบบ (style) แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่จะมุ่งไปที่พฤติกรรมและการสร้างวัฒนธรรมที่แตกตัวออกไปอย่างหลากหลาย ประกอบด้วยสไตล์ใหม่ๆ ความเคลื่อนไหวใหม่ๆ สำหรับนักคิดบางคน แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นถึงความล่มสลายของวัฒนธรรมยุคสมัยใหม่ (modern) โดยเห็นได้จากการสลายตัวของความรู้ที่มีมาก่อน (Dunn, 1991 อ้างถึงใน สุดาวรรณ เตชะวิบูลย์วงศ์, 2543)

แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่เป็นแนวคิดที่เน้นท่าทีทางความคิด บรรยายภาค ภูมิปัญญา โดยมีหลักคิดที่ไม่เห็นสอดคล้องกับความคิดความเชื่อในยุคโมเดิร์น (ยุคสมัยใหม่) ซึ่งให้ความสำคัญกับการค้นพบที่สำคัญๆ ทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อว่าเป็นทางนำไปสู่ปัญญา มุ่งหวังว่าจะนำไปสู่ความก้าวหน้าของมนุษยชาติ หลักการของแนวคิดโพสต์โมเดิร์นคือ การปฏิเสธสิ่งที่เชื่อว่าเป็นความจริงแท้ โดยมีแนวคิดใหม่ว่า ไม่มีข้อเท็จจริงใดใช้ได้กับทุกเหตุการณ์ ทุกเวลา ทุกโอกาส ทั้งนี้มิได้หมายความว่าไม่ยอมรับความเป็นเหตุเป็นผลหรือความเป็นจริง แต่เชื่อว่าเหตุผลหรือความเป็นจริงนั้นไม่ใช่ข้อสรุปเดียว โพสต์โมเดิร์นจึงให้ความสำคัญกับสิ่งที่เกิดขึ้นในแนวระนาบ คือ

การมองสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไปของสังคมภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่เปลี่ยนไป ไม่เชื่อมั่นในทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยเป็นรากฐานของยุคสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงและสิ้นสุดของสิ่งที่เคยมีอยู่ที่แสดงการเข้าสู่ภาวะโพสต์โมเดิร์นก็ไม่ได้หมายถึงการสูญเสีย สิ้นหวังความหมายหรือความเข้าใจจนกลายเป็นวัฒนธรรมไร้รูปแบบหรือไร้แก่นสาร แต่ในท่ามกลางภาวะหลังการสิ้นสุด กลับมีลักษณะของบรรยากาศทางอารมณ์และปัญญา คือ การครุ่นคิด ไคร่ครวญหรือทบทวน เพื่อให้ก้าวไปสู่อนาคตด้วยภาวะไม่สับสน เป็นการสร้างจินตภาพแห่งอนาคต และเกิดการวิพากษ์เพื่อให้เห็นปัญญาและลู่ทางอนาคต เพราะฉะนั้น โพสต์โมเดิร์นจึงไม่ใช่การไม่ยอมรับสิ่งใดๆ หรือไม่เชื่อสิ่งใดๆ และไม่ใช้ความสิ้นหวัง เพียงแต่เหตุผลหรือความเป็นจริงนั้นไม่ใช่ข้อสรุปเดียว (ยุรฉัตร บุญสนิท, 2546)

ลักษณะสำคัญของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) อันมีสื่อมวลชนเป็นหัวใจ (กาญจนา แก้วเทพ, 2549) มีดังนี้

1. เส้นแบ่งกั้นระหว่างวัฒนธรรมกับสังคมเลือนหายไป หมายความว่า วัฒนธรรมในรูปแบบของวัฒนธรรมประชานิยม ผลิตรวมของสื่อมวลชน จะซึมผ่านเข้ามารวมอยู่เป็นเนื้อเดียวกับชีวิตประจำวัน สถาบันสังคม และทุกส่วนเสี้ยวของสังคม บรรดาสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้อยู่ในสื่อมวลชนและวัฒนธรรมประชานิยมจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม และเป็นตัวกำหนดการให้ความหมายแก่ความเป็นจริง (Sense of Reality) แก่สังคม

2. เส้นกั้นระหว่างวัฒนธรรมประชานิยมกับเศรษฐกิจเลือนหายไป กล่าวคือ มีการผสมผสานอย่างเป็นเนื้อเดียวกันระหว่างวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ การสร้างวัฒนธรรมก็ทำเพื่อและต้องอาศัยเศรษฐกิจ และความเติบโตทางเศรษฐกิจก็ต้องอาศัยวัฒนธรรม วัฒนธรรมประชานิยมจะเข้ามาเป็นตัวกำหนดรูปแบบการบริโภคของคนในสังคมว่า อะไรที่เราจะซื้อ อะไรที่เราจะกิน ทำไมเราจึงซื้อสิ่งนั้นกินสิ่งนี้ ฯลฯ เช่น เมื่อเราดูโทรทัศน์เห็นโฆษณาตัวอย่างภาพยนตร์ ก็ทำให้เราต้องไปดูภาพยนตร์นั้น และเมื่อเข้าไปดูภาพยนตร์แล้วเห็นโฆษณายาขม เราก็ต้องออกมาซื้อขมนั้นกิน

3. การเน้นสไตล์/รูปแบบ มากกว่าเนื้อหา ที่กลุ่มยุคหลังสมัยใหม่เรียกว่า “อุดมการณ์แบบนักออกแบบ” (Designer Ideology) กล่าวคือ ทุกอย่างต้องมีการออกแบบไม่ว่าจะเป็นชุดแต่งกาย บุคลิกภาพ การจัดงานแต่งงาน การประกอบพิธีกรรม การนำเสนอเปิดตัวผลิตภัณฑ์ ฯลฯ อุดมการณ์ดังกล่าวจะทำให้ภาพลักษณ์สำคัญว่าการเล่าเรื่อง การบริโภคที่เกิดขึ้นเป็นการบริโภคสัญลักษณ์/ภาพลักษณ์มากกว่าคุณประโยชน์ในการใช้งาน ผลตามมาก็คือ บรรดาสไตล์ที่ดู “เข้าท่า เก๋ไก๋” จะสำคัญกว่าเนื้อหา สาระ และความหมาย

4. เส้นกันระหว่างศิลปะ/วัฒนธรรมชั้นสูง (High Culture) กับวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) จะเลือนหายไป อันสืบเนื่องมาจากการเน้นความสำคัญของรูปแบบมากกว่าเนื้อหา ซึ่งเป็นตรรกะที่เคยใช้แบ่งแยกระหว่างศิลปะ/วัฒนธรรมชั้นสูงกับวัฒนธรรมประชานิยม กล่าวคือ ศิลปะจะมีเนื้อหาสูงส่งกว่าวัฒนธรรมประชานิยม แต่เมื่อเนื้อหาหมดความหมาย ศิลปะก็หล่นลงไปกองรวมอยู่กับวัฒนธรรมประชานิยม

5. การปะปนเรื่องเวลากับพื้นที่ ตัวอย่างหนังเรื่อง Back to the Future เป็นกรณีที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะข้อนี้ได้ชัดเจนที่สุด (ในความคิดของเรา “อนาคต” ควรเป็นเรื่องที่มุ่งไปข้างหน้า แต่ชื่อของหนังกลับ “ย้อนกลับไป” (back) สู่อนาคต) วัฒนธรรมหลังสมัยใหม่ทำให้คน “ยุคสมัยใหม่” งงวยว่าตัวเองกำลังอยู่ที่ไหน เวลาอะไร เช่นในระบบปัจจุบัน เราอาจรู้เรื่องว่าโลกกว้างกำลังเกิดอะไรขึ้น (เช่น คนไทยรู้ว่าเลดีไดอาน่าเสียชีวิตแล้ว) แต่กลับไม่รู้ว่าจะข้างบ้านมีอะไรเกิดขึ้น ตรรกะมิติเรื่องพื้นที่ได้เปลี่ยนแปลงไป มิติเรื่องเวลาและสถานที่กลายเป็นความไม่แน่นอน (เช่น กินข้าวเช้าที่กรุงเทพฯ กินข้าวเที่ยงที่เชียงใหม่ และกินข้าวเย็นที่ภูเก็ต) มิติทั้งสองกลายเป็นเรื่องเข้าใจยาก (เช่น เดินทางจากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ใช้เวลาน้อยกว่าเดินทางจากต้นถนนสีลมไปท้ายถนน) สับสน ไม่ค่อยปะติดปะต่อ และกระจัดกระจาย

6. การลดความสำคัญของการเล่าเรื่องแบบ Meta-Narrative ซึ่งเป็นวิธีการเล่าเรื่องแบบเส้นตรง (linear) ที่เราคู่เคย อันประกอบด้วยการมีต้นเรื่อง ดำเนินเรื่อง และจบท้ายตามลำดับขั้นตอนซึ่งเป็นวิธีการเล่าเรื่องหลักของยุคสมัยใหม่ไม่ว่าจะอยู่ในบริบทของวิทยาศาสตร์ ศาสนา ศิลปะ ลัทธิมาร์กซ์ นวนิยาย ภาพยนตร์ ฯลฯ ทุกอย่างมีจุดเริ่มต้น ตอนกลาง และลงท้ายที่แน่นอน แต่กลุ่มยุคหลังสมัยใหม่ปฏิเสธวิธีการเล่าเรื่องแบบเส้นตรงดังกล่าว และตั้งข้อสงสัยรวมทั้งกระตุ้นให้มีการวิพากษ์วิจารณ์วิธีการเล่าเรื่องแบบดังกล่าวด้วย ซึ่งผลของการปฏิเสธวิธีการเล่าเรื่องแบบเส้นตรงมาปรากฏในรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น การปฏิเสธความสัมพันธ์อันยาวนาน (life-long relation) ที่เป็นคุณลักษณะของการเล่าเรื่องแบบเดิมที่เน้นมิตรภาพอันยั่งยืน ปฏิเสธรูปแบบการแต่งงานแบบผัวเดียวเมียเดียวไปตลอดชีวิต แม้แต่ข้อสรุปของความรู้ต่างๆ ก็เป็นสิ่งที่ไม่จริงยั่งยืนไม่มั่นคงไปจนชั่วฟ้าดินสลาย

ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia) นั้น เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การโหยหาหรือถวิลหาอดีต (Nostalgia) เป็นวิธีการมองโลกหรือวิธีการให้ความหมายแก่ประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์อย่างหนึ่ง โดยเน้นความสำคัญของจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนใน “ปัจจุบันขณะ” ที่มีต่ออดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว Fredric Jameson เรียกวิธีการมองโลก

ลักษณะดังกล่าวว่า “วิธีการมองย้อนอดีต” (retro mode) หรือ “วิธีการมองแบบโหยหาอดีต” (nostalgia mode) (พัฒนา กิติอาษา, 2546)

Jameson (1991) อธิบายว่า รูปแบบหรือวิธีการรับรู้เพื่อโหยหาอดีต (nostalgia mode of reception) ดังเช่นที่ปรากฏในภาพยนตร์ย้อนยุค (nostalgia film) ไม่ได้มีความหมายเพียงแค่การย้อนเวลากลับไปหาอดีตอันไกลโพ้นในแง่ของสุนทรียภาพทางอารมณ์เท่านั้น หากยังเป็นรูปแบบของการรับรู้ความจริงอย่างหนึ่งที่ช่วยให้เราได้คิดใคร่ครวญหรือทำความเข้าใจอดีตที่หายไปแล้ว แต่กำลังถูกนำมาพิจารณาใหม่ในนามกฎเหล็กแห่งการเปลี่ยนยุคสมัยของแพชชั่นและอุดมการณ์ของรุ่นอายุ (generation)

Kelly (1986) ให้ความหมายของการโหยหาว่า เป็นการจินตนาการถึงโลกที่เราได้สูญเสียไปแล้ว (imagination of a world we have lost) โลกที่เราในฐานะปัจเจกบุคคลและสมาชิกของหน่วยทางสังคมวัฒนธรรมต่างก็เคยมีประสบการณ์ร่วมกันมาในอดีต โลกที่เคยเป็นจริงในอดีตแต่มาบัดนี้เหลือไว้เพียงความทรงจำและประสบการณ์ให้เราได้ระลึกถึง โลกที่ว่่านีเราสามารถติดต่อสื่อสารกับมันได้ก็ต่อเมื่อเราอาศัยช่องทางที่เรียกว่า “จินตนาการ” ซึ่งถูกหล่อหลอมมาโดยประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ที่สำคัญคือเราสามารถสัมผัสหรือจับต้องมองเห็นโลกที่เราสูญเสียไปแล้วนั้นได้อีกครั้ง ถ้าหากเราสามารถสร้างภาพตัวแทนโดยการผลิตซ้ำหรือฉายซ้ำจาก และโดยความทรงจำด้วยการย้อนกลับไปจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่อีกครั้ง Ivy (1995) เรียกการโหยหาในลักษณะนี้ว่าเป็น “การเรียกอดีตที่เลือนหายไปแล้วให้คืนกลับมา” (to call up a vanished past) ทั้ๆ ที่เรารู้ดีว่ามันเป็นไปไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เราก็สามารถจินตนาการเกี่ยวกับอดีต สร้างความรู้สึกที่ร่วมเกี่ยวกับอดีต และกล่าวอ้างกับผู้อื่นได้อย่างมั่นใจว่าโลกสมมติของสิ่งที่ผ่านเลยไปแล้วแต่ได้รับการจำลองขึ้นมาใหม่นั้นคือ ภาพอดีตที่แท้จริง (an authentic past)

Baudrillard (1983 อ้างถึงใน สูดาวรรณ เตชะวิบูลย์วงศ์, 2543) อธิบายว่า การโหยหาอาลัยอดีตคือ อากาโรสโคเร้าที่จำเป็น เหมือนกับการที่พยายามจะทำให้สิ่งที่เราได้ทำลายไปก่อนหน้านั้นกลับคืนมา ดังนั้น ความรู้สึกโหยหาอาลัยอดีตจึงเป็นความรู้สึกด้านบวก และผสมเข้ากับ ความงาม ความสุข และความสนุกสนานของอดีต

Matsuda (1996 อ้างถึงใน พัฒนา กิติอาษา, 2546) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับอาการโหยหาอดีตในระดับสังคม โดยอ้างถึงข้อเขียนเรื่อง *De la nostalgia* ของ Raoul de la Grasserie (1911) ไว้ว่า จริงๆ แล้วการโหยหาอดีตของมนุษย์เป็นพื้นที่ของความทรงจำที่มนุษย์ “หลงใหลอย่างเจ็บปวดที่จะกลับไปเยือน” (the painful passion to return) และเป็น “สัญชาตญาณเกี่ยวกับทิศทาง” (instinct of direction) อย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งสัญชาตญาณดังกล่าวเป็นคนละอย่างกับการย้ายถิ่นตามฤดูของสัตว์โลกหรือการเดินทางไกลเพื่อความอยู่รอดของฝูงสัตว์ แต่เป็น

สัญชาตญาณที่เกิดจากความผันผวนวุ่นวายทางเศรษฐกิจการเมือง และความขัดแย้งของช่วงเวลาที่แตกต่างกันในหน้าประวัติศาสตร์ การถวิลหาอดีตนั้นมีผลอย่างลึกซึ้งต่อผู้คนที่มองเห็นว่าหนทางในอนาคตได้ลึกลงแล้วต่อหน้าต่อตาเขา หรือคนที่มองเห็นแต่ความเจริญก้าวหน้าเกิดขึ้นกับคนอื่นหากแต่ไม่ได้เกิดขึ้นกับชนชั้นของตนเองเลย การโหยหาอดีตเป็นส่วนสำคัญของสังคมที่ถูกถอนรากถอนโคน หรือกลุ่มคนที่ไม่มียูนิคที่ยืนของตนเองแม้ในปัจจุบันขณะ กล่าวอีกอย่างก็คือ คนไร้ราก คนพลัดถิ่น ผู้อพยพพลัดถิ่น หรือผู้คนที่ต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองไม่ว่าจะเป็นไปด้วยเหตุผลใดก็ตาม มีแนวโน้มที่จะเป็นกลุ่มคนที่ยึดติดหรือให้ความสำคัญกับวิถีคิดหรือวิธีการมองโลกแบบโหยหาอดีตมากเป็นพิเศษ

พัฒนา กิติยาษา (2546) อธิบายว่า การโหยหาอดีตเป็นส่วนสำคัญในโครงสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์แต่ละคน เช่นเดียวกับสังคมซึ่งเป็นภาพสะท้อนในองค์รวม ผู้คนและสังคมต่างก็โหยหาหรือย้อนเวลากลับไปหาอดีต เพราะอดีตมีเสน่ห์และมีพลังอย่างมหาศาลต่อความรู้สึกและจินตนาการ ดูเหมือนว่าทุกคนใช้ช่องทางจินตนาการและช่องทางวัฒนธรรมในการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบขีดจำกัดของสถานที่และกาลเวลาในโลกของความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะไม่มีใครย้อนเวลากลับไปสู่โลกของอดีตได้ในทางกายภาพ ดังนั้น การโหยหาหรือถวิลหาในรูปแบบต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถกระทำได้และมักกระทำอยู่เสมอ จนกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของปัจเจกบุคคล และวิถีวัฒนธรรมของสังคมโดยทั่วไป

ในระดับสังคม อากการโหยหาอดีตของสังคมเป็นผลรวมของสิ่งเดียวกันที่มีอยู่ในความคิด ความรู้สึก และจินตนาการร่วมของปัจเจกบุคคล การโหยหาอดีตมักเริ่มจากรูปแบบของจินตนาการร่วม (collective imagination) แล้วขยายมาเป็นรากฐานของการสร้างแบบแผนและปฏิบัติการทางวัฒนธรรมและการเมืองในรูปแบบต่างๆ ขึ้นมาเพื่อฟื้นคืนชีวิตให้กับอดีต เช่น ภาพยนตร์ นวนิยาย ดนตรี ประวัติศาสตร์นิพนธ์ ศิลปะการแสดง นิทรรศการต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์ และกระแสแฟชั่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมดังกล่าวคือ การนำเสนอภาพตัวแทนของอดีตโดยหน่วยงานหรือกลุ่มคนทำหน้าที่ผลิต บริโภค และเผยแพร่ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการโหยหาอดีต แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า อากการถวิลหาอดีตนั้นเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วมักจะลงเอยด้วย “การปฏิเสธอดีตในรูปแบบหนึ่ง จุดเน้นหนักมักจะอยู่ที่การเก็บรักษาอดีตมากกว่าหรือฟื้นฟู” เน้นการนำอดีตกลับมาเหมือนอย่างที่ยังเคยเป็น รวบรวมว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นเลยในช่วงเวลาระหว่างกลาง” นี้คือแง่มุมที่อันตรายที่สุดของบรรดากิจกรรมหรือปรากฏการณ์สังคมที่ให้ความสำคัญกับการโหยหาอดีต เราหลงอดีตหรือชื่นชมอดีตมากจนหลงทาง บางครั้งก็ลืมไปว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือการเรียนรู้ว่าอดีตมีอิทธิพลอย่างไรต่อปัจจุบัน บทเรียนที่ควรจะเรียนรู้จากอดีตคืออะไร ในที่สุดอันตรายของการโหยหาอดีตที่แท้จริงก็คือ เราไม่เข้าใจอะไรสักอย่างเลยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอดีตและปัจจุบัน เรารู้จักหรือเข้าใจความเชื่อมโยงของอดีตและปัจจุบันได้เพียงครึ่งๆ กลางๆ (Kelly, 1986)

จากแนวคิดข้างต้นของ Kelly (1986) ซึ่งมองว่า “เราหลงอดีตหรือชื่นชมอดีตมากจนหลงทาง บางครั้งก็ลืมไปว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือ การเรียนรู้ว่าอดีตมีอิทธิพลอย่างไรต่อปัจจุบัน บทเรียนที่ควรจะเรียนรู้จากอดีตคืออะไร” มาเป็นแนวทางวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏเวลาสัมภาษณ์ในรายการวันวานยังหวานอยู่

พัฒนา กิติอาษา (2546) อธิบายเพิ่มเติมว่า ปรากฏการณ์โหยหาอดีตในสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการที่ซับซ้อนของการหรือสร้าง การให้ความหมายใหม่ หรือการประดิษฐ์วัฒนธรรม (cultural invention) ในสังคมโลกสมัยใหม่ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวน่าจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธอย่างลึกซึ้งกับมโนทัศน์สำคัญทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรมร่วมสมัยอย่างน้อย 4 ชุด ได้แก่

- 1) “ประสบการณ์” (experience) ตามความหมายของ Raymond Williams (1983) และ Victor Turner and Edward M. Bruner (1986)
- 2) “การเมืองเรื่องความทรงจำ” (politics of memory) ตามแนวคิดของ Matt K. Matsuda (1996)
- 3) “ชุมชนในจินตนาการ” (imagined community) ตามแนวคิดของ Benedict Anderson (1991)
- 4) “วิกฤตการณ์อัตลักษณ์” (identity crisis)

(1) “ประสบการณ์” (experience)

Williams (1983) อธิบายว่า ในวิถีคิดของยุโรปตะวันตกตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ความหมายของ “ประสบการณ์” (experience) แบ่งออกเป็น 2 ช่วงที่ตรงข้ามกัน คือ ประสบการณ์อดีต (experience past) และประสบการณ์ปัจจุบัน (experience present)

ประสบการณ์ในอดีต หมายถึง ความรู้ที่รวบรวมมาจากเหตุการณ์ในอดีต ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการตั้งใจสังเกต การคิดพิจารณา การคิดทบทวน หรือสื่อสะท้อน ประสบการณ์ปัจจุบัน หมายถึง รูปแบบเฉพาะของจิตสำนึก ซึ่งในบางบริบทก็สามารถแยกขาดออกจากเหตุผลหรือความรู้ได้ ประสบการณ์ปัจจุบันเน้นความจริงแท้ (authenticity) และความเป็นปัจจุบันขณะ (immediacy) ในขณะที่ประสบการณ์ในอดีตได้รวมเอากระบวนการคิดพิจารณา ทบทวน สะท้อน วิเคราะห์ และสังเคราะห์เข้าด้วยกัน ซึ่งประสบการณ์ปัจจุบันไม่ได้สนใจกระบวนการคิดเหล่านี้ เราอาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์เป็นผลผลิตเชิงซ้อนที่หลอมรวมเอาทั้งอดีตและปัจจุบันเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะค้นหาความหมายและหนทางที่จะต้องก้าวเดินต่อไปในอนาคต

Turner and Bruner (1986) ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาในการพิจารณาความจริงผ่านการตีความหมายประสบการณ์มนุษย์จาก วิลเฮม ดิลไธ (Wilhelm Dilthey, 1833-1911) นักปรัชญาชาว

เยอรมัน ซึ่งอธิบายว่า “ความจริงมีอยู่สำหรับตัวเราเฉพาะในข้อเท็จจริงของจิตสำนึกที่เกิดจากประสบการณ์ภายใน” เมื่อนำความจริงที่รับรู้ด้วยจิตสำนึกและประสบการณ์ภายในมาประยุกต์ใช้ในทางมานุษยวิทยาก็ถือว่า ปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่เราให้ความสนใจนั้นแท้ที่จริงก็คือ “ประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้ชีวิต” (lived experience) นอกจากนี้ Bruner ยังอธิบายว่า ประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้ชีวิตดังกล่าวมีความหมายในลักษณะเป็นสิ่งเฉพาะตัวของมนุษย์แต่ละคน มนุษย์ไม่เพียงแต่เข้าร่วม (ประสบการณ์) ในฐานะผู้กระทำ หากยังถูกล่อหลอมจากการกระทำนั้นด้วย

พัฒนา กิติอาษา (2546) ชี้ว่า ประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้ชีวิตโดยเฉพาะประสบการณ์อดีต เป็นฐานที่มั่นที่สำคัญของอาการโหยหาหรือวิหิงหาอดีต ประสบการณ์ตรงนี้เป็นวัตถุของการโหยหา เป็นพื้นที่ของความคิดคำนึงและจินตนาการ รวมทั้งเป็นที่มาของแรงบันดาลใจ เรื่องเล่า หรือวิธีการที่จะสร้าง รื้อฟื้น หรือจำลอง เพื่อให้การเรียกหาอดีตให้หวนคืนมานั้นบังเกิดผลในความเป็นจริง ประสบการณ์โหยหาของมนุษย์มีลักษณะคล้ายประสบการณ์ชีวิตและจิตวิญญาณที่ Foucault (1994) เรียกว่า “ประสบการณ์ของสิ่งที่เป็นไปไม่ได้” (an experience of the impossible) ซึ่งอธิบายปรากฏการณ์ทางปรัชญาที่เกิดจากแรงสั่นสะเทือนของความคิดเรื่องการตายของพระเจ้า แต่อาการวิหิงหาอดีตไม่ได้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างหรือรุนแรงขนาดนั้น แต่เราก็อนุมานได้ว่า เราต้องวิหิงหาอดีตก็เพราะมันเป็นไปไม่ได้ที่จะย้อนกลับไปหาอดีตในโลกของความเป็นจริง นอกเสียจากการสร้างหรือจำลองมันขึ้นมาใหม่ในรูปของเรื่องเล่าและความทรงจำรูปแบบต่างๆ

(2) การเมืองเรื่องความทรงจำ (politics of memory)

ประสบการณ์อดีตนั้นถูกเก็บงำไว้ในรูปของความทรงจำ แต่ด้วยขีดจำกัดของศักยภาพในการจำของมนุษย์และด้วยข้อจำกัดอื่นๆ ทำให้มนุษย์ไม่อาจเก็บหรือบรรจุประสบการณ์ชีวิตในอดีตทั้งหมดในรูปของความทรงจำได้ โดย Matsuda (1996) ได้อธิบายว่า ความทรงจำเป็นเรื่องของการเมือง เพราะความทรงจำไม่ใช่ความจำเกี่ยวกับอดีต หากแต่เป็น “ตัวเลือก” (choices) ของอดีตที่มีผลต่อปัจจุบัน สมรรถของมนุษย์ไม่มีความสามารถในการจดจำอดีตได้ทั้งหมด สิ่งที่เราจำได้และเรียกมันว่าความทรงจำนั้นมาจากการคัดสรร ตัดกรอง และเลือกนำเสนอความจริงบางส่วนของอดีตเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น ประสบการณ์ในวัยเด็กของมนุษย์เราอาจจะประสบพบเจอสิ่งต่างๆ มากมาย แต่ทว่าด้วยขีดจำกัดของศักยภาพในการจำของมนุษย์จึงไม่สามารถจดจำประสบการณ์ในวัยเด็กทั้งหมดได้ เราจึงคัดสรรและเลือกจดจำประสบการณ์บางส่วนเท่านั้น

Susan Stewart (1993) อธิบายว่า ความทรงจำทำหน้าที่เสมือนเครื่องมือช่วยในการวัดระยะ หรือเป็นไม้บรรทัดของเรื่องเล่า (a ruler of narrative) ปรากฏการณ์วิหิงหาอดีตไม่ได้เป็นเรื่อง

ความทรงจำของจิตไร้สำนึก แต่เป็นความทรงจำที่มีที่มาที่ไป มีตรรกะ และมีโครงสร้างอยู่ในตัว ความทรงจำที่แสดงออกในลักษณะของการถวิลหามักเป็นเรื่องของความโศกเศร้าอาลัยอาวรณ์ที่ปราศจากวัตถุสิ่งของหรือตัวตน (a sadness without an object) การถวิลหาดังกล่าวมักเป็นเรื่องของจิตใจและอุดมการณ์ เพราะว่าอดีตที่เราถวิลหานั้นไม่เคยพินกลับคืนมามีชีวิตได้อีกครั้ง ยกเว้นส่วนที่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าแบบต่างๆ อดีตมักจะขาดหายไปแต่ก็พร้อมที่จะผลิตซ้ำตัวเองเพื่อเตือนความทรงจำของผู้คนให้รู้สึกว่ามันได้เลือนหายไปแล้ว

(3) “ชุมชนในจินตนาการ” (imagined community)

พัฒนา (2546) ได้อธิบายความเกี่ยวข้องกันของชุมชนในจินตนาการกับการโหยหาอดีตไว้ 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ชุมชนในจินตนาการเป็น “ภาพร่าง” อย่างหนึ่งของการโหยหาอดีต จริงอยู่ที่การถวิลหาอดีตไม่มีรูปธรรมมารับ และการสร้างชุมชนในจินตนาการก็ไม่ใช่อุปสรรคโดยตัวของมันเอง ไม่ว่าชุมชนในจินตนาการจะปรากฏตัวในรูปสัญลักษณ์ (signifier) แบบใดก็ตาม การโหยหาอดีตย่อมเป็นความหมายสัญลักษณ์ (signified) อย่างหนึ่งที่แฝงอยู่หรือปรากฏอยู่อย่างโจ่งแจ้งชัดเจนในปฏิบัติการของชุมชนในจินตนาการดังกล่าว

ประการที่ 2 ชุมชนในจินตนาการเป็นพื้นที่หรือเวทีของการโหยหาอดีต โดยเฉพาะในระดับสังคม หากปราศจากพลังของชุมชนหรือพลังของจินตนาการร่วมแล้ว ปฏิบัติการโหยหาอดีตก็แทบจะเกิดขึ้นไม่ได้ ไม่ว่าพื้นที่หรือเวทีดังกล่าวจะเป็นเรื่องทางกายภาพหรือความคิดฝันก็ตาม

ประการที่ 3 ชุมชนในจินตนาการเป็นพรมแดนอย่างหนึ่งที่จะกำหนดขอบเขตหรือคัดสรรสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการโหยหาอดีตอย่างเดียวกันหรือลักษณะเดียวกัน แม้จะเป็นเรื่องยากในการกำหนดขอบเขตจินตนาการของมนุษย์ แต่จินตนาการที่เป็นมโนทัศน์ทางการเมืองหรือทางวัฒนธรรม (cultural / political construct) ย่อมมีเส้นแบ่งแยกพวกเขา/พวกเรา คนใน/คนนอกได้ในระดับหนึ่ง การโหยหาอดีตอย่างเดียวกันผ่านสัญลักษณ์หรือการแสดงออกที่คล้ายๆ กัน ด้วยความรู้สึกและสำนึกร่วมกัน ย่อมเกิดขึ้นในพื้นที่ของชุมชนในจินตนาการอย่างเดียวกัน

ประการที่ 4 ชุมชนในจินตนาการเป็นที่หมายปลายทางหรือทิศทางอย่างหนึ่งของการโหยหาอดีต คนจะสร้างชุมชนในจินตนาการร่วมกันได้ต้องมีอดีต ความทรงจำ สำนึก และผลประโยชน์ร่วมกัน การโหยหาอดีตไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่มีจุดหมาย ประสบการณ์โหยหาอดีตน่าจะเกี่ยวข้องกับชุมชนในจินตนาการในแง่ของการสร้างหรือฟื้นฟูความเป็นชุมชนร่วมกันผ่านเรื่องเล่าในรูปแบบต่างๆ

(4) “วิกฤตการณ์อัตลักษณ์” (identity crisis)

อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการตั้งคำถามว่า “ตัวเราคือใคร” อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการค้นหา ยืนยัน ทำทนาย และตรวจสอบความเป็นตัวตนทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม คำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมักเกี่ยวข้องกับการรู้สึกสูญเสีย ความลี้ลับสงสัยต่อความจริงแท้ของอดีต ภาวะการณ์ขาดความมั่นใจต่ออนาคต และภาวะสับสนวุ่นวายช่วงเปลี่ยนผ่านประวัติศาสตร์ เมื่อใดก็ตามที่ความเชื่อและคุณค่าที่มีต่ออดีตและความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเองถูกตั้งคำถามหรือทำทนาย เมื่อนั้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ครั้งหนึ่งเชื่อว่ามีมั่นคงยั่งยืนไม่มีวันเปลี่ยนแปลงก็จะเริ่มสั่นคลอน แล้วจะค่อยๆ กลายมาเป็นประเด็นปัญหาในทางวัฒนธรรม

การเมืองเรื่องอัตลักษณ์เป็นเวทีหรือพื้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้การโหยหาอดีต หรือการถวิลหาความเป็นตัวตนของผู้คนทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคมได้รับการแสดงออก ตั้งคำถาม ทำทนาย หรือหรือสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่ การเมืองเรื่องอัตลักษณ์ย่อมมีวิธี เครื่องมือ หรือช่องทางแสดงออกได้หลากหลาย หากแต่การมองโลกแบบย้อนยุคย้อนอดีตและการตั้งคำถามเกี่ยวกับมายาคติเกี่ยวกับอดีต น่าจะเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งของการเมืองประเภทนี้ อดีตถูกนำมาเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาทางอัตลักษณ์ด้วยวิธีคิด วิธีมอง รวมทั้งปฏิบัติการทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการถวิลหาหรือประเมินค่าอดีตในทางบวก รวมทั้งต้องการที่จะถามหา รื้อฟื้น และปลุกชีวิตที่เคยมีอยู่ในความทรงจำให้คืนกลับมาอีกครั้ง

เนื่องจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมใหม่ทำให้เกิดแนวคิดโหยหาอดีตขึ้น Robertson (1990 อ้างถึงใน เพ็ญศิริ, 2541) กล่าวว่า เริ่มมีตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ.1800 เป็นต้นมา เป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงไปอดีตโดยเน้นเรื่องของอัตลักษณ์ทางชนชาติ (national identity) และการรวมกันระหว่างเชื้อชาติต่างๆ ในโลก ประเทศในโลกตะวันตกได้ประสบกับสภาพของการรวมกันทางเชื้อชาติของคนขาวและคนดำ ซึ่งเป็นการผสมผสานทางกายภาพและวัฒนธรรมของแต่ละเชื้อชาติเข้าด้วยกัน ลักษณะการผสมผสานทางเชื้อชาติก่อให้เกิดความแตกต่างของลักษณะทางสังคมที่ลดน้อยลง แต่ได้ก่อให้เกิดการโหยหาในความเป็นอัตลักษณ์เดิมของชนชาติเกิดขึ้นมาคู่กัน เป็นเสมือนอาการคิดถึงบ้าน (homesickness) เมื่อจากมา การคิดถึงสังคมอันอบอุ่นในชนบทหรืออุดมการณ์ในชีวิตเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงความสุข ความดีที่เคยมีมาในอดีต ซึ่งเป็นการตอบสนองคุณธรรมด้านสังคมและจิตใจที่ดั่งาม เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์แบบตามมาตรฐานของชนชั้นกลาง

McLuhan (1960) ได้เสนอแนวคิด “กระจกมองย้อนหลัง” (car’s rear-view mirror) เพื่อมาอธิบายวิถีทางที่สื่อโทรทัศน์และสื่ออื่นๆ ได้สร้างการรับรู้ของคนเราเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีต (history) อันเป็นความสามารถที่จะ “มองย้อนกลับไปสู่อดีต” (look backwards at the past) โดย McLuhan

มุ่งความสนใจไปที่อำนาจ (power) ของภาพต่างๆ ที่ปรากฏในโทรทัศน์ ในการประกอบสร้างมุมมองเหตุการณ์และกระบวนการแห่งเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต นอกจากนี้เขายังเสนอประเด็นเกี่ยวกับยุคหลังสมัยใหม่ (postmodern) ในวัฒนธรรมโทรทัศน์ว่า ความเข้าใจแบบร่วมสมัยเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีต (history) ได้ปรากฏออกมาในรูปแบบของการผสมผสานภาพตัวแทนและภาพต่างๆ ที่ปรากฏในโทรทัศน์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในอดีตนั้นได้สูญหายผ่านพ้นไปแล้ว (the real history is both lost) แต่ได้ถูกแทนที่และถ่ายทอดในรูปแบบของการจำลอง จินตนาการ และภาพลวงตา

มุมมองนี้ทำให้เกิดความเข้าใจถึงรูปแบบการรู้สำนึกตัวเอง (self conscious fashion) ซึ่งบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์แห่งอังกฤษได้เริ่มนำสิ่งที่ได้เก็บบันทึกเอาไว้มาใช้ประโยชน์และนำเสนอใหม่อีกครั้ง โทรทัศน์เริ่มเป็นสื่อที่ปราศจากความทรงจำและเกิดความสนใจคุณค่าของสิ่งที่เคยบันทึกเอาไว้ Footage หรือเทปที่ถูกบันทึกเอาไว้ได้ถูกคัดออกมานำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ในหลากหลายรูปแบบ ที่เด่นชัดที่สุดก็คือ ละครซีรีส์ “TV Heaven” แห่งสถานีโทรทัศน์ British Channel 4 ซึ่งออกอากาศในช่วงเย็นของวันเสาร์อันเป็นช่วงเวลาที่ถูกวางไว้เพื่อนำเสนอรายการจากปีก่อนๆ ที่ผ่านพ้นมาแล้ว ละครซีรีส์ ภาพยนตร์ และเรื่องแปลกประหลาดต่างๆ ได้รับการนำเสนอสู่ตลาดผู้บริโภคเป็นเวลา 20–30 ปีมาแล้ว ดังกรณีรายการ “With Frank Muir hosting the evenings” เป็นรายการที่มุ่งเป้าหมายไปที่ “กลุ่มผู้ชมผู้สูงอายุ” ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชมที่มักเกิดการโหยหาอดีต (nostalgia viewers) มากกว่าผู้ชมวัยอื่นๆ นอกจากนี้ สถานีโทรทัศน์บีบีซีก็ได้นำรายการ TV Hell มาออกอากาศในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (prime-time) ซึ่งปรากฏการใช้ภาพแบบ Montage และการใช้ภาพที่ถูกบันทึกไว้ในอดีต (footage) โดยได้มุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชมที่มักไม่ให้ความสนใจต่อเรื่องราวในอดีตที่นำเสนอในสื่อโทรทัศน์

ดูเหมือนว่าสื่อโทรทัศน์ได้กลับมาขอรำลึกถึงตัวมันเองที่เคยเป็นในอดีต โทรทัศน์ได้ย้อนเรื่องราวในอดีตของตัวเอง สิ่งที่ถูกเก็บบันทึกไว้ได้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบรายการตอบปัญหา รายการสนทนา และรายการรูปแบบต่างๆ ที่ได้รับความนิยม อาจกล่าวได้ว่า ยุค 1990 เป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จอันงดงามแห่งการกลับมาของโทรทัศน์ในอดีตที่ได้รับการนำเสนอใหม่อีกครั้ง (the triumphant return of old television, sometimes in new clothes)

McLuhan (1960) อธิบายว่า คนส่วนมากสามารถมีความทรงจำเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตได้จากสื่อโทรทัศน์ ซึ่งหน้าที่ของความทรงจำเหล่านี้จะทรงพลังในเชิงสัญลักษณ์ เชิงชีวิตประวัติ และการอ้างอิงยุคสมัย สิ่งเหล่านี้ประกอบไปด้วยความทรงจำแห่งการใช้ชีวิต (live) อันเป็นเหตุการณ์ที่ถูกถ่ายทอดผ่านโทรทัศน์ ดังตัวอย่างเช่น พิธีราชาภิเษก การลอบสังหารประธานาธิบดี

เคนเนดี การเลือกตั้งของ Harold Wilson ศิลปินวง The Beatles และ Rolling Stones การแข่งขันกีฬา เรื่องเกี่ยวกับอวกาศ และเรื่องราวน่าประทับใจอื่นๆ

ความพึงพอใจในการรับชมรายการนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ชมได้รับชมเรื่องราวในอดีตที่ผ่านพ้นมาแล้ว โดยกระจกมองย้อนหลัง (rear-view mirror) จะทำให้เกิดทั้งภาพในระดับสังคมและระดับส่วนบุคคล ซึ่งทำให้เรามองเห็นว่า “สรรพสิ่งเคยเป็น/อยู่/คือ อย่างไร” (how things were) และในขณะเดียวกันก็มองเห็นด้วยว่า “เราเองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง” (how we have changed)

สมสุข หินวิมาน (2542) ได้อธิบายการถวิลหาอดีตในแง่มุมแห่งละครโทรทัศน์ไว้ว่า นักวิเคราะห์ที่คณะแห่งการถวิลหาอดีต (เช่น Tannock 1995 และ Wernick 1997) เชื่อว่า แม้ว่าดูผิวเผินแล้วสำนึกในอดีตเหมือนจะสูญหายไปจากสังคมทันสมัย ทว่าจริงๆ แล้วจิตวิญญาณของมันยังคงอยู่และติดตามกลับมาหลอกหลอนกฎุมพี (ชนชั้นกลาง – ผู้วิจัย) ผู้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งพอจะเห็นได้จากความเชื่อเรื่องภพชาติ และความทรงจำวัยเยาว์ในละครโทรทัศน์ของไทย

ขณะที่ลัทธิทันสมัย (ยุคโมเดิร์น-ผู้วิจัย) ชื่นชมและมุ่งสู่ความก้าวหน้าแห่งอนาคต นักสังคมวิทยายุคหลังทันสมัยได้วิพากษ์ว่า ลัทธินี้นำไปสู่โรคความจำเสื่อมร่วมกันทางสังคม (collective amnesia) นั่นคือ มันไม่ใช่แค่ปัจเจกคนใดคนหนึ่งที่หลงลืมอดีตดังกล่าว แต่เป็นการหลงลืมในระดับสังคมมวลชน ซึ่งที่สุดแล้วมันก็จะหวนนำสู่หายนะแห่งปัจเจกนั่นเอง

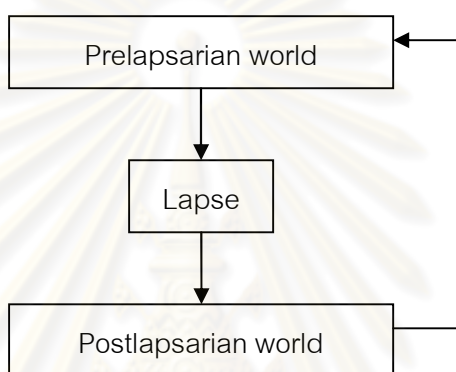
ภายใต้บรรยากาศแห่งความหลงลืมทางสังคม เงื่อนไขบางอย่างได้เกิดขึ้น และทำให้ปัจเจกชนชั้นกลางเกิดสำนึกถวิลหาอดีต Stuart Tannock (1995) ได้จำแนกเงื่อนไขนี้เป็น 2 ประการ ดังนี้

1. การถวิลหาอดีตอาจเกิดขึ้นได้จากการที่ปัจเจกชนพบว่า ตนเองอยู่ในภาวะปัจจุบันที่ขาดความแน่นอน (Unstable) ดังนั้น พวกเขาจึงโยนหาอะไรสักอย่างในอดีตที่เขาเชื่อมั่นมั่นคงกว่า นอกจากนี้ บรรดาระครโทรทัศน์แนวนิราศวัฒนธรรมต่างแดนทั้งหลาย ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า กฎุมพีไทยกำลังเผชิญกับปัญหาความอ่อนแอของวัฒนธรรมดั้งเดิม จนต้องออกท่องเที่ยวเพื่อหิบบัณฑิตวัฒนธรรมจากชนชาติอื่นมาทดแทน เช่น กรณีละครโทรทัศน์ที่มีการหิบบัณฑิตวัฒนธรรมเพื่อนบ้านมานำเสนอ

2. การถวิลหาอดีตอาจเกิดขึ้นได้จากการที่ปัจเจกบุคคลพบว่า ตนเองอยู่ในสภาพที่ติดอยู่ในกรอบมากเกินไป (overtly fixed/static/monolithic) เพราะฉะนั้น พวกเขาจึงพยายามหาเงาอดีตที่เปิดทางเลือกและมีลักษณะที่เคลื่อนไหวมากกว่า

การถวิลหาไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ (naturally) หากแต่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม (socially constructed) Tannock (1995 อ้างถึงในสมสุข หินวิมาน, 2542) ได้กล่าวเสริมว่า การพัฒนาทัศนคติถวิลหาอดีต มีอยู่ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนแห่งวันวานอันหวานชื่น (prelapsarian world) หรือเป็นยุคทองแห่งอดีตที่สดใส เป็นชีวิตวัยเยาว์ เป็นขั้นวัฒนธรรมที่วัฒนธรรมดั้งเดิมทางพลังและคุณค่า
2. ขั้นการเสื่อมของโลกวันวาน (lapse) ถือเป็นช่วงแห่งการเสื่อมสลายของวัฒนธรรมดั้งเดิม เกิดความหายนะแก่อดีตที่สวยงาม เกิดความแปลกแยกกับจิตวิญญาณเก่าๆ การเสื่อมไปของโลกวันวานนี้มีได้เกิดแบบปัจจุบันทันใด แต่มีการสังสมและกินเวลา
3. ขั้นโลกแห่งปัจจุบัน (the present หรือ postlapsarian world) คือ โลกที่ผู้คนรู้สึกถึงการสูญหาย การขาดไป หรือการถูกกดขี่ครอบงำ ในขั้นสุดท้ายนี้เองที่ผู้คนจะรู้สึกไม่มั่นคงและเกิดการถวิลหากลับไปสู่ขั้นแรกอันเป็นโลกแห่ง “วันวานยังหวานอยู่”

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงการเกิดการโหยอดีต (Social Construction of Nostalgia)

สมสุข หินวิมาน (2542) อธิบายถึงข้อนำสังเกตเกี่ยวกับโลกแห่งอดีตที่สูญหายไปและปัจเจกกำลังโหยให้ถวิลหา (the vanished world) ไว้ 3 ข้อ ดังนี้

1. ไม่จำเป็นต้องแสดงภาพที่เปี่ยมความสุขเสมอไป ดังเช่นกรณีของอีเย็น ที่แสดงให้เห็นถึงความยากลำบากของชีวิตทาส (จากละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส) แต่อย่างไรก็ดี ภาพอดีตที่ได้รับความชอบธรรมเชิงสัญลักษณ์มักจะเป็นภาพที่ถูกสร้างสรรค์ให้เห็นด้านอันสุขสันต์เป็นส่วนใหญ่ เพราะนี่คือการเติมฝันที่สูญหายไปจากจิตสำนึกของชนชั้นกฏุมพี เช่น จินตภาพแห่งชุมชนชนบทอันงดงาม พร้อมลำเนาเพลงที่ขับขานจากพี่ควายและน้องทองกวาว (จากละครโทรทัศน์เรื่องมนต์รักลูกทุ่ง) หรือแม้แต่อีเย็นเอง (ละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส) ถึงที่สุดแล้วชีวิตทาสของเธอก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากการเลิกทาสในที่สุด

2. การถวิลหาอดีตสำหรับชนชั้นกลางไทยนั้น น่าจะมีที่มาส่วนหนึ่งจากความเชื่อในทางศาสนาพุทธ แนวคิดหนึ่งที่ยังทรงอิทธิพลอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบันก็คือ ความเชื่อเรื่องเวียนว่ายตายเกิดหรือวัฏสังสาร แม้ว่าชนชั้นกลางพยายามขับเคลื่อนก้าวหน้าเป็นเส้นตรงสู่นาคต แต่

แนวความคิดวัฏฏะอันเป็นแนวความคิดที่มีลักษณะแบบวนเวียน (cyclical) ก็ยังหยั่งรากลึกและแทรกซึมเข้าสู่ชีวิตทัศน์แห่งการวิไลหาอดีต ดังคำกล่าวที่ว่า “สูงสุดแล้วย่อมคืนสู่สามัญ”

3. เนื่องจากการวิไลหาอดีตเป็นปฏิบัติการเชิงสัญลักษณ์ มันจึงฝังลึกเข้าไปอยู่ในวิธีการเล่าเรื่อง (narration) ของละครโทรทัศน์ ทั้งนี้ ตามทฤษฎีการเล่าเรื่องมีหลักอยู่ว่า เรื่องเล่า (narrative) จะประกอบด้วยเนื้อเรื่อง (story) หรือเกิดอะไรขึ้นกับใคร และวาทกรรม (discourse) หรือเนื้อเรื่องนั้นถูกเล่าไว้อย่างไร (Kozloff, 1992) ในขณะที่ทัศนะแห่งการวิไลหาอดีตอาจปรากฏอยู่เป็น “เนื้อหา” หลักของละครโทรทัศน์บางเรื่อง เช่น ละครเรื่องทวิภพ ทว่ากับละครบางเรื่อง เนื้อเรื่องหลักมิได้เกี่ยวพันกับการวิไลหาความทรงจำเก่าๆ เงาแห่งอดีต ก็อาจมีการแทรกซึมอยู่ใน “วาทกรรม” ของมันก็ได้ เช่น ในกรณีของละครโทรทัศน์ที่ไม่ได้มีเนื้อหาเกี่ยวพันกับทัศนะแห่งการวิไลหาอดีต แต่จากและอุปกรณ์ประกอบฉากต่างๆ เช่น โต๊ะตั้ง ถ้วยโถโอชามเก่าๆ และเปียโนหลังโบราณมาตบแต่ง ก็อาจตีความหมายโดยนัยได้ว่า จิตวิญญาณแห่งโลกเก่ายังคงอิงแอบอยู่ได้ในโครงสร้างสังคมแห่งความทันสมัย หรือกรณีฉากจบของละครที่มักใช้ภาพฉากริมทะเล ก็คงมิใช่แค่จะสื่อให้นัยว่าโลกแห่งความทันสมัยยังพาความสุขอันเป็นนิรันดร์มาให้เท่านั้น หากแต่ปรัชญาแห่งการกลับสู่ธรรมชาติที่มีฟ้ามีน้ำมีสายลมและแสงตะวัน ก็คือ การหวนกลับสู่ความทรงจำที่เลือนหายไปจากชนชั้นกลางผู้ทันสมัยและคุ้นเคยอยู่แต่ชีวิตในป่าคอนกรีต

Andrew Wermick (1997 อ้างถึงในสมสุข หินวิมาน, 2542) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าด้วยสังคมอเมริกันนับทศวรรษ 1950s เป็นต้นมาว่า เมื่อยุคสมัยได้เคลื่อนตัวไประยะหนึ่งแล้ว โลกทัศน์ที่หล่อหลอมอยู่ในสื่อก็จะค่อยๆ เปลี่ยนผ่านจากการมองไปข้างหน้า (looks forward) สู่การมองย้อนกลับหลัง (looks back) ข้อสังเกตนี้อันที่จริงน่าสนใจทีเดียว แต่ดูเหมือนว่าคำอธิบายยังมีขีดจำกัดเมื่อนำมาปรับใช้พิจารณาความคิดความเชื่อในสังคมไทย โลกทัศน์ไทยมิได้มีพรมแดนที่แยกกันโดยสิ้นเชิงระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แต่ความคิดที่ว่าด้วยปัจจุบันมักจะผสมผสานสิ่งที่สืบทอดมาจากอดีต และผนวกกับการมองเคลื่อนไปข้างหน้าแห่งอนาคต

การโหยหาอดีตนั้น นักทฤษฎีบางท่านยังเชื่อว่ามี ความหมายแฝงอีกด้วย ดังกรณี Thomas Docherty ที่เชื่อว่า เบื้องหลังการโหยหาอดีตนั้นอย่างน้อยการชื่นชมกับอดีตก็ยังมีนัยยะแฝงอยู่ด้วย เช่น การสะสมของแก่นนั้นมีความหมายแฝงแสดงถึงฐานะทางสังคมของคนนิยมสะสมของเก่าด้วย ถ้าพิจารณาตามความเชื่อของ Docherty แล้ว การบริโภคของผู้คนที่โหยหาอดีตนั้นยังได้ให้คุณค่าแก่วัตถุตามหลักตรรกะการบริโภคด้วยเช่นเดียวกัน (ทัศนีย์ มีวรรณ, 2542)

ชูศักดิ์และมนัสศิริ (2548) อธิบายว่า เพราะสาเหตุสำคัญของการทำการตลาดย้อนยุคคือ ในอนาคตอันใกล้นี้ ประชากรคนไทยและเอเชีย 2 ใน 3 จะมีอายุมากกว่า 40 ปี กลุ่มลูกค้านี้จะเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ซึ่งจากการค้นคว้า กลุ่มลูกค้ำดังกล่าวมีความต้องการหรือสนใจในเรื่องต่างๆ 5 ประการ ดังนี้

1. การหวนให้คิดถึงอดีต (Nostalgia) เป็นการครุ่นคิดถึงแต่เรื่องดี ๆ ในอดีต ชีวิตที่เรียบง่ายไม่เร่งรีบ
2. กระจกสะท้อนรักษาทักษะและการกลับไปสู่ธรรมชาติ (Natural Conservation) เป็นการย้อนสู่ยุคปราศจากปรุงแต่ง การอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม เกิดกระแสแฟชั่นกลุ่มชนเผ่าต่างๆ การประดับประดาแบบชาวเขา
3. ความเป็นต้นฉบับ งานทำมือ (Original/Handmade/Homemade) เป็นการแสดงถึงความเฉพาะตัว มีที่เดียว มีชิ้นเดียว มีสูตรลับการสร้างเฉพาะตัว
4. การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (History) ผู้ที่เริ่มอายุมากขึ้นจะสนใจประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมโบราณ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และให้คุณค่ากับของเก่า วัตถุโบราณ และของเลียนแบบ Antique
5. การให้ความสนใจกับศิลปะ ดนตรี (Art/Music) ภาพวาด จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะในยุคต่างๆ ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการตลาด ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อแนวคิด สังคม และกระแสนิยมใหม่

นอกจากลักษณะของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ยังมีลักษณะแบบแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่สุดอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างภาพเพื่อการโยยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่” ในแง่ของกระบวนการประกอบสร้าง ซึ่งได้แก่ประเด็นต่อไปนี้

การผสมผสาน (Hybrid)

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการผสมผสาน (Hybrid) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการรวมแนวคิด หรือคุณลักษณะ หรือองค์ประกอบ หรือสิ่งสองสิ่งหรือมากกว่าเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการในการใช้ได้เหมาะสมลงตัว โดยการรวมกันหรือผสมผสานกันจะยังคงมีแนวคิด หรือคุณลักษณะ หรือองค์ประกอบ หรือสิ่งเดิมบางประการอยู่ (some of the characteristics of the original) แต่ก็ได้รวมกันสร้างแนวคิดหรือคุณลักษณะใหม่ที่มีความเฉพาะตัวขึ้นมา โดยการคงไว้ซึ่งแนวคิด หรือคุณลักษณะ หรือองค์ประกอบเดิมอยู่นั้นก็จะคงไว้ซึ่งคุณสมบัติของสิ่งเดิม (some of the qualities of the original) อยู่ในสิ่งี่รวมกันเป็นสิ่งใหม่ด้วย แต่การรวมกันหรือการผสมผสานกันนี้จะทำให้สิ่งที่ถูกผสมผสานขึ้นมามีคุณสมบัติที่ดีกว่าเดิม หรือสามารถตอบสนองความต้องการที่เฉพาะเจาะจงได้เป็นอย่างดี (ทศนีย์ เจนวิถีสุข และคณะ, 2546)

Canclini (2004 อ้างถึงใน ทศนีย์ เจนวิถีสุข และคณะ, 2546) อธิบายว่า การผสมผสานได้เปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องลักษณะเฉพาะตัววัฒนธรรม วัฒนธรรมหลากหลาย และคู่ตรงข้าม ซึ่ง

ได้ทำให้เกิดคุณลักษณะใหม่ทางสังคมศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับการผสมผสานให้ความสนใจในเชิงโครงสร้างและกระบวนการในส่วนของโครงสร้าง ได้สนใจศึกษาว่าองค์ประกอบใดที่คงอยู่และองค์ประกอบใดที่มีคุณลักษณะร่วมกัน ในส่วนของกระบวนการเป็นการศึกษาในเรื่องของความแตกต่าง การปรับตัว และพลวัต (dynamic) นอกจากนี้ กระบวนการผสมผสานก็ไม่ได้เกิดขึ้นมาเอง แต่เป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์ในบริบทของความอยากรู้อยากเห็น ความจำเป็น โดยปราศจากอคติ

Bhabha (1990 อ้างถึงใน กาญจนานาและสมสุข, 2545) เคยกล่าวเอาไว้ว่า วัฒนธรรมทุกสายพันธุ์จะมีลักษณะเป็นแบบ “พันธุ์ทาง” (hybrid) ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะโดยธรรมชาติแล้ว ไม่เคยมีวัฒนธรรมใดที่เป็นหนึ่งเดียว แต่ทุกวัฒนธรรมจะมีความหลากหลาย (diverse) และแตกต่าง (different) และที่สำคัญไม่เคยปรากฏว่ามีวัฒนธรรมใดๆที่ “สมบูรณ์ในตัว” หากแต่ทุกวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงอย่างสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่นๆตลอดเวลา วัฒนธรรมทั้งหลายในโลกจะยังยืนอยู่ได้ก็ด้วยลักษณะของความเป็นพลวัต (dynamic) และการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา สัมพันธภาพแห่งวัฒนธรรมจะสามารถก่อรูปลักษณะได้หลายรูปแบบ เช่น การผสมผสาน (articulation) การแลกเปลี่ยน (exchange) การขัดแย้ง (conflict) การเลือกบางเสียบางส่วน (co-optation) การต่อรอง (negotiation) เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมจึงอยู่บนพื้นฐานของ “การผสมข้ามสายพันธุ์” (Hybridization) และเป็นพื้นที่ใหม่ของการต่อรองทางความหมายและการแสดงตน (a new site of negotiation of meaning and representation)

การจำลอง (Simulation)

Baudrillard (1995 อ้างถึงใน จันทน์ เจริญศรี, 2544) อธิบายว่า ในขณะที่ยุคสมัยใหม่เป็นยุคที่ถูกครอบงำโดยการผลิตและทุนนิยมอุตสาหกรรม ยุคหลังสมัยใหม่ซึ่งเป็นยุคที่แยกขาดจากยุคสมัยใหม่โดยสิ้นเชิง เป็นยุคที่เทคโนโลยีใหม่ๆเกิดขึ้น ก่อให้เกิดความสามารถในการผลิตซ้ำทั้งสินค้าที่เป็นวัตถุและสินค้าเชิงวัฒนธรรม ความสามารถในการผลิตซ้ำได้อย่างไม่จำกัดนี้เองที่เป็นที่มาของสังคมแบบ “ล้ำความจริง” (hyper-reality) ซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งจำลอง (Simulacrum) จนเราไม่สามารถที่จะแยกแยะระหว่างของจริงกับสิ่งจำลองได้

ในขณะที่กระบวนการสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดระเบียบทางสังคมของยุคสมัยใหม่ คือ การผลิต กระบวนการสำคัญของยุคหลังสมัยใหม่ คือ การจำลอง (Simulation) จากแบบจำลองของความจริง สังคมในยุคนี้ต้องเปลี่ยนเป็น “สังคมล้ำจริง” ด้วยศักยภาพในการผลิตซ้ำได้อย่างไม่จำกัดอันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้นิยามของ “ความจริง” กลายเป็นหมายถึง “สิ่งที่สามารถผลิตซ้ำใหม่ได้อย่างเทียบเท่าต้นฉบับ” ไม่เพียงเท่านั้น ของจริงยังเป็นสิ่งที่มักจะถูกผลิตซ้ำ

ไปแล้วด้วย ผลก็คือ เราไม่อาจแยกแยะระหว่างของแท้กับของเทียมได้อีกต่อไป ทำให้สิ่งจำลอง (Simulacra) ถูกมองว่าเป็นของจริงในยุคนี้

การตัดแปะ (Cut and Paste) เป็นลักษณะของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ซึ่งมองว่า ความเป็นตัวฉบับหายไป ทุกอย่างจะเป็นการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาทำการคัดลอก ตัดแปะ ล้อเลียน หรือ การตัดแปลง (Cut and Mix)

การทำซ้ำ (Repetition)

Eco Umberto (1985 อ้างถึงใน นิโบล โควาพิทักษ์เทศ, 2535) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการทำซ้ำไว้ว่า การทำซ้ำ (Repetition) หมายถึง การทำบางสิ่งบางอย่างเป็นครั้งที่สอง หรือทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยการทำซ้ำจะแบ่งออกเป็น

1) การทำซ้ำในลักษณะของ “การนำมาใหม่” (The Retake) หมายถึง การกลับมาใหม่ของลักษณะของเรื่องที่ประสบความสำเร็จมาก่อนแล้ว เพื่อที่จะได้แสวงหาประโยชน์จากสิ่งนั้น การนำมาใหม่นี้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจทางการค้า ไม่มีกฎกำหนดตายตัวว่าต้องนำมาใหม่ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนเท่านั้น

2) การทำซ้ำในลักษณะของ “การทำใหม่” (The Remake) การทำใหม่จะเป็นการบอกเล่าอีกครั้งหนึ่งของเรื่องที่ประสบความสำเร็จมาก่อน ซึ่งพบตัวอย่างจากงานประวัติศาสตร์ศิลปะและงานวรรณกรรมที่มีลักษณะการทำให้ใหม่เทียม โดยจะอาศัยเทคนิคการเล่าเรื่องให้แตกต่างออกไปได้ทุกครั้ง ถ้าการทำใหม่มีลักษณะน่าสนใจก็สามารถหนีจากการทำซ้ำได้

3) การทำซ้ำในลักษณะของ “การทำเป็นชุด” (The Series) ซึ่งหมายถึง การบอกเล่าเรื่องราวของตัวละครตัวหนึ่งต่อเนื่องกันหลายตอน แต่ละตอนจะมีตัวประกอบเรื่องเปลี่ยนแปลงไป และเรื่องราวจะจบลงในแต่ละตอนด้วย

ในการศึกษาคำนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีตมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหารายการ วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ และการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ ในประเด็นความสนใจในการรับชมรายการและความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ กล่าวโดยสรุปก็คือ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีตมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ

แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality)

แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม เป็นแนวคิดของสำนักปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ที่สนใจศึกษาวิธีการที่คนมีประสบการณ์กับโลก มีการรับรู้ และมีสำนึกกับโลก

แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมเริ่มจากข้อเสนอที่ว่า โลกที่แวดล้อมตัวบุคคลนั้นมีอยู่ 2 โลก โลกแรกเป็น “โลกกายภาพ” (Physical World) อันได้แก่ วัตถุ สิ่งของ บุคคล บรรยากาศด้านกายภาพทั้งหลายที่แวดล้อมบุคคล โลกนี้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ส่วนอีกโลกหนึ่งมีชื่อเรียกหลายอย่าง คือ “โลกทางสังคม” (Social World) “สิ่งแวดล้อมเชิงสัญลักษณ์” (Symbolic environment) หรือ “ความเป็นจริงทางสังคม” (Social Reality) โลกนี้เกิดจากการทำงานของสถาบันต่างๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา ที่ทำงาน รัฐ และสื่อมวลชน (กาญจนา แก้วเทพ, 2549)

ด้วยเหตุที่โลกทางกายภาพหรือโลกแห่งความเป็นจริง (World of Reality) นั้น เป็นโลกที่อยู่ห่างไกลที่มนุษย์จะเข้าถึงได้ และยังเป็นโลกที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนมากมาย โลกใบนี้จะยังคงไม่มีความหมายของสิ่งใดๆ เกิดขึ้นต่อเมื่อมนุษย์ได้ทำการเรียนรู้หรือทำความเข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงโดยผ่าน “ตัวกลาง” ความหมายของสิ่งต่างๆ จึงเกิดขึ้น “ตัวกลาง” ที่กล่าวถึงนี้ ก็คือ สถาบันต่างๆ ทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา รัฐ สื่อมวลชน ฯลฯ ต่างได้ทำหน้าที่ประกอบสร้าง (Construct) ความหมาย (Meaning) ให้แก่สิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็วัตถุสิ่งของ เหตุการณ์ต่างๆ แม้กระทั่งความฝัน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็น “ความเป็นจริง” ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเป็น “โลกทางสังคม” หรือ “โลกแห่งสัญลักษณ์” อันเป็นโลกที่มนุษย์สามารถที่จะอธิบาย ให้ความหมาย หรือรับรู้ความหมายได้นั่นเอง

จากแนวคิดนี้ เมื่อนำมาอธิบายกับสื่อโทรทัศน์ก็หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์ก็คือโลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้น เป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่เราอาจเรียกว่าเป็น “โลกของสื่อโทรทัศน์” แนวคิดนี้จึงจะช่วยเป็นกรอบในการวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายของภาพเพื่อการโยนหาดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ว่า ได้ประกอบสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับภาพในอดีตในแง่มุมใดบ้าง และมีวิธีการประกอบสร้างความหมายด้วยรูปแบบวิธีการอย่างไร

ในขณะที่การรับรู้ความหมายของ “ความเป็นจริง” ในโลกทางสังคมหรือโลกแห่งสัญลักษณ์นั้น มนุษย์เราจะรับรู้ “ความเป็นจริง” เพียงบางส่วนจากโลกแห่งความเป็นจริง แล้วนำมาสร้างขึ้นเป็น “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” (stock of social knowledge) เมื่อใดก็ตามที่เราได้รับความเป็นจริงอันใหม่เข้ามา เราก็จะมาเปิดดูคลังแห่งความรู้ทางสังคมนี้ ทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจ

ความหมายของความเป็นจริงอันใหม่ได้ทันที ซึ่งความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของมนุษย์นั้นก็คือ “ความเป็นจริงทางสังคม” (Social Reality) นั่นเอง

ผู้วิจัยจะนำแนวคิด “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” (stock of social knowledge) ข้างต้นมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตของกลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ ซึ่งผู้ชมแต่ละคนก็อาจมี “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” เกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่แตกต่างกัน อันจะส่งผลต่อการเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้มนุษย์เราจะมีโลกแวดล้อมรอบตัวอยู่ 2 โลกเหมือนกัน คือ โลกทางกายภาพและโลกแห่งสัญลักษณ์ แต่การรับรู้ความหมายของโลกแห่งสัญลักษณ์ของมนุษย์แต่ละคนอาจไม่ใช่สิ่งเดียวกัน

กระบวนการสร้างความหมาย “ความเป็นจริง” ทางสังคม ซึ่งถูกซึมผ่านเข้าไปสู่การรับรู้ของปัจเจกบุคคลด้วยความหมายที่แตกต่างกันนี้ เป็นเหมือน “แผนที่ทางจิตใจ” (Mental Maps) ที่ทำหน้าที่ชี้ทิศทางบุคคลในแง่มุมต่างๆ กัน กล่าวคือ หลังจากที่ตั้งสังคมได้นิยามสิ่งต่างๆ เอาไว้แล้ว ก็จะมีกระบวนการซึมผ่านนิยามดังกล่าวเข้าไปในตัวบุคคล นิยามดังกล่าวจะกลายเป็น “แผนที่ทางจิตใจ” (Mental Maps) ที่ทำหน้าที่เหมือนแผนที่ทั่วไป คือ ชี้ทิศทางว่าจะอะไรเกี่ยวข้องกับอะไร ความคาดหวังต่างๆ เป็นอย่างไร (Level of expectation) แผนที่นี้จะลากเส้นกันบอกว่าอะไรบ้างที่เป็นไปได้ (possible) อะไรบ้างที่เป็นเรื่องปกติ (normal) อะไรบ้างเป็นเรื่องยอมรับได้ (acceptable) รวมทั้งมีการชี้แนะว่ามีวิถีทางแบบใดบ้างที่จะบรรลุเป้าหมายได้ (บอก way of life)

“แผนที่ทางจิตใจ” (Mental Maps) ทำหน้าที่ชี้ทิศทางบุคคลในแง่มุมต่างๆ กัน เช่น

- คนที่มีโลกแห่งสัญลักษณ์หรือมีแผนที่ทางจิตใจที่ต่างกัน จะมี “ระบบการรับรู้” (perception) ที่ต่างกัน

- แผนที่ทางจิตใจจะเป็นตัวชี้ทางการกระทำ ความคาดหวัง และระบบค่านิยมของคน

- แผนที่ทางจิตใจนั้น เมื่อติดตั้งลงในจิตใจของคนแล้ว กระบวนการนี้ไม่ได้หยุดทำงาน

ในการรับรู้ความหมายของผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ก็มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ความหมายของ “ภาพเพื่อการโหยหาอดีต” ในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้น จะทำให้ผู้ชมที่มีโลกแห่งสัญลักษณ์คนละใบกันหรือมีแผนที่ทางจิตใจคนละแผ่นกัน เกิดการรับรู้ความหมายแตกต่างกันอย่างไร ผู้วิจัยจึงจะนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ในประเด็นความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ

แนวคิดการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร (Encoding) และการถอดรหัสของผู้รับสาร (Decoding)

S.Hall ได้สนใจค้นคว้าเรื่องกลยุทธของการเข้ารหัสและถอดรหัส (Encoding & Decoding) ที่อยู่ในผลงานของสื่อมวลชน ซึ่งเขาถือว่าเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมที่สำคัญในสังคมสมัยใหม่ และเป็นส่วนเลี้ยวสำคัญของกระบวนการถ่ายทอดอุดมการณ์ของสังคม โดยเขาได้พัฒนาการอธิบายโดยเฉพาะเรื่องกลยุทธต่างๆ ในการถอดรหัส (Strategy of Decoding) ของประชาชนผู้รับสารให้ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

Hall ได้แสดงจุดยืนทางทฤษฎีที่ชัดเจนไว้ในงานเขียนชื่อ “Encoding and Decoding in Television Discourse” ไว้ดังนี้

1. Hall ได้แยกตัวออกจากกลุ่มทฤษฎีแบบจำลองการสื่อสารของอเมริกันและกลุ่มที่วิจารณ์สื่อมวลชนจากแง่มุมของสุนทรียศาสตร์ โดยเขาอธิบายว่า บรรดาทฤษฎีแบบจำลองกระบวนการสื่อสารที่มองเรื่องสื่อสารมวลชนเป็นระบบของการถ่ายทอดข่าวสาร (Transmission Model) นั้น ล้วนแล้วแต่สนใจเรื่องการส่งสารแบบทางเดียวจากกลุ่มผู้ส่งจำนวนเล็กๆ กลุ่มหนึ่งไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ซึ่งทัศนะดังกล่าวทำให้เรื่องของการสื่อสารกลายเป็นเรื่องของการครอบงำความคิดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ Hall เห็นว่า เรื่องของการสื่อสารนั้นเป็นเรื่องของการสร้าง การถ่ายทอดและรับวัฒนธรรม (Theory of cultural production and reception) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างคำศัพท์ต่างๆ ที่จะใช้วิเคราะห์ขึ้นมาใหม่

2. Hall ปฏิเสธแนวคิดที่มีต่อผู้รับสารของการศึกษาเรื่องผลกระทบและทฤษฎีมวลชน (Impact Study and Mass Theory) ที่มองว่าผู้รับสารมีลักษณะตั้งรับ (Passive) โดย Hall มีข้อเสนอว่า หากผลการวิจัยพบว่า ผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวผู้รับสารให้เห็นคล้อยตามตนเองได้ ก็มิได้มาจากเหตุผลที่ว่าผู้รับสารมีลักษณะ Passive แต่อย่างใด หากแต่เนื่องมาจากบรรดาทฤษฎีต่างๆ ในการใส่รหัส (Encoding) การเลือกใช้สื่อ (เช่น ภาพในโทรทัศน์) การสร้างบริบทในการรับสาร เทคโนโลยีต่างๆ ฯลฯ ที่ผู้ส่งสารต้องเลือกนำมาใช้อย่างเต็มที่

Hall เสนอว่า การกระจายความหมายนั้นมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนเตรียมการเพื่อการผลิตสื่อ เป็นขั้นตอนที่ผู้ผลิตได้คัดเลือกเอาวัตถุดิบบางอย่างเท่านั้นมานำเสนอ โดยจะถูกกำหนดจากอุดมการณ์ของผู้ผลิตเอง ถือเป็นขั้นตอนของการใส่รหัส (Encoding)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการลงมือทำการผลิต เป็นขั้นตอนที่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงความเป็นจริงที่เป็นโลก 3 มิติ อันมีโครงสร้างและกรอบของตนเอง มีความหมายอันหลากหลาย (Polysemy) ให้แปรรูปออกมาในสื่อแบบต่างๆ ถือเป็นขั้นตอนการใส่รหัสเช่นกัน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการถอดรหัส (Decoding) เป็นขั้นตอนของการรับสารที่เป็นอิสระจาก 2 ขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นอีกช่วงเวลาหนึ่งที่มีความหมายจะถูกผลิตขึ้นมาใหม่อีกครั้ง กล่าวคือ สิ่งที่ได้รับสารกระทำไม่เพียงแต่จะ “อ่านความหมาย” ที่อยู่ในสารของผู้ส่งสารเท่านั้น หากแต่ผู้รับสารจะนำเอา “ตัวเอง” (ผู้รับสาร) เข้าไปสร้าง ความหมายในสารด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ช่วงเวลาแห่งการถอดรหัส (Decoding) ของผู้รับสาร เป็นช่วงเวลาที่มื่ออิสระในตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องขึ้นต่อช่วงเวลาแห่งการเข้ารหัส (Encoding) เสมอไป

Hall ได้ปูพื้นฐานแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับ “ผู้รับสาร” โดยเปรียบเทียบให้เห็นถึงจุดร่วมและจุดต่างระหว่างแนวคิดของตนกับแนวคิดที่มีอยู่ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบรหัสของผู้ส่งสารและผู้รับสาร

Hall มีจุดยืนว่า ระบบรหัส (Code system) ของผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องเป็นรหัสเล่มเดียวกันหรือชุดเดียวกันเสมอไป (กรณีส่วนใหญ่มักจะแตกต่างกัน) มีเหตุผลมากมายที่จะทำให้รหัสคู่มือในการส่งความหมายและถอดรหัสระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ตรงกัน ไม่สอดคล้องกัน จนถึงขั้นขัดแย้ง เช่น ภูมิหลัง ประสบการณ์ ระดับการศึกษา อาชีพ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จุดยืนทางการเมือง เพศ ชนชั้น อุดมการณ์ ฯลฯ ด้วยความแตกต่างจากแง่มุมต่างๆ ของผู้ส่งสารและผู้รับสารที่กล่าวมา ทำให้การตีความหมายของผู้รับสารมักจะผิดเพี้ยนไปจากความหมายที่ผู้ส่งสารเข้ารหัสไว้

2. ผู้รับสารไม่ใช่กลุ่มคนที่มีลักษณะเนื้อเดียวกันหมด (Homogeneous Group)

นอกเหนือจากความแตกต่างระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารแล้ว แม้แต่ในระหว่างกลุ่มผู้รับสารเองก็ยังมี ความแตกต่างกัน โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการถอดรหัสนั้น Hall มีทัศนะว่าการจับกลุ่มของผู้รับสาร จะสัมพันธ์กับรูปแบบและความหมายของสาร (forms and meaning) โดยแนวคิดเรื่องการจับตัวรวมกันเป็นกลุ่มของผู้รับสารนั้นมีได้มีลักษณะที่หยุดนิ่ง (static) หากแต่เป็นการจับกลุ่มอย่างมีพลวัต (dynamic) และแปรเปลี่ยนอย่างสัมพันธ์ไปกับรูปแบบและความหมายของสาร ตัวอย่างการจับกลุ่มของผู้รับสารดังกล่าว เช่น ถ้าเนื้อหาสารเป็นประเด็น “ชาตินิยม” ผู้รับสารจะจัดเรียงตัวเป็นกลุ่มต่างๆ ตามเกณฑ์เรื่องชาตินิยม เช่น รักชาติ คลั่งชาติ ชาตินิยมแบบใจกว้าง ชาตินิยมทางเศรษฐกิจ ชาตินิยมทางวัฒนธรรม ฯลฯ หรือถ้าเป็นประเด็นเรื่อง “พฤติกรรมเบี่ยงเบน” ผู้รับสารกลุ่มเดิมก็อาจจะจัดเรียงตัวกันใหม่เป็นกลุ่มที่ป้องกัน (ครู) กลุ่มที่คอยลงโทษ (ตำรวจ/ผู้คุม) กลุ่มที่คอยให้อภัย (พระภิกษุ) ฯลฯ

3. ความสำคัญของการตีความ

แนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับการตีความนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เชื่อเรื่องการเลือกรับรู้ (Selective Perception) ซึ่งกล่าวว่า ผู้รับสารนั้นจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ตั้งแต่ขั้นตอนของการเลือกเข้าถึง เลือกเปิดรับ เลือกตีความ และเลือกจดจำ ดังนั้น เรื่องของการรับรู้จึงมีปัจจัย

ด้านอัตวิสัย (Subjective Capacity) ของผู้รับสารเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก และสิ่งที่ผู้ส่งสารควร จะให้ความสนใจมากที่สุดก็คือ เรื่องการเลือกตีความของผู้รับสาร ในขณะที่ Hall ก็มีทัศนะที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านอัตวิสัยของผู้รับสารในเรื่องการตีความเช่นกัน แต่ทว่าความแตกต่างระหว่าง Hall กับแนวทาง Selective Perception ก็คือ กลุ่ม Selective Perception จะให้เหตุผลว่าการที่ผู้รับสารตีความเนื้อหาสารอย่างแตกต่างกันนั้น เนื่องจากภูมิหลังและปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้รับสารแต่ละราย (หน่วยการวิเคราะห์เป็นปัจเจก) แต่ Hall ตั้งคำถามว่า ในกรณีที่ผู้รับสารตีความเพี้ยนเบน (distort) ออกจากความตั้งใจของผู้ส่งสารนั้น เพราะเหตุใดการเพี้ยนเบนดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นแบบเดียวกันอย่างเป็นระบบ (systematically distorted communication) กล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือ เหตุใดจึงมีความเข้าใจผิดเหมือนกันหมดในกลุ่มผู้รับสารบางกลุ่ม ซึ่ง Hall ได้อธิบายว่า กลุ่ม Selective Perception นั้นคิดว่า กระบวนการถอดรหัสจากตัวสารออกมาเป็นความหมายนั้น เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ (natural) แต่ Hall คิดว่ากระบวนการนี้เป็นเรื่องที่ถูกสร้างขึ้น (being constructed) จากระบบการสื่อสารในสังคมนั้นๆ ดังนั้นความหมายที่ถูกตีความอย่างผิดๆ จึงมิใช่ความหมายที่ไร้ทิศทางสะเปะสะปะไปคนละทิศละทาง หากทว่าเป็นการตีความหมายอย่างเพี้ยนเบนที่เป็น choices อยู่ชุดหนึ่ง (ไม่ได้ตีความเป็น (ก) แบบที่ผู้ส่งสารต้องการ แต่ก็ตีความเป็น (ข) (ค) (ง) เท่านั้น) ที่เรียกว่าเป็นกลุ่มของความหมายอันหลากหลายชุดหนึ่ง (Polysemic)

ในด้านทัศนะต่อ “ผู้ส่งสาร” Hall ได้ให้ทัศนะใหม่ว่า ผู้ส่งสารมิใช่ “ผู้ที่ทำหน้าที่ส่งผ่านข่าวสาร” เท่านั้น (transmitter) หากทว่าเป็น “ผู้ที่ได้เข้ารหัส” (encode) ข่าวสารที่ส่งไปให้ด้วย ดังนั้น เมื่อเวลาที่ผู้ส่งสารได้ “ส่งสาร” ถึงผู้รับนั้น ผู้ส่งสารได้ทำงานสองอย่างไปพร้อมๆ กัน อย่างแรกที่ผู้ส่งสารส่งไปคือ “ข่าวสาร” และอีกอย่างคือ “การติดตั้งรหัสการถอดความหมายจากสาร” ให้แก่ผู้รับด้วย ถึงแม้ว่าจะมีช่องว่างด้านความเข้าใจระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารอยู่เสมอ กล่าวคือ ผู้รับสารจะไม่สามารถถอดรหัสความหมายออกได้ถูกต้องตามที่ผู้ส่งต้องการ แต่ Hall ก็เห็นว่า สำหรับเรื่องความหมายหลักๆ หรือใจความสำคัญๆ แล้ว ผู้รับสารจะสามารถถอดรหัสตามผู้ส่งสารได้ใส่รหัสเอาไว้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อภาษา สื่อภาพ สื่อเสียง หรือสื่ออื่นๆ ก็ตาม Hall อธิบายว่า เป็นเพราะเวลาที่ผู้ชมนั่งดูภาพจากหน้าจอโทรทัศน์นั้น เขาไม่ได้ตีความจากภาพหน้าจอเท่านั้น แต่ในกระบวนการรับสาร ผู้ชมได้เรียนรู้ (หรือได้รับการติดตั้ง) รหัสที่มีอยู่ไปด้วย

ในช่วงเวลาของการถอดรหัสนั้น ผู้รับสารสามารถอ่านความหมายของสารโดยมีจุดยืนได้ 3 แบบ (หรือใช้รหัสได้ 3 รหัส) ก็คือ

1. จุดยืนแบบเดียวกับที่ผู้ส่งสารเข้ารหัสมา (Dominant – hegemonic position) จุดยืนแบบนี้ ผู้รับสารจะยืนอยู่ที่เดียวกับผู้ส่งสาร และจะใช้รหัสของผู้ส่งสารเช่นกัน ดังนั้น ความหมายที่ผู้รับสารอ่านได้ (ถอดรหัส) จึงเป็นอย่างที่คุณผู้ส่งสารต้องการเท่านั้น เรียกว่า “preferred reading”

2. จุดยืนที่ผู้รับสารจะต่อรองความหมายเสียใหม่ (Negotiated position) ที่แตกต่างไปจากความตั้งใจของผู้ส่งสาร แต่ไม่ได้คัดค้านโดยตรง กล่าวคือ แม้ว่าผู้รับสารจะอ่านความหมายหลักๆ ตามที่ผู้ส่งสารต้องการ แต่ทว่าภายในขอบเขตความหมายดังกล่าว ผู้รับสารยังคงต่อรองรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งการตีความหมายแบบต่อรองนี้เป็นการพบกันครึ่งทางหรือเป็นสูตรผสมระหว่าง preferred reading กับ opposition reading เรียกว่า “negotiated reading”

3. จุดยืนที่ผู้รับสารจะตีความคัดค้านต่อต้านหรือขัดแย้งกับความหมายที่ผู้ส่งสารใส่รหัสมา (Opposition position) การถอดรหัสด้วยจุดยืนนี้เรียกว่า “oppositional reading”

Hall กล่าวว่า ในการส่งข่าวสารแต่ละครั้งจะเกิดจุดยืนการตีความทั้ง 3 แบบอยู่ตลอดเวลา เพียงแต่ว่าสัดส่วนของแต่ละอันจะมีมากน้อยอย่างไรจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการใส่รหัสของผู้ส่งสาร

การตีความหมายที่แตกต่างกันของผู้รับสารนั้น Saussure ได้เริ่มนำร่องความคิดดังกล่าวไว้แล้วในเรื่อง “ความหมายโดยนัย” (Connotative meaning) ซึ่ง Hall ได้นำทัศนะดังกล่าวมาสานต่อว่า แม้เราจะพบการอ่านสารจากจุดยืนทั้ง 3 แบบ แต่ทว่าในกรณีทั่วไปแล้ว การอ่านแบบ preferred reading ก็ยังคงมีสัดส่วนมากกว่าอีก 2 แบบ และแม้ว่าความหมายโดยนัยของผู้รับสารอาจจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่ความหมายหลักๆ จะยังคงเป็นความหมายที่ผู้ส่งต้องการ สิ่งที่แตกต่างกันในความหมายโดยนัยของผู้รับสารแต่ละคนจึงเป็นรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

Hall อธิบายเหตุผลที่สัดส่วนของ preferred reading มีมากกว่าการอ่านความหมายอีก 2 แบบ โดยเฉพาะกรณีการส่งข่าวสารของสื่อมวลชนว่า มีกลไกอยู่ 3 ประการ คือ

1. Institution position ได้แก่ ฐานะตำแหน่งของผู้ส่งสาร ซึ่งกรณีสื่อมวลชนนั้นเป็นสถาบันที่มีความชอบธรรมอย่างสูงในการนำเสนอข่าวสาร เป็นสถาบันที่ถูกกฎหมาย เป็นสถาบันที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสาร ถ่ายทอดค่านิยม การเผยแพร่ข่าวทำอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ฯลฯ โดยตำแหน่งของสถาบันผู้ส่งสารดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว (Credibility) ศักยภาพในการให้สถานภาพแก่บุคคล เหตุการณ์ และอื่นๆ (Status Conferral)

2. Structure of access โครงสร้างในการเข้าถึงนั้น หมายถึงรวมทั้งเรื่องขีดความสามารถในการเข้าถึงผู้รับสาร และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่จะนำเอาข่าวสารมาเผยแพร่

3. กลไกในการควบคุมการผลิต ซึ่งในกระบวนการสร้างสารของสื่อโทรทัศน์มิใช่สิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ แต่ทุกอย่างจะถูกสร้างขึ้น (เช่น ฉาก การแต่งหน้า สคริปต์พิธีกร) ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางของการอ่านความหมายของผู้รับสารทั้งสิ้น

ผู้วิจัยจะนำแนวความคิดการเข้ารหัสของผู้ส่งสารและการถอดรหัสของผู้รับสาร มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การเข้ารหัสความหมายภาพเพื่อการโยยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ และการวิเคราะห์ความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโยยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ ซึ่งก็คือขั้นตอนของการถอดรหัสนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์และรายการสนทนาทางโทรทัศน์

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับรายการโทรทัศน์ ไม่ว่าจะป็นรายการที่มีเนื้อหาสาระอย่างไร การสัมภาษณ์สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของรายการ ช่วยให้รายการโทรทัศน์มีชีวิตชีวาและเป็นที่น่าสนใจ เพราะคนเราทุกคนมีสัญชาตญาณความต้องการอยากรู้อยากเห็น และมักให้ความสนใจที่จะรู้จักเรื่องส่วนตัว หรือความเคลื่อนไหว หรือบางแง่มุมของบุคคลที่น่าสนใจ การสัมภาษณ์ที่เห็นทั้งภาพได้ยินทั้งเสียงจากสถานที่จริงยิ่งทำให้รายการโทรทัศน์นั้นได้บรรยากาศเป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น การจัดทำรายการสัมภาษณ์ถ้ามองอย่างผิวเผินอาจเห็นเป็นเรื่องง่าย คือ มีคนสองคนมาซักถามกัน คนหนึ่งถามอีกคนตอบ แต่การสัมภาษณ์ที่น่าดูนั้นต้องเตรียมมาอย่างดี ดังนั้น การสัมภาษณ์หรือการถามคำถามจึงมีความสำคัญ และการจัดสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นที่ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการเตรียมตัว และการจัดสัมภาษณ์ตามขั้นตอนต่างๆ นั้นมีองค์ประกอบทางด้านเทคนิค ด้านกฎหมาย และศิลปะ ซึ่งต่างจากการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าโดยไม่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม ในการสัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มเป็นอย่างมาก ในบางรายการ หมายถึง ผู้ให้สัมภาษณ์ควรต้องเป็นบุคคลที่กลุ่มเป้าหมายยอมรับ เพราะจะช่วยให้รายการมีความน่าเชื่อถือ ศักดิ์สิทธิ์ จริงจัง และได้รับความนิยม และอย่าลืมว่าในการสัมภาษณ์นั้น ผู้สัมภาษณ์เป็นเพียงสื่อกลางหรือตัวแทนของผู้ชมเท่านั้น มิได้มีหน้าที่แสดงความคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นของตัวเองออกมา ต้องตระหนักว่ามิได้ทำการสัมภาษณ์ตัวเอง แต่ต้องทำหน้าที่ตั้งคำถามจากผู้ถูกสัมภาษณ์มาสู่ผู้ชม (ปานทิพย์ แสงสว่าง, 2546)

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์โดยทั่วไปมี 3 ลักษณะ คือ

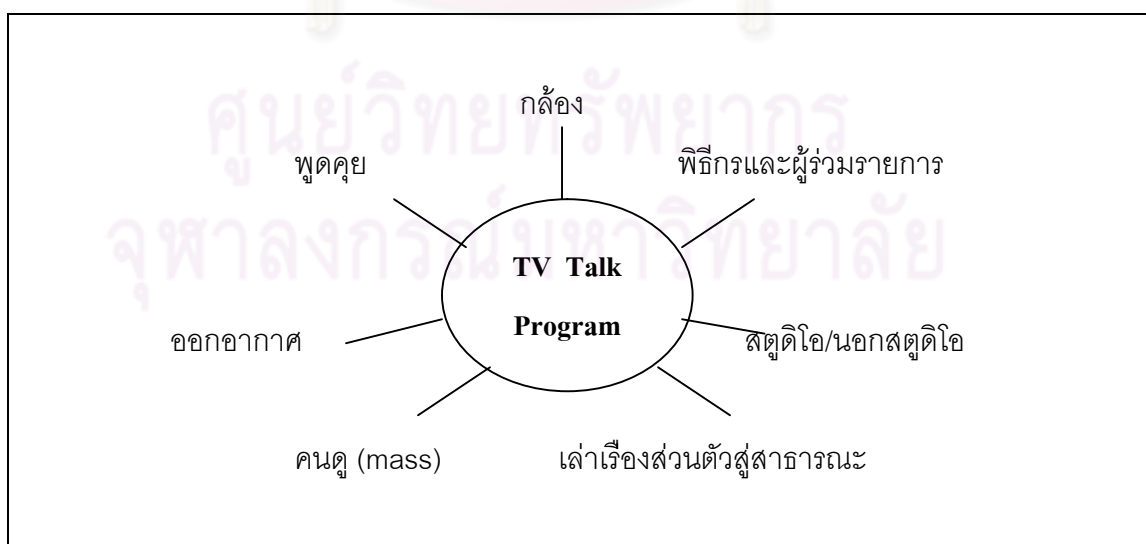
1. การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง (The Feature Interview หรือ Informational Interview) ผู้ชมต้องได้คำตอบที่เป็นความจริงหรือข้อเท็จจริง หรือข่าวสาร รวมทั้งเรื่องราวที่น่าสนใจ คำถามมักเป็นคำถามว่า ทำไม เมื่อไร อย่างไร มีผลเป็นอย่างไร เป็นต้น เมื่อจบการสัมภาษณ์แล้วผู้ชมต้องหายข้อใจในเรื่องที่เป็นหัวข้อของการสัมภาษณ์นั้น หรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นและเป็นที่น่าสนใจแก่คนในสังคมในช่วงเวลานั้นๆ

2. การสัมภาษณ์เพื่อสำรวจทัศนคติหรือความรู้สึก (The Opinion-research Interview หรือ Personality Interview หรือ Vox pop หรือ Voice of people) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นข้อขัดแย้ง ข้อสงสัย และเป็นที่น่าสนใจของคนทั่วไป ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ได้ข้อมูล แต่ต้องการรู้ว่าประชาชนคิดอย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก บุคลิกภาพของตนออกมา โดยคำตอบจากผู้ถูกสัมภาษณ์บางกลุ่มนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป

3. การสัมภาษณ์บุคคลผู้มีชื่อเสียง (Celebrity Interview หรือ The Interview with a well-known person) เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือมีความสามารถในแขนงใดแขนงหนึ่ง และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องให้เกียรติเขา การสัมภาษณ์นี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพ ความคิด ทัศนคติ ตลอดจนการดำเนินชีวิต เป็นการเข้าไปสัมผัสบุคคลที่มีชื่อเสียงคนนั้น เช่น ดารานักร้อง นักกีฬาผู้พิชิตเหรียญทองโอลิมปิก เป็นต้น

B. Timberg (2000) และ G.Bente and A.Feist (2000) ได้กล่าวถึงรายการสนทนาทางโทรทัศน์ว่า รายการสนทนาทางโทรทัศน์ คือ การพูดคุยต่อหน้ากล้อง มีผู้พูด คือ พิธีกรและผู้ร่วมรายการ ในสตูดิโอ (Studio) หรือนอกสตูดิโอ (Outdoor) โดยจะเล่าเรื่องราวส่วนตัว (Private) ให้กับคนดูจำนวนมาก (Mass) ผ่านการออกอากาศ (Broadcasting) ดังแผนผังต่อไปนี้ (กำจร หลุยยะพงศ์, 2545)

ภาพที่ 2.2 แสดงองค์ประกอบของรายการสนทนาทางโทรทัศน์ (Television Talk Program)

รายการสนทนาทางโทรทัศน์นั้นมีความกำกวมระหว่างรายการอื่นๆ คือ รายการข่าว สารคดี รายการละคร เกมโชว์ และกำกวมกันระหว่างความมีสาระและบันเทิง หรือมองอีกนัยหนึ่งคือ เป็นรายการประเภท “พันธุ์ผสม” รายการสนทนาจะมีความหลากหลายทั้งในแง่เนื้อหาแบบมีสาระและบันเทิง จนถึงในแง่รูปแบบที่รายการจะมีรูปแบบที่ปะปนกัน โดยอาจเชื่อมข่าว หรือบางครั้งมีละครเกี่ยวข้องด้วย การผสมผสานนั้นจะทำให้เกิดความน่าสนใจของรายการสนทนาทางโทรทัศน์ซึ่งมิใช่พูดแต่เพียงอย่างเดียว (กำจร หลุยยะพงศ์, 2545)

จำนง รังสิกุล (2544) อธิบายถึงรูปแบบรายการพูดไว้ว่า รูปแบบรายการที่เป็นการพูดที่เรียกว่า talk นั้น อเมริกันนิยมใช้คำว่า “talk show” หรือ “talk program” การพูดหรือการบรรยายคนเดียวเป็นแบบที่ใช้มาแต่เดิมและใช้กันมากที่สุด แต่บ้างก็ว่าการพูดหรือ talk เป็นคำกลาง หมายถึงรวมถึงการพูดคนเดียว การสัมภาษณ์ การสนทนา การอภิปราย การโต้เถียง เหล่านี้ทั้งหมด และต่อมามีรายการพูดที่มีพิธีกรเป็นนักพูด นักแสดง เป็นดารา เป็นตัวยืนโรง ใช้การพูดเป็นหลักหรือเป็นแกนนำของรายการ ซึ่งอาจมีทั้งการพูดเดี่ยว การสัมภาษณ์ การสนทนา และอภิปราย และแทรกความบันเทิงเบ็ดเตล็ดเข้าไปด้วย ซึ่งอาจเป็นการแสดงดนตรี แสดงตลก แสดงระบำ หรือวิทยากร การแสดงเหล่านี้คือเป็นส่วนประกอบเท่านั้น การพูดแบบต่างๆ ยังเป็นจุดเด่นกว่า อย่างนี้บางทีเขาก็เรียกว่ารายการ “talk variety”

จากลักษณะของรายการ “talk variety” นับว่ามีความใกล้เคียงกับ “รายการสนทนาบันเทิง” ซึ่งเป็นรายการซึ่งถือกำเนิดในช่วงแรกประมาณทศวรรษที่ 1950 เน้นการพูดคุยแบบสนุกสนานมากกว่าข่าวสาร (pleasant and non-informative) รายการส่วนใหญ่มักนำบุคคลที่ชื่อเสียงมาออกรายการ (celebrity talk show) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงบันเทิง เช่น ดารา นักร้อง นักแสดง และในยุคถัดมา รูปแบบรายการจะมีการผสมผสานรูปแบบ “วาไรตี้โชว์” (variety show) เข้าไปด้วย เช่น มีการแสดงละคร ตลก เพลง จึงกลายเป็นรายการสนทนาบันเทิงที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เพราะมีความหลากหลายมากกว่าการสนทนาอย่างเดียว (Timberg, 2000 อ้างถึงใน ปานทิพย์, 2546)

ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์และรายการสนทนาทางโทรทัศน์ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ อันเป็นรายการโทรทัศน์ที่มีการสัมภาษณ์และการสนทนาเป็นแกนหลัก

แนวคิด Structured Polysemy ของ David Morley

D. Morley นักวิชาการด้านสื่อและวัฒนธรรมแห่งสำนัก Birmingham มีแนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสารซึ่งปฏิเสธวิธีคิดตามแนวทาง Impact Study และ Uses and Gratifications Approach ซึ่งต่างมองผู้รับสารไปในด้าน active หรือ passive เพียงด้านใดด้านหนึ่งอย่างเดียว

ก่อนหน้ายุคของ Morley นั้น ทฤษฎีที่ใช้ศึกษาผู้รับสารจะมีอยู่ 2 เส้นทางหลักๆ ด้วยกัน ด้านหนึ่งคือ ทฤษฎีสายผลกระทบของสื่อ (media impact) เช่น ทฤษฎีเข็มฉีดยา ที่เชื่อว่าผู้รับสารมีลักษณะเป็นผู้ถูกกระทำ (passive) ผ่านการสื่อสาร และอีกด้านหนึ่งคือ ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ (Uses and Gratifications) ที่เห็นไปอีกทางว่าผู้รับสารมีลักษณะเป็นผู้กระทำ (active) ซึ่งมีความต้องการบางอย่างก่อนแล้วจึงเลือกที่จะเข้าไปใช้สื่อ อย่างไรก็ตาม Morley กลับปฏิเสธวิธีคิดทั้ง 2 แบบดังกล่าวว่า ผู้รับสารไม่เคยมีลักษณะเป็นผู้กระทำ (active) หรือผู้ถูกกระทำ (passive) อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ทั้งสองอย่างอาจเกิดขึ้นได้ในผู้รับสารคนเดียวกัน ดังนั้น คำถามจึงน่าจะอยู่ที่ว่า เงื่อนไขแบบใดที่ผู้รับสารจะถูกกระทำ และเงื่อนไขแบบใดที่ผู้รับสารจะกลายเป็นผู้กระทำมากกว่า (กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน, 2551)

Morley มีความเห็นว่า ในการวิเคราะห์เรื่องการรับสารนั้น เราไม่อาจจะแยกการวิเคราะห์ “สาร” กับการวิเคราะห์ “ผู้รับสาร” ออกจากกันได้ หากแต่จำเป็นจะต้องทำการวิเคราะห์ร่วมกัน Morley สนใจการเชื่อมโยงการศึกษาตัวบท (text) กับผู้รับสารเข้าหากัน โดยเขามีความเชื่อว่า ภายในตัวบทเองจะผ่านการเข้ารหัสและ “วางกรอบความหมายที่หลากหลายเอาไว้แล้วชุดหนึ่ง” (structured polysemy) ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมีความหมายหลักเพียงชุดเดียว (ตัวบทหนึ่งไม่สามารถจะเลือกบรรจุความหมายเอาไว้เพียงความหมายเดียวเท่านั้น หรือไม่สามารถปิดกั้นความหมายอื่นๆ ที่อาจจะแตกต่างออกไปได้) เพราะฉะนั้น เมื่อมาถึงระดับของผู้รับสารซึ่ง Morley มองว่าเป็นปัจเจกผู้กระทำทางสังคม (social agent) คนกลุ่มนี้ก็มีอิสระที่จะเลือกตีความหมายได้ แต่อย่างไรก็ตาม อิสระของการตีความหมายของผู้รับสารก็ไม่ใช่ว่าจะไร้ขอบเขตหรือไร้พรมแดน หากแต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบที่รหัสความหมายอันหลากหลายได้รับการบรรจุไว้แล้วในตัวบทนั้น

ตัวอย่างเช่น กรณีการนำเสนอภาพการช่มชื่นในละครโทรทัศน์ (กาญจนาและสมสุข, 2551) ตัวบทมักจะลงรหัสว่า ถ้าเป็น “นางเอก” ก็จะต้องเป็นพระเอกเท่านั้นที่มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจปลุกปล้ำช่มชื่นนางเอก เพื่อให้เรื่องจบลงด้วยดีและเกิดความเข้าใจกันของตัวละคร แต่ถ้าเป็น “นางร้าย” เธอจะถูกใครก็ได้ช่มชื่น (ซึ่งมักไม่ใช่พระเอก) อันเป็นการลงโทษเชิงสัญลักษณ์ต่อผู้หญิงที่มีพฤติกรรมเสียเปรียบไปจากบรรทัดฐานของสังคม เมื่อตัวบทดังกล่าวเข้าสู่การตีความของผู้รับสาร ผู้ชมบางคนก็อาจจะสร้างความหมายที่หลากหลาย เช่น

- เห็นด้วยกับการช่มชื่นนางร้าย

- ไม่เห็นด้วยกับการข่มขืนนางเอก
- ไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจเหนือตัวละครหญิงใดๆ

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงที่สุดแล้ว การตีความหมายนี้ก็ยังคงอยู่ในกรอบที่ละครโทรทัศน์กำหนดมาแล้ว และจะไม่มี ความหมายชุดอื่นที่เกินไปกว่านั้น เช่น จะไม่มีความคิดที่ให้พระเอกข่มขืนพระรอง หรือไม่ให้นางเอกยกพวกกรุมโทรมพระเอกแทน เพราะนั่นเกินไปกว่าที่ละครกำหนดกรอบเอาไว้

ผู้วิจัยจะนำแนวคิด Structured Polysemy มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ในส่วนของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ ในประเด็นความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอว่า ผู้รับสารแต่ละคนไม่ว่าจะเป็นผู้ชมต่างรุ่นต่างวัยหรือผู้ชมที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน จะมีการตีความที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไรบ้าง และท้ายที่สุด การตีความของกลุ่มตัวอย่างที่อาจจะแตกต่างกันเหล่านั้นจะอยู่ในกรอบความหมายที่ผู้ผลิตรายการได้เข้ารหัสมาหรือไม่ อย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการโหยหาอดีต (Nostalgia)

นิโลบล โควาทัทภษเฑศ (2535) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมตามทฤษฎีของสุนทรียศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่” โดยนำกรอบแนวคิดเรื่องสุนทรียศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่ และแนวคิดเรื่องดัชนีทางวัฒนธรรม มาใช้เป็นกรอบในการอธิบาย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของสุนทรียศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่ที่ปรากฏอยู่ในเพลงไทยสมัยนิยม มีดังนี้

1. มีปรากฏการณ์ของการทำซ้ำ โดยมีลักษณะและวิธีการทำซ้ำ 6 ลักษณะ คือ
 - 1) การทำซ้ำในลักษณะของการนำผลงานเพลงเก่ามาผลิตใหม่ ในรูปแบบของการรวมเพลงฮิต
 - 2) การทำซ้ำในลักษณะของการนำผลงานเพลงเก่ามาผลิตใหม่ และขับร้องใหม่ โดยนักร้องคนเดิม
 - 3) การทำซ้ำในลักษณะของการนำผลงานเพลงเก่ามาผลิตใหม่ และขับร้องใหม่ โดยนักร้องคนใหม่
 - 4) การทำซ้ำในลักษณะของการลอกทำนองเพลงต่างประเทศมาใส่เนื้อร้องภาษาไทย

- 5) การทำซ้ำในลักษณะของการทำเป็นชุด (Series)
 - 6) การทำซ้ำในลักษณะของการแปลงเนื้อร้อง
2. โลกแห่งชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมวัยรุ่นนำมาเป็นเนื้อหาสาระของเพลง นั่นคือสิ่งที่แสดงถึงการเชื่อมโยงระหว่างศิลปะกับชีวิตประจำวัน
 3. มีการปฏิเสธระเบียบกฎเกณฑ์ทางสุนทรียศาสตร์ของวัฒนธรรมดั้งเดิม ทั้งในส่วนของ การประพันธ์คำร้องและในส่วนของศิลปะการดนตรี
 4. มีรูปแบบที่สับสนปนเป เป็นลักษณะที่แสดงออกเฉพาะตัวของผู้สร้างงาน
 5. เรื่องของอารมณ์และความรู้สึกกลายเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องตระหนักถึงเสมอ เมื่อจะผลิตผลงานของเพลงไทยสมัยนิยม
 6. เพลงไทยสมัยนิยมเป็นงานศิลปะที่อยู่ในฐานะเป็นวัฒนธรรมมวลชนที่ผูกพันกับการค้า จากผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ จะเห็นว่า ไม่ได้มีการอธิบายด้วยแนวคิดโหยหาอดีตโดยตรง แต่หากนำผลการวิจัยมาอธิบายด้วยแนวคิดโหยหาอดีตแล้ว จะพบว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดโหยหาอดีตในระดับของการตีความ โดยผลการวิจัยพบการให้คุณค่ากับการนำผลงานเพลงเก่ามาผลิตซ้ำใหม่ ซึ่งปรากฏการณ์การทำซ้ำนี้แสดงให้เห็นถึง “การขायอดีตทางวัฒนธรรมและสร้างชีวิตให้มันกลับมาอีกครั้งหนึ่ง” โดยการรื้อ การรวม การจับมาผสมผสาน หรือการเลียนแบบ ซึ่งเป็นลักษณะของสุนทรียศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่

เพ็ญศิริ เสวตวิหารี (2541) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยของผู้กำกับรุ่นใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2538 – 2540” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางเนื้อหาและวิธีการนำเสนอของภาพยนตร์ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต เพื่อหาลักษณะเนื้อหาความหมายของตัวบทและวิธีการนำเสนอ ผลการวิจัยพบว่า ภาพยนตร์ไทยของผู้กำกับรุ่นใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2538 – 2540 มีการนำแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่มาใช้ในเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ โดยยังไม่ถือว่าเป็นภาพยนตร์ยุคหลังสมัยใหม่อย่างเต็มที่ แต่เป็นภาพยนตร์ที่ปรากฏแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ในบางส่วนเท่านั้น โดยในส่วนที่เกี่ยวกับแนวคิดโหยหาอดีตอันเป็นแนวคิดหนึ่งของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่นั้น ผลการศึกษพบการโหยหาอดีตในภาพยนตร์จำนวน 4 เรื่อง โดยมีความแตกต่างในวิธีการนำเสนอที่แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ การโหยหาอดีตโดยใช้ตัวละครและเพลงประกอบเป็นสื่อสะท้อนความรู้สึก ซึ่งได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “ฝันบ้าคาราโอเกะ” อีกลักษณะคือ การที่ภาพยนตร์ทำหน้าที่สะท้อนความรู้สึกโหยหาอดีตผ่านเนื้อหาของเรื่องในส่วนต่างๆ เป็นการนำเสนอแบบแผนตายตัว (Stereotype) ของชุดค่านิยมในอดีต ซึ่งได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “ลับแลคนมหัศจรรย์” เรื่อง “2499 อันธพาลครองเมือง” และเรื่อง “เพื่อเพื่อน เพื่อฝัน เพื่อวันเกียรติยศ”

ในด้านกระบวนการผลิตภาพยนตร์ที่นำแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่มาใช้จะเกิดจากความคืบหน้าของผู้นิยามใหม่ที่มีต่องานสื่อสารมวลชนร่วมสมัย เช่น มิวสิควิดีโอ โฆษณา เป็นพัฒนาการที่มาจากความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและอุดมการณ์ของผู้ผลิตโดยตรง ซึ่งกระบวนการผลิตภาพยนตร์ที่นำแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่มาใช้นี้ยังไม่เข้าสู่หัวใจของกระบวนการผลิตตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่อย่างเต็มรูปแบบ

ทั้งนี้ ภาพยนตร์ไทยของผู้กำกับรุ่นใหม่ มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในยุคสมัยใหม่ โดยสังคมเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิต โดยเป้าหมายของรูปแบบจะเป็นไปเพื่อความสนุกในขณะชมเป็นหลัก เพราะภาพยนตร์ไทยจัดเป็นสินค้าเพื่อความบันเทิงในระดับสูง

ทัศนีย์ มีวรรณ (2542) ศึกษาเรื่อง “การสร้างและการบริโภคสัญลักษณ์ในปรากฏการณ์ชีวิตและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน” โดยนำแนวคิดสัญวิทยาวิทยา (Semiotic) แนวคิดการไหลหาคือแนวคิดตรรกการบริโภค (Logic of consumption) และ แนวคิดหน้าที่นิยมของสื่อมวลชน (Functionalism) มาเป็นกรอบในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ปรากฏการณ์ชีวิตเป็นปรากฏการณ์เชิงสัญลักษณ์หรือปรากฏการณ์ที่มีความหมายที่มีความหมายสัมพันธ์กับสุขภาพและความหมายที่แฝงถึงการหวนกลับสู่อดีต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการไหลหาคือที่พบได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การกระทำเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการกระทำโดยอาศัยสัญลักษณ์ที่เป็นสัญลักษณ์อย่างมีความหมายแทนการกลับสู่ความดีงามในอดีต
2. การต่อต้านวัฒนธรรมสมัยใหม่ เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นจากการให้คุณค่าต่อภูมิปัญญาดั้งเดิม และกล่าวโทษวิธีการบริโภคแบบตะวันตก
3. การหวนกลับสู่อดีตโดยอาศัยความเป็นเหตุเป็นผล คือ การให้คำอธิบาย แนะนำต่อสัญลักษณ์และการปฏิบัติ โดยอาศัยการศึกษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และการอธิบายให้ข้อมูลของสื่อมวลชน

ความหมายที่พบทั้งหมดนี้ เกิดจากการให้ความหมายของสื่อมวลชน ด้วยวิธีการให้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการสร้างความหมายใหม่

การบริโภคชีวิตของชนชั้นกลาง พบว่า อยู่ในระดับตรรกวิทยาเชิงหน้าที่การใช้สอยมากที่สุด คือ 1) เพื่อบำบัดโรค 2) เพื่อสุขภาพ และ 3) เพื่อเป็นทางเลือก อย่างไรก็ตาม การบริโภคชีวิตของชนชั้นกลางยังแฝงมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ คือ ค่าความเจาะจงทางชนชั้น

ด้านการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนพบว่า สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ในปรากฏการณ์ชีวิต ดังนี้

1. การให้สาระความรู้

2. การเผยแพร่แนวคิดหรือการถ่ายทอดอุดมการณ์
3. การนำเสนอทางเลือกใหม่
4. การเป็นเวทีสาธารณะ

สุดาวรรณ เตชะวิบูลย์วงศ์ (2543) ศึกษาเรื่อง “กระบวนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ผ่านสื่อมวลชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยุคหลังสมัยใหม่ในโครงการ Amazing Thailand” โดยได้ค้นหาสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏในสารโฆษณาการท่องเที่ยวที่เผยแพร่ในโครงการ Amazing Thailand และเพื่ออธิบายถึงกระบวนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในยุคหลังสมัยใหม่ โดยทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทฤษฎีวิพากษ์ ทฤษฎีสัญญะวิทยา แนวคิดเรื่องสัญลักษณ์ แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยว และแนวคิดเรื่องการโยยหาอดีต

ผลการวิจัยพบว่า สัญลักษณ์ที่พบในเนื้อหาสารโฆษณาการท่องเที่ยวมีทั้งหมด 12 ประเภท ได้แก่ หัตถกรรม อาหาร วัตถุสิ่งของ สิ่งก่อสร้าง สถานที่ ธรรมชาติ กิจกรรม พาหนะ การแสดง คน สัตว์ และพืช โดยสัญลักษณ์เหล่านั้นถูกใช้เพื่อสื่อทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยไปพร้อมๆกัน สำหรับการสื่อความหมายโดยนัยนั้น พบว่า ประกอบไปด้วยเรื่องวัฒนธรรมไทย เรื่องธรรมชาติ และเรื่องเชิงพาณิชย์

กระบวนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยุคหลังสมัยใหม่ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้

1) นายทุนผู้ผลิตสินค้าทางการท่องเที่ยว ได้แก่ "ภาครัฐบาลและภาคเอกชน" ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารของกระบวนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์นี้

2) สารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในโครงการ Amazing Thailand นั้น เป็นสารที่มีกลยุทธ์การนำเสนอด้วย "สัญลักษณ์" เนื่องจากพบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ มากมายในการสื่อความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัญลักษณ์ประเภทที่แสดงความหมายเรื่องวัฒนธรรมมีมากที่สุด

3) ช่องทางการสื่อสาร ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ เป็นช่องทางหลักในการถ่ายทอดสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในโครงการนี้ โดยสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์เป็นช่องทางที่เหมาะสมที่สุดในการนำเสนอสัญลักษณ์

4) นักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เป็น "ชนชั้นกลาง" ผู้บริโภคสินค้าทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีความต้องการที่หลากหลายแตกต่างกันมาก รวมทั้งมีความต้องการอนุรักษ์คุณค่าแบบเก่าหรือโยยหาอดีตด้วย ทำหน้าที่เป็นผู้รับสารของกระบวนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์นี้

จากการวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยมีแนวคิดโยยหาอดีตเข้ามาเป็นกรอบในการวิเคราะห์นั้นสรุปได้ว่า ผู้รับสารซึ่งก็นักท่องเที่ยวชนชั้น

กลาง มีความต้องการที่หลากหลาย โดยเฉพาะความต้องการอนุรักษ์คุณค่าที่ดีงามแบบเก่าหรือ โหยหาอดีต ส่งผลให้ผู้ส่งสารซึ่งก็คือนายทุนผู้ผลิตสินค้าการท่องเที่ยวต้องสรรหาสิ่งต่างๆ มาดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องของวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม สินค้าท่องเที่ยวด้าน วัฒนธรรมนั้นจับต้องได้ค่อนข้างลำบาก การเสนอขายจึงต้องอาศัยช่องทางที่เป็นสื่อมวลชนเพราะ เข้าถึงคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว และอาศัยสัญลักษณ์เป็นตัวถ่ายทอดความหมายที่ผู้ส่งสาร ต้องการจะสื่อออกมา

การนิค ยิมพัธน์ (2548) ศึกษาเรื่อง “นิยายสาร a day กับภาพสะท้อนของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยแบบโพสต์โมเดิร์น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะแบบโพสต์โมเดิร์นที่ปรากฏในนิยายสาร a day รวมทั้งเพื่อทราบลักษณะของโพสต์โมเดิร์นที่สะท้อนในวิถีชีวิตของผู้อ่าน โดยศึกษาจากการวิเคราะห์เนื้อหาของนิยายสาร a day การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวแทนของผู้ผลิตนิยายสาร a day ประกอบกับข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมจากการจัดกลุ่มสนทนาผู้อ่านที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกของนิยายสาร a day และผู้อ่านนิยายสาร a day เป็นประจำ

จากการวิจัยพบว่า เนื้อหาของนิยายสาร a day วางอยู่บนพื้นฐานของ 3 เรื่อง คือ

1. idea เป็นเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ
2. somebody เป็นเรื่องเกี่ยวกับคน
3. nostalgia ซึ่งพูดถึงสิ่งต่างๆ ในอดีต

จากการศึกษา พบลักษณะแบบโพสต์โมเดิร์นในการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบของ นิยายสาร a day 7 ประการด้วยกัน คือ

1. การปฏิเสธสิ่งที่เชื่อว่าเป็นความจริงแท้
2. การโหยหาอดีต พบคอลัมน์ที่สะท้อนการโหยหาอดีตอย่างชัดเจน ได้แก่
 - คอลัมน์ good old days (เรื่องราวดีๆ ในปีเก่าๆ)
 - คอลัมน์ something (เรื่องเล่ารื่นรมย์จากสิ่งของในความทรงจำ)
 - คอลัมน์ years ago (นำข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์จากปีก่อนๆ ของเดือนเดียวกันกับเดือนที่นิยายสาร a day ฉบับนั้นๆ ตีพิมพ์ มานำเสนอในลักษณะการเล่าข่าว และให้แง่คิด เล็กๆ น้อยๆ ประกอบ)
 - คอลัมน์ period people (ว่าด้วยเรื่องของคนในอดีตที่คิดต่างจากคนในยุคสมัย เดียวกัน)
 - คอลัมน์ทางช้างเผือก (หยิบเอาแบบเรียนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา “มานะ มานี และผองเพื่อน” มาเล่าใหม่ในแบบของ a day)
3. ลักษณะของวรรณกรรมแบบโพสต์โมเดิร์น

4. ศิลปะแบบโพสต์โมเดิร์น
5. การล้อเลียน
6. การทำซ้ำ
7. ภาวะของสังคมแบบโพสต์โมเดิร์นที่สะท้อนในเนื้อหา

จากลักษณะทั้ง 7 ข้อข้างต้น การนึกได้นำมาแจกแจงลักษณะแบบโพสต์โมเดิร์นที่ปรากฏในนิตยสาร a day ออกเป็น 4 ประการ โดยจำแนกตามที่มาหรือกระบวนการของลักษณะแบบโพสต์โมเดิร์นที่ปรากฏ ได้แก่

1. ทำที่แบบโพสต์โมเดิร์นที่เป็นผลจากวิถีคิดของผู้ก่อตั้ง
2. ความเป็นโพสต์โมเดิร์นที่ปรากฏในสิ่งที่ผู้ผลิตหยิบยกขึ้นมาพูด
3. ลีลาการเขียนที่ใช้เทคนิคการประพันธ์แบบโพสต์โมเดิร์น
4. เนื้อหาที่สะท้อนลักษณะของผู้คนและสังคม รวมทั้งวัฒนธรรมการบริโภคแบบโพสต์โมเดิร์น

ส่วนลักษณะของโพสต์โมเดิร์นที่สะท้อนในวิถีชีวิตของผู้อ่านนิตยสาร a day นั้น พบในลักษณะที่เกาะอยู่ตามผิวของแนวคิดโพสต์โมเดิร์น กล่าวคือ ผู้อ่านมีคตินิยมแบบโพสต์โมเดิร์นในแง่สุนิยมทางด้านศิลปะ และรูปแบบที่แตกต่างของนิตยสาร a day อันเป็นลักษณะหนึ่งของโพสต์โมเดิร์นเท่านั้น

ทั้งนี้ เมื่อนำแนวคิดเกี่ยวกับสื่อทางเลือกมาประกอบกับผลการศึกษารูปแบบและเนื้อหาของนิตยสาร a day อาจมองได้ว่า นิตยสาร a day เป็นการผสมผสานระหว่างสื่อทางเลือกในความหมายของรูปแบบที่แสดงความแตกต่างจากนิตยสารฉบับอื่นๆ ซึ่งในขณะเดียวกัน รูปแบบที่ถูกนำมาสนับสนุนความต่างนั้นก็คือ ความเป็นโพสต์โมเดิร์นที่ให้น้ำหนักกับมิติของแนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์นที่เข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำที่แบบโพสต์โมเดิร์นในมิติของศิลปะวรรณกรรม และมิติเกี่ยวกับการบริโภค

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการสนทนาทางโทรทัศน์

ศิริพงษ์ สุทธิโยธิน (2534) ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิง” เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิง โดยศึกษาจากรายการโทรทัศน์จำนวน 3 รายการ คือ รายการสี่ทุ่มสแควร์ รายการจันทร์กระจิบ และรายการทไวไลท์โชว์ ผลการวิจัยพบว่า รายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิงเป็นรายการที่มีความหลากหลายในเนื้อหา (diversity in content) และเน้นวิธีการนำเสนอมากกว่าเนื้อหาสาระ

กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการในด้านเนื้อหาพบว่า ทั้ง 3 รายการมีเนื้อหาสาระคล้ายกัน คือ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของบุคคลที่มีชื่อเสียง ดนตรี เพลง เรื่องตลก ศิลปะการแสดง และเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางสังคม ด้านการนำเสนอรายการรูปแบบ ปกติกะบันเทิงพบว่า ทั้ง 3 รายการมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อสร้างความบันเทิงแก่ผู้ชม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ พิธีกร ผู้ร่วมรายการ บรรยายภาค สไตส์และรูปแบบในการนำเสนอ

พิธีกร ศิริพงษ์ได้วิเคราะห์พิธีกร โดยแบ่งการวิเคราะห์หรือออกเป็น

- จำนวนพิธีกรในแต่ละรายการ
- บุคลิกลักษณะท่าทาง
- วิธีการดำเนินรายการ
- วิธีการตั้งคำถามและการสัมภาษณ์

จากการศึกษาของศิริพงษ์ พบว่า พิธีกรในรายการโทรทัศน์รูปแบบปกติกะบันเทิงทั้ง 3 รายการ (รายการสี่ทุ่มสแควร์ รายการจันทร์กระจ่าง และรายการทไวไลท์โชว์) ต่างก็มีคุณสมบัติพื้นฐานดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นครบถ้วนเหมือนกัน แต่ส่วนที่แตกต่างกันก็คือ บุคลิกลักษณะและวิธีในการดำเนินรายการ ซึ่งแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการนำเสนอรายการอย่างหนึ่ง

ผู้ร่วมรายการ ได้แก่ แขกรับเชิญที่มาร่วมในรายการ จากการวิจัยพบว่า ในส่วนของแขก รับเชิญที่มาร่วมรายการนั้น ทางรายการจะพิถีพิถันมาก เพราะถ้าแขกรับเชิญเป็นผู้มีชื่อเสียง พูดคุยสนุกสนาน มีเรื่องราวมาเล่าสู่กันฟังมาก ก็จะทำให้รายการมีความน่าสนใจมากขึ้น โดยรายการปกติกะบันเทิงส่วนใหญ่มักเลือกบุคคลดังต่อไปนี้มาออกรายการ ได้แก่

1. เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของคนในสังคม ก็จะทำให้ผู้ชมเกิดความน่าสนใจมากขึ้นเป็นแรงดึงดูดผู้ชมที่ดีอย่างหนึ่ง
2. มักเป็นบุคคลในสาขาอาชีพหรือแวดวงสังคมที่คนทั่วไปให้ความสำคัญมาก
3. เป็นบุคคลที่มีผลงานหรือมีกิจกรรมทางสังคมน่าสนใจ

บรรยายภาคในการนำเสนอรายการ ได้แก่

1. ลักษณะการจัดฉาก
2. การจัดแสง การให้สี โทนของอารมณ์ในรายการ
3. หมอกและควัน เพื่อสร้างความบันเทิง
4. เสียง เพื่อสร้างอารมณ์สนุกสนานคึกคัก

สไตล์และรูปแบบในการนำเสนอ

สไตล์และรูปแบบในการนำเสนอของทั้ง 3 รายการ (รายการสี่ทุ่มสแควร์ รายการจันทร์กระจิบ และรายการทไวไลท์โชว์) มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันไปตามแนวคิดหลักของรายการ โดยทั้ง 3 รายการ มีบางส่วนที่เหมือนกันและบางส่วนที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น

1. ภาพพจน์ของรายการ
 - รายการสี่ทุ่มสแควร์ เป็นอะไรก็ได้ที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม
 - รายการจันทร์กระจิบ เป็นแนวอนุรักษ์นิยมที่นำเสนอเนื้อหาที่มีคุณค่าทางจิตใจไม่ เป็นพิษภัยต่อผู้ชม
 - รายการทไวไลท์โชว์ เน้นรูปแบบความบันเทิงที่สะใจ
2. รูปแบบการแสดงโดยบทเปิด นำเสนอด้วยละคร หรือการแสวงหาความจริง
3. การดำเนินเรื่องแบบสบายๆ หรือดำเนินเรื่องฉับไว

จากผลการวิจัย ศิริพงษ์ได้สรุปกลยุทธ์ของรายการสี่ทุ่มสแควร์ รายการจันทร์กระจิบ และรายการทไวไลท์โชว์ ไว้ดังนี้

รายการสี่ทุ่มสแควร์ เนื้อหาที่นำมาเสนอเป็นเรื่องอะไรก็ได้ที่ให้ความบันเทิง และมีกลวิธีที่สำคัญคือ ต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจ สดและทันสมัย ทันเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของสังคม ส่วนการนำเสนอนั้น มีปัจจัยสำคัญอยู่ที่ตัวพิธีกร ซึ่งหากเปลี่ยนตัวพิธีกรจากคุณวิทวัส สุนทรวิเนตร์ เป็นคนอื่น รายการก็อาจไม่ประสบความสำเร็จ

รายการจันทร์กระจิบ มีภาพพจน์ของความเป็นรายการอนุรักษ์นิยม เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเก่าในอดีต และเป็นเรื่องที่มีคุณค่า น่าประทับใจ ด้านกลยุทธ์ในการนำเสนอจะใช้วิธีการนำเสนอคล้ายกับการแสดงละคร ซึ่งเป็นละครที่มีการเขียนบทและซักซ้อมมาเป็นอย่างดี องค์ประกอบต่างๆในการนำเสนอรายการไม่ว่าจะเป็นตัวพิธีกร ผู้ร่วมรายการ นักแสดง ฉาก เสียง ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องที่น่าสนใจ และถือเป็นองค์เดียวกันของการนำเสนอ ที่เน้นความสำคัญกับคุณภาพการผลิตอย่างมาก

รายการทไวไลท์โชว์ ใช้กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการที่เป็นการสร้างความตื่นเต้น (excitement) เร้าใจ (stimulation) เพื่อให้เกิดความบันเทิง (entertainment) โดยกลยุทธ์ที่เด่นชัดคือ การนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่ และคนทั่วไปไม่คิดว่าจะนำมาเสนอได้ในสื่อโทรทัศน์ได้ในสื่อโทรทัศน์ เช่น เรื่องเกี่ยวกับเจ้าพ่อ ผู้ผลิตยาเสพติด และมือปืนรับจ้าง โดยใช้กลยุทธ์ที่สำคัญคือ พิธีกร ในการตั้งคำถามที่เป็นคำถามหนักๆ ตรงไปตรงมา จนผู้ชมไม่คิดว่าจะถามได้ มีการใช้คำถามแบบหลอกหลอ เลียบเคียง และคำถามยั่วแหย่ จนทำให้ผู้ตอบต้องเล่าความจริงออกมาทั้งที่เป็นความตั้งใจหรือเป็นการเผลอตอบ

จากผลการศึกษาที่พบว่า “รายการจันทร์กระจิบ” เป็นรายการที่มีแนวคิดมุ่งนำเสนอ “เรื่องราวในอดีตที่มีคุณค่า” นับว่าคุณลักษณะดังกล่าวของรายการจันทร์กระจิบมีความสอดคล้องกับการนำเสนอของ “รายการวันวานยังหวานอยู่” ผู้วิจัยจึงจะกล่าวถึงรายละเอียดผลการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตในรายการจันทร์กระจิบ ดังนี้

รายการจันทร์กระจิบเป็นรายการที่มีแนวคิดมุ่งนำเสนอ “เรื่องราวในอดีตที่มีคุณค่า” มีสิ่งน่าประทับใจ และอยู่ในความทรงจำของผู้คน จากแนวคิดนี้เองที่เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การนำเสนอรายการ ทั้งในแง่เนื้อหา (content) และวิธีการนำเสนอ (presentation technique)

รายการจันทร์กระจิบ มีลักษณะเป็นรายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิงที่มีรูปแบบหลากหลาย แต่ในความเป็นว่าไรดีหรือความหลากหลายนั้นจะเป็นความหลากหลายใน “รูปแบบการนำเสนอ” มากกว่าความหลากหลายในเนื้อหา เนื่องจากรายการมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาหลักหรือแนวเรื่อง (theme) เพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และภายในเนื้อหาเรื่องเดียวกันนั้นเองก็นำมาแตกเป็นวิธีการนำเสนอหลายรูปแบบ หลายวิธีการ

ในแง่ของ เนื้อหา รายการจันทร์กระจิบเน้นคุณค่าของเรื่องที่น่าเสนอ โดยเรื่องราวที่น่าเสนอส่วนใหญ่จะเป็น “เรื่องราวในอดีตที่ดั่งาม” เป็นเรื่องราวที่ยังอยู่ในความทรงจำของผู้คน เป็นเรื่องที่น่าประทับใจภาคภูมิใจของผู้คนในแต่ละยุคสมัยที่จะนำมาเล่าขานสู่กันฟัง จะมีบ้างเป็นบางตอนที่เป็นเรื่องสมัยใหม่หรือเหตุการณ์ปัจจุบันชนิดสดๆ ร้อนๆ แต่ก็เพียงส่วนน้อยและมักเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจจริงๆ

การนำเอาเรื่องเก่ามาเล่าใหม่นั้นมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การนำเอาเรื่องเก่ามาเล่าใหม่โดยบุคคลคนเดิมที่เคยมีประสบการณ์เรื่องนั้นโดยตรงมาก่อน เรียกว่าเป็นการ “retake” (เนื้อหาเดิมคนเล่าเดิม) ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งคือ การเล่าเรื่องเก่าโดยบุคคลอื่น เรียกว่า “remake” (เนื้อหาเดิมคนเล่าใหม่)

แนวคิดในการนำเสนอรายการจันทร์กระจิบ เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยสมัยก่อนที่หลังจากได้ร่วมรับประทานอาหารเย็นแล้วก็นั่งคุยกันที่ลานบ้านหรือระเบียงบ้านภายใต้บรรยากาศธรรมชาติ คือ พระจันทร์คืนเดือนหงายและหมู่ดาวบนที่พราวบนฟากฟ้าระยิบระยับอันเป็นบรรยากาศที่น่าชม คนในครอบครัวก็จะมาคุยถึง “เรื่องราวในอดีต” เล่าสู่กันฟังอย่างมีความสุขก่อนที่จะเข้านอน เนื้อหาในรายการส่วนใหญ่จึงเน้นเรื่องราวในอดีต

เนื้อหาที่น่าเสนอในรายการจันทร์กระจิบพบว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับหัวเรื่อง ดังนี้

เรื่องเกี่ยวกับอัตชีวประวัติของบุคคล

1) ประวัติส่วนตัวของบุคคล

บุคคลที่มาออกรายการมักจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สังคมรู้จักคุ้นเคยดีอยู่แล้ว ฉะนั้นเรื่องราวของบุคคลนั้นจึงเป็นที่สนใจของคนทั่วไป เรื่องราวที่นำมาพูดคุยในรายการจึงเกี่ยวกับ

ประวัติส่วนตัว ถิ่นที่อยู่ การดำเนินชีวิตในวัยเด็ก การต่อสู้ฝ่าฟัน อุปสรรค ความล้มเหลว ความสำเร็จ ความใฝ่ฝัน จุดหมายปลายทางของชีวิต เรื่องราวเหล่านี้เป็นที่อยู่ในความทรงจำของเขาซึ่งมีทั้งส่วนที่ประทับใจและสิ่งที่ยิ้มขึ้น การที่บุคคลได้มาเล่าเรื่องราวในอดีตของตนเองให้ผู้อื่นฟังนี้ ตามหลักจิตวิทยาถือว่าเป็นการทบทวนระลึกถึง (remind) อดีตของตนเอง ซึ่งมีส่วนทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกซาบซึ้งใจ ประทับใจ หรือสะท้อนใจร่วมไปด้วย

2) เรื่องเกี่ยวกับผลงาน

3) เรื่องเกี่ยวกับความสามารถพิเศษของบุคคล

4) เนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีและเพลง ซึ่งรายการจันทร์กระจิบได้นำเสนอทั้งเพลงไทยและเพลงสากล โดยเพลงไทยนั้นมุ่งเน้นเพลงไทยสากลทั้งเก่าและใหม่ที่มีคุณภาพเนื้อหาและท่วงทำนองเป็นหลัก มักไม่นิยมนำเสนอเพลงสมัยนิยม (popular song) ส่วนเพลงสากลนั้นก็ทั้งเพลงเก่าและเพลงใหม่ แต่ส่วนใหญ่เป็นเพลงเก่าที่เคยโด่งดังในอดีตหรือเพลงคลาสสิก สำหรับนักร้องที่มาร้องเพลงไทยนั้น ทางรายการก็มักคัดเลือกนักร้องที่เป็นต้นเสียงจริงๆ มาร้องเพลงในรายการ เช่น คุณชรินทร์ นันทนาคร คุณสุเทพ วงศ์กำแหง คุณสวลี ผกาพันธุ์ และคุณดาวใจ ไพจิตร เป็นต้น ซึ่งขึ้นชื่อว่ารายการจันทร์กระจิบแล้วก็ต้อง “ย้อนยุค”

การนำเพลงมานำเสนอในรายการจันทร์กระจิบมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวคือ เป็น “เพลงเก่าที่ทำให้ผู้ฟังได้หวนระลึกถึงอดีต” ซึ่งรวมทั้งอดีตของผู้ชมผู้ฟังเองว่า ในยุคนั้นสมัยนั้น ขณะที่เพลงนี้กำลังเป็นที่นิยมตนเองเป็นอย่างไร กำลังทำอะไรอยู่ ซึ่งการนึกถึงอดีตนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่หรือวัยกลางคนขึ้นไปจนถึงวัยชรา ซึ่งจะทำให้เกิดความสุขทางใจอย่างหนึ่ง และทำให้เกิดความภาคภูมิใจเมื่อยามได้ระลึกถึง

5) ศิลปวัฒนธรรม และการแสดงต่างๆ

วิธีการนำเสนอ (Presentation Technique) ของรายการจันทร์กระจิบ จะมีรูปแบบค่อนข้างเป็นทางการ (formal) ยึดติดอยู่กับรูปแบบวิธีการผลิตที่ถูกต้อง คร่งครัดในกฎเกณฑ์และมารยาทของสังคมไทย เป็นลักษณะ “Traditional Program” โดยพิธีกรมีลักษณะของการนำเสนอรายการที่สะท้อนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีไทยอันดีงาม กล่าวคือ มีบุคลิกลักษณะกิริยามารยาทนุ่มนวลเรียบร้อยแบบไทย การสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ร่วมรายการที่มีความสุภาพอ่อนโยน มีสัมมาคารวะให้เกียรติผู้ร่วมรายการ ส่วนผู้ร่วมรายการมักเป็นทั้งผู้ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันและผู้ที่มีชื่อเสียงในอดีต โดยมากเป็นบุคคลในแวดวงบันเทิง ซึ่งเป็นบุคคลที่ค่อนข้างอาวุโสหรือมีประสบการณ์มามากพอสมควร จะไม่นิยมเชิญดาราวัยรุ่นมาร่วมรายการ หรืออาจจะมีในบางครั้งแต่ก็ไม่จัดวางตำแหน่งเป็นแขกคนสำคัญหรือ “พระจันทร์” ในรายการ ซึ่งดารานักร้องอาวุโสที่มาร่วมรายการนั้นมักมีประสบการณ์ชีวิตในอดีตมาเล่าสู่กันฟัง

กล่าวโดยรวมก็คือ รายการจันทร์กระจิบมีเนื้อหารายการที่เป็นไปในแนว “เรื่องเก่าในอดีต” ที่นำมาเล่าสู่กันฟัง ด้วยวิธีการเล่าอย่างสนุกสนานเหมือนนิทานก่อนนอน ซึ่งลักษณะรายการเช่นนี้เป็นที่ถูกใจของผู้ชมโดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มแม่บ้านเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันผู้ใหญ่ก็ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กดูรายการจันทร์กระจิบด้วย เพื่อให้รู้เรื่องราวเก่าๆ ในอดีตแทนการเล่าด้วยตนเอง เนื่องจากในสภาพสังคมปัจจุบันนี้มีโอกาสน้อยมากที่ครอบครัวจะได้มานั่งชมจันทร์เล่าขานเรื่องราวในอดีตให้ลูกหลานฟังได้เหมือนแต่ก่อน ฉะนั้น รายการจันทร์กระจิบจึงเป็นสิ่งที่มาทดแทนบรรยากาศที่เคยมีและสูญหายไปแล้วในยุคสมัยปัจจุบัน

จากผลการวิจัยข้างต้น นับว่ารายการจันทร์กระจิบมีเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่มีส่วนคล้ายคลึงกับรายการวันวานยังหวานอยู่ ผู้วิจัยจึงจะนำผลการศึกษากลยุทธ์ในการนำเสนอรายการจันทร์กระจิบมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ที่เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอของรายการวันวานยังหวานอยู่ต่อไป

รวมพร ศรีสุมานันท์ (2541) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ในรายการสัมภาษณ์” โดยศึกษาจากรายการสัมภาษณ์ที่ออกอากาศในปี พ.ศ.2539 จำนวน 2 รายการ คือ รายการเจียด และ รายการเจาะใจ

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหารายการเจียดเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับผู้ให้สัมภาษณ์จนเกือบเอาชีวิตไม่รอด มีสาเหตุเนื่องจากความประมาท และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รูปแบบการนำเสนอใช้การเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยเริ่มต้นด้วยตอนจบของเรื่องด้วยการสรุปเรื่องราว แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ในลักษณะย้อนการลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสถานการณ์ที่ขมวดเข้าสู่จุดพลิกผันของเรื่อง

สำหรับรายการเจาะใจ พบเนื้อหาเรื่องชีวิตส่วนบุคคลในประเด็นต่างๆ ทั้งการต่อสู้ชีวิต ผลงานความสำเร็จ และ การช่วยเหลือสังคมที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ดังนั้นวิธีการเล่าเรื่องจึงมีรูปแบบหลากหลาย โดยสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ 1. การเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2. เมื่อมีเหตุย่อมมีผลตามมา 3. ปัญหาและการแก้ปัญหา โดยลักษณะการเล่าเรื่องเสมือนการสนทนาจัดลำดับเรื่องราวในระหว่างการซักถามและได้ตอบ

การนำเสนอรายการสัมภาษณ์ทั้ง 2 รายการ ได้ใช้การเข้ารหัสเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ด้วยองค์ประกอบด้านแสงสีเพื่อเสริมบรรยากาศ เสียงเพื่อช่วยเร้าอารมณ์ และฉากที่แสดงถึงบรรยากาศของเวทีรายการสัมภาษณ์ การถ่ายทอระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ รายการเจียดเน้นการเล่าเรื่องโดยการเข้ารหัสด้านเทคนิคโทรทัศน์ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศและอารมณ์ สำหรับรายการเจาะใจใช้รหัสด้านเทคนิคโทรทัศน์เพื่อเร้าอารมณ์น้อยกว่า และให้ความสำคัญกับรูปแบบการนำเสนอที่มุ่งถ่ายทอดเนื้อหา

ปานทิพย์ แสงสว่าง (2546) ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างความบันเทิงในรายการสนทนาบันเทิงทางโทรทัศน์” โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเทปบันทึกรายการสนทนาบันเทิงทางโทรทัศน์ 5 รายการ คือ รายการสมาคมชมดาว รายการหลังคาเดียวกัน รายการเจาะใจ รายการสัญญามหาชน และรายการไอทีวีทอล์ค ตั้งแต่ช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2545 และศึกษาจากมุมมองผู้ผลิตโดยอาศัยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ผลิตแต่ละรายการ รวมทั้งใช้วิธีศึกษาจากบุคคลที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า รายการสนทนาบันเทิงทางโทรทัศน์มีจุดร่วมของกลยุทธ์การสร้างความบันเทิงในรายการสนทนาบันเทิงทางโทรทัศน์ที่เหมือนกัน คือ พิธีกร แกร็บเชิญ บรรยากาศ และเทคนิคในการนำเสนอ โดยแต่ละรายการก็มีวิธีการสร้างกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวคิดหลักและเนื้อหาของแต่ละรายการ โดยรายการสนทนาบันเทิงที่มีเนื้อหาหนักไปทางบันเทิงซึ่งเป็นรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียง จะมีวิธีการสร้างความบันเทิงจากตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ผู้ร่วมรายการและการใช้พิธีกร ตลอดจนมีการสร้างบรรยากาศและสร้างเทคนิคในการนำเสนอที่หลากหลายมากกว่ารายการสนทนาบันเทิงที่มีเนื้อหาหนักไปทางสาระ ที่มีวิธีการสร้างความบันเทิงจากเนื้อหาหรือประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจของแกร็บเชิญที่เป็นประโยชน์กับผู้ชม แต่จะมีวิธีการสร้างความบันเทิงจากองค์ประกอบอื่นๆคือ พิธีกร โดยมีการสร้างบรรยากาศและเพิ่มเทคนิคในการนำเสนออย่างมาก ส่วนผลการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้รับสารพบว่าผู้ชมได้รับความบันเทิงจากเนื้อหาหรือประเด็นในการสนทนา กับแกร็บเชิญ รองลงมาคือ พิธีกร เทคนิคในการนำเสนอ และบรรยากาศในการนำเสนอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality)

สุภา จิตติวิสุรัตน์ (2545) ศึกษาเรื่อง “การสร้างความหมายทางสังคมและการรับรู้ความเป็นจริงในภาพยนตร์อิงเรื่องจริง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการประกอบสร้างความหมายให้แก่ “ความเป็นจริง” ผ่านสื่อภาพยนตร์อิงเรื่องจริงของผู้สร้างภาพยนตร์ เพื่อวิเคราะห์ความหมายของ “ความเป็นจริง” ในภาพยนตร์จากการเข้ารหัส (Encoding) ของผู้สร้างภาพยนตร์ และศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ความหมายของ “ความเป็นจริง” ผ่านสื่อภาพยนตร์ของผู้รับสารกลุ่มต่างๆ โดยใช้แนวคิดการสร้างความเป็นจริงทางสังคม การเข้ารหัสของผู้ส่งสารและการถอดรหัสของผู้รับสาร และแนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ มาเป็นแนวทางในการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการประกอบสร้างความหมายให้แก่ “ความเป็นจริง” ในภาพยนตร์อิงเรื่องจริง เกิดจากจุดมุ่งหมายการประกอบสร้างของผู้สร้างภาพยนตร์ 2 ประการ คือ เพื่อให้ดูเหมือนเป็นเรื่องจริงและเพื่อข้อความหมายเดิมและสร้างความหมายใหม่ให้แก่ความเป็นจริง

วิธีการประกอบสร้างเพื่อให้ดูเหมือนเป็นเรื่องจริง (Mode of real) นั้น ผู้สร้างภาพยนตร์ได้อาศัยองค์ประกอบต่างๆ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ตัวละคร (Character)
2. โครงเรื่อง (Plot)
3. การสร้างความเกี่ยวพันกับผู้ชมโดยตรง (Reference Relevance)
4. ฉาก (Setting)
5. กลวิธีการนำเสนอของสื่อภาพยนตร์ (Film device)

ส่วนวิธีการประกอบสร้างเพื่อข้อความหมายเดิมและสร้างความหมายใหม่ให้แก่ “ความเป็นจริง” (Mode of deconstruction and reconstruction) นั้น ผู้สร้างภาพยนตร์ได้อาศัยองค์ประกอบต่างๆ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. จุดยืนของผู้เล่าเรื่อง (Narrator standpoint)
2. การนำเสนอ “ความเป็นจริง” ในหลายมิติ (Multidimension)
3. การเปลี่ยนแปลงภาพสัญลักษณ์ (Change of sign)
4. แก่นเรื่อง (Theme)
5. ปมความขัดแย้ง (Conflict)

ส่วนความหมายของ “ความเป็นจริง” ที่ปรากฏในภาพยนตร์จากการเข้ารหัสของผู้สร้างภาพยนตร์นั้น พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ

1. ความหมายที่เกิดจากการข้อความหมายเดิมส่วนใหญ่ออกและสร้างเป็นความหมายใหม่
2. ความหมายที่เกิดจากการข้อความหมายเดิมบางส่วนและต่อยอดข้อความหมายเดิมบางส่วนให้ชัดเจน
3. ความหมายที่เกิดจากการข้อความหมายเดิมบางส่วนและสร้างความหมายใหม่บางส่วน

สำหรับการรับรู้ความหมายของผู้รับสารที่ทำการศึกษานี้เปรียบเทียบจากกลุ่มตัวอย่างผู้รับสาร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ตรง และกลุ่มที่มีประสบการณ์กับ “ความเป็นจริง” ผ่านสื่อพบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ตรงจะถอดรหัสสารด้วยการปฏิเสธความหมายของผู้สร้างภาพยนตร์ ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์กับ “ความเป็นจริง” ผ่านสื่อจะถอดรหัสด้วยมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งมีทั้งเห็นด้วย ต่อดอง และปฏิเสธความหมายของผู้สร้างภาพยนตร์ ซึ่งความแตกต่างของการถอดรหัสสารของผู้รับสารทั้ง 2 กลุ่มนี้ เป็นผลมาจากการที่ผู้รับสารทั้ง 2 กลุ่มถูกประกอบสร้างความหมายมาจากโลกเชิงสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้รับสาร

เมญาพิมพ์ สมประสงค์ (2538) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อแนวคิดเรื่องความเป็นไทยในภาพยนตร์โฆษณาที่เน้นความเป็นไทยจากสื่อโทรทัศน์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเรียนรู้ถึงความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ “ความเป็นไทย” ของผู้รับสารทั้งจากประสบการณ์ตรงและจากสื่อโฆษณา รวมทั้งเพื่อศึกษาถึงการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อแนวคิดหลักของโฆษณา ตลอดจนเพื่อทราบถึงความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อ “ความเป็นไทย” ซึ่งปรากฏอยู่ในภาพยนตร์โฆษณา ภายใต้กรอบแนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสารการโฆษณา ทฤษฎีการเลือกผู้รับสารหรือทฤษฎีอิทธิพลอันจำกัดของการสื่อสาร และแนวคิดเรื่องกระบวนการรับรู้ของผู้บริโภค

ผลการวิจัยพบว่า

- กลุ่ม “คนรุ่นเก่า” มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ความเป็นไทย” มากกว่ากลุ่ม “คนรุ่นใหม่” เนื่องจากมีประสบการณ์ตรงที่เคยพบเห็นมาในช่วงอายุที่ยาวนานกว่า
- กลุ่ม “คนรุ่นเก่า” จะไม่ค่อยตามสารที่โฆษณานำเสนอ หากขัดกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ ในขณะที่กลุ่ม “คนรุ่นใหม่” จะค่อยตามสารที่โฆษณานำเสนอได้มากกว่า เนื่องจากมีประสบการณ์น้อยกว่า ดังนั้น โฆษณาจึงสามารถสร้างความเป็นไทยให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้
- โฆษณามีการนำเสนอ “ความเป็นไทย” ทั้งจากมุมมองของกลุ่ม “คนรุ่นเก่า” และมุมมองของกลุ่ม “คนรุ่นใหม่”
- การรับรู้ในเรื่อง “แนวคิดหลัก” ของโฆษณา พบว่า ผู้รับสารทั้งกลุ่ม “คนรุ่นเก่า” และกลุ่ม “คนรุ่นใหม่” ส่วนใหญ่ มีการรับรู้อยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ ผู้รับสารทั้ง 2 กลุ่ม ต่างก็รับรู้ตรงกับสารที่โฆษณาต้องการจะสื่อให้ทราบเป็นอย่างดี
- ความคิดเห็นที่มีต่อ “ความเป็นไทย” ในภาพรรมนั้น กลุ่ม “คนรุ่นเก่า” ยังคงมองความเป็นไทยในแง่บวก ในขณะที่กลุ่ม “คนรุ่นใหม่” มองความเป็นไทยว่าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลง

ในส่วนของการศึกษาความคิดเห็นของผู้รับสาร เมญาพิมพ์ได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) โดยได้จัดประเภทกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ เป็นกลุ่ม “คนรุ่นเก่า” และ “คนรุ่นใหม่” เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดที่หลากหลายของกลุ่ม “คนรุ่นเก่า” และ “คนรุ่นใหม่” เนื่องจากคนในแต่ละรุ่นย่อมมีประสบการณ์ชีวิตในเรื่องของ “ความเป็นไทย” ที่แตกต่างกัน เป็นเหตุให้มีประเด็นและมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งอาจจะมีผลต่อความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อ “ความเป็นไทย” ในภาพยนตร์โฆษณาที่เน้นความเป็นไทยจากสื่อโทรทัศน์ด้วยเช่นกัน

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิเคราะห์ตัวบท/เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Textual Analysis) ของรายการวันวานยังหวานอยู่ และทำการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ผลิตรายการเพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ตัวบทด้วย และเพื่อให้เห็นถึงประเด็นด้านผู้รับสาร ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ระบุถึงแหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีแหล่งข้อมูล 3 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์ แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลผู้ผลิตรายการ และแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลผู้ชมหรือผู้รับสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์

แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์ ได้แก่ เทปบันทึกการรายการวันวานยังหวานอยู่ที่ออกอากาศตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2551 จำนวน 13 ตอน รวมระยะเวลาในการออกอากาศ 3 เดือน

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลผู้ผลิตรายการ

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลผู้ผลิตรายการ เป็นการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งเป็นทีมงานผู้ผลิตที่มีส่วนสำคัญในกระบวนการผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ ซึ่งได้แก่

- คุณภราภรณ์ จารุภูมิ ผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer)
- คุณอรพรรณ เอกธรรมสุทธิ ผู้ช่วยผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Co-producer)
- คุณปภพกฤษ สืบบำรุง ผู้สร้างสรรค์รายการ (Creative)
- คุณณพิชญ์พงษ์ วันดีโชคชัย ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย (Stylist)

3. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลผู้ชมหรือผู้รับสาร

เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามาชมรายการวันวานยังหวานอยู่ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผู้ชม 2 กลุ่ม คือ ผู้ชมคนรุ่นเก่า และผู้ชมคนรุ่นใหม่ เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการคัดเลือกผู้ชม คือ

1. มีความถี่ในการชมรายการวันวานยังหวานอยู่อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง (รายการวันวานยังหวานอยู่ออกอากาศสัปดาห์ละ 1 ครั้ง)

2. ใช้เกณฑ์อายุ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ

ผู้ชมคนรุ่นเก่า ได้แก่ ผู้ชมที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป (ผู้ชมกลุ่มนี้มักมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องราวในอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ)

ผู้ชมคนรุ่นใหม่ ได้แก่ ผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี (ผู้ชมกลุ่มนี้ถือเป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดไม่ทันหรือมักไม่มีประสบการณ์ตรงกับเรื่องราวในอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ)

3. กลุ่มตัวอย่างผู้ชมในกลุ่มเดียวกันมีความแตกต่างกันด้าน “ปุมหลัง” เกี่ยวกับการรับรู้เรื่องราวในอดีต

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งจะประกอบไปด้วย “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” และ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่” รวม 20 คน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษากลุ่มผู้ชมรายการโดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยด้านสัดส่วนของกลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าและกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่ แต่จะคำนึงถึงตัวแปรด้านอายุ ประสบการณ์ และปุมหลังที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และเข้าใจเรื่องราวในอดีต เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ “ความสนใจที่เข้ามาชมรายการ” และ “ความเข้าใจความหมาย” ของการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ของผู้ชม ดังนั้น “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” และ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่” จึงไม่จำเป็นต้องมีจำนวนเท่ากัน โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความเป็นจริงก่อน แล้วจึงจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน มาทำการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview) ซึ่งจากการสำรวจผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วย ผู้ชมคนรุ่นเก่า จำนวน 9 คน และ ผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 11 คน รวม 20 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเทปบันทึกที่รายการวันวานยังหวานอยู่ที่ออกอากาศตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2551 จำนวน 13 ตอน รวมระยะเวลาออกอากาศ 3 เดือน โดยผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากทีมงานผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ในการอัดสำเนา

รายการเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ โดยสำเนารายการที่ได้จะอยู่ในรูปของแผ่นวีดีทัศน์ ซึ่งสะดวกต่อวิธีการนำมาศึกษามากกว่าสำเนารายการที่อยู่ในรูปของเทป

2. ข้อมูลประเภทบุคคลผู้ผลิตรายการ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ทีมงานผู้มีส่วนสำคัญในการผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ ดังนี้

- 1) ผู้ควบคุมการผลิต (Producer) เป็นผู้ควบคุมการผลิตตั้งแต่ขั้นตอนเตรียมการก่อนถ่ายทำ (pre-production) ขั้นตอนถ่ายทำ (production) และขั้นตอนการตัดต่อ (post-production)
- 2) ผู้ช่วยผู้ควบคุมการผลิต (Co-producer) เป็นผู้ประสานการทำงานระหว่างทีมงานและฝ่ายต่างๆ ให้มีความสะดวกราบรื่น
- 3) ผู้สร้างสรรค์รายการ (Creative) มีหน้าที่สำคัญในการสร้างสรรค์รายการ ทำหน้าที่คัดเลือกเนื้อหาและสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอในแต่ละตอน เขียนสคริปต์ถ่ายทำ ควบคุมการถ่ายทำและควบคุมการตัดต่อ VTR ที่ใช้ในรายการ
- 4) ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย (Stylist) เป็นผู้ออกแบบและจัดหาเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

3. ข้อมูลประเภทบุคคลผู้ชมหรือผู้รับสาร

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ชมรายการ จำนวน 20 คน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษากลุ่มผู้ชมรายการโดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยด้านสัดส่วนของกลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าและกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่ ดังนั้น “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” และ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่” จึงไม่จำเป็นต้องมีจำนวนเท่ากัน แต่ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้รับสาร โดยจะมุ่งคำนึงถึงตัวแปรด้านอายุ ประสบการณ์ และปมหลังที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และเข้าใจเรื่องราวในอดีต เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ “ความสนใจที่เข้ามาชมรายการ” และ “ความเข้าใจความหมาย” ของการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความเป็นจริงก่อนแล้วจึงทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ซึ่งมีคุณสมบัติที่อยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกที่ตั้งไว้ มาทำการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview) ต่อไป

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากเกณฑ์ดังนี้

1. มีความถี่ในการชมรายการวันวานยังหวานอยู่อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง (รายการวันวานยังหวานอยู่ออกอากาศสัปดาห์ละ 1 ครั้ง)
2. ใช้เกณฑ์อายุ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” ได้แก่ ผู้ชมที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป และ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่” ได้แก่ ผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี

3. กลุ่มตัวอย่างผู้ชมในกลุ่มเดียวกันอาจมีความแตกต่างกันด้าน “มุมมอง” เกี่ยวกับการรับรู้เรื่องราวในอดีต

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของรายการวันวานยังหวานอยู่

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากทีมงานผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ในการอัดสำเนารายการเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ด้วยท/เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Textual Analysis) โดยสำเนารายการที่ได้จะอยู่ในรูปของแผ่นดีวีดี ซึ่งสะดวกต่อวิธีการนำมาศึกษามากกว่าสำเนารายการที่อยู่ในรูปของเทป จากนั้นผู้วิจัยจึงนำสำเนารายการที่ได้มาทำการถอดเทปเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบต่อไป

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)

2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ผลิตรายการ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก และแบบฟอร์มคำถามสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการ ซึ่งมีประเด็นคำถามดังนี้

คำถามสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่

- แนวคิดหลัก (concept) ของรายการ
- รูปแบบรายการ
- เนื้อหารายการได้แก่เรื่องราวเกี่ยวกับอะไรบ้าง/เนื้อหาที่เป็นเรื่องราวในอดีตได้แก่เรื่องราวเกี่ยวกับอะไรบ้าง
 - การคัดเลือกเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตมานำเสนอ
 - เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต หรือการ “ย้อนวันวาน” ให้มีความน่าสนใจ และให้ผู้ชมทุกเพศทุกวัยเกิดความเข้าใจได้ง่าย
- รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการประกอบสร้าง
 - การใช้พิธีกรคู่ชายหญิงต่างวัย
 - สคริปต์พิธีกร
 - การคัดเลือกแขกรับเชิญ

- การแต่งกายของพิธีกรและแขกรับเชิญ
- การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก / การใช้แสงและสี
- การใช้เสียง/เพลง
- การแสดงและกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต
- การนำภาพมาใช้ประกอบการนำเสนอเนื้อหา (ภาพนิ่ง/ภาพเคลื่อนไหว)

2.2 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แบบฟอร์มคำถามสัมภาษณ์ผู้ชมรายการ สมุดจดบันทึก และตัวอย่างคลิป “ภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต” ที่ทางรายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอในตอนที่ผู้วิจัยทำการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการติดต่อภาพตัวอย่างดังกล่าวมาให้ผู้ชมกลุ่มตัวอย่างดู แล้วจึงทำการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเข้าใจความหมายของภาพอดีตนั้นระหว่างผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ชมรายการเป็นคำถามปลายเปิด โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ชมคนรุ่นเก่า และผู้ชมคนรุ่นใหม่ จะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดขณะสัมภาษณ์ เช่น ถามผู้ชมคนรุ่นเก่าว่าเรื่องอดีตที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นเป็นจริงตรงตามประสบการณ์ในอดีตของผู้ชมหรือไม่ แต่ถ้าถามผู้ชมคนรุ่นใหม่จะถามว่าเห็นภาพอดีตนั้นแล้วมีความรู้สึกอย่างไร เป็นต้น

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ชมคนรุ่นเก่า

- เพราะเหตุใดจึงสนใจรับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ / องค์กรประกอบใดในรายการที่ดึงดูดให้ติดตามชมจนมาเป็นแฟนประจำรายการ
- การนำเสนอเนื้อหาที่เป็นเรื่องอดีตมีส่วนดึงดูดให้ท่านติดตามชมรายการหรือไม่
- ท่านชื่นชอบ/สนใจการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตหรือไม่ อย่างไร (อดีตที่ผ่านพ้นมานานแล้ว / อดีตที่เพิ่งผ่านไป / สิ่งที่สะท้อนถึงความเป็นอดีต)
- ท่านสนใจอยากดูการนำเสนอเรื่องอดีตที่ตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น หรืออยากดูเรื่องอดีตที่ตนเคยประสบพบเจอมาแล้ว
- ท่านดูการนำเสนอเรื่องราวในอดีตในรายการแล้วเกิดความเข้าใจหรือไม่ อย่างไร / หากเกิดข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ มักจะเกี่ยวข้องกับประเด็นใด อย่างไร
- เรื่องราวในอดีตที่นำเสนอในรายการนั้นถูกต้องตรงตามที่ท่านเคยประสบพบเจอมาในอดีตหรือไม่ อย่างไร

- การตีความของผู้ชมเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการประกอบสร้างในรายการวันวานยังหวานอยู่ในประเด็นต่อไปนี้

- การใช้พิธีกรผู้ชายหญิงต่างวัย
- ท่านคิดว่าการแต่งกายในรายการสะท้อนถึงความเป็นอดีตหรือไม่
- การคัดเลือกแขกรับเชิญ / ท่านสนใจเรื่องราวในอดีตของแขกรับเชิญหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากสะท้อนถึงความเป็นอดีตหรือไม่
- เพลง/เสียงที่ใช้ในรายการช่วยเพิ่มอารมณ์ในการหวนกลับไปยังอดีต และช่วยให้ความเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวในอดีตมากขึ้นหรือไม่
- การใช้ภาพต่างๆ ประกอบการนำเสนอเนื้อหา ช่วยให้คุณเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวในอดีตที่นำเสนอในรายการมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

- ท่านดูตัวอย่าง “ภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต” แล้วมีความรู้สึกอย่างไร / ท่านเข้าใจความหมายของภาพอดีตนั้นว่าอย่างไร / ท่านเคยมีประสบการณ์ (ทางตรง/ทางอ้อม) เกี่ยวกับภาพอดีตนั้นหรือไม่ และการนำเสนอภาพอดีตนั้นถูกต้องตรงกับที่ท่านเคยประสบเจอมาหรือไม่ อย่างไร / ดูแล้วทำให้ท่านเกิดการหวนนึกถึงอดีตหรือไม่ อย่างไร / ท่านดูภาพอดีตนั้นแล้วได้นำมาเปรียบเทียบกับปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ชมคนรุ่นใหม่

- เพราะเหตุใดจึงสนใจรับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ / องค์ประกอบใดในรายการที่ดึงดูดให้ติดตามชมจนมาเป็นแฟนประจำรายการ

- การนำเสนอเนื้อหาที่เป็นเรื่องอดีตมีส่วนดึงดูดให้ท่านติดตามชมรายการหรือไม่
- ท่านชื่นชอบ/สนใจการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตหรือไม่ อย่างไร (อดีตที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานแล้ว / อดีตที่เพิ่งผ่านไป / สิ่งที่สะท้อนถึงความเป็นอดีต)
- ท่านสนใจอยากดูการนำเสนอเรื่องอดีตที่ตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น หรืออยากดูเรื่องอดีตที่ตนเคยประสบเจอมาแล้ว
- ท่านดูการนำเสนอเรื่องราวในอดีตในรายการแล้วเกิดความเข้าใจหรือไม่ อย่างไร / หากเกิดข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ มักจะเกี่ยวข้องกับประเด็นใด อย่างไร
- ท่านมีประสบการณ์ (ทางตรง/ทางอ้อม) เกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตมากน้อยเพียงใด (เช่น รับรู้มาจากสื่ออื่นๆ หรือพ่อแม่ปู่ย่าตายายเคยเล่าให้ฟัง) และประสบการณ์นั้นช่วยให้ท่านเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวในอดีตที่รายการนำเสนอมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

- การตีความของผู้ชมเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการประกอบสร้างในรายการวันวานยังหวานอยู่ในประเด็นต่อไปนี้

- การใช้พิธีกรผู้ชายหญิงต่างวัย
- ท่านคิดว่าการแต่งกายในรายการสะท้อนถึงความเป็นอดีตหรือไม่
- การคัดเลือกแขกรับเชิญ / ท่านสนใจเรื่องราวในอดีตของแขกรับเชิญหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากสะท้อนถึงความเป็นอดีตหรือไม่
- เพลง/เสียงที่ใช้ในรายการช่วยเพิ่มอารมณ์ในการหวนกลับไปยังอดีต และช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวในอดีตมากขึ้นหรือไม่
- การใช้ภาพต่างๆ ประกอบการนำเสนอเนื้อหา ช่วย让您เข้าใจเนื้อหาเรื่องราวในอดีตที่นำเสนอในรายการมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร
- ท่านดูตัวอย่าง “ภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต” แล้วมีความรู้สึกอย่างไร / เข้าใจความหมายของภาพอดีตนั้นว่าอย่างไร / ท่านเคยมีประสบการณ์ (ทางตรง/ทางอ้อม) เกี่ยวกับภาพอดีตนั้นหรือไม่ อย่างไร / ดูแล้วทำให้ท่านหวนเกิดการหวนนึกถึงอดีตหรือไม่ อย่างไร / ท่านดูภาพอดีตนั้นแล้วได้นำมาเปรียบเทียบกับปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เทปโทรทัศน์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เทปโทรทัศน์รายการวันวานยังหวานอยู่ โดยแบ่งเป็นเนื้อหา และรูปแบบในการนำเสนอ

การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการ จะนำแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia) มาเป็นแนวทางวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง เช่น เหตุการณ์ สถานที่ บุคคล วัตถุสิ่งของ และเป็นกรนำเสนอเนื้อหาในแง่มุมเชิงบวกดังที่แนวคิดทฤษฎีว่าไว้หรือไม่

ส่วนการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอ นั้น จะนำแนวคิดเกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์และรายการสนทนาทางโทรทัศน์มาเป็นแนวทางวิเคราะห์ถึงประเด็นต่อไปนี้

- พิธีกร
- แขกรับเชิญหรือผู้ร่วมรายการ
- การสร้างบรรยากาศในการนำเสนอ (การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก การใช้แสงและสี และการใช้เสียง)
- การเพิ่มเทคนิคในการนำเสนอ (เช่น การใช้ภาพ การใช้ VTR และการใช้เทคนิคในการตัดต่อ)

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก

2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ผลิตรายการ

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นทีมงานผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยการถามเจาะลึกถึงเทคนิควิธีการที่ผู้ผลิตนำมาใช้ในการประกอบสร้างเพื่อการสื่อความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยเน้นเจาะรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทีมงานผู้ผลิตรายการมาใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม แนวคิดการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร และแนวคิดเกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์และรายการสนทนาทางโทรทัศน์ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ชมรายการ

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” และ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่” โดยนำเทปที่ได้จากการบันทึกการสัมภาษณ์มาทำการถอดเทป แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามารับชมรายการ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอ โดยผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต แนวคิดการถอดรหัสของผู้รับสาร และแนวคิด Structured Polysemy มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัยโดยใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และอธิบายให้ชัดเจนถึงการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตลอดจนประเด็นเกี่ยวกับผู้ชมรายการ พร้อมมีการยกตัวอย่างและมีภาพประกอบ

บทที่ 4

เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต

เพื่อสำรวจเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาสารจากเทปโทรทัศน์รายการวันวานยังหวานอยู่ที่ออกอากาศในเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2551 เพื่อตอบปัญหานำการวิจัยข้อ 1 ซึ่งต้องการศึกษาว่า เนื้อหาของรายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมใดบ้าง โดยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางและการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description)

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดหลัก (Concept) ของรายการวันวานยังหวานอยู่คือ “การย้อนวันวาน” จึงมีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตหรือ “การย้อนวันวาน” ในแง่มุมต่างๆ โดยการย้อนวันวานนั้นจะอยู่ภายใต้ข้อตกลงของผู้ผลิต (ความหมายของอดีตในทัศนะของผู้ผลิต) ที่ว่า คำว่า “วันวาน” ไม่ได้หมายถึงเพียงอดีตอันไกลโพ้นที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานแล้วเท่านั้น แต่ “วันวาน” หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและได้ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะเป็นอดีตอันไกลโพ้นที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานหรือเป็นอดีตอันใกล้ที่เพิ่งผ่านพ้นไป ก็ล้วนถือว่าเป็น “วันวาน” ที่เราสามารถย้อนรำลึกถึงมันได้อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ แม้ว่าอดีตที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานและอดีตที่เพิ่งผ่านพ้นไปจะมีความแตกต่างกันในแง่ของระยะเวลา หากทว่าในแง่ของความรู้สึกก็ล้วนแต่เป็นอดีตที่เคยเกิดขึ้นและไม่ได้ผ่านพ้นไปเฉยๆ แต่เป็นอดีตที่ถูกเก็บไว้ในความทรงจำให้ผู้คนได้ถวิลหาและย้อนรำลึกถึงได้อีกครั้ง

“วันวานยังหวานอยู่ไม่ได้หมายถึงเรื่องในอดีตที่เป็นตำนานหรือความเชื่อเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของทุกๆ คน ทุกคนย่อมมีเรื่องในวันวาน เรื่องของเมื่อวานนี้ก็คือเรื่องวันวาน เป็นเรื่องในอดีต เรื่องของเมื่อสิบปีที่แล้วก็ยังเป็นเรื่องในอดีต เรื่องวันนี้ก็เป็นเรื่องวันวานในวันพรุ่งนี้ เล่าเรื่องที่มีวันวานของชีวิตคน วันวานคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านไปแล้ว มันเป็นเรื่องที่อยู่ในความทรงจำของเรา” (ภราภรณ์ จารุภูมิ. โปรดิวเซอร์รายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2552.)

จากการศึกษาเนื้อหาสารจากเทปโทรทัศน์รายการวันวานยังหวานอยู่จำนวน 13 ตอนพบว่า แขกรับเชิญ (Guest) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการนำเสนอเนื้อหา โดยเนื้อหาหลัก (Theme) ในแต่ละตอนจะมีความเกี่ยวข้องกับแขกรับเชิญเป็นสำคัญ ดังนั้น ในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงจะ

นำเสนอข้อมูลแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการวันวานยังหวานอยู่ในแต่ละตอนว่าได้แก่บุคคลใดบ้าง และในแต่ละตอนมีเนื้อหาหลัก (Theme) ในแง่มุมใด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงแขกรับเชิญและเนื้อหาหลักของรายการวันวานยังหวานอยู่

วันที่ออกอากาศ	แขกรับเชิญ	เนื้อหาหลัก
4 กรกฎาคม 2551	โก๊ะตี๋ อารามบอย	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของโก๊ะตี๋
11 กรกฎาคม 2551	ณัฐวุฒิ สกิดใจ (ป้อ) ศิวัฒน์ โชติชัยชรินทร์ (ซี) เคลลี่ ธนพัฒน์ ทิวลิปพร ฤทธิธำภินันท์ (เชียร์)	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของป้อ ณัฐวุฒิ
	อารยา เอ ฮาร์เก็ต (ชมพู่)	กิจกรรมในวันว่างของชมพู่ อารยา
18 กรกฎาคม 2551	อุษณีย์ วัฒนฐานะ (นก)	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของนก อุษณีย์
	เจี๊ยบ เชิญยิ้ม	- ย้อนวันวานการประสูติอุบัติเหตุของศรีหนุ่ม เชิญยิ้ม - ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของศรีหนุ่มและเจี๊ยบ เชิญยิ้ม
25 กรกฎาคม 2551	ตึกแตน ชลดา	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของตึกแตน ชลดา
	ปาววี่	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของปาววี่
1 สิงหาคม 2551	กวินตรา โพธิจักร (มิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์สปี 2551)	ย้อนวันวานเส้นทางประภวณางามของแก้ม กวินตรา
	เด็กชายชฎานิน เต่าวิเศษ(จี่โน้) วัลย์ลักษณ์ เต่าวิเศษ (คุณแม่)	- ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครของจี่โน้ - ติดตามชีวิตของจี่โน้ ที่บ้าน โรงเรียน และกองถ่าย

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) ตารางแสดงแขกรับเชิญและเนื้อหาหลักของรายการวันวานยังหวานอยู่

วันที่ออกอากาศ	แขกรับเชิญ	เนื้อหาหลัก
8 สิงหาคม 2551	แม่ลูกจากสามครอบครัว ได้แก่ - ปกัศรา เตชะไพฑูริย์ และลูกสาว - วิรินทร์ เทยอรุณ และลูกชาย - กาญจนาวพร พลอดภัย และลูกๆ	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีต ของแม่ลูกในแต่ละครอบครัว
15 สิงหาคม 2551	นักแสดงนำจากละครเรื่อง “คมแฝก” ได้แก่ ณัฐวุฒิ สะกิดใจ (ป้อ) เคลลี่ ธนพัฒน์ (เคลลี่) ศิวัณณ์ โชติชัยชรินทร์ (ซี) อนุชิต สพันธุ์พงศ์ (ไอ)	- ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำ ละครเรื่อง “คมแฝก” - ย้อนวันวานผลงานในอดีตของ แขกรับเชิญแต่ละคน
	ผู้กำกับและนักแสดงจากละคร พื้นบ้านเรื่อง “สังข์ทอง”	ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำ ละครเรื่อง “สังข์ทอง”
22 สิงหาคม 2551	แมงปอ ชลธิชา	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีต ของแมงปอ ชลธิชา
	นักแสดงนำจากภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาตกมันส์” ได้แก่ เด่น ดอกประดู่ เทพ โพธิ์งาม วิวิศน์ บวรกীরติขจร (ตี AF4) ศุภรดา เต็มปรีชา (พะแพง AF4)	- ย้อนวันวานเรื่องราวชีวิตและผลงาน ในอดีตของ “เด่น เด๋อ เทพ” กลุ่มดารา ตลกยอดนิยมในอดีต - ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำ ภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาตกมันส์”
29 สิงหาคม 2551	สันติ วีรบุญชัย (สเตฟาน) กฤษณ์ภูริ กุลปรียาวัฒน์ (น้ำฝน)	ย้อนวันวานเรื่องราวความรักของ สเตฟานกับน้ำฝน
	รพีภัทร เอกพันธ์กุล (น้ำ) ปิยะดา ตุรงคกุล (แนน)	ย้อนวันวานเรื่องราวความรักของ น้ำ รพีภัทร กับแนน ปิยะดา
	สุนารี ราชสีมา	ย้อนวันวานเรื่องราวความรักอันขมขื่น ในอดีตของสุนารี ราชสีมา

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) ตารางแสดงแขกรับเชิญและเนื้อหาหลักของรายการวันวานยังหวานอยู่

วันที่ออกอากาศ	แขกรับเชิญ	เนื้อหาหลัก
5 กันยายน 2551	นักกีฬาโอลิมปิก ปี 2551 ได้แก่ สมจิตร จงจอหอ มนัส บุญจำนงค์ ประภาวดี เจริญรัตนธรรากุล (เก๋) บุตรี เผือดผ่อง (สอง)	ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีต ของนักกีฬาโอลิมปิกทั้งสี่ท่าน
12 กันยายน 2551	นางเอกจากละครเรื่อง “คมแฝก” ได้แก่ วรรณุช วงษ์สุวรรณค์ (นุ่น) พิชญ์พร ฤทธิธำภินันท์ (เชียร์) ปริญญารพร พูลพิพัฒน์ (เบิร์นซ์)	- ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำ ละครเรื่อง “คมแฝก” - ย้อนวันวานผลงานในอดีตก่อนเข้า สู่วงการบันเทิง - ประสบการณ์การแสดงละครในอดีต
19 กันยายน 2551	นักแสดงนำจากละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” ได้แก่ เขมนิจ จามิกรณ์ (แพนเค้ก) นาเดีย นิมิตรวานิช (นาเดีย) กาญจน์เกล้า ด้วยเศียรเกล้า (เกรซ) สันติ วีรบุญชัย (สเตฟาน) วัชรบูล ลี้สุวรรณ (ไน้ต) อรรถชาติ ศรีภักดี (แมน)	ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำ ละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์”
26 กันยายน 2551	นักแสดงนำจากละครเรื่อง “เย้ยฟ้าทำดิน” ได้แก่ ศุกลวัฒน์ คณารศ (เวียร์) วัชรบูล ลี้สุวรรณ (ไน้ต) เอมี กลินประทุม	- ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำ ละครเรื่อง “เย้ยฟ้าทำดิน” - เทียบชมบรรยากาศเมืองและ วิถีชีวิตของชาวสมุทรสาคร

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า แขกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ บุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) ซึ่งอยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชมในขณะนั้น เช่น นักแสดง ดาราตลก

นักร้องลูกทุ่ง นางงาม และนักกีฬา จะเห็นว่าเขารับเชิญโดยมากจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงบันเทิง แต่ในบางกรณีอาจเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงอื่นก็ได้หากบุคคลนั้นกำลังอยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชมและมีเรื่องราวในวันวานที่น่าสนใจ ดังตัวอย่างของนักกีฬาไทยผู้พิชิตเหรียญรางวัลจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกซึ่งกำลังอยู่ในกระแสความสนใจของคนไทยทั่วประเทศที่ยกให้พวกเขาเป็นฮีโร่ขวัญใจชาวไทย ทั้งยังมีเรื่องราวที่น่าสนใจในประเด็นที่ว่า ก่อนที่จะประสบความสำเร็จได้ในวันนี้พวกเขาต้องผ่านอะไรมาบ้างในวันวาน

แม้การคัดเลือกเขารับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นจะพิจารณาจากกระแสความสนใจจากผู้ชมเป็นอันดับแรก แต่ก็ได้คำนึงถึงประเด็นความน่าสนใจของเนื้อหารายการควบคู่กันไปด้วย จึงกล่าวได้ว่า การคัดเลือกเขารับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่จะคำนึงถึงสองประเด็นหลักๆ ประเด็นแรกคือ เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชม และประเด็นที่สองคือ เป็นผู้ที่มีเรื่องราวประสบการณ์ในอดีตที่น่าสนใจ โดยผู้ผลิตรายการได้อธิบายถึงการเลือกเขารับเชิญไว้ว่า

“สังเกตว่าทุกเทป ถึงจะเอาเขามาออกเพราะกระแส แต่เราไม่เคยทิ้งเรื่องในวันวานของเขา ต้องเอาวันวานเข้ามาเกี่ยวของทุกครั้ง” (ปกพกฤษ สืบบำรุง. *ครีเอทีฟรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.*)

จากการศึกษาเนื้อหาสารพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในหลากหลายแง่มุม อันประกอบไปด้วยเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตของตัวเขารับเชิญเอง และเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในแง่มุมอื่นๆ โดยเนื่อหาดังกล่าวสามารถนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ได้ ดังนี้

1. “เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
2. “บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
3. “วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
4. “สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
5. “ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
6. “กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
7. “เรื่องเล่า/เรื่องแต่ง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต

เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในประเด็นเนื้อหาสาร ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหา รายการวันวานยังหวานอยู่ทั้ง 13 ตอน เพื่อชี้ให้เห็นว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ในแต่ละ ตอนได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมใดบ้าง ดังนี้

เนื้อหาสารที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่”

ตอนที่ 1

วันที่ออกอากาศ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

แขกรับเชิญ โก๊ะตี๋ อารามบอย

เนื้อหาหลัก ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของโก๊ะตี๋ อารามบอย

แขกรับเชิญหลักในตอนนี้คือ โก๊ะตี๋ อารามบอย โดยเหตุผลในการเลือกโก๊ะตี๋มาเป็นแขกรับเชิญก็เนื่องจากว่า โก๊ะตี๋เป็นตลกยอดนิยมที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชม ประกอบกับเป็นผู้ที่มีเรื่องราวในวันวานที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 1 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เส้นทางก้าวเข้าสู่วงการบันเทิงของโก๊ะตี๋จากเด็กบ้านนอกสู่การเป็นดาราตลก
2. เรื่องราวความรักในวัยเรียนของโก๊ะตี๋
4. เหตุการณ์การพบรักในกองถ่ายละครของโก๊ะตี๋

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. บุคคลที่มีพระคุณต่อโก๊ะตี๋ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการก้าวเข้าสู่วงการบันเทิงของโก๊ะตี๋ในอดีต ได้แก่

- ป้าช่วย คนแรกที่เห็นแววความสามารถทางด้านการบันเทิงของโก๊ะตี๋ในวัยเด็ก
- อาจารย์พรชัย หงษ์สงวนศรี ผู้ฝึกสอนโก๊ะตี๋เล่นดนตรีไทยและเล่นตลกในวัยเด็ก
- เสี้ยแพ่ง ผู้ชักชวนโก๊ะตี๋เข้าสู่วงการบันเทิง
- หลวงปู่พิมพา ผู้ฝากฝังโก๊ะตี๋เข้าสู่วงการบันเทิง
- เอ็ดดี้ ฝิ่นารัก ดาราตลกชื่อดังผู้ปลุกปั้นโก๊ะตี๋ให้แจ้งเกิดในวงการตลก

2. หมอซัง หรือนายทรงวิทย์ จิโรโสภณ พิธีกรรายการ “ตามไปดู” รายการดังในอดีตที่โกะตีเคยไปร่วมรายการพร้อมกับอาจารย์พรชัยผู้ฝึกสอนโกะตีเล่นดนตรีในวัยเด็ก
3. ดาราจักรชื่อดังในอดีตซึ่งเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่พิมพา ได้แก่
 - เอ็ดดี้ ฝิ่นารัก ดาราตลกชื่อดังผู้ปลุกปั่นโกะตีให้แจ้งเกิดในวงการตลก
 - นกน้อย อุไรพร นักร้องหมอลำชื่อดังในอดีต
 - ดอน สอนระเบียบ นักร้องชื่อดังในอดีต
 - กรุง ศรีวิไล นักแสดงชื่อดังในอดีต
4. เจียบ คนรักในวัยเรียนของโกะตี
5. จุ่มจิม เข้มเล็ก ตลกชื่อดังในอดีตซึ่งปัจจุบันเสียชีวิตไปแล้ว

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ ดังนี้

1. สิ่งของในความทรงจำของโกะตีกับคนรักในวัยเรียน (จดหมาย ดอกกุหลาบ และหมอนรูปหัวใจ)
2. ต้นไม้ใหญ่นานาพันธุ์ที่โกะตีปลูกไว้ในบริเวณบ้านที่กรุงเทพฯ ซึ่งให้ความรู้สึกเหมือนได้อยู่ที่จังหวัดอ่างทองบ้านเกิดซึ่งมีต้นไม้ใหญ่มากมาย

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงานการแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “แต่จ๋า” เพลงดังในอดีตของสาริกา กิ่งทอง
2. เพลง “ตื้อแต่” ของเอ็ดดี้ ฝิ่นารัก เพลงดังในยุคที่โกะตียังอยู่ในวัยเด็ก เป็นเพลงที่โกะตีชื่นชอบและได้นำเพลงนี้มาร้องให้เอ็ดดี้และหลวงปู่พิมพาฟังในวันฝากเนื้อฝากตัวเข้าสู่วงการตลก

โฆษณา ได้แก่ ผลงานการแสดงโฆษณาชิ้นแรกๆ ของโกะตี

รายการโทรทัศน์ ได้แก่ รายการ “ตามไปดู” ซึ่งโกะตีเคยไปร่วมรายการในวัยเด็ก

ภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “แฟนฉัน” ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาคล้ายกับชีวิตในวัยเด็กของโกะตี

การแสดง

1. การแสดงตลกของโกะตีในวัยเด็ก
2. การเล่นลิเกของโกะตีในวัยเด็ก
3. การเป่าขลุ่ยของโกะตีในวัยเด็ก

ตอนที่ 2

วันที่ออกอากาศ	11 กรกฎาคม พ.ศ. 2551
แขกรับเชิญ	ส่วนที่ 1 ณัฐวุฒิ สกิดใจ (ป้อ) ศิวัฒน์ โชติชัยชรินทร์ (ซี) เคลลี่ ธนพัฒน์ ทิฆัมพร ฤทธิธำภินันท์ (เชียร์)
เนื้อหาหลัก	ส่วนที่ 2 อารยา เอ ฮาร์เก็ต (ชมพู่) ส่วนที่ 1 ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของ ป้อ ณัฐวุฒิ ส่วนที่ 2 กิจกรรมในวันว่างของชมพู่ อารยา

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ในส่วนที่ 1 มีแขกรับเชิญหลายคน โดยมี ณัฐวุฒิ สกิดใจ พระเอกจากละครเรื่อง “คมแฝก” มาเป็นแขกรับเชิญหลัก และมีเพื่อนๆ นักแสดงจากละครเรื่องนี้ มาร่วมรายการด้วย เนื้อหาหลักในส่วนที่ 1 จะเป็นการย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตของป้อ ณัฐวุฒิ ซึ่งเหตุผลในการเลือก ป้อ ณัฐวุฒิ มาเป็นแขกรับเชิญหลัก ก็เนื่องมาจากกระแสความนิยมจากละครเรื่อง “คมแฝก” ซึ่งป้อ ณัฐวุฒิ เป็นนักแสดงนำของเรื่อง และนอกจากคุณลักษณะด้านกระแสความนิยมแล้ว ป้อ ณัฐวุฒิ ยังเป็นผู้มีประสบการณ์ในวันวานที่น่าสนใจ ทั้งประสบการณ์จากการแสดงละคร และประสบการณ์ชีวิตส่วนตัว

ในส่วนที่ 2 มี อารยา เอ ฮาร์เก็ต (ชมพู่) นางเอกยอดนิยมมาเป็นแขกรับเชิญ เนื้อหาหลักในส่วนนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมในวันว่างของชมพู่ อารยา ซึ่งแม้ว่าจะไม่ใช่เนื้อหาที่เป็นการย้อนวันวานในอดีตของชมพู่โดยตรง แต่การนำเสนอกิจกรรมในวันว่างของชมพู่ ก็ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมต่างๆ

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 2 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก”
 - ความยากลำบากในการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก”
 - อุบัติเหตุจากการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก”
2. อุบัติเหตุคิวแตกของป้อ ณัฐวุฒิจากการแสดงคิวบู๊บนเวทีเจ็ดสีคอนเสิร์ต

3. เหตุการณ์ที่ป้อ ณัฐวุฒิभवและได้ขอปิ่นทบาทคุณพ้อให้ไปตรวจรักษาโรค

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. ฉัตรชัย เปล่งพานิช ในยุคที่รับบทการแสดงเป็นตีใหญ่
2. บรูซ ลี นักแสดงซึ่งมีลีลาการแสดงบทบู๊ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ ดังนี้

1. รูปถ่ายในวัยเด็กของป้อ ณัฐวุฒิ
2. แผ่นเสียงโบราณเล่นเพลงปลุกใจของป้อ ณัฐวุฒิ
3. ตุ่มอาบน้ําของป้อ ณัฐวุฒิ
4. ไม้คมแฝกที่ใช้ในการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก”

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ วัดอรุณราชวรารามซึ่งเคยเป็นสถานที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตในสมัยรัชกาลที่สอง

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การนอนชมดาวชมพระจันทร์ยามค่ำคืนของป้อ ณัฐวุฒิ
2. การจัดตกแต่งสวนด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดของป้อ ณัฐวุฒิ
3. การทํารักษาบุญไหว้พระของเชียร์ ทิชัมพร
4. การนั่งเรือข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาของเชียร์ ทิชัมพร

“เรื่องเล่า/เรื่องแต่ง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ ตำนานการต่อสู้กันระหว่างยักษ์วัดแจ้งกับยักษ์วัดโพธิ์

ส่วนที่ 2

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การนั่งเรือข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาของชมพู่ อารยา
2. การเล่นโยคะของชมพู่ อารยา
3. การรับประทานอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยาของชมพู่ อารยา

ตอนที่ 3

วันที่ออกอากาศ	18 กรกฎาคม พ.ศ. 2551
แขกรับเชิญ	ส่วนที่ 1 อุษณีย์ วัฒนฐานะ (นก) ส่วนที่ 2 เจียบ เชิญยิ้ม
เนื้อหาหลัก	ส่วนที่ 1 ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของนก อุษณีย์ ส่วนที่ 2 ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของ ศรีหนุ่ม เชิญยิ้ม

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า แขกรับเชิญในส่วนที่ 1 คือ นก อุษณีย์ นางเอกที่กำลังมีกระแสความสนใจจากกรณีข่าวการเลิกกราของเธอกับคนรัก แม้ว่าเหตุผลในการเลิก นก อุษณีย์ มาเป็นแขกรับเชิญจะเนื่องมาจากกระแสข่าวที่ผู้คนกำลังให้ความสนใจ แต่ในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาที่พบว่า นก อุษณีย์ เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ชีวิตในวันวานที่น่าสนใจในหลากหลายแง่มุม

ในส่วนที่ 2 ก็เนื่องมาจากกระแสความห่วงใยที่มีต่ออาการป่วยของศรีหนุ่ม เชิญยิ้ม ซึ่งประสบอุบัติเหตุและยังคงรักษาตัวที่โรงพยาบาล ทางรายการจึงเชิญ เจียบ เชิญยิ้ม มาเป็นแขกรับเชิญพาเยี่ยมอาการป่วยล่าสุดของคุณพ่อ รวมถึงมาพูดคุยย้อนวันวานเกี่ยวกับเหตุการณ์วันที่คุณพ่อประสบอุบัติเหตุ ย้อนวันวานรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อซึ่งเป็นทั้งพ่อที่ดีและเป็นครูฝึกสอนการเล่นตลกให้เจียบจากในอดีตจนประสบความสำเร็จในวันนี้ รวมไปถึงการย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตของศรีหนุ่มที่ได้ต่อสู้ฟันฝ่ากับเพื่อน ๆ ตระกูลเชิญยิ้มในอดีตจนเป็นดาราทลกที่ประสบความสำเร็จ จะเห็นว่า แม้การเลือกแขกรับเชิญในส่วนนี้จะเนื่องมาจากอาการป่วยของศรีหนุ่ม เชิญยิ้ม ซึ่งกำลังอยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชม แต่การนำเสนอเนื้อหา ก็เป็นการย้อนวันวานด้วย

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 3 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์เกี่ยวกับความรักของนก อุษณีย์
 - ชีวิตรักในอดีตของนก อุษณีย์
 - เหตุการณ์วันที่อดีตคนรักของนก อุษณีย์ให้สัมภาษณ์กับนักข่าวเรื่องการเลิกกรา
2. ชีวิตในวัยเด็กของนก อุษณีย์
3. ความยากลำบากในอดีตของนก อุษณีย์ที่ต้องทำงานส่งตัวเองเรียน

4. การประกอบอาชีพต่างๆ ซึ่งนก อุษณีย์เคยทำก่อนเข้าวงการบันเทิง ได้แก่ พนักงานฝ่ายแคชเชียร์ พนักงานขายเครื่องสำอางค์ และพรินต์ดี
5. อุบัติเหตุในอดีตของนก อุษณีย์ซึ่งถูกคนร้ายกระชากกระเป๋า
6. เหตุการณ์วันทีนก อุษณีย์ได้เจอตัวจริงของหลุยส์วงแร็ปเตอร์นักร้องในดวงใจ
7. การต้อนรับของแฟนเพลงวงแร็ปเตอร์ในอดีต

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. คุณพ่อของนก อุษณีย์ซึ่งเสียชีวิตไปตั้งแต่นกยังเด็ก
2. เพื่อนเก่าสมัยเรียนของนก อุษณีย์
3. อาจารย์ที่เคยสอนนก อุษณีย์

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยสถานที่ต่างๆ ดังนี้

1. บ้านสวนที่จังหวัดจันทบุรีซึ่งนก อุษณีย์เคยอาศัยอยู่กับครอบครัวในวัยเด็ก
2. โรงเรียนซึ่งนก อุษณีย์เคยเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมต้น

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “ความทรงจำสี่จาง” ของปาล์มมี่ เพลงแทนความรู้สึกของนก อุษณีย์ที่มีต่อความรักในอดีต
2. เพลง “ช่วงที่ดีที่สุด” ของบอย โกสิยพงษ์และป๊อด โมเดิร์นด็อก เพลงแทนชีวิตรักของนก อุษณีย์ซึ่งปัจจุบันไม่มีคนรักอยู่ข้างๆ เหมือนในอดีต
3. เพลงฮิตในอดีตของวงแร็ปเตอร์นักร้องในดวงใจของนก อุษณีย์ ได้แก่ เพลง “รู้สึกอย่างไร” เพลง “เกรงใจ” เพลง “คิดถึงเธอ” และเพลง “Let's Live For Today”
4. เพลง “ฤดูที่แตกต่าง” ของบอย โกสิยพงษ์ เพลงแทนความหมายชีวิตนก อุษณีย์ที่ต่อสู้ฝ่าฟันกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากในอดีตจนประสบความสำเร็จมีชีวิตที่ดีขึ้นในปัจจุบัน
5. เพลง “สิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยน” ของบอย โกสิยพงษ์และป๊อด โมเดิร์นด็อก เพลงแทนความทรงจำที่มีต่อชีวิตในวัยเด็กของนก อุษณีย์
6. เพลง “จดเธอไว้ในใจ” ของศรัณย่า ส่งเสริมสวัสดิ์ เพลงแทนความทรงจำที่มีต่อเพื่อนเก่าสมัยเรียนของนก อุษณีย์

ภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “บิวตี้ฟูลบ็อกเซอร์” และเรื่อง “พันธุรีอคหน้าย่น” ผลงานการแสดงเรื่องแรกๆ ของนกซึ่งแสดงเป็นตัวประกอบ

การแสดง ได้แก่ ท่าเต้นสุดฮิตของวงแร็ปเตอร์ในอดีต

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การเล่นวอลเลย์บอลของนก อุษณีย์กับเพื่อนเก่าสมัยเรียน
2. การขี่มอเตอร์ไซด์ชมเมืองของนก อุษณีย์
3. การนั่งเรือล่องแม่น้ำของนก อุษณีย์
4. การรับประทานอาหารริมแม่น้ำของนก อุษณีย์

ส่วนที่ 2

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์ที่เจียบ เชิญยิ้มเคยทำแล้วสร้างความประทับใจให้กับพ่อศรีหนุ่ม
2. เหตุการณ์วันที่ศรีหนุ่ม เชิญยิ้ม ประสบอุบัติเหตุ
3. ช่วงเริ่มต้นการทำอาชีพเล่นตลกของเจียบ เชิญยิ้ม ซึ่งมีพ่อศรีหนุ่มเป็นผู้ฝึกฝนให้
4. การต่อสู้ฝ่าฟันความยากลำบากร่วมกันมาของสามเพื่อนรักตระกูลเชิญยิ้ม (ศรีหนุ่ม เชิญยิ้ม ไนต์ เชิญยิ้ม และเบ็ด เชิญยิ้ม)

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง ได้แก่ เพลง “ผมรักพ่อ” ของพลพล พลกองเส็ง เพลงแทนพระคุณของพ่อศรีหนุ่มที่ทำให้ชีวิตของเจียบ เชิญยิ้มในปัจจุบันดีขึ้นจากในอดีต

รายการโทรทัศน์ ได้แก่ รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่ศรีหนุ่มและเจียบ เชิญยิ้มเคยมาร่วมรายการในอดีต

การแสดง ได้แก่ ฝีมือการแสดงตลกของเจียบ เชิญยิ้มในช่วงเริ่มเข้าสู่วงการตลก

ตอนที่ 4

วันที่ออกอากาศ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

แขกรับเชิญ ส่วนที่ 1 ตักแตน ชลดา

ส่วนที่ 2 บ่าววี

เนื้อหาหลัก

ส่วนที่ 1 ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของ
ตึกแตน ชลดา

ส่วนที่ 2 ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของบ่าววี

แซ่กับเชิญในตอนนี้ ได้แก่ ตึกแตน ชลดา และบ่าววี นักร้องลูกทุ่งยอดนิยมเจ้าของเพลงฮิตที่ผู้คนร้องตามได้ทั่วประเทศ ซึ่งทั้งคู่ต่างก็มีชีวิตในวันวานที่ได้ต่อสู้ฝ่าฟันเพื่อทำความฝันในการเป็นนักร้องให้เป็นจริง ตึกแตนเป็นเด็กต่างจังหวัด มีชีวิตครอบครัวที่ยากจน และเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อตามความฝันในการเป็นนักร้อง ส่วนบ่าววีแม้จะมีชีวิตครอบครัวที่ไม่ยากลำบาก แต่ก็เป็นตัวแทนของคนที่มีความฝันและต่อสู้เพื่อทำความฝันในการเป็นนักร้องให้เป็นความจริง การเชิญตึกแตนและบ่าววีมาเป็นแซ่กับเชิญในรายการ จึงเป็นการเชิญนักร้องดังที่ประสบความสำเร็จในวันนี้ มาย้อนรำลึกถึงชีวิตในวันวานเพื่อชี้ให้เห็นว่า กว่าจะเป็นนักร้องที่ประสบความสำเร็จในวันนี้ พวกเขาได้ผ่านวันวานอย่างไรมาบ้าง

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 4 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. ความประทับใจในวัยเด็กของตึกแตนที่มีคุณแม่คอยร้องเพลงให้ฟังบ่อยๆ
2. การฝึกร้องเพลงในวัยเด็กของตึกแตนที่ชอบร้องเพลงขณะเลี้ยงวัวและป้อนต้นไม้
3. เหตุการณ์หน้าแตกของตึกแตนบนเวทีประกวดร้องเพลง
4. ชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวตึกแตนในอดีตซึ่งมีฐานะยากจน

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “นกจำ” ของนกน้อย อุไรพร เพลงที่คุณแม่ร้องให้ตึกแตนฟังบ่อยๆ เมื่อตึกแตนยังเป็นเด็ก
2. เพลง “คนสุดท้าย” ของผ่องศรี วรนุช เพลงที่คุณแม่เคยร้องให้ตึกแตนฟัง
3. เพลง “หนาวแสงนีออน” ของตึกแตน ชลดา เพลงแทนความรู้สึกของตึกแตนที่มีต่อบ้านเกิดที่จังหวัดนครราชสีมา

4. เพลง “นักร้องบ้านนอก” ของพุ่มพวง ดวงจันทร์ เพลงที่ตึกแตงมัทนำไปร้องในการประกวดร้องเพลงในอดีต

5. เพลง “ขอจงในใจ” ของตึกแตงมัท ชลดา ผลงานเพลงในอัลบั้มแรกของตึกแตงมัท

6. เพลง “ถนนคั่นฝัน” ของตึกแตงมัท ชลดา เพลงแทนชีวิตในอดีตของตึกแตงมัทที่ต้องต่อสู้เพื่อทำความเข้าใจในการเป็นนักร้องให้เป็นจริง

รายการโทรทัศน์ ได้แก่ ภาพการประกวดร้องเพลงของตึกแตงมัทในรายการ “ชุมทางเสียงทอง” และรายการ “เฟิร์สสเตจโชว์”

ส่วนที่ 2

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เรื่องราวประทับใจของป้าวีในการเป็นนักเรียนโรงเรียนจำอากาศในอดีต
2. เส้นทางการเป็นนักร้องของป้าวีซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการเป็นทหารอากาศ
3. เหตุการณ์วันที่ป้าวีเล่นคอนเสิร์ตเป็นครั้งแรก
4. กระแสตอบรับของแฟนเพลงที่ป้าวีเคยประสบมาด้วยตัวเอง

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. คุณครูที่เคยสอนหนังสือป้าวีในวัยเด็ก
2. ป้าแม่ค บุคคลที่ชักจูงป้าวีมาร้องเพลงที่ร้านอาหาร
3. หมู มิเตอร์ บุคคลที่แนะนำให้ป้าวีส่งผลงานเพลงไปสมัครตามค่ายเพลงต่างๆ

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ โต๊ะเรียนหนังสือที่ป้าวีเคยใช้สมัยเรียน

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยสถานที่ต่างๆ ดังนี้

1. บ้านเกิดของป้าวีที่จังหวัดตรัง
2. โรงเรียนเก่าที่จังหวัดตรังซึ่งป้าวีเคยใช้เป็นสถานที่เรียนและวิ่งเล่นในวัยเด็ก

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “ทหารอากาศขาดรัก” เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาแทนความหมายแห่งอาชีพทหารอากาศของปาววี
2. เพลง “สมศรี 1992” ของยິงยง ยอดบัวงาม เพลงดังในอดีตซึ่งปาววีเคยนำมาร้องขณะวิ่งออกกำลังกายสมัยที่เป็นนักเรียนโรงเรียนจ่าอากาศ
3. เพลง “รักเก่าที่บ้านเกิด” เพลงดังในอดีตซึ่งปาววีเคยนำมาร้องขณะวิ่งออกกำลังกายสมัยที่เป็นนักเรียนโรงเรียนจ่าอากาศ
4. เพลง “ปักษ์ใต้บ้านเรา” ของวงแฮมเมอร์ เพลงแทนความหมายของดินแดนปักษ์ใต้บ้านเกิดของปาววี
5. เพลง “เด็กน้อย” ของวงมาลีฮวนน่า เพลงที่ปาววีเคยนำมาร้องในงานของกองทัพอากาศแล้วทำให้ได้รับการทาบทามให้มาเป็นนักร้องที่ร้านอาหาร

ตอนที่ 5

วันที่ออกอากาศ

1 สิงหาคม พ.ศ. 2551

แขกรับเชิญ

ส่วนที่ 1 แก้ม กวินตรา โภธิจักร

(มิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์สปี 2551)

ส่วนที่ 2 เด็กชายชญาณิน เต่าวิเศษ (จีโน่)

วลัยลักษณ์ เต่าวิเศษ (คุณแม่ของจีโน่)

เนื้อหาหลัก

ส่วนที่ 1 ย้อนวันวานการประกวดนางงามของแก้ม กวินตรา

ส่วนที่ 2 ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครของจีโน่

แขกรับเชิญในส่วนที่ 1 ได้แก่ แก้ม กวินตรา ซึ่งเป็นแขกรับเชิญที่ถูกเลือกมาจากประเด็นด้านกระแสความสำเร็จของเธอที่ได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์ส ปี 2008 ทั้งยังเป็นผู้ที่มีวันวานเส้นทางการประกวดนางงามที่น่าสนใจด้วย

ในส่วนที่ 2 แขกรับเชิญ ได้แก่ จีโน่ ชญาณิน ดาราเด็กที่กำลังได้รับความนิยมจากผลงานละครเรื่อง “ปมรักรอยอดีต” แม้ว่าจีโน่จะยังอยู่ในวัยเด็กซึ่งมีประสบการณ์ชีวิตที่ยังน้อย แต่การนำเสนอเนื้อหา ก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ชีวิตในอดีตของเด็กคนหนึ่ง ซึ่งก็ถือว่าเป็นเรื่องในวันวานได้เช่นกัน นอกจากนี้ การนำเสนอความน่ารักสดใสและความสามารถของเด็กก็อาจทำให้ผู้ใหญ่ได้หวนกลับไปนึกถึงภาพตนเองในวัยเด็กตามไปด้วย

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 5 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์เกี่ยวกับการประกวดนางงามของแก้ม กวินตรา
 - การประกวดนางงามในอดีตของแก้มก่อนมาประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส ปี 2551
 - เหตุการณ์วันที่คุณแม่พาแก้มไปสมัครเข้าประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส
 - เหตุการณ์วันที่แก้มได้ตำแหน่งมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส ปี 2551
 - เหตุการณ์การประกวดมิสยูนิเวิร์สปี2551 ซึ่งแก้มได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม
2. ชีวิตวัยเด็กของแก้มและคุณแม่
 - แก้มในวัยเด็กซึ่งไม่มีแววที่จะได้เป็นนางงาม
 - ช่วงชีวิตในวัยเด็กของคุณแม่ที่ชื่นชอบอาภัสรา หงสกุล และมีความใฝ่ฝันว่าโตขึ้น

อยากจะมีลูกสาวที่สวยงามและส่งเข้าประกวดนางงามเหมือนอาภัสราบ้าง

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. สาวงามตัวแทนประเทศไทยที่เคยได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สในอดีต ซึ่งได้แก่ แสงเดือน แม้นวงศ์ พรทิพย์ นาคหิรัญกนก และชญภรณ์ รสจันทร์
2. อาภัสรา หงสกุล อดีตนางงามจักรวาล ปี 2508

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ ดังนี้

1. ของที่ระลึกที่แก้มได้รับจากการประกวดมิสยูนิเวิร์ส ปี 2551
2. ชุดประจำชาติซึ่งสาวงามจากประเทศไทยเคยได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์ส ปี 2512 ปี 2531 ปี 2548 และปี 2551

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง ได้แก่ เพลง “นาที่ที่ยิ่งใหญ่” ของคริสติน่า อากีลาร์ เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาแทนความสำเร็จของแก้มที่สามารถพิชิตรางวัลจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สได้

การแสดง ได้แก่ การรำแม่ไม้มวยไทยของแก้มในการประกวดมิสยูนิเวิร์สปี 2551

ส่วนที่ 2

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์เกี่ยวกับผลงานละครของจีโน่
 - เหตุการณ์วันที่คุณแม่ได้เห็นความสามารถทางการแสดงละครของจีโน่
 - ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “ปมรักรอยอดีต”
2. ชีวิตวัยเด็กของรณเมล์ คะเน็งนิจ (พิธีกรภาคสนาม) ที่เคยทำกิจกรรมต่างๆ สมัยเรียนชั้นอนุบาลเหมือนกับจีโน่

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ สนามเด็กเล่น อันเป็นสถานที่ๆสะท้อนถึงการเล่นของผู้คนในอดีตครั้งยังเป็นเด็ก

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “จะหกขะลุ่มละ” ของพลับ จุฑามัทธ เหล่าธรรมทัศน์ เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาแทนความน่ารักสดใสของจีโน่
2. เพลง “พริกชี้หู” ของธงไชย แมคอินไตย์ เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาแทนความสามารถที่ใหญ่เกินตัวของจีโน่

รายการโทรทัศน์ ได้แก่ รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่จีโน่เคยมาร่วมรายการในอดีต

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ กิจกรรมในชั้นเรียนอนุบาลซึ่งคนทั่วไปมักเคยทำสมัยเรียนชั้นอนุบาล ได้แก่ ท่องภาษาอังกฤษ เดินร่ำหน้าชั้นเรียน และนอนพักกลางวัน

ตอนที่ 6

วันที่ออกอากาศ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2551

แขกรับเชิญ

แม่ลูกจากสามครอบครัว ได้แก่

ปภัศรา เตชะไพฑูริย์ (กบ) และลูกสาว (เหนือ)

วิรินทร์ เชยอรุณ (หลิน) และลูกชาย (บอล)

กาญจนพร ปลอดภัย (เจี๊ยบ) และลูกๆ (จัมพ์ เจย์ และเจฟ)

เนื้อหาหลัก

ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแม่ลูก

แซกรับเชิญในตอนนี ได้แก่ แม่ลูกจากสามครอบครัว โดยทีมงานได้คัดเลือกแซกรับเชิญจากครอบครัวจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ครอบครัวเตชะไพบูลย์เป็นตัวแทนของแม่ลูกที่มีความสมบูรณ์ทั้งฐานะความเป็นอยู่และความอบอุ่นที่ลูกได้รับจากทั้งพ่อและแม่ ส่วนครอบครัวปลอดภัยและครอบครัวเชยอรุณ เป็นตัวแทนของครอบครัวที่มีชีวิตในวันวานที่ยากลำบากซึ่งผู้เป็นแม่ต้องทำงานหาเงินเลี้ยงดูลูกตามลำพัง การนำเสนอเนื้อหาหลักในตอนนี้จะเป็นการย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตของแม่ลูก เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาพประสบการณ์ชีวิตของแม่ลูกที่มาจากสถานะครอบครัวที่แตกต่างกัน แต่ก็ตั้งอยู่บนรากฐานเดียวกันคือความรักที่แม่มีต่อลูก การนำเสนอเนื้อหาในตอนนี้จะเป็นการย้อนรำลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูก ซึ่งนอกจากจะเป็นการย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตของแม่ลูกในรายการแล้ว ยังเป็นการสื่อถึงผู้ชมให้หวนรำลึกถึงพระคุณแม่ที่เลี้ยงดูตนมาตั้งแต่เด็กจนเติบโตได้ในปัจจุบันอีกด้วย

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 6 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์เกี่ยวกับครอบครัวเชยอรุณ
 - ความยากลำบากของแม่หลินในอดีตที่ต้องทำงานเลี้ยงลูกตามลำพังหลังจากสามีเสียชีวิต
 - การเสียชีวิตของสามี (เพิ่มพล เชยอรุณ)
 - เหตุการณ์ที่แม่หลินเคยโทรศัพท์ไปสะสางปัญหาเรื่องสาว ๆ ของลูกชาย
 - เหตุการณ์การทะเลาะกันระหว่างแม่หลินกับลูกชาย
 - เหตุการณ์ในอดีตของบอลซึ่งมีโมเดลลิงมาแจกนามบัตรชวนเข้าวงการอยู่บ่อยๆ
 - เหตุการณ์วันทีบอลได้รางวัลชนะเลิศจากการประกวดนิติพลดูโฮสตาร์
2. เหตุการณ์เกี่ยวกับครอบครัวปลอดภัย
 - ความยากลำบากของแม่เจียบในอดีตที่ต้องทำงานหาเงินเลี้ยงลูกทั้งสามตามลำพังหลังจากแยกทางกับสามี
 - ชีวิตวัยเด็กของเจย์ที่เป็นเด็กเกเรจนแม่เจียบต้องส่งไปเรียนหนังสือที่ประเทศอินเดีย

“วัตถุดิบของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยวัตถุดิบของต่างๆ ดังนี้

1. จดหมายที่เจย์เขียนถึงแม่เจียบช่วงที่เรียนอยู่ที่อินเดีย
2. จดหมายสารภาพรักที่น้องเหนื่อได้รับจากลูกชายของนุสบา ปุณณกันต์
3. ข้อความสั้น (SMS) ที่แม่หลินเคยพิมพ์ส่งไปขอโทษลูกชาย

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ โรงงุ่นปักษรา จังหวัดสระบุรี สถานที่ซึ่งเต็มไปด้วยความงดงามของธรรมชาติทั้งพืชและสัตว์

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “อิมอูน” ของมินท์ สวรรพยา แก้วมีชัย เพลงดังในอดีต ต้นฉบับเดิมขับร้องโดย ศุ บุญเลี้ยง ซึ่งมินท์ สวรรพยาได้นำมาขับร้องใหม่อีกครั้ง เพลงนี้มีเนื้อหาแทนพระคุณแม่ที่เลี้ยงดูลูกตั้งแต่เล็กจนเติบโตใหญ่
2. เพลง “ไม่ต้องมีคำบรรยาย” ของวงมิสเตอร์ทิม เพลงดังในอดีตที่มีเนื้อหาแทนความรู้สึกของแม่เจียบ กาญจนาวรที่มีต่อลูกๆ
3. เพลง “ใครหนอ” เพลงอมตะที่ถูกนำมาร้องทุกยุคทุกสมัย มีเนื้อหาที่เป็นการหวนรำลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกตั้งแต่เล็กจนเติบโตใหญ่
4. เพลง “ด้วยมือของเธอ” ของนัท มีเรีย เพลงดังในอดีตของนัท มีเรีย และเป็นเพลงประกอบละครโทรทัศน์เรื่อง “คือหัตถาครองพิภพ” ละครดังในอดีต โดยเนื้อหาของเพลงนี้เป็นการหวนรำลึกถึงพระคุณของแม่ที่มีต่อลูก
5. เพลง “She's the one” ของ Robbie Williams เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาแทนความรู้สึกของบอลที่มีต่อแม่หลิน วัรินทร์
6. เพลง “หวานขม” ของบอย โกสิยพงษ์และป๊อด โมเดิร์นด็อก เพลงซึ่งมีเนื้อหาแทนเรื่องราวชีวิตในอดีตของแม่เจียบและลูกๆ ที่เคยผ่านทั้งเหตุการณ์ที่ดีและร้ายร่วมกันมา
7. เพลง “สาวทรานซิสเตอร์” เพลงดังในอดีตซึ่งมีผู้นำมาขับร้องใหม่หลายครั้ง
8. เพลง “เยี่ยเลี้ยงใต้เปี้ยวหว่าตี่ซิน” เพลงดังในอดีตของเต็งลิ้งวินนักร้องสาวชาวจีนซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว

รายการโทรทัศน์

1. ละครเรื่อง “นางทาส” ซึ่งหลิน วัรินทร์ เคยรับบทเป็นแม่สาละตีตัวร้ายของเรื่อง
2. ละครเรื่อง “แก๊งกระโดน” ผลงานการแสดงในอดีตของกบ ปักษรา
3. รายการ “สายใยผูกพัน” รายการซึ่งแม่กบและน้องเหนื่อเคยเป็นพิธีกรร่วมกัน
4. ผลงานการเป็นวีเจของเจย์ (ลูกชายแม่เจียบ) ในรายการทางช่องเอ็มทีวี่
5. การได้รับเชิญไปเล่นละครของเจย์ในวัยเด็ก

ภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “เวอร์บิรลิตี” ซึ่งกบ ปักษราเคยแสดงในอดีต

การแสดง ได้แก่ การเต้นระบำแขกในงานโรงเรียนของเจย์ (ลูกชายแม่เจียบ) ในวัยเด็ก

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การขี่ม้าชมไร่ของน่องเหนือ
2. การเลี้ยงม้าและนกกระจอกเทศในไร่ของน่องเหนือ

ตอนที่ 7

วันที่ออกอากาศ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2551

แขกรับเชิญ

ส่วนที่ 1 นักแสดงนำจากละครเรื่อง “คมแฝก” ได้แก่

ณัฐวุฒิ สะกิดใจ (ป้อ)

เคลลี่ ธนพัฒน์ (เคลลี่)

ศิววัฒน์ โชติชัยชรินทร์ (ซี)

อนุชิต สพันธุ์พงศ์ (โอ)

เนื้อหาหลัก

ส่วนที่ 2 ผู้กำกับและทีมนักแสดงจากละครเรื่อง “สังข์ทอง”

ส่วนที่ 1 ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง

“คมแฝก” และผลงานในอดีตของแขกรับเชิญ

ส่วนที่ 2 ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง

“สังข์ทอง”

ในตอนนี้เป็นการเชิญนักแสดงจากละครโทรทัศน์ที่กำลังได้รับความนิยมมาร่วมรายการ ส่วนที่ 1 เป็นนักแสดงจากละครเรื่อง “คมแฝก” และส่วนที่ 2 เป็นนักแสดงจากละครเรื่อง “สังข์ทอง” เนื้อหาหลักจึงเป็นการย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครทั้งสองเรื่อง ซึ่งเป็นการหวนรำลึกถึงภาพบรรยากาศเบื้องหลังการถ่ายทำที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว อันเป็นภาพอดีตที่ยังคงอยู่ในความทรงจำของนักแสดงเหล่านั้น นอกจากนี้ ในส่วนที่ 1 ยังมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับผลงานในอดีตของนักแสดงจากละครเรื่อง “คมแฝก” เพื่อสะท้อนถึงภาพผลงานในอดีตของพวกเขาก่อนที่จะประสบความสำเร็จในวันนี้อีกด้วย

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 7 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก”

- อุบัติเหตุจากการแสดงของป้อ ณัฐวุฒิ

- ความยากลำบากในการถ่ายทำจากบู้
- บรรยากาศการถ่ายทำที่อำเภอบางหลวง จังหวัดนครปฐมซึ่งมีแฟนละครมามุงดูเป็นจำนวนมาก
- การแสดงของเคลลี่ที่มักพูดภาษาไทยเพี้ยนและได้เข้าฉากกับสาว ๆ ป้อยกว่านักแสดงชายคนอื่น ๆ

2. การทำอาชีพแดนเซอร์ให้กับนักร้องดังในอดีตของโอ อนุชิตสมัยก่อนเข้าวงการบันเทิง

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. เฉินหลง นักแสดงบทบู๊ ซึ่งซี ศิวัฒน์ขึ้นชอบและติดตามผลงานมาตั้งแต่ยังเด็ก
2. เจ็ทลี นักแสดงบทบู๊ ซึ่งซี ศิวัฒน์ขึ้นชอบและติดตามผลงานมาตั้งแต่ยังเด็ก
3. ไมเคิล แจ็คสัน นักร้องที่เป็นแรงบันดาลใจในการเดินร่าของโอ อนุชิตในอดีต

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ ไม้คมแฝกซึ่งเป็นอาวุธโบราณที่ใช้ต่อสู้ในละครเรื่อง “คมแฝก”

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดง ดังนี้

เพลง “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป” ของขจรศักดิ์ รัตนนิสสัย เพลงดังในอดีตที่มีเนื้อหา

สอดคล้องกับละครเรื่อง “คมแฝก” ซึ่งเป็นเรื่องราวของสังคมในยุคอดีตที่มักมีการใช้กำลังต่อสู้กัน และนักแสดงผู้ไม่เกรงกลัวใคร

2. เพลง “ไอ้ะ ไอ้ะ ไอ้ะ” ของวงไชน่าดอลส์ เพลงดังในอดีตซึ่งโอ อนุชิตเคยเดินสมัยที่เป็นแดนเซอร์ให้กับวงไชน่าดอลส์

3. เพลง “สลัดสะบัด” ของมอส ปฏิภาณ ปฐวีกานต์ เพลงดังในอดีตซึ่งโอ อนุชิตเคยเดินสมัยที่เป็นแดนเซอร์ให้กับมอส

4. เพลง “ซ้อต” ของทาทา ยัง เพลงดังในอดีตซึ่งโอ อนุชิตเคยเดินสมัยที่เป็นแดนเซอร์ให้กับทาทา ยัง

โฆษณา

1. โฆษณา GSM 1800 ผลงานชิ้นแรกของซี ศิวัฒน์

2. โฆษณาน้ำยาล้างจานยี่ห้อหนึ่ง ผลงานชิ้นแรกๆ ของป้อ ณัฐวุฒิ

มิวสิกวิดีโอ

1. มิวสิกวิดีโอเพลง “ตกใจหมดเลย” ของนัท มีเรีย ซึ่งเคลลี่เคยรับบทเป็นพระเอกสมัยที่

เริ่มเข้าวงการช่วงแรกๆ

2. มิวสิกวิดีโอเพลง “มืออาการ” ของนิงค์ เปี่ยมปิติ ทัศนกิจโกศล ซึ่งซี ศิวัฒน์ เคยรับบทเป็นพระเอกในอดีต

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ ศิลปะการต่อสู้ด้วยไม้คมแฝกในละครเรื่อง “คมแฝก” ซึ่งประกอบไปด้วยท่าต่างๆ ได้แก่ ท่าเนาคาพ่นไฟ ท่ากัจจระลาย ท่าหักปีกปีกษา และท่าเพลิงกัมปนาท

ส่วนที่ 2

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “สังข์ทอง”

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “จะหกชะลุ่มละ” เพลงดังในอดีตของพลับ จุฑาทภัทร เหล่าธรรมทัศน์ นักร้องวัยเด็กในสมัยนั้น

2. เพลง “อื้ออื้อหล่อจ้ง” ของพุ่มพวง ดวงจันทร์ เพลงดังในอดีตของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ราชนิลุท่งผู้ล่วงลับไปแล้ว

ภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “วัยอลวน” ผลงานการแสดงในอดีตของไพโรจน์ สังวริบุตร ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่แฟนๆ ยังจดจำและเรียกเขาว่า “พีตัม” (ชื่อพระเอกในเรื่อง)

“เรื่องเล่า/เรื่องแต่ง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ เนื้อหาละครซึ่งนำมาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่อง “สังข์ทอง”

ตอนที่ 8

วันที่ออกอากาศ	22 สิงหาคม พ.ศ. 2551
แขกรับเชิญ	<p>ส่วนที่ 1 แมงปอ ชลธิชา</p> <p>ส่วนที่ 2 นักแสดงนำจากภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาทกมันส์” ได้แก่ เด่น ดอกประดู่ เทพ โพธิ์งาม วิวิศน์ บวรกิตติขจร (ตี๋ AF4) ศุภรดา เต็มปรีชา (พะแพง AF4)</p>
เนื้อหาหลัก	<p>ส่วนที่ 1 ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของ แมงปอ ชลธิชา</p> <p>ส่วนที่ 2 ย้อนวันวานผลงานในอดีตของ “เด่น เต๋อ เทพ” กลุ่มดาราทลกขอดนิยมในอดีต และย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ เรื่อง “เทวดาทกมันส์”</p>

แขกรับเชิญในส่วนที่ 1 ได้แก่ แมงปอ ชลธิชา นักร้องลูกทุ่งที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้คนในประเด็นการแต่งงานสายฟ้าแลบของเธอ จึงเป็นเหตุผลเบื้องต้นของการเลือกแมงปอมาเป็นแขกรับเชิญในครั้งนี้ แม้การเลือกแมงปอมาร่วมรายการจะเป็นเพราะกระแสความสนใจก็ตาม แต่ทว่าในส่วนเนื้อหาของาก็เป็นการย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแมงปอซึ่งมีความน่าสนใจ ในหลากหลายแง่มุม ทั้งเรื่องราวความรักในวันวาน การฝ่าฟันอุปสรรคมากมายเพื่อทำความฝันในการเป็นนักร้องให้เป็นจริง รวมถึงการไว้อาลัยต่อการจากไปของยอดรัก สลักใจ อันเป็นบุคคลในวันวานที่แมงปอเคารพรักและรำลึกถึงความดีความงามของท่านเสมอ

ในส่วนที่ 2 เป็นการนำนักแสดงจากภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาทกมันส์” มาเป็นแขกรับเชิญ ซึ่งมาร่วมย้อนวันวานผลงานในอดีตของตนในยุคสมัยที่ “เด่น เต๋อ เทพ” ได้ต่อสู้ฝ่าฟันร่วมกันมาจนเป็นกลุ่มดาราทลกขอดได้รับความนิยมอย่างมากในอดีต รวมถึงการย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาทกมันส์” ซึ่งเป็นภาพที่เหล่านักแสดงได้เก็บไว้ในความทรงจำ และนำไปกลับมาย้อนรำลึกถึงอีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 8 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกลงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตรักของแมงปอ ชลธิชา
 - เหตุการณ์วันแรกที่ทำให้แมงปอได้รู้จักกับไอซ์ (สามีในปัจจุบัน)
 - ความสัมพันธ์ของแมงปอและไอซ์ในช่วงของการเริ่มต้นสนิทสนมกัน
 - เหตุการณ์วันที่สามีเซอร์ไพรส์แมงปอ
2. ชีวิตครอบครัวของแมงปอในอดีตที่ต้องระหกระเหินย้ายที่อยู่
3. ชีวิตของแมงปอในวัยเด็กซึ่งเป็นเด็กกิจกรรมของโรงเรียน
4. การประกอบอาชีพเป็นนักร้องคนเวลาของวงดนตรีไมค์ ภิรมย์พรซึ่งแมงปอเคยทำในอดีต
5. เหตุการณ์ที่ทำให้แมงปอได้ออกผลงานเพลงอัลบั้มแรกในชีวิต
6. เหตุการณ์อาถรรพ์ซึ่งแมงปอประสบหลังการเสียชีวิตของยอดรัก สลักใจ

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ ยอดรัก สลักใจ นักร้องขวัญใจประชาชนผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณต่อการร้องเพลงของแมงปอในอดีต

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลงดังในอัลบั้มแรกๆ ของแมงปอ ได้แก่ เพลง “ตามหาสมชาย” เพลง “สาวลิบหก” เพลง “นางสาวแนนซี่” และเพลง “แม่ครัวหัวไข่”
2. เพลง “ตะกายดาว” ของมิกกี้ เพลงดังในอดีตซึ่งต้นฉบับเดิมขับร้องโดยนันทิดา แก้วบัวสาย และคริสติน่า อากีล่าร์ โดยเพลงนี้มีเนื้อหาแทนการต่อสู้ฝ่าฟันเพื่อตามความฝันในการเข้าสู่วงการบันเทิงของแมงปอในอดีต
3. เพลง “อาลัยพี่แอ๋ว” เพลงที่แมงปอขับร้องเพื่อไว้อาลัยต่อการจากไปของยอดรัก สลักใจ เนื้อหาของเพลงเป็นการถวิลหาอาลัยความดีความงามที่ยอดรัก สลักใจเคยทำไว้ครั้งยังมีชีวิตอยู่

รายการโทรทัศน์

1. ละครเรื่อง “นางเอกหลังบ้าน” ผลงานการแสดงเรื่องแรกของแมงปอก่อนที่จะได้มาเป็นนักร้อง โดยได้รับบทเป็นตัวประกอบ
2. ละครเรื่อง “นางสิบสอง” ผลงานการแสดงของแมงปอในอดีตซึ่งได้รับบทเป็นนางที่ก้าว

ส่วนที่ 2

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์ที่ทำให้เด่น เด๋อ เทพ ได้มารวมตัวกันเล่นตลก
2. เบื้องหลังการแสดงของดีและพะแพงจากภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาทกมันส์”
3. เหตุการณ์ในช่วงที่ดีและพะแพงเคยอาศัยอยู่ในบ้านเอเอฟ 4 ในอดีต

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

ภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “เทพบุตรตีตังโห่ง” อันเป็นผลงานการแสดงในอดีตของเด่น เด๋อ และเทพ

การแสดง ได้แก่ การเล่นตลกคาเฟ่ในอดีต

ตอนที่ 9

วันที่ออกอากาศ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2551

แขกรับเชิญ

ส่วนที่ 1 คู่รักดาร่า ได้แก่

สันติ วิรบุญชัย (สเตฟาน)

กฤษณ์ภูริ กุลปรีชาวัฒน์ (น้ำฝน)

ส่วนที่ 2 คู่รักดาร่า ได้แก่

รพีภัทร เอกพันธ์กุล (น้ำ)

ปิยะดา ตุรงค์กุล (แนน)

ส่วนที่ 3 สุนารี ราชสีมา

เนื้อหาหลัก

ส่วนที่ 1 ย้อนวันวานเรื่องราวความรักของสเตฟานกับน้ำฝน กฤษณ์ภูริ

ส่วนที่ 2 ย้อนวันวานเรื่องราวความรักของน้ำ รพีภัทรกับแนน ปิยะดา

ส่วนที่ 3 ย้อนวันวานเรื่องราวความรักอันขมขื่นในอดีตของสุนารี ราชสีมา

เนื้อหาหลักในตอนนี้เป็นการย้อนวันวานประสบการณ์ความรักในแง่มุมต่างๆ แขกรับเชิญในรายการจึงมีทั้งคู่รักดาร่าที่มาย้อนวันวานประสบการณ์ความรักอันหวานชื่น (แขกรับเชิญในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2) และมีทั้งนักร้องลูกทุ่งผู้เผชิญกับประสบการณ์ความรักอันขมขื่นในอดีต (แขกรับ

เชิญในส่วนที่ 3) ซึ่งเนื้อหาในตอนนี้จะสะท้อนให้เห็นว่าชีวิตของคนเราย่อมมีประสบการณ์ความรักที่หวานและขมแตกต่างกันออกไป

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 9 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตรักของสเตฟานและน้ำฝน
 - เหตุการณ์วันพบกันครั้งแรกของสเตฟานกับน้ำฝน
 - เหตุการณ์ที่สเตฟานเคยนำบิลเดมาพบกับน้ำฝนในชีวิตจริง
 - เหตุการณ์ที่สเตฟานเคยใช้กลวิธีเฉพาะตัวในการขออนุญาตน้ำฝนไปเที่ยวบ้านเพื่อน
 - เหตุการณ์ที่สเตฟานเคยถูกน้ำฝนจับโกหกได้
2. ประสบการณ์ในวัยเรียนของสเตฟานที่เคยมาทัศนศึกษาที่วัดพระแก้ว

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ ดังนี้

1. ของขวัญที่สเตฟานเคยมอบให้น้ำฝน (หนังสือ การ์ด กุหลาบย้อมสีดำ ดอกไม้ต่างๆ)
2. ลูกโป่ง ซึ่งในสมัยก่อนมักมีอันตรายเนื่องจากใช้ก๊าซที่ติดไฟง่าย
3. รถราง พาหนะที่คนไทยนิยมใช้กันมากในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยว

สามารถนั่งรถราง (รถรางจำลองอดีต) ชมบรรยากาศกรุงเทพมหานครได้

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ เพลง “เธอหมุนรอบฉัน

ฉันหมุนรอบเธอ” เพลงเก่าของวงเฉลียง ซึ่งมีเนื้อหาแทนความรักจากน้ำฝนที่ทำให้สเตฟานมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าในอดีต

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ การนั่งรับประทานอาหารริมแม่น้ำของ

สเตฟานและน้ำฝน (นับเป็นการรับประทานอาหารท่ามกลางบรรยากาศใกล้ชิดริมแม่น้ำ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้คนในอดีตคุ้นเคย แต่กลับเป็นสิ่งที่หาโอกาสทำได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบัน)

“เรื่องเล่า/เรื่องแต่ง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ ชาวในอดีตของสเตฟาน

ส่วนที่ 2

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ เหตุการณ์ที่เป็นจุดกำเนิดความรักของ น้ำและแนน

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ สิ่งของแทนใจที่น้ำและแนนเคยมอบให้กันและกัน (ตุ๊กตา แหวน และหมอน)

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดง ต่างๆ ดังนี้

เพลง ได้แก่ เพลง “เพียงคำเดียว” ของสุเทพ วงศ์กำแหง เพลงดังในอดีตซึ่งน้ำ รพีภัทร ชอบฟังเพลงแนวนี้ จึงนำเพลงนี้มาร้องจับแนน

รายการโทรทัศน์ ได้แก่ รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่น้ำ รพีภัทร เคยมาร่วมรายการในอดีต

ส่วนที่ 3

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์ชีวิตรักในอดีตที่ล้มเหลวของสุนารี
2. การใช้ชีวิตอันขมขื่นที่สหรัฐอเมริกาของสุนารีในอดีตหลังจากเลิกรักกับสามี
3. เหตุการณ์ในอดีตวันที่สุนารีเดินทางกลับมาจากสหรัฐอเมริกาเพื่อพบหน้าลูกๆ
4. การลุกขึ้นมาต่อสู้กับอุปสรรคในอดีตของสุนารีเพื่อสร้างฐานะให้ลูกได้อยู่อย่างสุขสบาย

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ เพลง “กลับไปถามเมียดูก่อน” ของสุนารี ซึ่งเป็นเพลงที่เธอเคยร้องไว้ในอดีต และมีเนื้อหาตรงกับชีวิตรักที่ล้มเหลวของตนในอดีต

ตอนที่ 10

วันที่ออกอากาศ 5 กันยายน พ.ศ. 2551

แขกรับเชิญ นักกีฬาโอลิมปิก ปี 2551 ได้แก่

สมจิตร จงจอหอ

มนัส บุญจำนงค์

ประภาวดี เจริญรัตนธรรากุล (เก๋)
บุตรี เผือดผ่อง (สอง)
เนื้อหาหลัก **ย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตในอดีตของนักกีฬาโอลิมปิก**
ทั้งสี่ท่าน

การเลือกนักกีฬาโอลิมปิก ปี 2551 มาเป็นแชมป์เหรียญในครั้งนี้ เป็นการเลือกแชมป์เหรียญจากกระแสความสนใจของผู้คนในสังคมซึ่งยกย่องให้พวกเขาเป็นฮีโร่ที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย แม้ว่าการเลือกแชมป์เหรียญข้างต้นจะเป็นการเลือกจากกระแสความสนใจก็ตาม แต่ในส่วนของเนื้อหาที่พบว่าพวกเขามีชีวิตในวันวานที่น่าสนใจ ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตของพวกเขาว่าก่อนที่จะประสบความสำเร็จในวันนี้ พวกเขาได้ผ่านร้อนผ่านหนาวในอดีตมาอย่างไรบ้าง

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 10 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกลงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. เหตุการณ์การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี 2008 ของนักกีฬาทั้งสี่ท่าน
2. เหตุการณ์เกี่ยวกับเก๋ ประภาวดี
 - ชีวิตครอบครัวของ เก๋ ประภาวดี ในอดีตซึ่งมีฐานะยากจน
 - การประกอบอาชีพขายลูกชิ้นทอดซึ่ง เก๋ ประภาวดี เคยลงทุนให้พ่อค้าขายในอดีต
 - การฝึกซ้อมยกน้ำหนักของ เก๋ ประภาวดี สมัยที่เริ่มฝึกแรกๆ
 - เหตุการณ์ที่ เก๋ ประภาวดี เกือบตัดสินใจเลิกเล่นกีฬายกน้ำหนัก
 - อุบัติเหตุจากการแข่งขันกีฬายกน้ำหนักของ เก๋ ประภาวดี
3. เหตุการณ์เกี่ยวกับสมจิตร จงจอหอ
 - ชีวิตครอบครัวในอดีตของสมจิตรที่พลิกผันจากฐานะร่ำรวยมาเป็นยากจน
 - การประกอบอาชีพรีดผ้าและส่งน้ำของสมจิตรในอดีต
 - เหตุการณ์ที่เป็นจุดเริ่มต้นให้สมจิตรเริ่มอาชีพนักมวย
 - เหตุการณ์ครั้งที่สมรักษ์ คำสิงห์ได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในอดีต

ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการชกมวยของสมจิตร

4. เหตุการณ์เกี่ยวกับมนัส บุญจำนงค์
 - ความสำเร็จของมนัสซึ่งเคยได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2004
 - เหตุการณ์ในอดีตซึ่งเป็นอุทาหรณ์แก่มนัสในเรื่องการเก็บออมเงินรางวัลที่ได้จากการแข่งขันกีฬา

แข่งขันกีฬา

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. ครูประทีป แสงน้อย ครูผู้ฝึกสอนกีฬายกน้ำหนักคนแรกของเก้ ประภาวดี
2. นักมวยทีมชาติที่เคยได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันโอลิมปิกในอดีต ซึ่งได้แก่ สมรักษ์ คำสิงห์ วิจารณ์ พลฤทธิ์ และมนัส บุญจำนงค์
3. ยาวภา บุรพลชัย (วิว) นักกีฬาเทควันโดที่เคยได้รับเหรียญทองแดงจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี 2004

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ บ้านของเก้ ประภาวดีที่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเธอไม่มีโอกาสได้กลับไปเยี่ยมบ้านเป็นเวลานานถึงสองปี

“วัตถุดิบของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ ข้าวผัดกระเทียมและข้าวผัดซอส ซึ่งเป็นเมนูอาหารที่เก้ ประภาวดีเคยรับประทานเพื่อประทังความหิวในอดีต

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยผลงาน/การแสดงต่างๆ ดังนี้

เพลง

1. เพลง “ซัยชนะ” ของป๊อด โมเดิร์นด็อก เพลงซึ่งแต่งขึ้นเพื่อให้กำลังใจนักกีฬาไทยที่ไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิก
1. เพลง “เธอผู้ไม่แพ้” ของธงไชย แมคอินไตย์ เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาแทนการต่อสู้ฝ่าฟันในอดีตเพื่อชัยชนะในวันนี้ของเขารับเชิญทั้งสี่ท่าน
3. เพลง “กลับบ้าน” ของพลพล เพลงที่มีเนื้อหาแทนการได้หวนกลับไปเยี่ยมบ้านของเก้ ประภาวดีที่จังหวัดนครสวรรค์
4. เพลง “พบรักที่ปากน้ำโพ” เพลงดังในอดีตของสายัณห์ สัญญา
รายการโทรทัศน์ ได้แก่ ภาพจากรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ซึ่งเคยไปถ่ายทำที่ค่ายฝึกกีฬายกน้ำหนักของเก้ ประภาวดีเมื่อปี 2547

มิวสิกวิดีโอ

1. มิวสิกวิดีโอเพลง “คนข้างๆ” ของนก พรพนา ซึ่งมนัสเคยรับบทเป็นพระเอก หลังจากได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2004
2. มิวสิกวิดีโอเพลง “ถิ่นไทย” ผลงานเพลงในอดีตของสมจิตร

ตอนที่ 11

วันที่ออกอากาศ	12 กันยายน พ.ศ. 2551
แขกรับเชิญ	นางเอกจากละครเรื่อง “คมแฝก” ได้แก่ วรรณุช วงษ์สุวรรณค์ (นุ่น) ทิมมพร ฤทธิธำภินันท์ (เชียร์) ปริญญพร พูลพิพัฒน์ (เบนซ์)
เนื้อหาหลัก	ย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก” ย้อนวันวานผลงานก่อนเข้าสู่วงการบันเทิงและประสบการณ์ การแสดงละครเรื่องแรก ๆ ของแขกรับเชิญ

เนื่องมาจากกระแสความแรงของละครเรื่อง “คมแฝก” ซึ่งละครได้จบไปแล้วแต่กระแสความนิยมยังไม่สร่างซา จึงนำนางเอกทั้งสามคนจากละครเรื่องนี้มาเป็นแขกรับเชิญในรายการ แม้จะเป็นการเลือกแขกรับเชิญจากกระแสความแรงของละครก็ตาม แต่ทว่าในส่วนเนื้อหาของก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุมนอกเหนือไปจากการย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่องนี้ด้วย ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญโดยตรง และเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมอื่นๆ

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 11 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. ย้อนวันวานเหตุการณ์เกี่ยวกับละครเรื่อง “คมแฝก”
 - กระแสตอบรับจากแฟนละครในช่วงที่ละครออกอากาศ
 - การรับบทการแสดงในเรื่องนี้ซึ่งนุ่นและเบนซ์ไม่ต้องแสดงบทบู๊เหมือนคนอื่น ๆ
 - การถ่ายทำคิวบู๊ของเชียร์
 - เหตุการณ์ที่เชียร์และเบนซ์ถูกโอบ อุนุชิตหอมแก้ม
 - การถ่ายทำฉากนุ่นและเบนซ์โดนจับถ่วงน้ำ
 - การถ่ายทำฉากร้องไห้ของนุ่น เชียร์ และเบนซ์
 - กิจกรรมในกองถ่าย
2. เหตุการณ์ที่เชียร์เคยถูกนุ่นแกล้งในรายการ “ทีนี่หมอลิต”
3. อุปสรรคความยากลำบากในการแสดงละครเรื่องแรกๆ ของนุ่น เชียร์ และเบนซ์ สมัยที่

เริ่มเข้าวงการบันเทิงแรกๆ

4. เหตุการณ์เกี่ยวกับการประกวดในอดีต

- การได้รับตำแหน่งสาวหน้าใสจากนิตยสารเดอะบอยของนุ่นในอดีต
- การได้รับตำแหน่งมิสทีนไทยแลนด์ปี 2545 ของเชียร์ในอดีต
- การได้รับตำแหน่งจากการประกวดดัชชีเกิร์ลของเบิร์นชีในอดีต
- การประกวดนางงามระดับจังหวัดของเบิร์นชีในอดีต

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. พิภพ ภิญโญ นักแสดงดาวร้ายในสมัยก่อน
2. เคลลี่ ธนพัฒน์ นักแสดงที่นุ่น เชียร์ และเบิร์นชีเคยร่วมงานในละครเรื่อง “คมแฝก”
3. นุ่น ศิริพันธ์ วัฒนจินดา ผู้ได้รับตำแหน่งดัชชีเกิร์ลปี 2547 ในปีที่เป็นชีเข้าประกวด

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยสถานที่ต่างๆ ดังนี้

1. ตลาดบางหลวง จังหวัดนครปฐม ตลาดเก่าอายุกว่าร้อยปีซึ่งเคยใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำ (location) ละครเรื่อง “คมแฝก” ภายในตลาดบางหลวงมีร้านค้าต่างๆ ได้แก่
 - ร้านขายอาหารและขนมแปลกๆ หารับประทานได้ยากในปัจจุบัน ซึ่งนักแสดงจากละครเรื่อง “คมแฝก” เคยมาอุดหนุนในช่วงพักกองอยู่บ่อยๆ
 - ร้านตัดผมซึ่งเคยใช้เป็นที่พักของนักแสดงในช่วงถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก”
 - ร้านกาแฟโบราณซึ่งใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำฉากร้านกาแฟของเชียร์ในละครเรื่อง “คมแฝก”
 - ร้านขายไม้คมแฝก อาวุธที่ใช้ในการต่อสู้ในละครเรื่อง “คมแฝก” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่าละครจะจบไปแล้วแต่กระแสความนิยมจากละครยังไม่จบ จึงยังคงมีไม้คมแฝกวางขายที่ตลาดบางหลวง
2. แม่น้ำท่าจีนที่อยู่ทางด้านหลังตลาดบางหลวง ซึ่งในอดีตเคยเป็นแหล่งสำคัญในการค้าขายทางน้ำของอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบด้วยผลงาน/การแสดง ดังนี้

เพลง ได้แก่ เพลง “ไม่กล้าบอกเธอ” ของโจ๊กอง เป็นเพลงที่โจ๊กองเคยร้องไว้ในอดีต และได้นำมาเป็นเพลงประกอบละครเรื่อง “คมแฝก”

รายการโทรทัศน์

1. ละครเรื่อง “คมแฝก” ซึ่งจบไปแล้ว แต่กระแสความนิยมยังไม่จางหาย
2. ละครเรื่อง “สุภาพบุรุษลูกผู้ชาย” ผลงานละครที่นุ่น วรรณุชเคยแสดงในอดีต ซึ่งละครเรื่องนี้ทำให้เบิร์นชีขึ้นชอบนุ่นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ตอนที่ 12

วันที่ออกอากาศ	19 กันยายน พ.ศ. 2551
แขกรับเชิญ	นักแสดงจากละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” ได้แก่ เขมนิจ จามิกรณ์ (แพนเค้ก) นาเดีย นิมิตรวานิช กาญจน์เกล้า ด้วยเศียรเกล้า (เกรซ) สันติ วีรบุญชัย (สเตฟาน) วัชรบูล ลี้สุวรรณ (ไนต์) อรรถชาติ ศรีภักดี (แมน)
เนื้อหาหลัก	ย้อนวันวานเบื้องหลังการทำละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์”

ในตอนนี้ได้้นำทีมนักแสดงจากละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” มาพูดคุยย้อนวันวานเบื้องหลังการทำละครเรื่องนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยภาพความสนุกสนานและความยากลำบากในการถ่ายทำซึ่งเป็นภาพที่ถูกเก็บไว้ในความทรงจำของเหล่านักแสดง การนำเรื่องราวเหล่านี้มานำเสนอในรายการจึงเป็นการย้อนรำลึกถึงภาพบรรยากาศการถ่ายทำที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว เป็นภาพที่ถูกเก็บไว้ในความทรงจำและได้นำมาย้อนรำลึกถึงภาพเหล่านั้นอีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่ 12 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. ย้อนวันวานเบื้องหลังการทำละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” ซึ่งมีทั้งความสนุกสนาน ความยากลำบาก และการเสียหน้าตา ได้แก่

- เบื้องหลังการทำฉากพูดภาษาจีนของสเตฟาน
- เบื้องหลังการทำฉากที่สเตฟานถูกผู้กำกับแกล้ง
- เบื้องหลังการทำฉากร้องและเต้นเพลงคาราวาวของแพนเค้ก
- เบื้องหลังการทำฉากที่แพนเค้กหลุดคิวขบถชนแมน
- เบื้องหลังการทำฉากเต้นท่าเพี้ยนๆ ของไนต์และนาเดีย
- เบื้องหลังการทำฉากปิ่นเขาของนาเดีย
- เบื้องหลังการทำฉากที่แมนถูกทีมงานระดมจับ
- การเล่นเกมทริ้วยของเกรซ
- การแสดงของป้าก๊กในเรื่องซึ่งทำให้นักแสดงคนอื่นๆ หลุดท่าอยู่บ่อยๆ

- การแสดงฉากร้องไห้ของป้าก๊กซึ่งเป็นครั้งแรกในชีวิตการแสดงที่ร้องให้น้ำตาไหลออกมาจริงๆ
 - กิจกรรมยามว่างในกองถ่าย
2. เหตุการณ์ในอดีตที่ป้าก๊กเคยตีลูกชายแล้วกลับมาร้องไห้กับภรรยา

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต

1. คุณย่าทวดของแพนเค้กซึ่งเป็นหมอมารจากเมืองจีน และทำให้แพนเค้กได้ทำบุญในวันตรุษจีนและเรียนรู้ประเพณีจีนในช่วงที่คุณยายยังมีชีวิตอยู่
2. บรรพบุรุษของแซกרבเทียซึ่งมีเชื้อสายจีน

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ วัดจีน (วัดบรมราชากาญจนานิกะกษัตริย์ จังหวัดนนทบุรี) เป็นสถานที่ซึ่งบ่งบอกถึงรากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดง ดังนี้

1. เพลง “หมวยนี่คะ” ของวงโซนี่ดอลส์ เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับการเป็นคนไทยเชื้อสายจีน
2. เพลง “หว่าอ้ายหนี่” ของโก๋ สมพล ปิยะพงษ์ศิริ เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับการเป็นคนไทยเชื้อสายจีน
3. เพลง “ตีไม่เกี้ยว” ของวงโซนี่ดอลส์ เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับการเป็นคนไทยเชื้อสายจีน
4. เพลง “ไม่ได้เจตนา” ของวงพลอย เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับอุบัติเหตุในการถ่ายทำละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์”
5. เพลง “อย่าคิดมาก” ของขจรศักดิ์ รัตนนิสสัย เพลงดังในอดีตซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่สเตฟานถูกผู้กำกับแกล้งในกองถ่ายละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์”

รายการโทรทัศน์

1. ภาพเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์”
2. รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่สเตฟานเคยมาร่วมรายการในอดีต

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ การเล่นเกมหมกแก้มในกองถ่ายละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์”

ตอนที่ 13

วันที่ออกอากาศ	26 กันยายน พ.ศ. 2551
แขกรับเชิญ	นักแสดงนำจากละครเรื่อง “เย้ยฟ้าทำดิน” ได้แก่ ศุกลวัฒน์ คณารศ (เวียร์) วัชรบูล ลี้สุวรรณ (ไน้ต) เอมี กลินประทุม
เนื้อหาหลัก	ย้อนวันวานเบื้องหลังการทำละครเรื่อง “เย้ยฟ้าทำดิน” และชมบรรยากาศเมืองและวิถีชีวิตของชาวสมุทรสาคร

ในตอนนี้มีนักแสดงนำจากละครเรื่อง “เย้ยฟ้าทำดิน” มาเป็นแขกรับเชิญ โดยมีเนื้อหาหลักคือการนำภาพบรรยากาศเบื้องหลังการทำละครเรื่องนี้ซึ่งได้ผ่านพ้นไปแล้ว มาย้อนวันวานรำลึกถึงภาพเหล่านั้นอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองสมุทรสาคร ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพบรรยากาศและวิถีชีวิตในชนบทอันเป็นภาพที่คนไทยคุ้นเคยในอดีต แต่กลับเลือนรางหายไปในช่วงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง

จากการศึกษาเนื้อหาสารพบว่า มีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถแจกแจงออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. ย้อนวันวานเบื้องหลังการทำละครเรื่อง “เย้ยฟ้าทำดิน”
 - เบื้องหลังการทำฉากเสียชีวิตของเวียร์
 - ความยากลำบากในการแสดงของไน้ต
 - เบื้องหลังการทำฉากของเอมี
 - เบื้องหลังการทำฉากเข้าพระเข้านางของเวียร์กับเอมี
 - เบื้องหลังการทำฉากกระโดดบันจี้จัมพ์ของเวียร์กับอ้อม พัชราภา
 - เบื้องหลังการทำฉากไน้ตขี่มอเตอร์ไซค์ให้อ้อม พัชราภาซ้อนท้าย
2. เรื่องราวความรักของไน้ต วัชรบูลกับแฟนสาวซึ่งรู้จักกันมาตั้งแต่สมัยเรียนอนุบาล

“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. สมบัติ เมทะนี พระเอกชื่อดังในอดีต
2. พิศาล อัครเศรณี พระเอกชื่อดังในอดีต

“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ ดังนี้

1. ภาพวาดเหตุการณ์ที่รัชกาลที่ 5 เสด็จมาเปิดถนนถวายเป็นสุขาภิบาลท่าฉลอม ซึ่งในภาพนี้มีภาพธงช้างอันเป็นธงชาติไทยในสมัยนั้นด้วย
2. สุนัขตัวโปรดของเอมี่ซึ่งถูกงูกัดตาย

“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยสถานที่ต่างๆ ดังนี้

1. สะพานนวลฉวี สถานที่พบศพของนวลฉวีในอดีต และใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำละครเรื่อง “เหยียฟ้าทำดิน”
2. ศาลพันท้ายนรสิงห์ และหลักประหารพันท้ายนรสิงห์
3. คลองโคกขามซึ่งเป็นคลองในตำนานพันท้ายนรสิงห์
4. จังหวัดสมุทรสาครในอดีตซึ่งมักเรียกกันติดปากว่า “ท่าจีน” ซึ่งเป็นแหล่งที่ชาวจีนได้สำเภาเข้ามาเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันจึงเห็นวัฒนธรรมจีนหลงเหลืออยู่ เช่น โรงเจหรือศาลเจ้า
5. ถนนถวายเป็นสุขาภิบาล ถนนที่ชาวท่าฉลอมสร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นสุขาภิบาลรัชกาลที่ 5 และถือว่าเป็นสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย
6. บ้านไม้สักทองศิลาสุวรรณ ที่ท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นบ้านไม้สักทองที่ให้ความรู้สึกถึงอดีต

“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยผลงาน/การแสดง ดังนี้

1. เพลง “มนุษย์หมาป่า” เพลงดังในอดีตของแซม ยูรพันธ์ ภมรมนตรี
2. เพลงลูกกรุงบรรเลงทำนองเพลง “รักไม่รู้ดับ”

รายการโทรทัศน์

1. ละครเรื่อง “ซุ่มแพ” ซึ่งในอดีตเคยรับบทที่ต้องใส่หน้ากากเหมือนกับในเรื่อง “เหยียฟ้าทำดิน”
 2. ละครเรื่อง “คมแฝก” ละครโทรทัศน์ยอดนิยมซึ่งจบไปแล้ว
- ภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าเสือ พันท้ายนรสิงห์” ภาพยนตร์ดังในอดีตซึ่งนำเนื้อหาจากตำนานพันท้ายนรสิงห์มาสร้างเป็นภาพยนตร์

“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การยิงปืนปีกันซึ่งเป็นกิจกรรมยามว่างที่นักแสดงเคยทำในกองถ่าย
2. การยิงปืนงานวัด
3. การนั่งเรือข้ามแม่น้ำ
4. การเดินชมและถ่ายภาพธรรมชาติ บรรยากาศเมือง และวิถีชีวิตของชาวสมุทรสาคร

“เรื่องเล่า/เรื่องแต่ง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ได้แก่ ตำนานเกี่ยวกับพันท้ายนรสิงห์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาสารที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ทั้ง 13 ตอนที่ได้นำเสนอข้อมูลไปในข้างต้น มาสรุปเป็น 7 หมวดหมู่ให้เห็นชัดเจนในรูปแบบของตาราง เพื่อชี้ให้เห็นว่า เนื้อหาในแต่ละหมวดหมู่ประกอบไปด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงหมวดหมู่ของเนื้อหาสารที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่

หมวดหมู่	เนื้อหาสารที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ในรายการวันวานยังหวานอยู่
“เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาพในอดีต	ประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ ซึ่งประกอบไปด้วย นักแสดง ดาราตลก นักร้องลูกทุ่ง นางงาม และนักกีฬา
	เบื้องหลังการถ่ายทำละครโทรทัศน์ของแขกรับเชิญ
	เบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ของแขกรับเชิญ
“บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาพในอดีต	ผู้มีพระคุณ/มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตในอดีตแขกรับเชิญ
	อดีตคนรักของแขกรับเชิญ
	บุคคลในครอบครัว/บรรพบุรุษของแขกรับเชิญ
	เพื่อนเก่าสมัยเรียนของแขกรับเชิญ
	ครูอาจารย์ในอดีตของแขกรับเชิญ
	นักร้อง/นักแสดง/พิธีกรชื่อดังในอดีต
	นางงามที่เคยได้รับตำแหน่งในอดีต
นักกีฬาไทยที่เคยได้รับเหรียญรางวัลในอดีต	
“วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาพในอดีต	โต๊ะเรียนหนังสือที่แขกรับเชิญเคยใช้สมัยเรียน
	สิ่งของที่คนรักเคยมอบให้แขกรับเชิญในอดีต
	ของที่ระลึกที่แขกรับเชิญเคยได้รับในอดีต
	จดหมายที่แขกรับเชิญเคยเขียน/เคยได้รับในอดีต
	ข้อความสั้น (SMS) ที่แขกรับเชิญเคยส่ง/เคยได้รับในอดีต
	อาหารที่แขกรับเชิญเคยรับประทานเพื่อประทังความหิวในอดีต
	สุนัขตัวโปรดของแขกรับเชิญซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว
	ไม้คมแฝกซึ่งเป็นอาวุธโบราณที่ใช้ในการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก”
	รูปถ่ายในวัยเด็กของแขกรับเชิญ
	ชุดประจำชาติที่สาวงามจากประเทศไทยเคยได้รับรางวัล ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สในอดีต

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) ตารางแสดงหมวดหมู่ของเนื้อหาสาระที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
ในรายการวันวานยังหวานอยู่

หมวดหมู่	เนื้อหาสาระที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ในรายการวันวานยังหวานอยู่
	<p>ภาพวาดเหตุการณ์ในสมัยรัชกาลที่ 5</p> <p>รถราง อันเป็นพาหนะที่คนไทยนิยมใช้กันมากในสมัยรัชกาลที่ 5</p> <p>ลูกโป่งในสมัยก่อน</p> <p>แผ่นเสียงโบราณที่แขกรับเชิญนำมาประดับตกแต่งบ้าน</p> <p>ตุ่มอาบน้ำที่แขกรับเชิญนำมาใช้ใส่น้ำอาบ</p> <p>ต้นไม้ขนาดใหญ่ที่แขกรับเชิญปลูกไว้ในบริเวณบ้าน</p>
<p>“สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาพในอดีต</p>	<p>วัดอรุณราชวรารามอันเคยเป็นสถานที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตใน สมัยรัชกาลที่สอง</p> <p>บ้านเกิดของแขกรับเชิญ</p> <p>โรงเรียนในอดีตของแขกรับเชิญ</p> <p>สนามเด็กเล่นอันเป็นสถานที่ที่สะท้อนถึงการเล่นของผู้คนในอดีต ครั้งยังเป็นเด็ก</p> <p>ไร่อู่นปักษ์ราซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยธรรมชาติทั้งพืชและสัตว์</p> <p>ตลาดบางหลวง (ตลาดร้อยปี) จังหวัดนครปฐม</p> <p>วัดจีน อันเป็นสถานที่ซึ่งบ่งบอกถึงรากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน</p> <p>สะพานนวพลวิ อันเป็นสถานที่ที่พบศพของนวพลวิในอดีต</p> <p>ศาลพันท้ายนรสิงห์ อันเป็นสถานที่ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึง พันท้ายนรสิงห์</p> <p>คลองโคกขาม อันเป็นสถานที่ซึ่งถูกกล่าวถึงในตำนานพันท้าย นรสิงห์</p> <p>จังหวัดสมุทรสาครในอดีตซึ่งมีชาวจีนไล่ล่าเข้ามาเป็น จำนวนมาก</p> <p>ถนนถวายเป็นซึ่งชาวท่าฉลอมในอดีตสร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นรัชกาลที่ 5</p> <p>บ้านไม้สักทองทองศิวะวรรณที่ท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร</p> <p>แม่น้ำท่าจีนซึ่งเคยเป็นแหล่งค้าขายทางน้ำในอดีต</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) ตารางแสดงหมวดหมู่ของเนื้อหาสาระที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
ในรายการวันวานยังหวานอยู่

หมวดหมู่	เนื้อหาสาระที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ในรายการวันวานยังหวานอยู่
“ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาพในอดีต	เพลง
	เพลงดังในอดีต
	เพลงที่เคยมีบทบาท/เกี่ยวข้องกับชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ
	เพลงที่มีเนื้อหาแทนความหมายแห่งประสบการณ์ชีวิตในอดีตของ แขกรับเชิญ
	เพลงที่มีเนื้อหารำลึกถึงนักร้องที่ล่วงลับไปแล้ว
	เพลงที่มีเนื้อหาแทนความหมายของการได้หวนกลับไปเยี่ยมถิ่น ฐานบ้านเกิดของแขกรับเชิญ
	เพลงที่บ่งบอกถึงรากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน
	โฆษณา
	ผลงานการแสดงโฆษณาของแขกรับเชิญในสมัยที่เพิ่งเริ่มเข้าสู่วงการบันเทิง
	รายการโทรทัศน์
	รายการดังในอดีต
	รายการที่แขกรับเชิญเคยร่วมรายการในอดีต
	รายการที่แขกรับเชิญเคยเป็นผู้ดำเนินรายการในอดีต
	ละครโทรทัศน์ที่แขกรับเชิญเคยแสดงไว้ในอดีต
	ละครโทรทัศน์เรื่อง/ตอนที่ได้ออกอากาศไปเรียบร้อยแล้ว
	มิวสิกวิดีโอ
มิวสิกวิดีโอที่แขกรับเชิญเคยแสดงในอดีต	
ภาพยนตร์	
ภาพยนตร์เรื่องดังในอดีต	
ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาตรงกับประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ	
ภาพยนตร์ที่แขกรับเชิญเคยแสดงไว้ในอดีต	
การแสดง	
การเล่นลิเกในอดีตของแขกรับเชิญ	
การเป่าขลุ่ยในอดีตของแขกรับเชิญ	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) ตารางแสดงหมวดหมู่ของเนื้อหาสาระที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
ในรายการวันวานยังหวานอยู่

หมวดหมู่	เนื้อหาสาระที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต ในรายการวันวานยังหวานอยู่
	การแสดงตลกในอดีตของแขกรับเชิญ ท่าเต้นสุดฮิตในอดีตของวงเร๊พเตอร์ การรำแม่ไม้มวยไทยในอดีตของแขกรับเชิญ
“กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาพในอดีต	การนอนชมดาวชมจันทร์ยามค่ำคืนของแขกรับเชิญ การทำบุญไหว้พระ (แบบไทย/แบบจีน) ของแขกรับเชิญ การเลี้ยงปลาของแขกรับเชิญ การจัดตกแต่งสวนด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดของแขกรับเชิญ การนั่งเรือล่องแม่น้ำของแขกรับเชิญ การเล่นโยคะของแขกรับเชิญ การรับประทานอาหารริมแม่น้ำของแขกรับเชิญ การขี่มอเตอร์ไซด์ชมบรรยากาศเมืองในชนบทของแขกรับเชิญ การขี่ม้าชมไร่ของแขกรับเชิญ การเลี้ยงสัตว์ในไร่ของแขกรับเชิญ การเที่ยวชมและถ่ายภาพธรรมชาติ บรรยากาศและวิถีชีวิตใน ชนบทของแขกรับเชิญ การยิงปืนงานวัดของแขกรับเชิญ การทำกิจกรรมต่างๆ เหมือนที่เคยทำในสมัยเรียนของแขกรับเชิญ การทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนอนุบาล ซึ่งสะท้อนถึงอดีตของ ผู้คนสมัยเรียนชั้นอนุบาล กิจกรรมยามว่างในกองถ่ายละครของแขกรับเชิญ ศิลปะการต่อสู้ด้วยไม้คมแฝกในละครเรื่อง “คมแฝก”
“เรื่องเล่า/เรื่องแต่ง” ที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาพในอดีต	ตำนานการต่อสู้ของยักษ์วัดแจ้งกับยักษ์วัดโพธิ์ เนื้อหาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ทอง ตำนานพันท้ายนรสิงห์ เรื่องที่เคยตกเป็นข่าวในอดีตของแขกรับเชิญ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสารในบทนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ใน 3 ประเด็นหลักๆ ได้แก่

1. เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวาน” ของคนทุกอายุ
2. รายการวันวานยังหวานอยู่มีเนื้อหาที่เป็น “วันวานของแขกรับเชิญ” (วันวานของคนดัง) มากกว่าเนื้อหาที่เป็น “วันวานของสังคม”
3. เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตใน 2 ลักษณะใหญ่ๆ ลักษณะแรกคือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว” และลักษณะที่สองคือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน”

โดยข้อค้นพบเกี่ยวกับเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ใน 3 ประเด็นข้างต้น มีรายละเอียดดังนี้

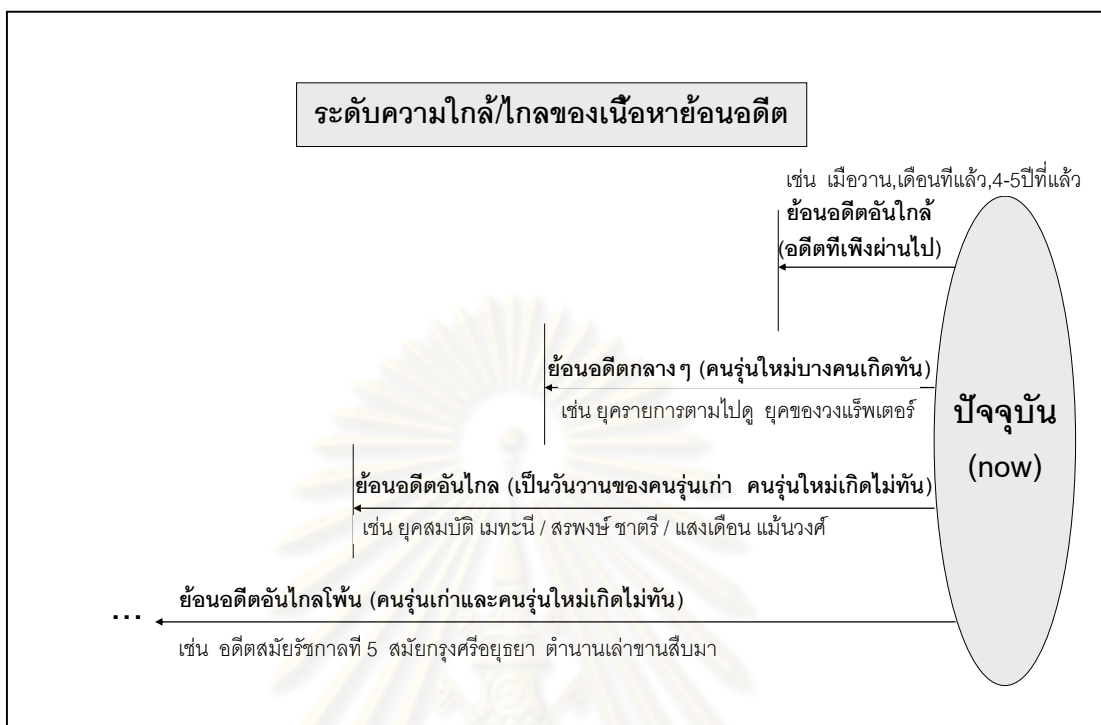
1. เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวาน” ของคนทุกอายุ

จากผลการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวาน” ของคนทุกอายุ ซึ่งเป็นการประกอบสร้างของผู้ผลิตที่ได้ทำการคัดเลือกเนื้อหาโดยการคละระดับ (level) ความใกล้/ไกลของเนื้อหาอดีต เพื่อให้เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวานของคนทุกอายุ” จึงปรากฏเนื้อหาที่มีระดับความใกล้/ไกลของการย้อนอดีตที่แตกต่างกันออกไป

“เราพยายามเขย่าเนื้อหาวันวาน เอาเรื่องที่เป็นอดีตไกลๆ อดีตกลางๆ อดีตใกล้ๆ ต้องพยายามเขย่าให้เป็นทุกเพศทุกวัย” (ปกพกฤษ สืบบำรุง. *ครีเอทีฟรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.*)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสารพบว่า ระดับความใกล้/ไกลของเนื้หาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่สามารถจัดเป็น 4 ระดับ (level) ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แสดงระดับ (level) ความใกล้/ไกลของเนื้อหาในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่

จากภาพที่ 4.1 จะเห็นว่า ระดับความใกล้/ไกลของเนื้อหาในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่สามารถจัดเป็น 4 ระดับ (level) ได้แก่

ระดับที่ 1 เนื้อหาอดีตอันใกล้ เป็นเนื้อหาอดีตที่เพิ่งผ่านไปในช่วงเวลาอันใกล้ เช่น เมื่อวาน สัปดาห์ที่แล้ว เดือนที่แล้ว ปีที่แล้ว หรือ 4-5 ปีที่แล้ว เป็นต้น ดังนั้น เนื้อหาอดีตในระดับนี้จึงเป็นอดีตที่อาจจะไม่แตกต่างจากปัจจุบันมากนัก

ระดับที่ 2 เนื้อหาอดีตกลางๆ เป็นเนื้อหาอดีตที่ผ่านพ้นไปเนิ่นนานแล้วในระดับปานกลาง คือ เป็นอดีตที่ “คนรุ่นใหม่” บางคนอาจเกิดทันและเคยมีประสบการณ์ร่วมกับอดีตนั้น เนื้อหาอดีตในระดับนี้จึงเป็นเนื้อหาอดีตที่มีความแตกต่างจากปัจจุบันมากกว่าเนื้อหาในระดับที่ 1

ระดับที่ 3 เนื้อหาอดีตอันไกล เป็นเนื้อหาอดีตที่ผ่านพ้นไปเนิ่นนานแล้ว ซึ่งเป็นอดีตที่เป็น “วันวานของคนรุ่นเก่า” เพราะเป็นอดีตที่ “คนรุ่นเก่า” เกิดทันและมักมีประสบการณ์ร่วมกับอดีตนั้น ดังนั้น เนื้อหาอดีตในระดับนี้จึงเป็นอดีตที่ “คนรุ่นใหม่” เกิดไม่ทันจึงไม่มีประสบการณ์ตรงกับอดีตนั้น แต่ทว่าคนรุ่นใหม่บางคนอาจมีประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับอดีตนั้นได้โดยมีประสบการณ์ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อมวลชน

ระดับที่ 4 เนื้อหาย้อนอดีตอันไกลโพ้น เป็นเนื้อหาย้อนอดีตอันไกลโพ้นซึ่งทั้ง “คนรุ่นเก่า” และ “คนรุ่นใหม่” ต่างก็เกิดไม่ทันยุคอดีตนั้น ดังนั้น เนื้อหาย้อนอดีตในระดับนี้จึงมักจะเป็น “อดีตของสังคม” ซึ่งแตกต่างจากเนื้อหาใน 3 ระดับแรกที่มีมักจะเป็น “อดีตของแขกรับเชิญ” เสียส่วนใหญ่

เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดมากขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการจำแนกเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่เพื่อชี้ให้เห็นว่า เนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับข้างต้นประกอบไปด้วยเนื้อหาอะไรบ้าง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอนที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหาระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 4 ย้อนอดีตอันไกลโพ้น
1	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์การพบรักในกองถ่ายละครของโก๊ะตี๋ - ภาพยนตร์เรื่อง“แฟนฉัน” (ภาพยนตร์ซึ่งมีเนื้อหาคล้ายกับชีวิตวัยเด็กของโก๊ะตี๋) 	<ul style="list-style-type: none"> - เส้นทาง การเข้าสู่วงการบันเทิงของโก๊ะตี๋ - เรื่องราวความรักในวัยเรียนของโก๊ะตี๋ - รายการ “ตามไปดู” (รายการโทรทัศน์ชื่อดังในอดีตซึ่งโก๊ะตี๋เคยไปร่วมรายการ) - เพลง “ต้อแต่” ของเอ็ดดี้ ฝันรัก (เพลงดังในอดีตซึ่งโก๊ะตี๋เคยนำมาร้องโชว์เพื่อเข้าสู่วงการตลก) - ผลงานโฆษณาชิ้นแรกๆของโก๊ะตี๋ - การแสดงตลก/เล่นลิเก/การเป่าขลุ่ยของโก๊ะตี๋ในวัยเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง “แต่พอจำ” ของสาริกา กิ่งทอง 	-

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอนที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหาระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 4 ย้อนอดีต อันไกลโพ้น
2	<ul style="list-style-type: none"> - เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก” - การประสูติอุบัติเหตุของป้อ ณัฐวุฒิ บนเวทีเจ็ดสีคอนเสิร์ต - เหตุการณ์ที่ป้อ ณัฐวุฒิ บวชและได้ขอบิดมทบาทบิดาให้ไปตรวจรักษาโรค 	-	-	<ul style="list-style-type: none"> - ตำนานการต่อสู้ของยักษ์วัดแจ้งกับยักษ์วัดโพธิ์
3	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์ความรักในอดีตของนก อุษณีย์ ซึ่งปัจจุบันเลิกกันไปแล้ว - ชีวิตที่ยากลำบากของนก อุษณีย์ ก่อนเข้าวงการบันเทิง ที่ต้องทำงานส่งตัวเองเรียนหนังสือ - ผลงานการแสดงภาพยนตร์เรื่อง “บิวตี้ฟูล บ็อกเซอร์” และเรื่อง “พันธุรัจฉานน้ำย่น” ซึ่งนก อุษณีย์ เคยแสดงเป็นตัวประกอบ - เหตุการณ์วันที่ศรีห่มเชิญยิ้มประสูติอุบัติเหตุ - รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่ศรีห่มและเจี๊ยะ เชิญยิ้มเคยมาร่วมรายการร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตวัยเด็กของนก อุษณีย์ - ประสบการณ์ของนก อุษณีย์เกี่ยวกับ “วงเร๊พเตอร์” นักร้องในดวงใจของเธอในยุคนั้น - เพลงดังและทำเดินสุดฮิตของ “วงเร๊พเตอร์” ในอดีต - เหตุการณ์ในช่วงเริ่มต้นเข้าสู่วงการตลกของเจี๊ยะ เชิญยิ้ม 	<ul style="list-style-type: none"> - การต่อสู้ฝ่าฟันร่วมกันมาในอดีตของสามเพื่อนรักตระกูลเชิญยิ้ม (ศรีห่ม น้อย และเป็ด เชิญยิ้ม) 	-

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอน ที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหาระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 4 ย้อนอดีต อันไกลโพ้น
4	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์หน้าแตกบนเวทีประกวดร้องเพลงของตึกแตน ชลดา - เพลง “ขอจงในใจ” (เพลงแจ๊สเกิดของตึกแตน) - รายการโทรทัศน์ที่ตึกแตน เคยไปประกวดร้องเพลง ได้แก่ รายการ “ชุมทางเสียงทอง” และรายการ “เฟิร์สสเตจโชว์” - เหตุการณ์การเล่นคอนเสิร์ตครั้งแรกของบ่าววี - กระแสตอบรับจากแฟนเพลงที่บ่าววีประสบมา 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตวัยเด็ก และชีวิตครอบครัวในวัยเด็กของตึกแตน ชลดา - การฝึกร้องเพลงในวัยเด็กของตึกแตน ชลดา - ชีวิตวัยเรียนของบ่าววี - เหตุการณ์ประทับใจของบ่าววีครั้งเป็นนักเรียนโรงเรียนจ่าอากาศ - เส้นทางความเป็นนักร้องของตึกแตน ชลดา และบ่าววี (เด็กต่างจังหวัดที่มุ่งมั่นเพื่อทำความฝันในการเป็นนักร้องให้เป็นจริง) 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง “นกจ๋า” เพลงดังในอดีตของนกร้อง อุไรพร ซึ่งเป็นที่คุณแม่ของตึกแตน ชลดา มักนำมาร้องให้ลูกฟัง - เพลง “นักร้องบ้านนอก” เพลงดังในอดีตของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ซึ่งเป็นเพลงที่ตึกแตน ชลดา มักนำมาร้องประกวด 	-
5	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์การประกวดมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์สและมิสยูนิเวิร์ส ปี 2551 ของกวินตรา ไพธิจักร - ความภาคภูมิใจของชาวไทยที่ ชนัญภรณ์ รสจันทร์ และกวินตรา ไพธิจักร ได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดนางงามจักรวาลปี 2548 และ ปี 2551 - เบื้องหลังการถ่ายทำละครของเด็กชายจีโน่ - รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่เด็กชายจีโน่เคยร่วมรายการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตวัยเด็กของกวินตรา ไพธิจักร (แก้ม) - ความภาคภูมิใจของชาวไทยที่ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดนางงามจักรวาล ปี 2531 - ชีวิตวัยเรียนอนุบาลของรณเมล์ คะนึ่งนิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความฝันในวัยเด็กของคุณแม่ของแก้มกวินตรา ที่มีคุณอาภัสรา หงสกุล เป็นแรงบันดาลใจในการส่งลูกเข้าประกวดนางงาม - ความภาคภูมิใจของชาวไทยที่แสงเดือน แม้นวงศ์ ได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดนางงามจักรวาลปี 2512 	-

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาข้อสอบดีดีใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอน ที่	เนื้อหาข้อสอบดีดีในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาระดับที่ 1 ข้อสอบดีดีอันใกล้	เนื้อหาระดับที่ 2 ข้อสอบดีดีกลางๆ	เนื้อหาระดับที่ 3 ข้อสอบดีดีอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 4 ข้อสอบดีดี อันไกลโพ้น
6	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวความรักของแม่ลูกครอบครัวเซยอรุณและครอบครัวปลอดภัย - ผลงานการแสดงละครเรื่อง “แก๊งกระโดน” ของกบ ปักสรา - ผลงานการเป็นพิธีกรรายการ “สายใยผูกพัน” ของกบ ปักสราและลูกสาว - ผลงานการเป็นวีเจของเจย์ (ลูกชายของกาญจนพร ปลอดภัย) 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตครอบครัวในอดีตของวีรินทร์ เซยอรุณ ที่ต้องทำงานหาเลี้ยงลูกตามลำพัง - ชีวิตครอบครัวในอดีตของกาญจนพร ปลอดภัย ที่ต้องทำงานหาเลี้ยงลูกๆตามลำพัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ละคร “นางทาส” ในอดีต ซึ่งวีรินทร์เซยอรุณ เคยรับบทเป็นแม่สามี - ภาพยนตร์เรื่อง “เวอริบรึสุทธิ” ซึ่งเป็นผลงานการแสดงของกบ ปักสรา ในสมัยที่เพิ่งเริ่มเข้าสู่วงการบันเทิง 	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอน ที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหาระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 4 ย้อนอดีต อันไกลโพ้น
7	<ul style="list-style-type: none"> - เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก” - การประกอบอาชีพแดนเซอร์ของโอ อนุชิต ก่อนที่จะได้มาเป็นนักแสดง - มิวสิกวิดีโอและทำเต็มเพลง “ไอ้ะไอ้ะไอ้ะ” ของวงไชน่าดอลส์ เพลง “สลัดสะบัด” ของมอส ปฏิภาณ และเพลง “ซื้ด” ของทาทายัง - โฆษณาและมิวสิกวิดีโอซึ่งเป็นผลงานชิ้นแรกๆของชี ศิวพันธ์ - ผลงานโฆษณาชิ้นแรกๆของป้อ ญัฐวุฒิ - มิวสิกวิดีโอเพลง “ตกใจหมดเลย” ของนัท มีเรีย ซึ่งเป็นผลงานชิ้นแรกๆของเคลลี่ ธนพัฒน์ - ศิลปะการต่อสู้ด้วยไม้คมแฝกที่ปรากฏในละครเรื่อง “คมแฝก” - เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “สังข์ทอง” 	<ul style="list-style-type: none"> - ลีลาการแสดงบทบู๊อันโดดเด่นของเงินเหล็ก และเจ็ท ลี - ลีลาการเต้นท่ามวนวลส์ของไมเคิล แจ็คสันในอดีต 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาพยนตร์เรื่อง “วัยอลวน” ซึ่งเป็นผลงานสร้างชื่อของไพโรจน์ สัจจริบุตร 	<ul style="list-style-type: none"> - บทพระราชนิพนธ์เรื่อง “สังข์ทอง” ซึ่งเป็นที่มาของเนื้อหาละครเรื่องสังข์ทอง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอน ที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหาระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 4 ย้อนอดีต อันไกลโพ้น
8	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์ความรักของแมงปอ ชลธิชา - การประกอบอาชีพของแมงปอ ชลธิชา ที่เคยเป็นนักร้องคืนเวลาของวงดนตรีไมค์ ภิรมย์พร - เหตุการณ์ที่ทำให้แมงปอ ชลธิชา ได้เป็นนักร้องออกอัลบั้ม - เหตุการณ์อาถรรพ์ซึ่งแมงปอ ประสบด้วยตัวเอง ภายหลังการเสียชีวิตของยอดรัก สลักใจ - เพลงดังในอัลบั้มแรกๆ ของแมงปอ ชลธิชา - เพลง “อาลัยพี่แฉิว” ซึ่งแมงปอ ชลธิชา ร้องเพื่อไว้อาลัยต่อการจากไปของยอดรัก สลักใจ - ผลงานการแสดงละคร เรื่อง “นางเอกหลังบ้าน” และ “นางสิบสอง” ของแมงปอ ชลธิชา ก่อนที่จะมาเป็นนักร้องออกอัลบั้ม - เบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง “เทวดาตกมันส์” - เหตุการณ์ช่วงที่ตีและพะแพงอาศัยอยู่ในบ้านเอเอฟ 4 ร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตวัยเด็กและชีวิตครอบครัวของแมงปอ ชลธิชา ในวัยเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์ที่ทำให้เด่น เด๋อ และเทพ ได้มารวมตัวกันเล่นตลกในอดีต - ภาพยนตร์เรื่อง “เทพบุตรตีะตีงโห่ง” ซึ่งเป็นผลงานสร้างชื่อของเด่นเด๋อเทพในอดีต - การแสดงตลกคาเฟ่แบบฉบับของเด่นเด๋อเทพในอดีต 	-

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอนที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาในระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหาในระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาในระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาในระดับที่ 4 ย้อนอดีตอันไกลโพ้น
9	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวชีวิตรักของ สเตฟานและน้ำฝน - เรื่องที่สเตฟานเคยตกเป็นข่าว - เรื่องราวชีวิตรักของ น้ำ รพีภัทรและแพนสาว - รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่น้ำ รพีภัทรเคยมาร่วมรายการ 	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์การมาทัศนศึกษาที่วัดพระแก้วของสเตฟานครั้งเป็นนักเรียน - ลูกโป่งในสมัยก่อนซึ่งเป็นอันตรายจากการเติมลมด้วยก๊าซติดไฟง่าย - เหตุการณ์ชีวิตรักที่ล้มเหลวในอดีตของสุนารี (ในยุคที่สุนารีโด่งดังสูงสุด) และการลุกขึ้นมาสู้กับปัญหาเพื่อลูกๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง “เพียงคำเดียว” ของสุเทพ วงศ์กำแหง 	<ul style="list-style-type: none"> - การนั่งรถรางของผู้คนในสมัยรัชกาลที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอน ที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาในระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหาในระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาในระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาในระดับที่ 4 ย้อนอดีต อันไกลโพ้น
10	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี 2008 - อุบัติเหตุจากการแข่งขันยกน้ำหนักของเก้ ปรภาวดีในอดีต - ความสำเร็จของมนัส บุญจำนงค์ที่เคยได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก 2004 - ความผิดพลาดทางการเงินของมนัส บุญจำนงค์ ภายหลังจากได้รับเงินรางวัลจำนวนมากจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี 2004 - รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่เคยไปถ่ายทำที่ค่ายฝึกยกน้ำหนักของเก้ ปรภาวดี - มิวสิกวิดีโอเพลง “คนข้างๆ” ของนก พรพนา ซึ่งมนัส บุญจำนงค์ รับบทเป็นพระเอก - มิวสิกวิดีโอเพลง “ถิ่นไทย” ผลงานเพลงของสมจิตร จงจอหอ ในอดีต - ความสำเร็จของวิจารณ์ พลฤทธิ์ ที่ได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี 2000 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากของเก้ ปรภาวดีในวัยเด็ก - เส้นทาง การเข้าสู่การยกน้ำหนักของเก้ ปรภาวดี - ชีวิตความเป็นอยู่ในวัยเด็กของสมจิตร จงจอหอ ที่พลิกผันจากฐานะร่ำรวยเป็นยากจน - เส้นทาง การเข้าสู่การมวยของสมจิตร จงจอหอ - เหตุการณ์ครั้งที่สมรักษ์ คำสิงห์ ได้รับเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี 1996 	-	-

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอนที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหา ระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันใกล้	เนื้อหา ระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหา ระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหา ระดับที่ 4 ย้อนอดีต อันไกลโพ้น
11	<ul style="list-style-type: none"> - เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก” - กระแสตอบรับจากแฟนละครเรื่อง “คมแฝก” - เหตุการณ์ที่เชียร์ ทิम्मพร เคยถูกนุ่น วรณช แก้งในรายการที่นี้หมอชิต - ความยากลำบากในการแสดงละครเรื่องแรกๆ ของนุ่น วรณช เชียร์ ทิम्मพร และเบิร์นซ์ ปุณยาพร - เหตุการณ์เกี่ยวกับการประกวดของนุ่น วรณช เชียร์ ทิम्मพร และเบิร์นซ์ ปุณยาพร ก่อนเข้าสู่วงการแสดง 	-	<ul style="list-style-type: none"> - พิภพ ภิญโญ - ดาวร้ายในสมัยก่อน 	<ul style="list-style-type: none"> - แม่น้ำท่าจีนซึ่งเคยเป็นแหล่งค้าขายทางน้ำในอดีต
12	<ul style="list-style-type: none"> - เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” - รายการ “วันวานยังหวานอยู่” ตอนที่สตีเฟน เคยมาร่วมรายการ 	-	-	<ul style="list-style-type: none"> - บรรพบุรุษชาวจีนของเหล่านักแสดงจากละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์”

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) แสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับ ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ตอน ที่	เนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่			
	เนื้อหาระดับที่ 1 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 2 ย้อนอดีตกลางๆ	เนื้อหาระดับที่ 3 ย้อนอดีตอันไกล	เนื้อหาระดับที่ 4 ย้อนอดีต อันไกลโพ้น
13	<ul style="list-style-type: none"> - เบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “เขี้ยวฟ้าทำดิน” - เหตุการณ์สุนัขตัวโปรดของเอมี กลินประทุม ถูกงูกัดตาย - ผลงานละครเรื่อง “ซุ่มแพ” ของไนต์ วัชรบูล - ละครเรื่อง “คมแฝก” ละครที่จบไปแล้วแต่กระแสความนิยมยังไม่จบ - การยิงปืนงานวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวความรักของไนต์ วัชรบูลกับแพนสาวที่เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่สมัยเรียนชั้นอนุบาล - การยิงปืนงานวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - สมบัติ เมทะนี พระเอกนักบู๊ในอดีต - พิศาล อัครเศรณี พระเอกฉายาตบจูบในอดีต - สะพานนวลฉวี สถานที่ที่พบศพของ นวลฉวีในอดีต - ภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าเสือ พันท้ายนรสิงห์” - การยิงปืนงานวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จมาเปิดถนนถวายและสุขาภิบาลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร - ตำนานพันท้ายนรสิงห์ - ประวัติของจังหวัดสมุทรสาครในยุคอดีตซึ่งมีชาวจีนได้สำเภาเข้ามาค้าขายจำนวนมาก ผู้คนจึงเรียกติดปากว่า “ท่าจีน”

จากตารางแสดงเนื้อหาย้อนอดีตใน 4 ระดับข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่า เนื้อหาย้อนอดีตในระดับที่ 1 ระดับที่ 2 และระดับที่ 3 เป็นเนื้อหา “วันวานของแฮกรับเชิญ” เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวถือเป็นการนำเรื่องราวในวันวานของบุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) เข้าสู่ “พื้นที่สาธารณะ” (Public Sphere) ในขณะที่เนื้อหาในระดับที่ 4 จะเป็นเนื้อหา “วันวานของสังคม” ทั้งหมด ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ย้อนอดีตอันไกลโพ้นที่ผู้คนในปัจจุบัน (ไม่ว่าจะเป็น “คนรุ่นเก่า” หรือ “คนรุ่นใหม่” ก็ตาม) เกิดไม่ทันจึงไม่มีประสบการณ์ตรงกับอดีตนั้นมาก่อน ดังนั้น เนื้อหาในระดับที่ 4 จึงเป็น “วันวานของสังคม” ที่ได้รับการสืบทอดจากยุคอดีตอันไกลโพ้นมาสู่ผู้คนในสังคมยุคปัจจุบัน

2. รายการวันวานยังหวานอยู่มีเนื้อหาที่เป็น “วันวานของแขกรับเชิญ” (วันวานของคนดัง) มากกว่าเนื้อหาที่เป็น “วันวานของสังคม”

จากการศึกษาพบว่า สัดส่วนของการนำเสนอเนื้อหาที่เป็น “วันวานของแขกรับเชิญ” (วันวานของคนดัง) จะมีมากกว่าเนื้อหาที่เป็น “วันวานของสังคม” โดยรายการวันวานยังหวานอยู่ในแต่ละตอนจะมีการนำเสนอเนื้อหา “วันวานของแขกรับเชิญ” เป็นแกนหลัก แล้วจึงแยกย่อยเป็นเนื้อหา “วันวานของสังคม” ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา “วันวานของแขกรับเชิญ” ในแต่ละตอน

หากพิจารณาถึงเหตุผลที่ในรายการวันวานยังหวานอยู่มีการนำเสนอเนื้อหา ที่เป็น “วันวานของคนดัง” มากกว่าเนื้อหา “วันวานของสังคม” จากการศึกษพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่ได้มุ่งนำเสนอเนื้อหา “วันวานของคนดัง” ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีความสนใจในเนื้อหาเรื่องราวของคนดัง ซึ่งแม้ว่า “วันวานของคนดัง” เหล่านั้นจะเป็นประสบการณ์ในอดีตของ “ปัจเจกบุคคล” ก็ตาม แต่ทว่าผู้ชมก็สามารถนำ “วันวานในช่วงชีวิตของคนดังที่รุ่งเรืองคราเดียวกับตน” มาเชื่อมโยง/ทาบทาบ/เทียบกับ “วันวานในช่วงชีวิตของตนเอง” ได้ ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหา “วันวานของคนดัง” ในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงเป็นการประกอบสร้างเนื้อหาที่ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่าง “วันวานของคนดัง” กับ “วันวานของตัวเอง” จึงนับว่า รายการวันวานยังหวานอยู่ได้ทำหน้าที่เป็น “ตัวกลาง” (Mediation) ในการถ่ายทอดความเป็นจริง (Reality) ที่แขกรับเชิญประสบพบเจอมาในอดีตแล้วนำมาเล่าสู่กันฟังในรายการวันวานยังหวานอยู่ ซึ่งจะให้ผู้ชมได้เห็นประสบการณ์เหล่านั้นของแขกรับเชิญแล้วนำมาเทียบเคียงกับประสบการณ์ของตนเอง เพราะว่าคนที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกันมักจะมีประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ผู้ชมจึงสามารถนำประสบการณ์ของคนดังที่รุ่งเรืองคราเดียวกับตนมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองได้ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ชมอายุ 20 ปี จะนำวันวานของคนดังที่มีอายุ 20 ปี มาเชื่อมโยงกับวันวานของตนเอง ดังนั้น “วันวาน” ของผู้ชมและคนดังในวัยนี้ คือ “วันวานที่ย้อนไปในช่วงชีวิต 20 ปี” แต่ถ้าเป็นผู้ชมอายุ 50 ปี ก็จะนำวันวานของคนดังที่มีอายุ 50 ปี มาเชื่อมโยงกับวันวานของตนเอง ดังนั้น “วันวาน” ของผู้ชมและคนดังในวัยนี้ คือ “วันวานที่ย้อนไปในช่วงชีวิต 50 ปี”

จากข้อค้นพบในข้างต้นนำมาซึ่งข้อสรุปว่า “วันวาน” ในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับ “วันเวลา” แต่ทว่าเกี่ยวข้องกับ “ประสบการณ์” ของผู้คนว่ามีประสบการณ์กับอดีตนั้นหรือไม่

เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในประเด็นนี้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงจะนำเสนอข้อมูลด้านอายุของแขกรับเชิญ (Guest) โดยเรียงลำดับตามวัยวุฒิ เพื่อชี้ให้เห็นว่า แขกรับเชิญในรายการวันวานยัง

หวานอยู่จะประกอบไปด้วยบุคคลต่างวัยต่างรุ่นกันออกไป อันจะเกี่ยวข้องกับผู้ชม (ซึ่งก็ประกอบไปด้วยผู้ชมต่างวัยต่างรุ่นเช่นกัน) ในประเด็นการนำเสนอประสบการณ์ของคนดังที่รุ่นราวคราวเดียวกับตน มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงอายุของแขกรับเชิญ (Guest) ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ลำดับที่	แขกรับเชิญ (Guest)	อายุ (ปี)
1	เด่น ดอกประดู่	66
2	เทพ โพธิ์งาม	59
3	กาญจนาพร ปลอดภัย (เจี๊ยบ)	49
4	วีรินทร์ เชยอรุณ (หลิน)	40
5	สุนารี ราชสีมา	40
6	ปัทมรา เตชะไพฑูย์ (กบ)	39
7	เคลลี่ ธนพัฒน์	38
8	เจี๊ยบ เชิญยิ้ม	36
9	ป๋าवी	34
10	ณัฐวุฒิ สกิดใจ (ป้อ)	34
11	สมจิตร จงจอหอ	33
12	กฤษณ์ภูริ กุลปรียาววัฒน์ (น้ำฝน)	32
13	นาเดีย นิมิตรวานิช	30
14	อรรถชาติ ศรีภักดี (แมน)	30
15	อนุชิต สพันธุ์พงศ์ (ไอ)	29
16	มนัส บุญจำนงค์	28
17	วรรณช วงษ์สุวรรณค์ (นุ่น)	28
18	โก๊ะตี๋ อารามบอย	28
19	อารยา เอ ฮาร์เก็ต (ชมพู่)	27
20	วัชรบูล ลี้สุวรรณ (ไน้ต)	27
21	อุษณีย์ วัฒนฐานะ (นก)	26

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) ตารางแสดงอายุของแขกรับเชิญ (Guest) ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ลำดับที่	แขกรับเชิญ (Guest)	อายุ (ปี)
22	ศิววัฒน์ โชติชัยชรินทร์ (สี่)	26
23	เอมี กลิ่นประทุม	26
24	สันติ วีรบุญชัย (สเตฟาน)	26
25	ตึกแตน ชลดดา	25
26	แมงปอ ชลธิชา	25
27	ประภาวดี เจริญรัตนธรรากุล (เก๋)	24
28	ศุกลวัฒน์ คณารศ (เวียร์)	23
29	รพีภัทร เอกพันธ์กุล (น้ำ)	23
30	ปุ่นยาพร พูลพิพัฒน์ (เบ็นซ์)	23
31	กวินตรา โพธิจักร (แก้ม)	22
32	ปิยะดา ทรงคกุล (แนน)	22
33	ทิมพ์พร ฤทธิธำภินันท์ (เชียร์)	21
34	วิวิศน์ บวรกีรติขจร (ตี AF4)	20
35	เขมนิจ จามิกรณ์ (แพนเค้ก)	20
36	กาญจน์เกล้า ด้วยเศียรเกล้า (เกรซ)	20
37	ศุภรดา เต็มปรีชา (พะแพง AF4)	19
38	บุตรี เผือดผ่อง (สอง)	18
39	เด็กชายชฎานิน เต่าวิเศษ (จีโน่)	3

3. เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตใน 2 ลักษณะ

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาสารพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตใน 2 ลักษณะใหญ่ๆ ลักษณะแรกคือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว” และลักษณะที่สองคือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะที่ 1

เนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว”

เนื้อหาในลักษณะนี้จะสะท้อนภาพของสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและได้ผ่านพ้นไปแล้ว อันเป็นโลกที่เคยเป็นจริงในอดีตซึ่งเหลือไว้เพียงความทรงจำและประสบการณ์ให้ระลึกถึง (กล่าวคือ เนื้อหา ลักษณะนี้สะท้อนภาพอดีตอันเป็น “วันเวลาที่ผ่านพ้น”) แม้ว่าผู้คนจะไม่สามารถย้อนกลับไปสู่อดีตนั้นได้ในทางกายภาพ แต่ก็สามารถย้อนกลับไปสู่อดีตได้อีกครั้งโดยการจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่ในรูปแบบต่างๆ ดังเช่นที่ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่

เนื้อหาในลักษณะนี้นับว่ามีความสอดคล้องกับการโหยหาอดีต (Nostalgia) ของผู้คนที่ในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับสังคม โดยเนื้อหาที่สอดคล้องกับการโหยหาอดีตในระดับ “ปัจเจกบุคคล” ได้แก่ เนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตอันเกี่ยวข้องกับ “แซกรับเชิญ” การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจึงเป็นวิถีทางที่ทำให้แซกรับเชิญได้หวนรำลึกถึงภาพในอดีตที่ตนเคยประสบพบเจอมา ผ่านการนำเสนอด้วยรูปแบบวิธีการประกอบสร้างต่างๆ ในรายการวันวานยังหวานอยู่ (ซึ่งจะอธิบายต่อไปในบทที่ 5)

ด้านเนื้อหาที่สอดคล้องกับการโหยหาอดีตในระดับ “สังคม” ได้แก่ เนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตที่อยู่ในความคิด ความรู้สึก และจินตนาการร่วมของกลุ่มผู้คนที่อยู่ในสังคม (กลุ่มผู้คนที่อยู่ในสังคม ในที่นี้หมายถึงแซกรับเชิญ พิธีกร และผู้ชม) การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจึงเป็นวิถีทางที่ทำให้กลุ่มผู้คนที่อยู่ในสังคมได้หวนรำลึกถึงภาพในอดีตที่เคยประสบพบเจอร่วมกันมา ซึ่งจะเป็นวิถีทางตอบสนองการโหยหาอดีตของผู้คนในระดับสังคม ไม่ใช่เพียงปัจเจกบุคคลคนใดคนหนึ่งเหมือนในกรณีแรก

ลักษณะที่ 2

เนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน”

เนื้อหาในลักษณะนี้สอดคล้องกับการโหยหาอดีตในระดับที่ต้องอาศัยการตีความเชิงลึก เนื่องจากไม่ใช่เนื้อหาที่สะท้อนถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้วเหมือนในกรณีแรก หากทว่าเป็นเนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต ซึ่งขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน แม้ว่าสิ่งเหล่านี้

จะยังคงมีอยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่ทว่าเป็นการมีอยู่อย่างเลื่อนราง หาได้ยาก หรือขาดหายไป ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง จึงทำให้ผู้คนในสังคมปัจจุบันเกิดการโหยหาทิวทัศน์ ภูเขาที่ย้อนกลับไปสู่ความดีความงามนี้อีกครั้ง ดังตัวอย่างของการตกแต่งระเบียงบ้านของป๊อ ญรัฐภูมิ เพื่อให้มีพื้นที่ในการนอนชมดาวชมจันทร์ยามค่ำคืน ตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นว่า คนกรุงใน ปัจจุบันมีชีวิตที่คุ้นเคยกับแสงไฟยามค่ำคืน แม้จะดึกดื่นเพียงใดท้องฟ้ากรุงเทพฯ ก็ยังเต็มไปด้วย แสงไฟที่ส่องสว่างจนกลบความงามของแสงจันทร์แสงดาวบนท้องฟ้ายามค่ำคืน ฉะนั้น โอกาสที่คน กรุงจะได้สัมผัสกับบรรยากาศการชมดาวชมจันทร์จึงลดน้อยถอยลงไป ซึ่งแตกต่างจากชีวิตผู้คนใน ชนบทที่คุ้นชินกับการนั่งชมดาวชมจันทร์ยามค่ำคืนได้อย่างเต็มตา ไม่มีแสงไฟและเสียงรบกวนมา รบกวน จึงทำให้คนกรุงเกิดการโหยหาบรรยากาศของการนอนชมดาวชมจันทร์เช่นนี้ หรือตัวอย่าง ของการเที่ยวชมบรรยากาศและวิถีชีวิตในชนบท นับเป็นการหวนคืนสู่ความดีความงามของ บรรยากาศชนบทและความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่ผู้คนคุ้นเคยในอดีตโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ เคยอาศัยอยู่ในชนบท แต่เลื่อนรางขาดหายไป ในสังคมที่ดำรงอยู่ปัจจุบัน

เนื้อหาในลักษณะนี้มีความสอดคล้องกับการโหยหาอดีตของผู้คนทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และในระดับสังคม เนื้อหาที่สอดคล้องกับการโหยหาอดีตในระดับ “ปัจเจกบุคคล” ได้แก่ เนื้อหาที่ สะท้อนการโหยหาของแขกรับเชิญที่ต้องการหวนคืนสู่ความดีความงามซึ่งเคยมีเคยเป็นในอดีต อัน เป็นสิ่งที่ขาดหายไป ในสังคมซึ่งแขกรับเชิญดำรงอยู่ปัจจุบัน ด้านเนื้อหาที่สอดคล้องกับการโหยหา อดีตในระดับ “สังคม” ได้แก่ เนื้อหาที่สะท้อนการโหยหาของกลุ่มผู้คนในสังคม (ในที่นี้หมายถึง แขกรับเชิญ พิธีกร และผู้ชม) ซึ่งต้องการหวนคืนสู่ความดีความงามที่เคยมีเคยเป็นในอดีต อันเป็น สิ่งที่ขาดหายไป ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับเนื้อหาใน 2 ลักษณะข้างต้น นำมาซึ่งข้อสรุปว่า “อดีตที่ผู้คนโหยหา” ไม่ใช่เพียงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้วในแง่กาลเวลาดังนั้น แต่ทว่า “อดีตที่ผู้คนโหยหา” จะหมายรวมทั้ง “อดีตที่ผ่านพ้นไปแล้วในแง่กาลเวลา” และ “อดีตที่ขาดหายไป ในแง่ของการดำรงชีวิตในสังคม ปัจจุบัน” การนำเสนอเนื้อหาของอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงปรากฏการประกอบสร้าง ความหมายให้แก่อดีตทั้งสองลักษณะดังกล่าว ซึ่งนับว่าเป็นการเรียกอดีตที่หายไปแล้วให้คืนกลับมา อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่

เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดมากขึ้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสำรวจเนื้อหารายการวันวานยัง หวานอยู่ในรูปของตาราง เพื่อชี้ให้เห็นว่า เนื้อหาใดจัดเป็นเนื้อหาในลักษณะที่ 1 และเนื้อหาใด จัดเป็นเนื้อหาในลักษณะที่ 2 ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.5 ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในช่วงปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
เหตุการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ - เบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ของแขกรับเชิญ - เบื้องหลังการถ่ายทำละครโทรทัศน์ของแขกรับเชิญ 		-	-
บุคคล	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีพระคุณ/มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตในอดีตแขกรับเชิญ - อดีตคนรักของแขกรับเชิญ - บุคคลในครอบครัว/บรรพบุรุษของแขกรับเชิญ - เพื่อนเก่าสมัยเรียนของแขกรับเชิญ - ครูอาจารย์ในอดีตของแขกรับเชิญ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักร้อง/นักแสดง/พิธีกรชื่อดังในอดีต - นางงามที่เคยได้รับตำแหน่งในอดีต - นักกีฬาไทยที่เคยได้รับเหรียญรางวัลในอดีต 	-	-

ตาราง 4.5 (ต่อ) ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
วัตถุสิ่งของ	<ul style="list-style-type: none"> - โต๊ะเรียนหนังสือที่แขกรับเชิญเคยใช้สมัยเรียน - สิ่งของที่คนรักเคยมอบให้แขกรับเชิญในอดีต - ของที่ระลึกที่แขกรับเชิญเคยได้รับในอดีต - จดหมายที่แขกรับเชิญเคยเขียน/เคยได้รับในอดีต - SMSที่แขกรับเชิญเคยส่ง/ได้รับในอดีต - อาหารที่แขกรับเชิญเคยรับประทานเพื่อประทังความหิวในอดีต - สุนัขตัวโปรดของแขกรับเชิญซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว - รูปถ่ายในวัยเด็กของแขกรับเชิญ 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกโป่งในสมัยก่อน - ไม้คมแฝกซึ่งเป็นอาวุธที่ใช้ในการต่อสู้ในละครเรื่อง “คมแฝก” - ชุดประจำชาติที่สาวงามจากประเทศไทยเคยได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สในอดีต - ภาพวาดเหตุการณ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 - รถราง อันเป็นพาหนะที่คนไทยนิยมใช้กันมากในสมัยรัชกาลที่ 5 	<ul style="list-style-type: none"> - แผ่นเสียงโบราณที่แขกรับเชิญนำมาประดับตกแต่งบ้าน - ตุ่มอาบน้ำที่แขกรับเชิญนำมาใช้ใส่น้ำอาบ - ต้นไม้نانาพันธุ์ที่แขกรับเชิญปลูกไว้ในบริเวณบ้าน 	-

ตาราง 4.5 (ต่อ) ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
สถานที่	<ul style="list-style-type: none"> - บ้านเกิดของเขารับเชิญ - โรงเรียนในอดีตของเขารับเชิญ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัดอรุณราชวรารามอันเคยเป็นสถานที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตในสมัยรัชกาลที่สอง - สนามเด็กเล่นอันเป็นสถานที่ๆสะท้อนถึงการเล่นของผู้คนในอดีตสมัยยังเด็ก - ตลาดบางหลวง (ตลาดร้อยปี) จังหวัดนครปฐม - สะพานนวลฉวี อันเป็นสถานที่พบศพของนวลฉวีในอดีต - ศาลพันท้ายนรสิงห์ อันเป็นสถานที่ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงพันท้ายนรสิงห์ - คลองโคกขาม อันเป็นสถานที่ซึ่งถูกกล่าวถึงในตำนานพันท้ายนรสิงห์ 	<ul style="list-style-type: none"> ไร่อุ้งนุ่นของเขารับเชิญอันเต็มไปด้วยธรรมชาติทั้งพืชและสัตว์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัดจีนอันเป็นสถานที่ซึ่งบ่งบอกรากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน - บ้านไม้สักทองของศิลปินสุวรรณีที่ท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร

ตาราง 4.5 (ต่อ) ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในช่วงปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
	-	<ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดสมุทรสาครในอดีตซึ่งมีชาวจีนได้สำเภาเข้ามาเป็นจำนวนมาก - ถนนถวายเป็นซึ่งชาวท่าฉลอมสร้างขึ้นเพื่อถวายรัชกาลที่ 5 - แม่น้ำท่าจีนซึ่งเคยเป็นแหล่งค้าขายทางน้ำในอดีต 	-	-
ผลงาน/ การแสดง	<p>เพลง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพลงที่เคยมีบทบาท/เกี่ยวข้องกับชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ - เพลงที่มีเนื้อหาแทนประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ - เพลงที่มีเนื้อหาแทนการได้หวนกลับไปเยี่ยมถิ่นฐานบ้านเกิดของแขกรับเชิญ 	<p>เพลง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพลงดังในอดีต - เพลงที่มีเนื้อหารำลึกถึงนักร้องที่ล่วงลับไปแล้ว - เพลงที่บ่งบอกถึงรากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน - รายการโทรทัศน์ - รายการดังในอดีต 	-	-

ตาราง 4.5 (ต่อ) ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
	<p><u>โฆษณา</u></p> <p>- ผลงานการแสดงโฆษณาของแซกรับเชิญในสมัยที่เพิ่งเริ่มเข้าสู่วงการบันเทิง</p> <p><u>รายการโทรทัศน์</u></p> <p>- รายการที่แซกรับเชิญเคยร่วมรายการในอดีต</p> <p>- รายการที่แซกรับเชิญเคยเป็นผู้ดำเนินรายการในอดีต</p> <p>- ละครโทรทัศน์ที่แซกรับเชิญเคยแสดงในอดีต</p> <p>- ละครโทรทัศน์เรื่อง/ตอนที่ออกอากาศไปเรียบร้อยแล้ว</p>	<p><u>ภาพยนตร์</u></p> <p>- ภาพยนตร์เรื่องดังในอดีต</p> <p><u>การแสดง</u></p> <p>- ทำเต็มสุดชีวิตในอดีตของวงเร๊ฟเตอร์</p>	-	-

ตาราง 4.5 (ต่อ) ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในช่วงปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
	<p>มิวสิกวิดีโอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มิวสิกวิดีโอที่แขกรับเชิญเคยแสดงในอดีต <p>ภาพยนตร์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาตรงกับประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ - ภาพยนตร์ที่แขกรับเชิญเคยแสดงในอดีต <p>การแสดง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเล่นลิเกในอดีตของแขกรับเชิญ - การเป่าขลุ่ยในอดีตของแขกรับเชิญ - การแสดงตลกในอดีตของแขกรับเชิญ - การร่วมมวยไทยในอดีตของแขกรับเชิญ 	-	-	-

ตาราง 4.5 (ต่อ) ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในช่วงปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การทำกิจกรรมต่างๆเหมือนที่เคยทำในสมัยเรียนของแซกรับเชิญ - กิจกรรมยามว่างของแซกรับเชิญที่เคยทำในกองถ่ายละคร 	<ul style="list-style-type: none"> - การทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนอนุบาล ซึ่งสะท้อนถึงอดีตของผู้คนสมัยเรียนชั้นอนุบาล - ศิลปะการต่อสู้ด้วยไม้คมแฝกในละครเรื่อง “คมแฝก” 	<ul style="list-style-type: none"> - การนอนชมดาวชมจันทร์ยามค่ำคืนของแซกรับเชิญ - การทำบุญไหว้พระ (แบบไทย/แบบจีน) ของแซกรับเชิญ - การเลี้ยงปลาของแซกรับเชิญ - การจัดตกแต่งสวนด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดของแซกรับเชิญ - การนั่งเรือล่องแม่น้ำของแซกรับเชิญ - การเล่นโยคะของแซกรับเชิญ - การเลี้ยงสัตว์ในไร่ของแซกรับเชิญ - การขี่ม้าชมไร่ของแซกรับเชิญ 	-

ตาราง 4.5 (ต่อ) ตารางแสดงเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ

หมวดหมู่	เนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว		เนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน	
	ปัจเจกบุคคล	สังคม	ปัจเจกบุคคล	สังคม
	-	-	<ul style="list-style-type: none"> - การชิมมเตออร์ไซค์ชมเมืองของแขกรับเชิญ - การรับประทานอาหารริมแม่น้ำของแขกรับเชิญ - การยิงปืนแตกของรางวัล (เหมือนในงานวัด) ของแขกรับเชิญ - การเที่ยวชมและถ่ายภาพธรรมชาติ บรรยากาศเมืองและวิถีชีวิตในชนบทของแขกรับเชิญ 	-
เรื่องเล่า/ เรื่องแต่ง	เรื่องที่เคยเป็นข่าวในอดีตของ แขกรับเชิญ	<ul style="list-style-type: none"> - ตำนานการต่อสู้ของยักษ์วัดแจ้งกับยักษ์วัดโพธิ์ - ตำนานพันท้ายนรสิงห์ - เนื้อหาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ทอง 	-	-

จากข้อมูลในตาราง 4.5 นำมาสรุปได้ว่า การนำเสนอเนื้อหาอดีตในรายการวันวานยังหวาน อยู่ส่วนใหญ่จะเป็นการประกอบสร้างความหมายให้กับ “อดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว” (เนื้อหาลักษณะที่ 1) มากกว่า “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน” (เนื้อหาลักษณะที่ 2)

นอกจากประเด็นด้านสัดส่วนของเนื้อหาในสองลักษณะข้างต้นแล้ว ผลการศึกษายังพบว่าการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ จะมีลักษณะการประกอบสร้างความหมายใน 2 แบบ โดยแบบที่ 1 เป็นการประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การย้อนอดีต” (Retro) และแบบที่ 2 เป็นการประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การโหยหาอดีต” (Nostalgia)

การประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การย้อนอดีต” (Retro)

เป็นการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะการ “ย้อนรำลึกถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว” ซึ่งเป็นการประกอบสร้างความหมายที่ไม่ได้สื่อถึงการโหยหาของผู้คนที่อยากย้อนกลับไปสู่ออดีตแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประกอบสร้างความหมายเพื่อเป็นการย้อนรำลึกถึง “วันเวลาที่ผ่านพ้น” ในลักษณะของการหวนรำลึกถึงอดีต ทบทวนอดีต หรือรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีต

การประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การโหยหาอดีต” (Nostalgia)

เป็นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อสื่อความหมายถึง “การโหยหาอดีตของผู้คนที่อยากย้อนกลับไปสู่ออดีตหรือวันคืนอันเลิศแต่หนหลังนั้นอีกครั้ง” ดังนั้น การประกอบสร้างในลักษณะนี้จึงไม่ใช่เพียงการรื้อฟื้นความทรงจำเพื่อหวนรำลึกถึงอดีตเหมือนในกรณีแรก หากแต่เป็นการประกอบสร้างความหมายที่สะท้อนถึง “การโหยหาสวรรค์หาย” (Paradise Lost) ของผู้คนที่ในสังคมปัจจุบันซึ่งโหยหาอยากย้อนกลับไปสู่ความดีความงามที่เคยมีเคยเป็นในอดีตอันเปรียบเสมือนสวรรค์ที่ขาดหายไปแล้วในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอเนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่จะเป็นการประกอบสร้างความหมายแบบ Retro เป็นส่วนใหญ่ โดยการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว” (เนื้อหาลักษณะที่ 1) จะใช้การประกอบสร้างความหมายแบบ Retro ทั้งหมด ในขณะที่การนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไป ในสังคมปัจจุบัน” (เนื้อหาลักษณะที่ 2) จะใช้การประกอบสร้างความหมายทั้งแบบ Retro และแบบ Nostalgia ซึ่งการประกอบสร้างความหมายใน 2 แบบข้างต้นจะมีความแตกต่างกันที่ “บทสนทนา” (dialogue) ในรายการ โดยบทสนทนาในรายการจะเป็นตัวสื่อความหมายว่า เป็นการเล่าถึงอดีต

เพื่อสื่อความหมายในลักษณะของการ Retro หรือว่าเป็นการเล่าถึงอดีตเพื่อสื่อความหมายในลักษณะของ Nostalgia ดังบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่นำเสนอเนื้อหาลักษณะที่ 1 ด้วยวิธีการเล่าแบบ Retro

- การสนทนาย้อนวันวานถึงนางงามของไทยที่เคยได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดนางงามจักรวาลในอดีต

ป้าก๊ิก : เห็นน้องแก้มได้ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมทำให้นึกถึง “วันวาน” ของเรานะฮะว่า
ไทยเรานี้ก็ได้รางวัลนี้มาแล้วสามครั้งด้วยกันนะ

อ้อม : ชุดประจำชาติยอดเยี่ยม

ป้าก๊ิก : ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมนะฮะ

- ป้าก๊ิกนำภาพถ่ายชุดประจำชาติยอดเยี่ยมที่ตัวแทนสาวไทยเคยได้รับรางวัลในอดีตออกมาให้ดู

ป้าก๊ิก : มีภาพให้ดูกัน ภาพแรกอันนี้เมื่อปี 2512 คุณแสงเดือน แม้นวงศ์ อันนี้เป็นชุดนางรำ ชุดเราจะเห็นได้เลยอันนี้ไทยแน่นอนเลย เสร็จแล้วพอมายปี 2531 คุณบุญภรณ์ทิพย์

อ้อม : ได้ชุดประจำชาติด้วย

ป้าก๊ิก : ชุดประจำชาติด้วย ไทยจ้ะ

อ้อม : สวยมาก

ป้าก๊ิก : แต่หลังจากนี้ ปี 2548 คุณนို့ต ชันญภรณ์ รสจันทร์ ก็เป็นชุดไทยสมัยอยุธยา พอมาถึงปีนี้ก็เป็นของน้องแก้ม ถือว่าเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จของสาวไทยบนเวทีประกวดมิสยูนิเวิร์ส

- การสนทนาย้อนวันวานประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญ

อ้อม : คุณสมจิตรจริงๆ ก็เป็นนักชกมวยเพื่อครอบครัวเหมือนกัน ต้องมีจุดพลิกผัน
ตอนนั้นเป็นยังไงบ้างสมัยก่อน

สมจิตร : ตอนนั้นพ่อจะมีโรงสีมีรถหกล้อ

ป้าก๊ิก : ลูกเจ้าของโรงสีนะ

อ้อม : สมัยก่อนพลิกผันนะ

สมจิตร : เราเป็นเด็กเล็ก พอโตมาซัก ป.6 แล้วรถไปคว่ำเสียชีวิตไปสามศพ มีพี่สะใภ้
เสียชีวิต แล้วก็ลูกของน้ำอีกคนเสียชีวิต แล้วก็พี่ชายของเพื่อนเสียชีวิตสามศพ
ก็ทำให้พลิกผัน พ่อต้องขายโรงสีขายนาเพื่อจะเอาเงินมาจุนเจือ

ป้าก๊ก : เพราะว่ามีคนตายอย่างนี้หรือ เป็นเรื่องคดี

สมจิตร : ใช่ครับ ต้องเคลียร์ทุกอย่างหมดเลยทำให้พลิกผันหมด ผมก็เลยมีโอกาสเรียน
จบแค่ ม.3 แม่ก็เลยบอกว่าไม่มีตั้งค์สงแล้ว มาทำนาช่วยแม่แล้วกัน (Insert
ภาพครอบครัวของสมจิตร) ผมบอกว่า ถ้าแม่ให้ผมทำนา ผมไปชกมวยให้เขา
เตะให้ผมเจ็บเอาตั้งค์ดีกว่า ผมคิดอย่างนี้ (Insert ภาพสมจิตรในวัยหนุ่ม)
ผมเป็นเด็กไม่เคยทำนาไม่เคยลำบากเพราะเราเป็นลูกคนเล็กโง่ซะ ก็สรุปแล้วก็
คือต้องไปชกมวยไทย

- การย้อนวันวานพูดถึงตำนานที่เล่าขานสืบมา

เชียร์ : และนี่ก็คือยักษ์วัดแจ้งค่ะ ที่มีการเล่าถึงตำนานการตีกันของยักษ์วัดแจ้งและยักษ์
วัดโพธิ์นะคะ จนบ้านเมืองราบเตียนเป็นหน้ากลองเลยคะ เขาเลยเรียกสถานที่ที่
ยักษ์สองตนนี้ตีกันว่าท่าเตียนนั่นเองคะ

บทสนทนาที่นำเสนอเนื้อหาลักษณะที่ 2 ด้วยวิธีการเล่าแบบ Retro

- การย้อนวันวานชมวัดจีนอันเป็นสถานที่ซึ่งสะท้อนถึงรากเหง้าบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อ
สายจีน

แพนเค้ก : เห็นแพนเล่นละครเรื่องหมวยอินเตอร์ จริงๆ แล้วแพนก็มีเชื้อสายจีนเหมือนกันนะ
เพราะคุณพ่อคุณแม่เคยเล่าให้ฟังว่า คุณย่าทวดของแพนเป็นหมอมมาจากเมืองจีน
ซึ่งก็ทำให้แพนมีเชื้อจีนเล็กๆ แบบหน้าตาและตาแบบนี้คะ แต่ว่าแต่ก่อนก็จะมี
โอกาสได้ทำบุญในวันตรุษจีน ได้มีโอกาสเรียนรู้ประเพณีของจีน แต่พอคุณย่าเสีย
ไปแล้วก็เลยไม่ค่อยได้ทำอะไรเท่าไร วันนี้ก็เลยถือว่าย้อนวันวานพาคุณผู้ชมมา
ไหว้พระแล้วก็เทพเจ้าจีนที่นี่คะ...วันนี้ได้มาเที่ยวที่นี่ก็เหมือนได้ไปเมืองจีนจริงๆเลย
นะคะ ซึ่งก็เป็นเมืองแห่งบรรพบุรุษของคนไทยที่มีเชื้อสายจีนอีกหลายๆ
คนเหมือนกันคะ

บทสนทนาที่นำเสนอเนื้อหาลักษณะที่ 2 ด้วยวิธีการเล่าแบบ Nostalgia

- กรณี ป้อ ณัฐวุฒิ โหยหาการอาบน้ำจาก “ตุ่ม” ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันตนจะจากบ้านเกิดที่จังหวัดเพชรบุรีมาใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ อันเต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตหรรษาแบบคนเมืองก็ตาม แต่กลับโหยหาการอาบน้ำจาก “ตุ่ม” ซึ่งเป็นวิธีการอาบน้ำแบบดั้งเดิมของผู้คนที่อาศัยอยู่ในต่างจังหวัด

ป้อ ณัฐวุฒิ : ตุ่มสวาท

ซี ศิวัฒน์ : ห้องน้ำก็ไฮโซนะ ทำไมยังเอา “ตุ่ม” ยังชักน้ำอยู่หรือพี่ หรือว่าไง

ป้อ ณัฐวุฒิ : ก็ทำไมล่ะเราคนไทยใช้ไหม

ซี ศิวัฒน์ : (ปรบมือชอบใจ) สุดยอด

ป้อ ณัฐวุฒิ : ผมประเมินว่าตรงนี้ต้องเป็นตุ่มอย่างเดียว คือเวลาเราร้อนๆ ก็มาตุ่มๆ

อ้อม พียดา : จ๊วกๆเลย

ป้อ ณัฐวุฒิ : โหย...มันมาก

ซี ศิวัฒน์ : นี่ทำให้ผมรู้สึกเหมือนเป็นกิ่งรีสอร์ทอะไรอย่างนี้

ป้อ ณัฐวุฒิ : เราชู้สึกถึงบรรยากาศของความเป็นไทย

อ้อม พียดา : เราอยากย้อนกลับไป

- การตกแต่งระเบียงบ้านของป้อ ณัฐวุฒิ เพื่อให้มีพื้นที่ในการนอนชมดาวชมจันทร์ยามค่ำคืน สะท้อนให้เห็นว่า คนกรุงในปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่คุ้นเคยกับแสงไฟยามค่ำคืน ซึ่งแม้ว่าจะดีก็คืนเพียงใดท้องฟ้ากรุงเทพฯ ก็ยังเต็มไปด้วยแสงไฟที่ส่องสว่างจนกลบความงามของแสงจันทร์แสงดาวบนท้องฟ้า ทำให้โอกาสที่คนในกรุงเทพฯ จะได้สัมผัสกับบรรยากาศการนอนชมดาวชมจันทร์ยามค่ำคืนเป็นสิ่งที่ยาก ดังนั้น ป้อ ณัฐวุฒิ ผู้มีพื้นเพมาจากต่างจังหวัดจึงเกิดการโหยหาบรรยากาศดังกล่าว

ป้อ ณัฐวุฒิ : ชมจันทร์ใหม่

อ้อม พียดา : ชมจันทร์

ซี ศิวัฒน์ : ชมจันทร์ได้ด้วยหรือพี่

ป้อ ณัฐวุฒิ : ชมจันทร์ได้สิครับน้อง

- ป้ออดสวิดซ์เพื่อเปิดหลังคาระเบียงจนสามารถมองเห็นท้องฟ้าได้

อ้อมและซี : เฮ้ย.... (น้ำเสียงเซอร์ไพรส์)

อ่อม พียดดา : โโรแมนติกนะจ๊ะ ไม่ใช่เล่น

ป้อ ณัฐวุฒิ : คืออย่างนี้ครับ เพื่อนๆ ผมก็ชอบมานอนเล่นกันนะ ได้บรรยากาศ

กลางคืนจะมีดาวสวยๆ เราก็มาดูดาวตรงนี้ ก็โโรแมนติกดีนะ

- การปลูกต้นไม้ขนาดพุ่มในบริเวณบ้านหลังใหม่ของโก๊ะตี แม้ว่าจะเป็นบ้านหลังใหม่ที่โก๊ะตีปลูกไว้เพื่ออยู่อาศัยในกรุงเทพฯ แต่ทว่าโก๊ะตีกับแม่ก็ยังโหยหาบรรยากาศใกล้ชิดกับธรรมชาติเหมือนจังหวัดอ่างทองบ้านเกิดของตนอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้พุ่มรอบบริเวณบ้าน

โก๊ะตีและพิธีกรรับเชิญเดินชมต้นไม้ขนาดพุ่มรอบบริเวณบ้านหลังใหม่ของโก๊ะตี

(อาทิเช่น ต้นอินจัน ต้นพยอม ผักชี ตำลึง และมะแว้ง)

โก๊ะตี : คือเรื่องของเรื่องนะ ที่เราอยากได้อย่างนี้ก็เพราะว่าแม่ชอบ

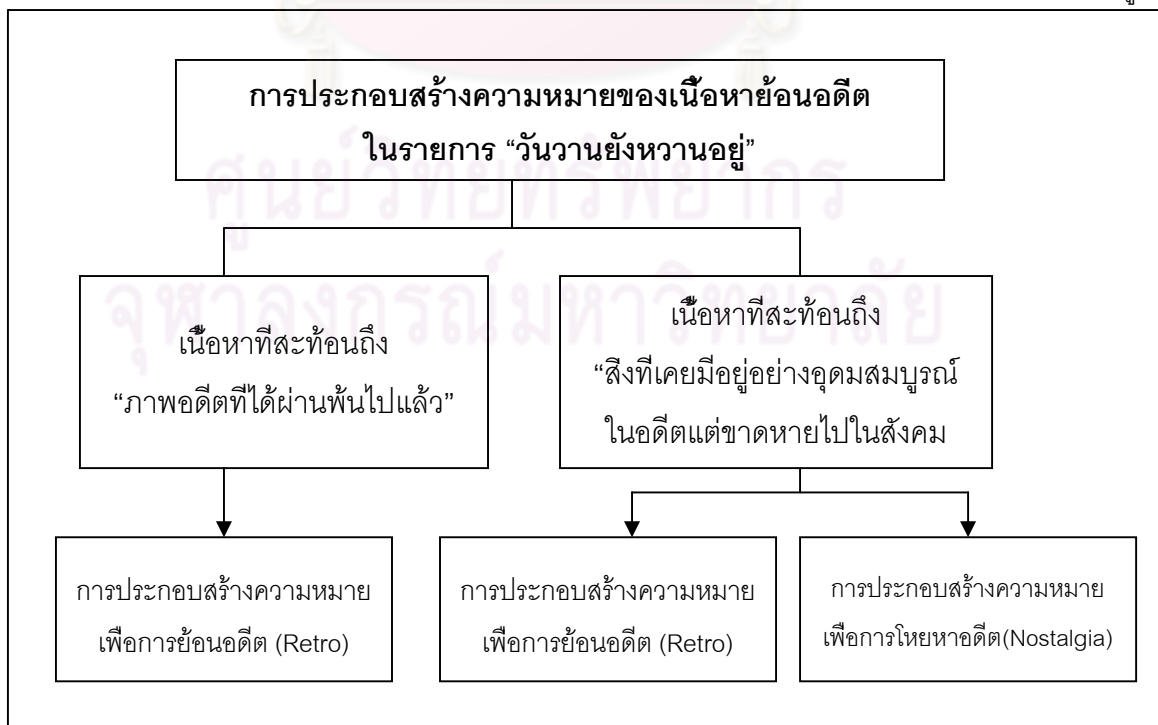
รถเมล์ : อ้อ แม่พี่ชอบต้นไม้ใหญ่ๆ อย่างนี้เหวอ

โก๊ะตี : คือมันเหมือนแกอยู่อ่างทอง คือแกได้เห็นต้นไม้ใหญ่ๆ แล้วบ้านไหนมีต้นไม้มันจะเย็น

รถเมล์ : ใช่ ร่มรื่น

โก๊ะตี : ร่มรื่น วันแรกที่เอาต้นไม้มาลง เชื่อกันว่าแม่เขาก็มาจับมาลูบต้นไม้แล้วบอกว่ามาอยู่ด้วยกันนะแม่นะ เพราะว่าต้นไม้แต่ละต้นเป็นร้อยปีนะ

ภาพที่ 4.2 แสดงลักษณะการประกอบสร้างความหมายของเนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” จะเห็นว่า ชื่อนี้บ่งบอกถึงการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีในเชิงบวกที่ว่า “อดีตครั้งวันวานนั้นยังคงหวานอยู่เสมอ” จึงถือได้ว่าชื่อรายการมีความสอดคล้องกับแนวคิดโยยหาอดีตซึ่งมองว่าการโยยหาอดีตเป็นการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวก ซึ่งหากพิจารณาจากชื่อรายการในประเด็นดังกล่าวแล้ว เนื้อหารายการก็น่าจะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในเชิงบวกเช่นกัน แต่จากการศึกษาเนื้อหาสารในครั้งพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในเชิงบวกเพียงด้านเดียว กล่าวคือ แม้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่สะท้อนถึงภาพอดีตในเชิงบวกก็ตาม แต่ทว่ายังมีเนื้อหาบางส่วนที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในเชิงลบด้วย ซึ่งเนื้อหาในเชิงลบส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับ “ประสบการณ์ชีวิตที่เคยผิดพลาด/ล้มเหลวในอดีตของแขกรับเชิญ” เช่น ชีวิตความเป็นอยู่ที่เคยลำบากยากเข็ญ ประสบการณ์ความรักที่ล้มเหลวในอดีต อุปสรรคด้านการทำงาน และความผิดพลาดด้านการเงิน โดยการเล่าเนื้อหาเชิงลบนี้ก็เพื่อสื่อความหมายว่า “ชีวิตคนเราในวันวานก็ย่อมมีทั้งเรื่องสุขและทุกข์” ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจึงถือเป็นการหวนกลับไปมองอดีตเชิงลบด้วย “ท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวก” เพื่อนำอดีตนั้นมาเป็นบทเรียนแห่งการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน (มอง “วันวานที่ขม” ในอดีตให้เป็น “วันวานที่หวาน” สำหรับปัจจุบัน) จึงนำมาซึ่งข้อสรุปว่า แม้ชื่อรายการวันวานยังหวานอยู่จะบ่งบอกถึงการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวกก็ตาม แต่หากพิจารณาลึกลงไปในส่วนของเนื้อหาสารจะพบว่า เนื้อหารายการได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตทั้งในเชิงบวก (วันวานที่หวาน) และในเชิงลบ (วันวานที่ขม) โดยเป็นการหวนกลับไปมองอดีตเชิงลบด้วยท่าทีและความรู้สึกเชิงบวก เพื่อให้เรียนรู้ว่า อดีตมีอิทธิพลอย่างไรต่อปัจจุบัน แล้วนำอดีตนั้นมาเป็นบทเรียนแห่งการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน

“ทุกอย่างเป็นบทเรียนของชีวิต ถ้าเรามองว่าเรื่องที่เกิดขึ้นในวันวานเป็นบทเรียนที่สอนเรา มันก็คือเรื่องที่ยังหวานอยู่สำหรับเรา ชีวิตคนเราในวันวานมันมีทั้งเรื่องสุขและเรื่องทุกข์ มันเป็นไปได้ที่จะมีแต่เรื่องขมซึ่ง สังเกตดูเวลาที่เรารู้สึกจะพูดว่า วันวานสุข วันวานทุกข์ ชีวิตคนเรามันต้องมีกลมๆไม่ใช่ด้านเดียวเสมอไป ชื่อรายการวันวานยังหวานอยู่มันก็คือคล้องจอง ในวันวานของทุกคนมันต้องมีเรื่องหวานๆซ่อนอยู่เสมอ การที่เราเอามาคูยมันก็คุยถึงอดีตทั้งที่หวานและไม่หวาน เราเอาเรื่องขมมาเล่าเพื่อให้เป็นอุทาหรณ์ว่าสิ่งที่มันเกิดขึ้นมันเกิดจากอะไร สมมติว่าคนเราเกิดข้อผิดพลาดเคยทำสิ่งที่ผิด ถ้าวันนี้เรามองย้อนกลับไป เชื่อว่าทุกคนต้องมี เมื่อเราโตขึ้นเรามองย้อนกลับไปอดีต สิ่งที่ยังเกิดขึ้นในอดีต บางทีเราก็คิดได้ว่าข้อบกพร่องของเราคืออะไร แล้วเราก็อเอาอดีตอันนั้นมาสอนเราในวันนี้ เป็นอุทาหรณ์ให้กับตัวเราเอง ในขณะที่เราเอามาล่ามันก็เป็น

อุทาหรณ์ให้คนอื่น” (ภราภรณ์ จารุภูมิ. โปรดิวเซอร์รายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2552.)

“เรื่องราวในวันวานที่เราเ็นที่ย้อนกลับไป มันไม่ได้มีแต่เรื่องที่เราเ็นที่ย้อนกลับไปแล้วยิ้ม บางทีเรามีเรื่องราวในวันวานที่เคยผิดพลาด ก็อยากจะเป็นข้อเตือนใจให้แก่คนดูให้ได้ว่า ผิดพลาดแล้วกลับมาแก้ไขยังไง ซึ่งเราก็จะมีคอนเซ็ปต์ว่า คนเรามันก็ต้องมีเรื่องผิดพลาดกันบ้างในวันวาน แต่จะดีมากกว่าหากว่าทำผิดพลาดในวันวานแล้วไม่ทำผิดซ้ำในวันเ็น” (ปภพกฤษ สืบบำรุง. ตรีเอนที่พรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.)

จากผลการศึกษาในบทเ็นสามารถกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

จากการสำรวจเนื้อหาสารพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาที่จัดอยู่ใน 7 หมวดหมู่ ซึ่งได้แก่ หมวดเหตุการณ์ หมวดบุคคล หมวดวัตถุสิ่งของ หมวดสถานที่ หมวดผลงาน/การแสดง หมวดกิจกรรม และหมวดเรื่องเล่า/เรื่องแต่ง และจากการวิเคราะห์เนื้อหาสารปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

- เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวาน” ของคนทุกอายุ
- รายการวันวานยังหวานอยู่มีเนื้อหา “วันวานของแซ่กับเชิญ”(วันวานของคนดัง) มากกว่าเนื้อหา “วันวานของสังคม”
- เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในสองลักษณะ ลักษณะแรก คือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว” และลักษณะที่สอง คือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไปเ็นสังคมปัจจุบัน”
- การประกอบสร้างความหมายของการย้อนวันวานในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏเ็น 2 แบบ โดยแบบที่ 1 คือ การประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การย้อนอดีต” (Retro) ซึ่งเป็นการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะการ “ย้อนรำลึกถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว” โดยไม่ได้สื่อความหมายถึงการโหยหาอยากกลับไปสู่อดีตนั้นแต่อย่างใด และแบบที่ 2 คือ การประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การโหยหาอดีต”(Nostalgia) ซึ่งเป็นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อสื่อความหมายถึง “การโหยหาอดีตของผู้คนซึ่งอยากย้อนกลับไปสู่อดีตเ็นสวรรค์ที่หายไปเ็นปัจจุบัน”
- แม้ว่าชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” จะบ่งบอกถึงการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวกก็ตาม แต่หากพิจารณาลึกลงไปในส่วนของเนื้อหาจะพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตทั้งในเชิงบวก (วันวานที่หวาน) และเชิงลบ (วันวาน

ที่ชม) โดยเป็นการหวนกลับไปมองอดีตเชิงลบด้วยท่าทีและความรู้สึกเชิงบวกเพื่อให้เรียนรู้ว่า อดีตมีอิทธิพลอย่างไรต่อปัจจุบัน แล้วนำอดีตนั้นมาเป็นบทเรียนแห่งการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ไปแล้ว ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้จะถูกหยิบยกมานำเสนอด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอในบทต่อไปเพื่อชี้ให้เห็นว่า การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นมีวิธีการอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่

ในบทนี้ เป็นการศึกษาวิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ เพื่อตอบปัญหานักการวิจัยข้อ 2 ที่ต้องการศึกษาว่า การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นมีวิธีการอย่างไร โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia) แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality) แนวคิดการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร (Encoding) และแนวคิดเกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์และรายการสนทนาทางโทรทัศน์ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเทปรายการวันวานยังหวานอยู่ และสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์

การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นการทำหน้าที่ของรายการวันวานยังหวานอยู่ในการเป็น “ตัวกลาง” ประกอบสร้าง (Construct) ความหมาย (Meaning) ให้แก่สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต โดยการนำอดีตที่อยู่ในความทรงจำของผู้คนมาผลิตซ้ำตัวมันเองผ่านรูปแบบวิธีการประกอบสร้างความหมายของรายการวันวานยังหวานอยู่ เพราะวาทิตที่ผู้คนถวิลหานั้นไม่เคยพินกลับคืนมามีชีวิตได้อีกครั้ง ยกเว้นส่วนที่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าแบบต่างๆ อดีตมักจะขาดหายไปแต่ก็พร้อมที่จะผลิตซ้ำตัวเองเพื่อเตือนความทรงจำของผู้คนให้รู้สึกว่ามันได้เลือนหายไปแล้ว การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงนับว่าเป็นการผลิตซ้ำอดีตเพื่อเรียกอดีตที่เลือนหายไปแล้วให้คืนกลับมา

จากการศึกษาพบว่า การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่จะเกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ เนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต และรูปแบบวิธีการนำเสนอ ซึ่งประเด็นด้านเนื้อหานี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลไปแล้วในบทที่ 4 ดังนั้น ในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอข้อมูลด้านรูปแบบวิธีการนำเสนอว่า การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นประกอบไปด้วยรูปแบบวิธีการใดบ้าง

รายการวันวานยังหวานอยู่เป็นรายการรูปแบบ “วาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” โดยมีการสนทนาพูดคุย (Talk Show) ของพิธีกรและแขกรับเชิญเป็นแกนหลักของรายการ และมีการผสมผสานความบันเทิงเบ็ดเตล็ดหรือรูปแบบวาไรตี้โชว์ (Variety Show) เข้าไปด้วย เช่น การร้องเพลง การเต้นรำ การแสดงตลก วิธีการหลักที่ผู้ผลิตนำมาใช้ในการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตก็คือ การนำเสนอ “เนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต” ด้วย “วิธีการสนทนาพูดคุย” (Talk Show) ของพิธีกรและแขกรับเชิญ และเนื่องจากรายการนี้เป็นรายการรูปแบบทอล์ค

โชว์ (Talk Show) ผสมผสานรูปแบบวาไรตี้โชว์ (Variety Show) ดังนั้น การสนทนาพูดคุยจึงไม่ใช่วิธีการเดียวที่ผู้ผลิตนำมาใช้ในการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต หากทว่ายังมีรูปแบบวิธีการอื่นๆประกอบกันด้วย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ในแง่ของ “รูปแบบในการนำเสนอ” (Form of Presentation) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้ปรากฏวิธีการประกอบสร้างที่สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) อันเป็นแนวคิดที่ส่งอิทธิพลต่อแนวคิดการโหยหาอดีต (Nostalgia) กล่าวคือ รายการวันวานยังหวานอยู่มีรูปแบบวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดหลัก (Concept) ของรายการ คือ “การย้อนวันวาน” โดยจะเป็นการย้อนวันวานในลักษณะของการผสมผสาน (Hybrid) “ความเป็นอดีต” กับ “ความเป็นปัจจุบัน” เข้าด้วยกัน ดังนั้น รูปแบบในการนำเสนอ (Form of Presentation) จึงไม่ใช่การสะท้อนถึงความเป็นอดีตเพียงด้านเดียวเสียทั้งหมด หากแต่มีลักษณะเป็น “ลูกผสม” (Hybrid) อันเกิดจากการผสมผสาน “ความเป็นอดีต” กับ “ความเป็นปัจจุบัน” เข้าด้วยกัน รายการวันวานยังหวานอยู่จึงปรากฏเป็นรายการรูปแบบ “วาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” และนอกจากประเด็นการผสมผสาน (Hybrid) ในข้างต้นซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบการนำเสนอโดยรวมแล้ว การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ยังปรากฏลักษณะอื่นๆแยกย่อยลงไปอีก ซึ่งได้แก่ การจำลอง (Simulation) การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear) การตัดปะ (Cut and Paste) และการทำซ้ำ (Repetition)

จากที่กล่าวไปในข้างต้นจึงสรุปได้ว่า วิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ใน 5 ลักษณะ ได้แก่ การผสมผสาน (Hybrid) การจำลอง (Simulation) การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear) การตัดปะ (Cut and Paste) และการทำซ้ำ (Repetition) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การผสมผสาน (Hybrid) ความเป็นอดีตเข้ากับความเป็นปัจจุบัน

ดังที่กล่าวไปในข้างต้นว่า การผสมผสาน “ความเป็นอดีต” เข้ากับ “ความเป็นปัจจุบัน” เป็นตัวกำหนดรูปแบบการนำเสนอรายการ (Form of Presentation) ให้เป็นรูปแบบวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มี “กลิ่นอาย” ของความเป็นวันวาน ดังนั้น ลักษณะการผสมผสานดังกล่าวจึงปรากฏในองค์ประกอบต่างๆ ของรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ ประเด็นดำเนินพิธีกร (Host) แขกรับเชิญ (Guest) และการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก (Scenery and Props)

1.1 พิธีกร (Host)

พิธีกรหลักของรายการวันวานยังหวานอยู่เป็นพิธีกรคู่ชายหญิงที่มีความแตกต่างกันทางด้านอายุและประสบการณ์ คือ คุณเกียรติ กิจเจริญ (ในรายการใช้ชื่อเรียกว่า “ป้าก๊ก”) และคุณพียดา อัครเศรณี (ในรายการใช้ชื่อเรียกว่า “หนูอ้อม”) การใช้ **“พิธีกรคู่ต่างวัย”** มาดำเนินรายการร่วมกันเช่นนี้ได้สะท้อนถึงการนำ “คนใน generation เก่า” มาเผชิญหน้ากันกับ “คนใน generation ใหม่” โดยรายการวันวานยังหวานอยู่ได้วางบทบาท (Character) ของพิธีกร ให้ **“ป้าก๊ก”** เป็น “ตัวแทนของคนรุ่นเก่า” และ **“หนูอ้อม”** เป็น “ตัวแทนของคนรุ่นใหม่” ซึ่งมาร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างคนต่างวัยต่าง generation กัน โดยพิธีกรชายเป็นตัวแทนของคนรุ่นเก่าที่มีอายุมาก ผ่านโลกมามาก จึงมีประสบการณ์ในอดีตที่ย้อนไปไกลกว่าพิธีกรหญิงซึ่งเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่มีอายุน้อยกว่าและมีประสบการณ์ในอดีตที่ย้อนไปไม่ไกลนัก อย่างไรก็ตาม แม้พิธีกรหญิงจะจัดว่าเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์ในอดีตน้อยกว่าพิธีกรชายก็ตาม แต่ทว่าพิธีกรหญิงก็เป็นคนรุ่นใหม่ที่มี “ต้นทุนความรู้เกี่ยวกับอดีต” มาจากคำบอกเล่าของคนรุ่นเก่าซึ่งก็คือ คุณพ่อ (พิศาล อัครเศรณี) ดังนั้น พิธีกรหญิงจึงไม่ใช่ลักษณะของคนรุ่นใหม่ที่ไม่รู้เรื่องอดีตเสียทีเดียว แต่ทว่าเป็นคนรุ่นใหม่ซึ่งมีต้นทุนความรู้เกี่ยวกับอดีตที่ย้อนไปไกลกว่าประสบการณ์ตรงของตัวเองมาบ้าง และในขณะเดียวกันก็สนใจใคร่รู้เกี่ยวกับอดีตในแง่มุมที่เพิ่มเติมไปจากต้นทุนความรู้เดิมของตนด้วย

“เราวางตำแหน่งว่า ป้าก๊กคือผู้รู้ในวันวาน มีอะไรก็จะบอกหลานอ้อม แต่อ้อมก็ไม่ใช่ไม่รู้เสียทีเดียว อ้อมก็มีป้าเปี้ยก (คุณพ่อของอ้อม) เวลาอ้อมรู้ก็จะบอก อ้อ... อ้อมก็รู้เหมือนกัน เพราะป้าเปี้ยกมี ป้าก๊กเป็นผู้รู้ในวันวาน เรื่องในวันวานต้องยกให้ป้าก๊ก แต่เรื่องแพชชั่นทันสมัยต้องยกให้อ้อม แต่ว่าอ้อมก็ไม่ใช่ไม่รู้เสียทีเดียวนะเรื่องวันวาน เพราะอ้อมก็มีป้าเปี้ยก” (ปกพกฤษ สืบบำรุง. ครีเอทีฟรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.)

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การนำพิธีกรคู่ต่างวัยมาดำเนินรายการร่วมกันได้อย่างราบรื่นลงตัวได้สะท้อนให้เห็นว่า “อดีตกับปัจจุบันก็สามารถไปด้วยกันได้” การใช้พิธีกรคู่ต่างวัยในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงเป็นการเข้ารหัสความหมายให้เห็นถึงการผสมผสานที่ลงตัวของความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบัน

ภาพที่ 5.1 เกียรติ กิจเจริญ และพียดา อัครเศรณี พิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่

นอกจากการใช้พิธีกรคู่ต่างวัยมาดำเนินรายการแล้ว จากการศึกษาพบว่า “**บุคลิกลักษณะท่าทางของพิธีกร**” ก็เป็นส่วนสำคัญต่อการประกอบสร้างความหมายในรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยพิธีกรทั้งสองท่านจะมีการใช้น้ำเสียงในการพูด การแสดงออกทางสีหน้าและอากัปกริยาท่าทาง ที่ดูเป็นธรรมชาติและเป็นกันเองกับผู้ร่วมรายการและผู้ชมที่บ้าน โดยบุคลิกลักษณะเด่นของพิธีกรชาย คือ ความเป็นผู้ใหญ่อารมณ์ดี สนุกสนานเฮฮาตลกขบขัน บุคลิกลักษณะท่าทางดังกล่าวของพิธีกรชายจึงช่วยสร้างบรรยากาศในการดำเนินรายการให้มีความบันเทิงสนุกสนานได้ดี และยังช่วยให้การนำเสนอเนื้อหาที่ดีในเชิงบวกมีความน่าสนใจมากขึ้นด้วย ซึ่งแม้ว่าบุคลิกลักษณะเด่นของพิธีกรชายจะมีความสนุกสนานตลกขบขัน แต่ในขณะเดียวกันก็มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกลมกลืนกับการสนทนาในหัวข้อเรื่องที่เป็นอดีตในเชิงลบอันเป็นเรื่องที่สะเทือนอารมณ์ได้ดีเช่นกัน ด้านพิธีกรหญิงจะมีบุคลิกลักษณะเด่นที่ความสวยน่ารักและมักจะเป็นทางการกว่าพิธีกรชาย แต่ในขณะเดียวกันก็มีความสนุกสนานเฮฮาไปตามสถานการณ์ขณะสนทนาได้ด้วย จึงสรุปได้ว่า พิธีกรคู่ต่างวัยสองท่านนี้มีบุคลิกลักษณะท่าทางที่เหมาะสมกับการนำเสนอเนื้อหาในหลากหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่สะท้อนถึงอดีตในเชิงบวกซึ่งเป็นเรื่องราวที่มีความสุข สนุกสนานบันเทิง หรือเนื้อหาในเชิงลบซึ่งอาจเป็นเรื่องสะเทือนอารมณ์ พิธีกรก็สามารถดำเนินรายการได้อย่างเหมาะสมกลมกลืนกับหัวข้อสนทนานั้นได้ ยกตัวอย่างเช่น หากหัวข้อสนทนาเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในเชิงบวก การแสดงออกทางสีหน้าท่าทางของพิธีกรก็จะยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อมีเรื่องตลกขบขันก็จะหัวเราะแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางอย่างชัดเจน แต่ถ้าหัวข้อสนทนาเป็นเรื่องอดีตเชิงลบที่สะเทือนอารมณ์ เช่น เรื่องราวความรักในอดีตที่ล้มเหลวของแขกรับเชิญหรือการพูดถึงบุคคลที่เสียชีวิตไปแล้ว พิธีกรก็จะแสดงออกทางสีหน้าท่าทางที่สำรวม และมีน้ำเสียงในการพูดที่อ่อนนุ่มและเป็นทางการมากขึ้น

การแสดงออกทางสีหน้าท่าทางของพิธีกรในการสนทนาเรื่องความรักอันลุ่มหลงในอดีต
ของแขกรับเชิญ

ป้าก๊ิก : คุณสุร้องเพลงเมื่อสักครู่นี้ กลับไปถามเมียดูก่อน เห็นบอกว่าเพลงนี้ตรงกับชีวิต
ของคุณสุในวันวาน ยังไงอะ (ถามด้วยสีหน้าสำรวจ)

สุนารี : เวลาร้องแล้วมีความรู้สึกจะทำไมมันตรงกับตัวเราจังเลย เพราะว่ากับอดีตสามี...

อ้อม : ค่ะ (พยักหน้ารับฟัง)

สุนารี : ตอนนั้นเป็นช่วงที่สุขสุดมาก มีทุกสิ่งทุกอย่างทั้งชื่อเสียงเงินทอง มีสามี แล้วที่
สำคัญก็กำลังตั้งท้องด้วยกำลังจะมีพยานรักด้วยตอนนั้น เราก็ไปเล่นงานแถวๆ
บ้านของแฟน ก็เจอผู้หญิงคนหนึ่งเขาเดินเข้ามาแล้วก็มาเรียกสามีเรา แต่ว่า
ผู้หญิงคนนั้นท้องแก่กว่าเรา แล้วน้ำเสียงของการเรียกหรืออะไรก็คือเหมือนบ่งบอก
ถึงความเป็นเจ้าเข้าเจ้าของและหึงหวง ด้วยสัญชาตญาณเรามีความรู้สึกว่ามัน
แปลกๆ คือถามกับตัวเองพูดกับตัวเองว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นอะไรกับผัวเรา ก็เป็น
กังวลมาก ขึ้นร้องเพลงไม่มีสมาธิ (ขณะที่สุนารีเล่า พิธีกรทั้งสองมีสีหน้าที่ตั้งใจ
รับฟังอย่างเห็นอกเห็นใจ)

อ้อม : วันนั้นขึ้นร้องเพลง เห็นบอกว่าร้องเพลงไปด้วยทั้งน้ำตาเลยหรือเปล่าคะ (กำมือ
แล้วยกขึ้นทำท่าถือไมค์ พร้อมกับถามด้วยสีหน้าเห็นใจ)

สุนารี : ค่ะ น้ำตาซึม แล้วขณะที่ร้องเพลงเนี่ยเราก็เห็นสามีเรากับผู้หญิงคนนั้นเหมือนเขา
ดึงเขารั้งกันอยู่ เขามีปัญหากัน รู้เลยว่าใช่แน่นอนที่เราคิด

ป้าก๊ิก : เห็นบอกว่าหลังจากเหตุการณ์ในคืนนั้นชีวิตเปลี่ยนไปเลย

สุนารี : ต้องตัดสินใจถามว่าเมียใช่ไหม

ป้าก๊ิก : เขาตอบว่า

สุนารี : ใช่

ป้าก๊ิกและอ้อม : โห... (มีสีหน้าอึ้งและแสดงถึงความเห็นอกเห็นใจแขกรับเชิญ)

1.2 แขกรับเชิญหรือผู้ร่วมรายการ (Guest)

แขกรับเชิญหลักในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ บุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) ซึ่งอยู่
ในกระแสความสนใจของผู้ชม โดยส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงบันเทิง เช่น นักร้อง
นักแสดง หรือบางกรณีอาจเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงอื่นๆ หากบุคคลนั้นอยู่ในกระแสความ
สนใจของผู้ชม เช่น นักกีฬาไทยผู้พิชิตเหรียญทองโอลิมปิก จากการศึกษาพบว่า แขกรับเชิญใน
รายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างอดีตและปัจจุบันในประเด็นที่ว่า **ตัว**

แขกรับเชิญนั้นเป็นบุคคลที่มี “ประสบการณ์อดีต” ของจริงรองรับ แต่ได้นำอดีตนั้นมาเล่า ในรายการวันวานยังหวานอยู่ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่ง “ปัจจุบัน” ดังนั้น การคัดเลือกแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการจึงต้องคำนึงถึงประเด็นเนื้อหา “ประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญ” ซึ่งต้องเป็นประสบการณ์อดีตที่น่าสนใจ ประกอบกับ “ความมีชื่อเสียงของแขกรับเชิญ” ซึ่งจะสามารถดึงดูดผู้ชมให้สนใจรับชมรายการด้วย ดังนั้น การคัดเลือกแขกรับเชิญมาร่วมรายการวันวานยังหวานอยู่จึงไม่ได้คำนึงถึงประเด็นด้านความมีชื่อเสียงเพียงอย่างเดียวจนมองข้ามประเด็นด้านเนื้อหาไป หากแต่ยังคำนึงถึงประเด็นด้านเนื้อหาประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญแต่ละคนด้วย ซึ่งประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญแต่ละคนก็มักจะมีแง่มุมต่างๆที่น่าสนใจ อาทิเช่น การฝ่าฟันอุปสรรคในอดีตเพื่อทำความฝันในการเป็นนักร้อง/นักแสดงที่ประสบความสำเร็จให้เป็นจริงได้ในปัจจุบัน ประสบการณ์ความรักที่สมหวังหรือผิดหวัง ชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวในอดีต และประสบการณ์ประทับใจในวัยเด็ก เป็นต้น

“เราไม่ได้คุยเรื่องความดังไม่ได้คุยเรื่องผลงานอย่างเดียว อย่างเช่น ตอนที่คุณเล่นเรื่องอะไร ฉากนี้สนุกไหม ถ้าสังเกตดูรายการวันวานจะไม่พูดอย่างนั้น จะถามว่าชีวิตในวัยเด็กคุณเป็นยังไร รูปในวัยเด็กของคุณหน้าตาเป็นยังไร บางคนอาจจะบอกว่าคุณนี้สวยตั้งแต่กำเนิด มันไม่ใช่ เราต้องบอกว่าจริงๆ ทุกคนมันก็มีพัฒนาการของมัน ตอนเด็กๆ อาจจะอ้วน มันก็ไปเป็นกำลังใจให้เด็กอ้วนได้ ตอนนี้อ้วน ประเดี๋ยวโตขึ้นฉันก็จะรักษาหุ่นแบบนี้ ทุกอย่างมีบทเรียนมาบอก หรือวันนี้ฟันฉันห่าง เด็กบางกลุ่มหรือคนดูบางกลุ่มกำลังกลัวใจเรื่องฟันห่าง แต่วันหนึ่งคุณโตขึ้นมา คุณกลายเป็น เวียร์ ศุกลวัฒน์ ที่หน้าตาดีฟันไม่ห่าง ซึ่งจริงๆ เวียร์ในวัยเด็กฟันห่างเป็นจอบ มันก็คือการให้กำลังใจที่ซ่อนอยู่ในนั้น” (ภราภรณ์ จารุภูมิ. โปรดิวเซอร์รายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2552.)

จากผลการศึกษาซึ่งพบว่า แขกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่มักเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่จัดว่าเป็น “คนรุ่นใหม่” ซึ่งมีอายุและประสบการณ์จากการใช้ชีวิตที่ยังน้อยหากเทียบกับการเลือกบุคคลที่มีชื่อเสียงที่อาวุโสและมีประสบการณ์ชีวิตผ่านร้อนผ่านหนาวมากกว่า มาเป็นแขกรับเชิญในรายการ จากการศึกษาสามารถนำมาสรุปในประเด็นนี้ได้ว่า แม้การคัดเลือกแขกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่จะคำนึงถึงประเด็นด้านเนื้อหาประสบการณ์ชีวิตในอดีตของตัวเอง แต่ทว่าประเด็นด้านความมีชื่อเสียงและกระแสความสนใจจากผู้ชมก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการคัดเลือกแขกรับเชิญมาร่วมรายการ เพื่อนำเสนอรายการสู่ผู้ชมซึ่งไม่ใช่กลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าเพียงกลุ่มเดียว แต่ยังประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจใคร่รู้เรื่องราวประสบการณ์ชีวิตในอดีตของเหล่าคนดังในกระแสด้วย ดังนั้น จึงพบว่า แขกรับเชิญในรายการ

วันวานยังหวานอยู่มักจะเป็น “คนดังที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชม” ประกอบกับ “เป็นผู้ที่มีเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตในอดีตที่น่าสนใจ” ด้วย ซึ่งแม้ว่าแขกรับเชิญส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอายุน้อยและมีประสบการณ์ชีวิตที่ยังน้อยหากเทียบกับการเชิญบุคคลที่อาวุโสมาเป็นแขกรับเชิญในรายการ แต่ก็ถือได้ว่า ประสบการณ์ในช่วงชีวิตที่ผ่านมาของแขกรับเชิญแต่ละคนไม่ว่าจะมีอายุน้อยหรืออายุมากก็ตาม ก็นับว่าเป็นเรื่องราวประสบการณ์ในอดีตที่สามารถหยิบยกมารื้อฟื้นความหลังโดยการนำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้เช่นเดียวกัน

นอกจากแขกรับเชิญหลักที่มาร่วมรายการแล้ว ยังมีการนำแขกรับเชิญพิเศษมาร่วมรายการและสร้างความประหลาดใจ (Surprise) ด้วย ซึ่งแขกรับเชิญพิเศษจะเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญหลัก เช่น พ่อแม่ ผู้มีพระคุณ ครูอาจารย์ในสมัยเรียน และอดีตคนรัก โดยบุคคลเหล่านี้จะมาร่วมสนทนาพูดคุยหรือร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อย้อนรำลึกถึงประสบการณ์ในอดีตที่ตนและแขกรับเชิญหลักเคยมีประสบการณ์ร่วมกันมา อาทิเช่น การเชิญครูอาจารย์ในอดีตมาร่วมรายการ ทำให้แขกรับเชิญได้ย้อนนึกถึงภาพอดีตสมัยเป็นนักเรียนที่เคยมีครูท่านนี้คอยอบรมสั่งสอน หรือการเชิญพ่อแม่มาร่วมรายการ ก็ทำให้แขกรับเชิญได้หวนรำลึกถึงภาพชีวิตครอบครัวที่ยากลำบากในอดีต วิธีการนี้จึงช่วยเพิ่มอรรถรสให้เนื้อหาเข้มข้นน่าสนใจ และช่วยในการประกอบสร้างให้เห็นภาพอดีตที่ชัดเจนขึ้น วิธีการปรากฏตัวของแขกรับเชิญพิเศษนั้นจะมีทั้งการปรากฏตัวโดยที่แขกรับเชิญหลักทราบและไม่ทราบล่วงหน้า ซึ่งการปรากฏตัวในแบบที่สองถือเป็นเทคนิคการนำบุคคลมาสร้างความประหลาดใจ (Surprise) ซึ่งมักจะเป็นบุคคลที่แขกรับเชิญหลักคาดไม่ถึงว่าจะมาร่วมรายการ จึงทำให้เห็นอากัปกิริยาของแขกรับเชิญเมื่อได้พบกับบุคคลที่ตนคาดไม่ถึง เช่น การแสดงอาการชวยเงินเมื่อได้พบอดีตคนรัก

การนำแขกรับเชิญพิเศษมาร่วมรายการ

- เปิดเบรกด้วยตึกแตนและ คุณแม่ (แขกรับเชิญพิเศษ) โชว์ร้องเพลง “นกจ๋า”
- จบเพลง ตึกแตนและคุณแม่เดินมาที่โซฟาทอล์คเพื่อพูดคุยกับพิธีกร

ป้าก๊ก : เชิญครับๆ คุณแม่สวัสดิ์ครับ

อ้อม : สวัสดิ์ค่ะ

ป้าก๊ก : คุณแม่ยวน ทองจุลกลาง ใช่ไหมแม่

คุณแม่: จ๊ะ

ป้าก๊ก : คุณแม่ของน้องตึกแตน เพลงที่คุณแม่ร้องเมื่อสักครู่นี้ “นกจ๋า” นะฮะ

มีความหมายต่อคุณลูกมากเลย

ตึกแตน : เพลงนกจ๋านี้เป็นเพลงที่ตึกแตนได้ยินแม่ร้องให้ฟังตั้งแต่เด็กแล้วค่ะ

การนำเข้กับเชิฐพิเศมาสร้างความประหลาดใจ (Surprise)

- พิธีกรและโก๊ะตี พุดคยถึงเรืองราวความรักในวัยเรียนของโก๊ะตี

โก๊ะตี : คือมีปัญหากัน โก๊ะจำไม่ได้แล้วว่าเรืองอะไร ก็เลยแบบว่าประชดสาว

ป้ากิก : ย้งไง

อ้อม : โดยการ

โก๊ะตี : จากเป็นคณเรียนเก่งหรือว่าเรียนค่อนข้างอยู่ในระดับหนึ่งเรียนดี ก็แบบว่าไม่เรียน

โดดเรียน แล้วแบบว่าติด ร. ทุกวิชา

- ขณะทีโก๊ะตีพุด **คุณเจ็บบอดีตคณรักของโก๊ะตี** ก็ค้อยๆ เดินออกมาจากด้านหลังเวที แล้วมายืนอยู่ด้านหลังของโก๊ะตี

ป้ากิก : ประชดเจ็บบเน็ยหรอ

โก๊ะตี : เออ แบบว่าต้องการให้เขาพุดด้วย พอขึ้น ม.2 นี้ก็ออกเลย ติด ร.ทุกวิชา อาจารย์บอกว่าให้ไปแ่ก้ะโก๊ะตี ก็บอกไม่แ่ก้ครับอาจารย์

ป้ากิก : แล้วทำไมไม่ถามเขว่าโกรธเรืองอะไร

โก๊ะตี : ไม่รู้เหมือนกัน จำไม่ได้แล้วมันนานมาแล้ว แล้วหลังจากนั้นคือพอเราได้กลับไปที่

โรงเรียนนะ อาจารย์ก็บอกว่า โอ็ย เป็นทอมไปแล้ว โจนหัว

- คิว Surprise โก๊ะตี

ป้ากิก : เฮ็ย ไม่จริง ไม่จริง (มือชี้ไปที่คุณเจ็บบซึ่งยืนอยู่ด้านหลังโก๊ะตี)

โก๊ะตี : (หันไปมองเจ็บบ) โอ็โหย...

1.3 การจัตฉากและอุปกรณั้ประกอบฉาก (Scenery and Props)

รายการวันวานยังหวานอยู่มีการจัตฉากและอุปกรณั้ประกอบฉากในลักษณะของการผสมผสานความเป็นวันวานกับความเป็นสมัยใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศของการเป็นรายการวไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน และยังเป็น การจัตฉากให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการใช้งานในรายการซึ่งจะมีทั้งการสนทนาพุดคย (Talk Show) และการสร้างความบันเทิงแบบเบ็ดเตล็ด (Variety Show) ต่างๆ เช่น การร้องเพลง การเต้นรำ การเล่นละคร การเล่นเกม และการทำกิจกรรมต่างๆในสตูดิโอ การจัตฉากและอุปกรณั้ประกอบฉากในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นจะมีทั้ง “การจัตฉากหลัก” และ “การจัตฉากประกอบ” ซึ่งการจัตฉากหลักจะสะท้อนถึงการผสมผสานความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบันเข้าด้วยกัน ส่วนการจัตฉากประกอบจะเป็นลักษณะของการจำลอง (Simulation) ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

การจัดฉากหลักของรายการวันวานยังหวานอยู่จะประกอบไปด้วยเวที (Stage) กลาง เวทีทอง และเวทีเงิน โดยเวทีกลางจะมีพื้นที่กว้างสำหรับจัดวางโซฟาเพื่อการสนทนาพูดคุย และเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงและกิจกรรมต่างๆ เช่น การร้องเพลง การเล่นตลก การเต้นรำ ส่วนเวทีทองและเวทีเงินเป็นเวทีขนาดเล็กขนานด้านขวาและซ้ายของเวทีกลาง มีการประดับตกแต่งด้วยม่านสีเงินและม่านสีทอง เวทีทองและเวทีเงินใช้เป็นพื้นที่สำหรับการแสดงหรือกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสมในการนำเสนอ ซึ่งจะช่วยให้ฉากของรายการมีความสวยงามหลากหลายกว่าการแสดงหรือทำกิจกรรมบนเวทีกลางเพียงอย่างเดียว เนื่องจากรายการวันวานยังหวานอยู่เป็น “รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” ดังนั้น การจัดฉากรายการจึงไม่ใช่การจัดฉากเพื่อย้อนยุคกลับไปจำลองอดีตทั้งหมดเสียทีเดียว หากแต่เป็นการจัดฉากที่ผสมผสานความเป็นวันวานและความทันสมัยใหม่เข้าด้วยกัน จึงเป็นลักษณะการจัดฉากรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มี “กลิ่นอายของความเป็นวันวาน” โดยการจัดตกแต่งฉากให้มีสีสันสดใส มีเส้นสายและลวดลาย เช่น การใช้ลายเส้นสลับกับวงกลม มีการประดับประดาด้วยไฟหลากสี เช่น ชมพู ทอง ขาว เหลือง และมีการใช้อุปกรณ์ประกอบฉาก (Props) ที่ช่วยสร้างบรรยากาศของการย้อนวันวาน โดยอุปกรณ์ประกอบฉากที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ในรายการก็คือ โซฟาสไตล์ย้อนยุคสีแดง ซึ่งใช้สำหรับการสนทนาพูดคุยในรายการ

ภาพที่ 5.2 การจัดฉากหลักในรายการวันวานยังหวานอยู่

ภาพที่ 5.3 การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในรายการวันวานยังหวานอยู่

นอกจากนี้ การใช้หมอกควันและการใช้แสง ก็ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดฉาก รายการวันวานยังหวานอยู่ ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศของการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

การใช้หมอกและควัน เป็นอุปกรณ์ประกอบฉากที่มักจะใช้ในช่วงร้องเพลงของแขกรับเชิญ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศของอารมณ์เพลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงช้าๆ ซึ้งๆ หรือเพลงที่มีเนื้อหา สะท้อนถึงอดีตที่สะท้อนอารมณ์ การใช้หมอกและควันจะช่วยสะท้อนอารมณ์เพลงนั้นๆ ได้ เช่น การใช้หมอกและควันในช่วงที่ นก อุษณีย์ ไซว์ร้องเพลง “ความทรงจำสีจาง” อันเป็นเพลงแทน ความรู้สึกของนกที่มีต่อความรักในอดีต ซึ่งปัจจุบันได้เลิกรากันไปแล้วเหลือไว้เพียงภาพความทรงจำ

ภาพที่ 5.4 การใช้หมอกควันเพื่อสร้างบรรยากาศรายการ

การใช้แสง ก็เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ในสตูดิโอ เนื่องจากการใช้แสงจะสามารถช่วยกำหนดอารมณ์ความรู้สึกและบรรยากาศของรายการได้ การจัดแสงในรายการวันวานยังหวานอยู่เป็นการจัดแสงแบบยึดหลักความสมจริง (Realistic) เพื่อเสริมบรรยากาศของฉากและเพื่อกำหนดอารมณ์ความรู้สึกระหว่างการสนทนาได้ นอกจากนี้ ยังมีการจัดแสงแบบพิเศษ (Special Lighting Application) เพื่อสร้างบรรยากาศให้เข้ากับการแสดงต่างๆ ในสตูดิโอรายการ

- การจัดแสงแบบยึดหลักความสมจริง (Realistic) เป็นการจัดแสงแบบยึดหลักความสมจริง เพื่อช่วยให้เห็นสีหน้าท่าทาง อารมณ์ความรู้สึก และบรรยากาศในการสนทนาได้ชัดเจน เนื่องจากหัวข้อสนทนาในรายการวันวานยังหวานอยู่จะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลาย ซึ่งจะมีทั้งเรื่องราวสนุกสนานบันเทิงและเรื่องเศร้าเคล้าน้ำตา ดังนั้น การจัดแสงแบบยึดหลักความสมจริงจึงช่วยสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะสนทนาได้อย่างชัดเจน

- การจัดแสงแบบพิเศษ (Special Lighting Application) เป็นการจัดแสงแบบพิเศษเพื่อสร้างบรรยากาศให้เข้ากับการแสดงต่างๆ ในสตูดิโอรายการ หากเป็นการแสดงที่คึกคักสนุกสนาน เช่น การร้องเพลงดังในอดีตที่มีจังหวะครึกครื้นสนุกสนาน ก็จะใช้ไฟสีสดใส ไฟกระพริบวูบวาบ หรือ هوا เพื่อสร้างบรรยากาศให้คึกคักสนุกสนาน แต่ถ้าเป็นการร้องเพลงช้าๆ ซึ้งๆ หรือเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงอดีตอันเศร้า ก็จะลดความสว่างของแสงในสตูดิโอให้มีมืดลง ลดความเร็วของไฟกระพริบให้ช้าลง และยิงลำแสงให้เคลื่อนไหวช้าๆ ตามจังหวะเพลง

2. การจำลอง (Simulation)

“การจำลองอดีต” ให้ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นวิธีการที่มีความสำคัญต่อการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต เพราะเป็นวิธีการที่ผู้ผลิตรายการนำมาใช้ประกอบสร้างอดีตให้กลับมามีชีวิตใหม่อีกครั้งในรูปแบบของการจำลองอดีตนั้น จากการศึกษาพบว่า “การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก” (Scenery and Props) ในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏการจำลองอดีตในประเด็นด้าน “การจัดฉากประกอบ” ซึ่งเป็นการจัดฉากประกอบแบบเสมือนจริงเพื่อจำลองภาพอดีตต่างๆให้ปรากฏขึ้นในสตูดิโอรายการ ดังตัวอย่างของการจำลอง “ร้านยี่งป็นงานวัด” เพื่อสะท้อนถึงการยี่งป็นงานวัดซึ่งเคยเป็นที่นิยมของคนไทยในอดีตและหาเล่นได้ยากในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง การจำลองร้านยี่งป็นงานวัดดังกล่าวจึงเป็นการจัดฉากประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงการเล่นป็นงานวัดในอดีตที่คนไทยคุ้นเคยก่อนที่จะหันมานิยมการเล่นป็นแบบสมัยใหม่ในปัจจุบัน

ภาพที่ 5.5 การจัดฉากประกอบในรายการวันวานยังหวานอยู่

ภาพที่ 5.6 การจัดฉากประกอบในรายการวันวานยังหวานอยู่

นอกจากการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศของการย้อนวันวานแล้ว ยังมีการนำ “วัตถุสิ่งของ” ที่เกี่ยวข้องกับเนื่อหาในอดีตในแต่ละตอนมาเป็นอุปกรณ์ประกอบการสนทนาด้วย ซึ่งการนำวัตถุสิ่งของดังกล่าวมาเป็นอุปกรณ์ประกอบการสนทนาจะเป็นวิธีการที่ทำให้แขกรับเชิญได้สัมผัสสัมผัสกับสิ่งของที่สะท้อนถึงประสบการณ์ในอดีตของตนเองในขณะสนทนาในรายการ ซึ่งจะช่วยให้แขกรับเชิญเกิดการหวนรำลึกถึงอดีตที่ตนเคยเกี่ยวข้องกับสิ่งของชิ้นนั้นได้ง่ายและมีอรรถรสกว่าการพูดคุยปากเปล่าเพียงอย่างเดียว ทั้งยังช่วยในการเข้ารหัสความหมายให้ผู้ชมสามารถจินตนาการภาพตามได้ง่ายขึ้นอีกด้วย โดยลักษณะการนำวัตถุสิ่งของมาประกอบการสนทนานั้นจะมีทั้งการใช้ “ของจริง” (วัตถุสิ่งของชิ้นที่อยู่ในประสบการณ์ในอดีตนั้นจริงๆ) เช่น จดหมายที่ลูกชายเคยเขียนถึงแม่เจ็บ กาญจนาวพร การ์ดและของขวัญที่สเทพานเคยมอบให้คนรัก ไม้คมแฝกที่ใช้ในการถ่ายทำละคร และการใช้ “ของที่จำลองขึ้นมาใหม่” เนื่องจากปัจจุบันของจริงชิ้นนั้นไม่มีแล้วหรือที่มงานไม่อาจจัดหามาได้ เช่น การนำข้าวผัดซอสและข้าวผัดกระเทียม มาประกอบการพูดคุยย้อนวันวานชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากจนของ เก๋ ประภาวดี ในอดีตซึ่งเคยทำข้าวผัดซอสและข้าวผัดกระเทียมกินเพื่อประทังความหิว จะเห็นว่า การใช้ของที่จำลองขึ้นมาใหม่ก็สามารถช่วยในการเข้ารหัสความหมายของการหวนนึกถึงอดีตได้เช่นกัน แม้ว่าอาจจะไม่ได้อรรถรสเท่ากับการใช้ของจริง แต่ก็ เป็นวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตที่ใช้ได้ดีในกรณีที่ไม่อาจจัดหาของจริงชิ้นนั้นๆมาได้ จึงทดแทนโดยการใช้ของจำลองอดีตแทน

การใช้วัตถุสิ่งของที่เป็นของจริงมาประกอบการสนทนา

อ้อม : แต่ว่าพอไปอินเดียปีปกกลายเป็นวันวานที่ดีของเจย์ เป็นยังไงคะ เล่าให้ฟังหน่อย

เจย์ : เหมือนไปแล้วมันก็ได้คิดได้เห็นอะไรเยอะขึ้นนะครับว่าบ้านเราสบายกว่าเยอะเลย อันนั้นหนึ่งเลย ส่วนสองก็คือไปเจอเพื่อนๆที่เขาโตกว่าเราก็คอยสอนเราตลอดเวลา เพราะเป็นประธานนักเรียน แล้วจะเท่หามากเลยในโรงเรียน สาวๆ ก็ชอบ เราก็ชอบสาวๆ เราเลยอยากเป็นเหมือนเขาบ้าง เขาคอยจะสอนว่าอย่างนั้นดินะอย่างนั้นไม่ดินะ

อ้อม : ไปอยู่ที่โน่นเหงาไหม เขียนจดหมายมาหาคุณแม่บ่อยไหม

เจย์ : มีครับ เขียนมาบ้าง เพราะว่าสมัยนั้นโทรศัพท์ก็ยาก แล้วราคาก็สูงมาก ก็เขียนจดหมายมา

ป้าก๊ก : เขียนจดหมายมาใช่ไหมฮะ ผมต้องอ่านเลย (นำจดหมายที่เจย์เคยเขียนถึงแม่ออกมา)

ป้าก๊ก : (อ่านจดหมายให้ฟัง) ตอนหลังครับคุณผู้ชมครับ เริ่มเขียนเป็นภาษาอังกฤษแล้ว

เจย์ : คุณครูเขาบังคับครับ

ป้าก๊ก : Hello. How are you? I'm fine. Thank you. And you? เรียนถึงแปดปีได้แค่นี้เอง

เจย์ : นันมันครึ่งปีแล้ว

การใช้วัตถุสิ่งของซึ่งเป็นของจำลองอดีตมาประกอบการสนทนา

- ทีมงานวางข้าวผัดกระเทียมและข้าวผัดซอสไว้ที่โต๊ะกลางบนเวที

ป้าก๊ก : อ้าว อันนี้อะไรฮะ

อ้อม : คือสมัยเด็กๆ เนี่ยน้องเกชอบทานข้าวผัดกับข้าวผัดซอสใช้ไหมคะ

เก : ค่ะ ก็คือตอนนั้นอยู่กับคุณตา แล้วคุณพ่อกับคุณแม่เข้ามาทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯหมด แล้วบางทีเงินส่งมาไม่ทัน เราก็หาอะไรได้ก็คลุกๆ เข้าไป

กินแล้วก็ไปเรียนไปซ้อม

ป้าก๊ก : อันไหนที่เป็นอาหารหลักของหนู

เก : อันนี้ค่ะ (ชี้ที่ข้าวผัดกระเทียม)

ป้าก๊ก : ข้าวผัดกระเทียม กระเทียมเจียวด้วยนะ ใครเป็นคนคิดสูตรให้หนู

เก : คิดเอง

3. การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear)

การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้น ได้ปรากฏทั้งการเล่าย้อนอดีตใน 4 ระดับ (level) คือ การย้อนอดีตอันไกล ย้อนอดีตกลางๆ ย้อนอดีตอันไกล และการเล่าย้อนอดีตอันไกลโพ้น (ดังที่ผู้วิจัยได้อธิบายถึงระดับ (level) ของเนื้อหาย้อนอดีตไปแล้วในบทที่ 4) โดยผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของการเล่าย้อนอดีต หรือ “การย้อนวันวาน” ในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นจะไม่เล่าเรื่องแบบเส้นตรงตามลำดับเวลา (non-linear) หรือลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ กล่าวคือ การเล่าเรื่องย้อนอดีตไม่จำเป็นต้องเปิดรายการด้วยเนื้อหาอดีตที่ย้อนไปไกลที่สุด แล้วจึงดำเนินเรื่องเรียงตามลำดับเหตุการณ์จริงๆ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน หากแต่เป็นการเล่าเรื่องของผู้ผลิตสามารถหยิบยกเนื้อหาอดีตในระดับต่างๆ มาเล่าในช่วงต่างๆ ของรายการตามแต่การสร้างสรรค์ในแต่ละตอน

และเนื่องจากรายการวันวานยังหวานอยู่ใช้รูปแบบการสนทนาพูดคุยมาเป็นแกนหลักในการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต ดังนั้น บทพูด (Script) ของพิธีกรและแขกรับเชิญจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเล่าย้อนอดีต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บทพูดของพิธีกร

เนื่องจากรายการวันวานยังหวานอยู่มีการสนทนาพูดคุยของพิธีกรและแขกรับเชิญเป็นแกนหลัก อีกทั้งลักษณะของการเล่าย้อนอดีตจะไม่เล่าเรื่องแบบเส้นตรงตามลำดับเวลา โดยผู้ผลิตจะหยิบยกเนื้อหาอดีตในระดับ (level) ต่างๆ มาเล่าในรายการตามแต่การสร้างสรรค์โดยไม่ต้องคำนึงถึงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ ซึ่งบทพูดหรือสคริปต์ (Script) พิธีกรนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต จากการศึกษาพบว่า วิธีการพูดของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่จะเป็นไปในลักษณะของ “พิธีกรอารมณ์ดี” พิธีกรชายจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์ขัน ส่วนพิธีกรหญิงก็เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความสวยงามน่ารักสดใสและเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี พิธีกรทั้งสองท่านจะมีวิธีการพูดคุยอย่างเป็นกันเองและให้ความเป็นมิตรกับแขกรับเชิญและผู้ชมทางบ้าน โดยจะพูดและถามคำถามตามสคริปต์ที่ทางทีมงานเตรียมไว้ให้เป็นหลัก และจะซักถามเพิ่มเติมในส่วนของรายละเอียดตามสถานการณ์ขณะทำการสัมภาษณ์

สคริปต์ของพิธีกรชายจะบ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่อารมณ์ดี เป็นตัวแทนของผู้สูงวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตผ่านโลกมามาก จึงมีการพูดถึงเนื้อหาเรื่องราวในอดีตและแสดงความคิดเห็นต่อเนื่อหาดังกล่าวมากกว่าพิธีกรหญิงซึ่งเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ ในขณะที่พิธีกรหญิงก็มีการพูดถึงเนื้อหาเรื่องราวในอดีตบ้างหากเป็นเรื่องอดีตที่ตนเคยรู้มา และอาจจะพูดแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในอดีตด้วยมุมมองของคนรุ่นใหม่ด้วย

พิธีกรพูดถึงภาพยนตร์ดังในอดีต

- VTR ภาพการแสดงของเด่นเด่นเทพจากภาพยนตร์เรื่อง “เทพบุตรตะตังโห่ง”
- พิธีกรพูดรับจาก VTR

อ้อม : เสียงหล่อมาก

ป้าก๊ : เสียงพากษ์ไ้ สมัยก่อนนะ เป็นภาพวันวานสามสิบปีที่แล้วนะ

เทพ โพธิ์งาม : สามสิบกว่า

ป้าก๊ : เรียกว่ายุคสมัยนั้นถ้าวัยรุ่นคนไหนไม่ได้ดูภาพยนตร์เรื่องเทพบุตรตะตังโห่ง
เชย ตกรุ่น

อ้อม : แล้วตอนนี้ก็อย่างที่บอกไปเมื่อซักครู่จะคะว่ามีภาพยนตร์ที่ทั้งสามท่านกลับมา
รวมตัวกันอีกครั้งนั่นก็คือ เทวดาตกมันส์

พิธีกรพูดถึงรายการโทรทัศน์ชื่อดังในอดีต

- VTR ภาพเก๊ะตีในวัยเด็กครั้งที่ได้ไปออกรายการ “ตามไปดู”
- พิธีกรพูดรับจาก VTR

ป้าก๊ : นั้นเป็นภาพจากรายการตามไปดูนะฮะ

เก๊ะตี : หนูขออะ หนูขออันนี้ด้วย หนูหามานานมาก

ป้าก๊ : พี่ชิ่งนะฮะ หมอชิ่งสมัยก่อนนี่โด่งดังมาก รายการนี้ตามไปดูนะครับ
ต้องเป็นคนที่มีความสามารถแปลกๆ ที่แบบน่าทึ่งอะไรนั้นนะฮะเขาจะไปออก
ใครได้ไปออกตามไปดูนี้ฮู้...

พิธีกรพูดถึงนักแสดงดาวร้ายในอดีต

เชียร์ : แต่ศิวัฒน์กล่าวประโยคหนึ่งว่า เชียร์เป็นนางเอกคนเดียวที่ฟีกกล้าเล่นแบบนี้ด้วย

อ้อม : มันดีหรือไม่ดีเนี่ย

ป้าก๊ : ไม่ใช่ หมายความว่าเขาสนิทกันไง กับเอมีเขาก็ไม่กล้าเล่นนะซี ศิวัฒน์เนี่ย
ธาตุแท้มันจะออกไ้ (ทำสีหน้าท่าทางหึ้นๆ) สมัยก่อนผู้ร้ายข่มขืนต้องแบบนี้
พิภพๆ ไ้

อ้อม : พิภพ ภิญโญ ศิระชะล่านๆ นึกออกไหมคะ ดาวร้ายสมัยก่อน

และเนื่องจากเนื้อหารายการประกอบด้วยเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์อดีตของตัวเอง
แขกรับเชิญเอง การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจึงเป็นการทำให้ “เรื่องส่วนตัว” (Private) ของแขกรับ
เชิญกลายเป็น “ประเด็นสาธารณะ” (Public Issues) ดังนั้น วิธีการตั้งคำถามของพิธีกรจึงเป็นไป

ลักษณะของการเกริ่นเข้าเรื่องก่อน แล้วจึงถามเพื่อให้แขกรับเชิญตอบในส่วนของรายละเอียดด้วยตัวเอง โดยพิธีกรจะใช้วิธีการตั้งคำถามแบบนุ่มนวล ใช้น้ำเสียงในการสัมภาษณ์แบบมีมารยาทที่ดี ไม่ละลابلะล้งจนเกินไป หลีกเลี่ยงการถามแบบเอาเป็นเอาตาย มีวิธีพูดที่แสดงถึงความเข้าใจและเป็นมิตร เพื่อให้แขกรับเชิญเล่าเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตในอดีตของตนด้วยความสะดวกใจ และไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกคุกคามความเป็นส่วนตัว

การตั้งคำถามของพิธีกรเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของแขกรับเชิญ

ปากกิก : แต่บางกระแสบอกว่าเป็นเรื่องราวของมือที่สาม ใ้เรื่องมือที่สามเนี่ยเรื่องจริงเป็นยังไง เพราะว่าตั้งแต่หนูกับพีวีไม่ได้คบกันแล้วเนี่ย ยังไม่ได้ฟังจากปากเราเลยนะ

นก : ที่เลิกกันนะคะ เรื่องมือที่สามเรื่องผู้หญิงอะไรอย่างนี้ไม่มี ไม่เกี่ยวค่ะ แต่อยากจะทำบอกว่ามันเป็นเรื่องนิสัยของเราสองคนที่ตอนช่วงหลังนี้เราคุยกันไม่ค่อยรู้เรื่อง ก็เลยแบบเออ... ต่างคนต่างเหนื่อยแล้ว ก็เลยพักไว้ก่อนดีกว่า พักคำว่าแฟนไว้แล้ว ก็มาเป็นเพื่อนเป็นพี่น้องกันดีกว่า ก็ยังคุยกัน แต่อย่างเรื่องผู้หญิงเนี่ย นกเป็นคนไม่ชี้หึ่ง แล้วพีวีเขาก็เป็นคนโปร่งใสตอนที่คบกันนะคะ ก็คือไม่เคยทะเลาะกันเรื่องผู้หญิงเรื่องคนอื่น

อ้อม : แต่ว่ามันมีข่าวค่ะว่า คุณวีไปเดินช้อปปิ้งกับสาวอื่นที่พาราคอน เรื่องนี้เป็นจริงหรืออย่างไรได้คุยกันบ้างไหมคะ

นก : ก็คุยค่ะ แต่มันเกิดขึ้นหลังจากที่เราห่างกันแล้ว เพราะฉะนั้นมันก็เป็นสิทธิของเขา

ปากกิก : เสียใจไหม

นก : ก็ไม่เกี่ยวกับหนูแล้วค่ะ (หัวเราะ)

ปากกิก : อะโอเค ถ้าเป็นน้องนกนะเขาตอบลำบากเนอะ มันเป็นเรื่องของเขาแล้วนะ เขาจะไปคบกับใครเขาจะมีเพื่อนคนไหนอีก เราจะไปห้ามเขาไม่ได้แล้วนี่ เพราะว่าเราไม่ใช่แบบว่า...

อ้อม : ไม่ได้คบกัน

บทพูดของแขกรับเชิญ

นอกจากบทพูดของพิธีกรแล้ว บทพูดของแขกรับเชิญก็มีส่วนสำคัญต่อการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นอกจากบทสนทนา ระหว่างแขกรับเชิญกับพิธีกรแล้ว ได้ปรากฏบทพูดของแขกรับเชิญในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การพูดคุยระหว่างแขกรับเชิญด้วยกันเองใน VTR ถ่ายทำนอกสถานที่ (เนื่องจากกรณีการนำแขกรับเชิญไปถ่ายทำนอกสถานที่มักจะไม่มีการไปร่วมด้วย ดังนั้น แขกรับเชิญจึงต้องมีบทพูด) และการพูดผ่าน

กล้องเพื่อสื่อสารกับผู้ชมที่บ้าน ซึ่งบทพูดของแขกรับเชิญได้สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในแง่มุมต่างๆ ทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบ

บทพูดของแขกรับเชิญซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตด้วยท่าทีในเชิงบวก

แขกรับเชิญพูดคุยถึง “รถรางในยุคอดีต” ขณะนั่งรถรางจำลองเพื่อชมบรรยากาศยามค่ำคืนของกรุงเทพฯ ในยุคปัจจุบัน

น้ำฝน : ฟานรู้หรือเปล่าว่า รถรางในวันวานเนี่ยคนไทยนิยมใช้มากตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 สมัยก่อนเนี่ยคนที่กรุงเทพฯ เขารีกกันว่าบางกอก แล้วคนที่บางกอกเขาจะเรียกรถรางว่า...

สเตฟาน : แทรมเวย์ (Tramway)

น้ำฝน : แทรมเวย์

สเตฟาน : ภาษาอังกฤษใช้ใหม่ ซานฟรานซิสโกก็ใช้แบบนี้แหละ ที่คนเห็นอยากไปนั่งรถรางที่ซานฟรานซิสโก ไม่ต้องนั่งหรือรถซานฟรานซิสโก มาสนามหลวงก็ได้

น้ำฝน : ใช่

จากบทพูดของแขกรับเชิญข้างต้นจะเห็นว่า ขณะที่แขกรับเชิญกำลังนั่งรถรางชมบรรยากาศและสถานที่ต่างๆ ภายในเกาะรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน ก็ได้เกิดการหวนนึกถึงรถรางในอดีตและพูดคุยถึงรถรางในอดีตสมัยรัชกาลที่ 5 ว่าเคยเป็นพาหนะของคนไทยในสมัยนั้น การพูดคุยข้างต้นจึงเป็นบทพูดที่สะท้อนถึงภาพรถรางอันเคยเป็นพาหนะของคนกรุงเทพฯ ในยุคสมัยอดีต ซึ่งปัจจุบันภาพการนั่งรถรางที่วิงบนรางอย่างแท้จริงได้กลายเป็นภาพอดีตของคนกรุงเทพฯ ไปแล้ว จะมีก็แต่การนั่งรถรางจำลองซึ่งหน่วยงานกรุงเทพมหานครได้สร้างขึ้นเพื่อรื้อฟื้นบรรยากาศการนั่งรถรางในกรุงเทพฯ ให้หวนกลับคืนมาอีกครั้ง โดยได้จำลองรถรางในอดีตขึ้นมาใหม่ให้นักท่องเที่ยวได้นั่งรถรางชมบรรยากาศโดยรอบของเกาะรัตนโกสินทร์ยามค่ำคืน ซึ่งเป็นการสร้างแบบประยุคตีให้เป็นรถรางที่สามารถใช้งานได้จริงกับสภาพท้องถนนในกรุงเทพฯ ปัจจุบัน ซึ่งแม้ว่าการจำลองรถรางขึ้นมาใหม่เช่นนี้จะไม่เหมือนกับรถรางในสมัยก่อนที่วิงบนรางเสียทีเดียว แต่ก็นับว่าเป็นการจำลองพาหนะในอดีตที่ทำให้ผู้คนในปัจจุบันได้มีโอกาสหวนกลับสู่บรรยากาศการนั่งรถรางคล้ายกับในยุคอดีตอีกครั้ง

บทพูดของแขกรับเชิญที่แสดงถึงการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีในเชิงลบ

แขกรับเชิญพูดคุยถึง “ลูกโป่งในอดีต”

สเตฟาน : เธอจะทำอะไรนะ

น้ำฝน : ก็ฟานนะซื้อดอกไม้ให้ฝนใช้ไหม จั๊นฝนให้ลูกโป่งฟาน

สเตฟาน : เห็นฉันเป็นเอ้อเธอรอ แต่ฉันชอบนะลูกโป่งแบบนี้ จุดไฟติดไหมครับ

คนขายลูกโป่ง : ไม่ติดไฟครับ เป็นก๊าซฮีเลียม

สเตฟาน : เออแบบนี้ปลอดภัยนะสมัยนี้ สมัยก่อนเป็นแบบไฮโดรเจน ระเบิดเลย
เดี๋ยวนี้ไม่ติดไฟแล้วเป็นฮีเลียม

จากบทพูดของแซกรับเชิญข้างต้นจะเห็นว่า ในขณะที่แซกรับเชิญได้สัมผัสกับลูกโป่งในปัจจุบัน ก็ได้เกิดการหวนนึกถึงลูกโป่งในอดีตว่า ลูกโป่งในสมัยก่อนมักมีอันตรายเนื่องจากใช้ก๊าซที่ติดไฟและระเบิดได้ง่าย ซึ่งแตกต่างจากลูกโป่งในยุคปัจจุบันที่พัฒนามาใช้ก๊าซที่ปลอดภัยมากกว่า บทพูดของแซกรับเชิญข้างต้นจึงเป็นตัวอย่างของการหวนมองวัตถุสิ่งของในอดีตด้วยท่าทีในเชิงลบ

4. การตัดแปะ (Cut and Paste)

จากการศึกษาพบว่า การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้ปรากฏลักษณะการตัดแปะ (Cut and Paste) ในประเด็นด้านการแต่งกาย และการใช้เทคนิคภาพตัดแปะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การแต่งกายของพิธีกรและแซกรับเชิญ

การแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่มีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศรายการให้มึกลิ่นอายของความเป็นวันวาน ซึ่งการแต่งกายของพิธีกรได้แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบันได้อย่างลงตัว โดยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของพิธีกรจะเน้นสีสดใสสดใสสดุดตาซึ่งเป็นการสื่อความหมายของความเป็นวันวานที่ยังหวานอยู่ (การถวิลหาโลกแห่งอดีตอันสวยงามมีสีสัน) อีกทั้งแบบของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายก็มีความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของพิธีกรและมักจะมีกลิ่นอายของแฟชั่นการแต่งกายในอดีต ซึ่งผู้ผลิตรายการได้อธิบายว่า เนื่องจากกระแสแฟชั่นย้อนยุคกำลังอยู่ในความนิยมของผู้คนในยุคปัจจุบัน ดังนั้น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่จึงมีกลิ่นอายของแฟชั่นย้อนยุคตามแบบสมัยนิยมด้วย ซึ่งแม้ว่าการแต่งกายของพิธีกรจะไม่เหมือนกับแฟชั่นการแต่งกายของผู้คนในยุคสมัยอดีตอย่างสมบูรณ์เสียทีเดียว แต่ก็นับว่าเป็นการนำเอาแฟชั่นการแต่งกายในยุคสมัยอดีตมาผลิตซ้ำโดยการนำมาประยุกต์ผสมผสานให้เข้ากับแฟชั่นการแต่งกายสมัยนิยมในยุคปัจจุบัน ดังนั้น เสื้อผ้า

เครื่องแต่งกายของพิธีกรจึงเป็นไปในลักษณะของการแต่งกายที่มี “กลิ่นอาย” ของแฟชั่นย้อนยุคที่ สวยงาม มีสไตล์ และไม่ตกยุค

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของพิธีกรชาย จะเป็นไปในลักษณะของพิธีกรอารมณ์ดี จึงเน้นสีสันที่ สดใส เช่น สีส้ม สีเขียว สีเหลือง สีแดง และสีฟ้า โดยจะประกอบไปด้วยเสื้อสูท เสื้อตัวใน และ กางเกงขายาวทรงสลัดก เลือกับกางเกงมักมีสีสดตัดกัน และจะมีทั้งแบบที่เป็นสีพื้นและแบบที่มี ลวดลายต่างๆ เช่น เสื้อลายดอก เสื้อลายทาง และกางเกงลายตาราง ด้านการแต่งกายของพิธีกร หญิงจะมีรูปแบบที่หลากหลายมากกว่าพิธีกรชาย โดยจะเน้นความสวยงามเหมาะสมกับบุคลิกภาพ ของพิธีกรหญิงที่สวยงามน่ารัก และมักจะมีกลิ่นอายของแฟชั่นย้อนยุค เช่น กางเกงเอวสูง กระโปรง บาน การใส่รองเท้าสีสันๆ ตัดกับสีของชุด เป็นต้น

“จริงๆ แล้วแฟชั่นตอนนี้ต้องคำนึงถึงสมัยก่อนอยู่แล้ว คือชุดต่างๆในสมัยก่อนก็คือเดี๋ยวนี้ก็ นำกลับมา เขาเรียกว่าเรโทร (Retro) เรโทรก็คือการนำเอาของเก่ามาทำใหม่ แต่ว่าคือจะไม่ได้เอา รูปทรงเหมือนสมัยก่อนเลยทีเดียว เพราะว่าถ้าเป็นสมัยก่อนเลยที่เดียวมันก็จะดูเชย แต่ว่าอันนี้คือ จะเอากลิ่นอายของยุคต่างๆ มา แล้วก็มา adapt มาปรับ ปรับด้วยรูปทรง ปรับด้วยโทน ปรับด้วย เรื่องเนื้อผ้า ก็เลยทำให้ดูสมัยใหม่ขึ้น แต่จริงๆแล้วตอนนี้เสื้อผ้าทุกยุคทุกสมัยคือเขาเอาของเก่า มาเรโทรใหม่ คือมา modified ให้มันทันสมัยมากขึ้นให้เข้ากับยุคปัจจุบันนี้” (ณพิชญ์พงษ์ วันดี โชคชัย. ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2552.)

ภาพที่ 5.7 การแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่

ภาพที่ 5.8 การแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่

นอกจากการแต่งกายของพิธีกรแล้ว การแต่งกายของแขกรับเชิญก็ได้แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบันเช่นกัน โดยการแต่งกายของแขกรับเชิญก็จะมีกลิ่นอายแบบแฟชั่นย้อนยุคในลักษณะเดียวกับพิธีกรเช่นกัน แต่ทว่าจะไม่เกิดขึ้นทุกตอนเนื่องจากแขกรับเชิญจะมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมา ดังนั้น การแต่งกายของแขกรับเชิญจึงมีความแตกต่างหลากหลายออกไปตามแต่ความเหมาะสมในแต่ละตอน เช่น การแต่งกายสวยงามตามแฟชั่นสมัยนิยม การแต่งกายตามคอนเซ็ปต์ (concept) อัลบั้มเพลงในกรณีที่แขกรับเชิญเป็นนักร้อง แต่ถ้าพิจารณาในประเด็นการแต่งกายของแขกรับเชิญที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตจะพบว่า การแต่งกายของแขกรับเชิญจะประกอบไปด้วย

- การแต่งกายที่มีกลิ่นอายแบบแฟชั่นย้อนยุค เป็นการแต่งกายที่แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบัน โดยเน้นความสวยงามและเหมาะสมกับตัวแขกรับเชิญ ซึ่งการแต่งกายในกรณีนี้จะคล้ายกับการแต่งกายของพิธีกรในประเด็นที่ว่า การแต่งกายของแขกรับเชิญมีกลิ่นอายของแฟชั่นการแต่งกายในอดีต เนื่องจากว่ากระแสแฟชั่นย้อนยุคกำลังอยู่ในความนิยมของคนในยุคปัจจุบัน ดังนั้น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของแขกรับเชิญจึงมีกลิ่นอายของแฟชั่นย้อนยุคที่สวยงาม มีสไตล์ และดูไม่เชย

- การแต่งกายที่สะท้อนถึงรากเหง้าบรรพบุรุษของผู้คนในสังคมไทย เป็นการแต่งกายที่แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างรากเหง้าแห่งอดีตกับความเป็นปัจจุบันของผู้คนในสังคมไทย เช่น แก้ม กวีนตรา แต่งชุดมวยไทยประยุกต์ซึ่งสะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมไทยอันแสดงถึงรากเหง้า

ความเป็นไทย นักแสดงจากละครเรื่อง “สังข์ทอง” สวมชุดไทยซึ่งสะท้อนถึงรากเหง้าความเป็นไทย และนักแสดงจากละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” สวมชุดจีนซึ่งสะท้อนถึงรากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน

- การแต่งกายที่สอดคล้องกับประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญ เป็นการแต่งกายที่แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างประสบการณ์ในอดีตกับชีวิตในปัจจุบันของแขกรับเชิญ เช่น บ่าววิ สวมชุดทหารอากาศ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหารายการที่ย้อนวันวานพูดคุยถึงประสบการณ์ชีวิตในอดีตของตนซึ่งเคยเป็นนักเรียนโรงเรียนจำอากาศ

การใช้เทคนิคภาพตัดปะ

รายการวันวานยังหวานอยู่มีการใช้เทคนิคตัดปะภาพ โดยการนำภาพหนึ่งมาทำการตัดปะกับภาพอีกภาพหนึ่งเพื่อเข้ารหัสความหมายของเรื่องราวในอดีตที่ต้องการนำเสนอ ดังภาพต่อไปนี้เป็น

ภาพที่ 5.9 การตัดปะภาพเพื่อสื่อความหมายของเรื่องราวในอดีต

จากภาพในข้างต้น เป็นเทคนิคการสร้างสรรค์ภาพโดยการตัดปะภาพหน้าของโก๊ะตี มาวางแทนที่ภาพพระเอกของภาพยนตร์เรื่อง “แฟนฉัน” เพื่อเข้ารหัสความหมายถึงวันวานในวัยเด็กของโก๊ะตีที่มีชีวิตคล้ายกับพระเอกในภาพยนตร์เรื่องนี้

5. การทำซ้ำ (Repetition)

ลักษณะของการทำซ้ำที่ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏการทำซ้ำใน 2 แบบ คือ “การทำซ้ำในลักษณะของการนำมาใหม่” (The Retake) ซึ่งเป็นการนำเอาของเก่ามาเล่าใหม่ โดยใช้รูปแบบเดิม และ “การทำซ้ำในลักษณะของการทำใหม่” (The Remake) ซึ่งเป็นการนำเอาของเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ ซึ่งการทำซ้ำในสองลักษณะข้างต้นได้ปรากฏในประเด็น “เทคนิคการใช้ภาพ” และ “การใช้เสียง” ดังนี้

5.1 เทคนิคการใช้ “ภาพ”

เทคนิคการใช้ “ภาพ” เป็นวิธีการที่จะช่วยเติมเต็มความสมบูรณ์ของการประกอบสร้าง ความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ การเข้ารหัสความหมายด้วยภาพจะช่วยให้ง่ายต่อการสะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตมากกว่าการเล่าเรื่องโดยปราศจากภาพ เข้าทำนองที่ว่า “ร้อยการเล่าไม่เท่าภาพ” รายการวันวานยังหวานอยู่จึงมีเทคนิคในการใช้ภาพที่หลากหลาย ดังนี้

5.1.1 การนำภาพนิ่งมาประกอบการสนทนา โดยทีมงานจะนำรูปภาพอดีตที่ต้องการนำเสนอมาทำการขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นเพื่อให้เห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจนขึ้น แล้วนำมาใช้เป็นภาพประกอบในการสนทนาของพิธีกรกับแขกรับเชิญ ซึ่งนับว่าเป็นการนำภาพเก่าที่ถูกถ่ายเก็บไว้ในอดีตมาทำซ้ำใหม่ในลักษณะของการ Retake (แม้จะมีการปรับเปลี่ยนขนาดของรูปภาพให้ใหญ่ขึ้นเพื่อให้มองเห็นรายละเอียดของภาพได้ชัดเจนขึ้น แต่ก็ถือว่าเป็นการนำภาพอดีตกลับมาทำซ้ำอย่างที่มีนัยเป็นในอดีต) โดยภาพนิ่งที่นำมาใช้ประกอบการสนทนาจะมีทั้ง “ภาพอดีตของตัวแขกรับเชิญเอง” เช่น ภาพถ่ายในวัยเด็ก ภาพถ่ายสมัยเริ่มเข้าวงการใหม่ๆ และ “ภาพอดีตในแง่มุมอื่นๆ” เช่น ภาพบุคคลสำคัญและบุคคลที่มีชื่อเสียงในอดีต นอกจากนี้วิธีการนี้จะช่วยเติมเต็มความสมบูรณ์ของการเล่าเรื่องราวในอดีตแล้ว ยังเป็นวิธีการที่ทำให้เห็นอกกับพิธีกรที่แขกรับเชิญมีต่อภาพอดีตนั้นด้วย เช่น แขกรับเชิญมีอาการเขินอายเมื่อพิธีกรนำภาพอดีตของตนซึ่งมีรูปร่างหน้าตาแตกต่างจากปัจจุบันเป็นอย่างมากมาเปิดเผยในรายการ

การนำภาพนิ่งมาประกอบการพูดคุยในรายการ

- พิธีกรและแขกรับเชิญพูดคุยย้อนวันวานเกี่ยวกับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม

ป้าก๊ก : เห็นน้องแก้วได้ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมทำให้นึกถึง “วันวาน” ของเรานะฮะว่า

ไทยเรานี้ก็ได้รางวัลนี้มาแล้วสามครั้งด้วยกันนะ

อ้อม : ชุดประจำชาติยอดเยี่ยม

ป้าก๊ก : ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมนะฮะ

- ป้าก๊กนำภาพถ่ายชุดประจำชาติยอดเยี่ยมที่ตัวแทนสาวไทยเคยได้รับรางวัลในอดีตออกมาให้ดู

ป้าก๊ก : มีภาพให้ดูกัน ภาพแรกอันนี้เมื่อปี 2512 คุณแสงเดือน แม้นวงศ์ อันนี้เป็นชุดนางรำ ชุดเราจะเห็นได้เลยอันนี้ไทยแน่นอนเลย แล้วพอมาปี 2531 คุณป๋วย พรทิพย์

อ้อม : ได้ชุดประจำชาติด้วย

ป้าก๊ก : ชุดประจำชาติด้วย ไทยจักรี

อ้อม : สวยมาก

ป้าก๊ก : แต่หลังจากนี้ ปี 2548 คุณนို့ต ชันญภรณ์ รสจันทร์ ก็เป็นชุดไทยสมัยอยุธยา พอมาถึงปีนี้ก็เป็นของน้องแก้ว ถือว่าเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จของสาวไทยบนเวทีประกวดมิสยูนิเวิร์ส

ภาพที่ 5.10 การใช้ภาพนิ่งมาประกอบการสนทนาในรายการวันวานยังหวานอยู่

5.1.2 การใช้ภาพ Insert เป็นการนำภาพอดีตมาทำซ้ำใหม่ในลักษณะของการ Retake โดยการนำภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตมาฉายซ้ำใหม่อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยการนำภาพนั้นมา Insert ในขั้นตอนการตัดต่อ ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้การเข้ารหัสความหมายของภาพในอดีตมีความสมบูรณ์กว่าการเล่าเรื่องโดยปราศจากการใช้ภาพดังกล่าว

ภาพที่ 5.11 ภาพนิ่งที่นำมาใช้เป็นภาพ Insert ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ภาพในข้างต้น เป็นภาพนิ่งเหตุการณ์รัชกาลที่ 5 ทรงตัดริบบิ้นเปิดถนนถวายเป็นถนนซึ่งชาวท่าฉลอมสร้างขึ้นเพื่อถวายรัชกาลที่ 5 และถือว่าเป็นสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย

ภาพที่ 5.12 ภาพเคลื่อนไหวที่นำมาใช้เป็นภาพ Insert ในรายการวันวานยังหวานอยู่

ภาพในข้างต้น เป็นภาพจากภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าเสือ พันท้ายนรสิงห์” (ภาพยนตร์เรื่องดังในอดีต ซึ่งมี สรพงษ์ ชาตรี รับบทเป็นพันท้ายนรสิงห์ และ สมบัติ เมทะนี รับบทเป็นพระเจ้าเสือ) ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นภาพ Insert ในรายการวันวานยังหวานอยู่ขณะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับตำนานพันท้ายนรสิงห์อันเป็นตำนานเก่าแก่ของเมืองสมุทรสาคร และเป็นตำนานในวันวานที่ถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์และละครหลายต่อหลายครั้ง

5.1.3 การนำภาพที่ถูกบันทึกเทปไว้ในอดีต (footage) มาใช้ในลักษณะของภาพ VTR

การใช้ภาพในลักษณะนี้ถือว่าการทำซ้ำในลักษณะของการ Retake กล่าวคือ เป็นการนำภาพที่ถูกบันทึกเทปไว้ในอดีตหรือที่เรียกว่า “footage” กลับมาฉายซ้ำอีกครั้งในลักษณะของภาพ VTR ในรายการวันวานยังหวานอยู่ อาทิเช่น ภาพจากรายการโทรทัศน์ในอดีต ภาพยนตร์โฆษณาในอดีต มิวสิกวิดีโอในอดีต ภาพยนตร์ในอดีต และภาพเหตุการณ์ต่างๆที่ได้รับการบันทึกเทปไว้ในอดีต โดยทีมงานจะนำภาพ footage ที่ต้องการนำมาเสนอมาทำการคัดเลือกเพียงบางส่วนเพื่อนำมาฉายซ้ำในลักษณะของภาพ VTR ให้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแต่ละครั้ง โดยภาพ footage เหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหารายการในแต่ละตอน ซึ่งจะมีทั้งภาพที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์อดีตของแขกรับเชิญโดยตรง และภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในแง่มุมอื่นๆ การนำภาพที่ถูกบันทึกไว้ในอดีตกลับมาใช้ใหม่เช่นนี้ นับว่าเป็นการมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ถูกเก็บบันทึกไว้ในอดีตแล้วนำกลับมาฉายซ้ำใหม่อีกครั้ง เพื่อการรื้อฟื้นความทรงจำและตอบสนองการโหยหาอดีตของผู้คนทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคมอีกครั้ง

การใช้ VTR ภาพจากรายการ “ตามไปดู” รายการโทรทัศน์ชื่อดังในอดีต

- พิธีกรและเกะตีพูดคุยถึงอาจารย์พรชัยซึ่งเป็นผู้ฝึกสอนเกะตีเล่นดนตรีไทยในวัยเด็ก และประดิษฐ์ขลุ่ยขนาดเล็กที่สุดในโลกให้เกะตีเป่า / พิธีกรพูดเข้าคิว VTR
- คิว VTR ภาพจากรายการ “ตามไปดู” ตอนที่เกะตีและอาจารย์พรชัยได้ไปร่วมรายการนี้

ภาพ	เสียง
หมอซังกับอาจารย์พรชัยนั่งอยู่ที่หน้าวงดนตรี	หมอซัง : หู... เก่งมากเลย
เกะตีกำลังตีระนาดร่วมกับเพื่อนๆ ในวงดนตรี	หมอซัง : เด็กชายเจริญพรนี่นะตัวเท่านี้เอง เล่นระนาดได้

<p>อาจารย์พรชัยให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับโก๊ะตี๋ (Insert ภาพโก๊ะตี๋ตีระนาด)</p> <p>หมอซังเชิญโก๊ะตี๋ออกมา</p> <p>โก๊ะตี๋โชว์เป่าขลุ่ยเล็กที่สุดในโลก / หมอซังทำ สีหน้าเคลิ้มตาม</p>	<p><u>อาจารย์พรชัย</u> : วันนีพอดีมีระนาดทุ้มไม่มา เลยเข้ามาเล่นระนาดทุ้มแทน เขาเป็นเด็กตัว เล็กมาก แต่ว่าอายุเขาก็เท่ากับเด็กทั่วไปคือ 13 อยู่ ม.1 นะครับ ตัวเล็กมาก น่ารักมากนะฮะ</p> <p><u>หมอซัง</u> : เชิญครับ แหม อย่างนี้เรียกผมโก๊ะ หรือเปล่าฮะ</p> <p><u>อาจารย์พรชัย</u> : ผมโก๊ะครับ</p> <p><u>หมอซัง</u> : ผมโก๊ะ หาดูยากผมโก๊ะ</p> <p>เสียงบรรยายกาศตามจริงขณะโก๊ะตี๋เป่าขลุ่ย</p> <p><u>หมอซัง</u>:ขอเสียงปรบมือดังๆ อีกครั้งให้กับคนตัว เล็กที่จะกลายเป็นกำลังสำคัญของชาติเนะครับ</p>
---	--

ในช่วงต้น เป็นการนำภาพจากรายการ “ตามไปดู” รายการดังในอดีตซึ่งเป็นที่รู้จักดีของผู้ชมในยุคนั้น และเป็นรายการที่โก๊ะตี๋เคยไปร่วมรายการครั้งยังเป็นเด็ก มาเปิดประกอบการสนทนาพูดคุยในรายการวันวานยังหวานอยู่ ซึ่งนับว่าเป็นการนำภาพ footage ที่ถูกบันทึกไว้ในอดีตมาฉายซ้ำอีกครั้ง เพื่อเป็นการย้อนวันวานรำลึกถึงประสบการณ์วัยเด็กของโก๊ะตี๋ที่เคยฝึกฝนเล่นดนตรีไทยกับอาจารย์พรชัยและได้ไปออกรายการ “ตามไปดู” ร่วมกัน ในขณะเดียวกันก็เป็นการรื้อฟื้นความทรงจำของผู้คนที่เคยชมรายการ “ตามไปดู” ในยุคนั้น ให้ได้หวนกลับมารำลึกถึงรายการและพิธีกร (หมอซัง) ที่ตนเคยติดตามชมเคยชื่นชอบในอดีต และอาจหวนรำลึกถึงตนเองในสมัยนั้นว่า ตนเคยเป็นเคยอยู่อย่างไร และเคยทำอะไรในยุคนั้นบ้าง

การใช้ VTR ภาพการแข่งขันชกมวยของมนัส บุญจำนงค์ ในอดีต

- VTR ประมวลภาพการแข่งขันชกมวยของมนัส บุญจำนงค์ ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2004 ที่เมืองเอเธนส์ ประเทศกรีซ

ภาพ	เสียง
<ul style="list-style-type: none"> - ภาพการแข่งขันชกมวยของมนัส บุญจำนงค์ รอบชิงชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2004 - ภาพมนัสแสดงความปลื้มดีใจที่ได้รับชัยชนะ - ภาพการขึ้นรับเหรียญรางวัล - ปิดท้ายด้วยภาพมนัสจูบเหรียญทอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เสียงบรรยายภาคการแข่งขันตามจริง - คลอเพลง "ชัยชนะ" ของเสก โลโซ (ท่อนที่มีเนื้อร้องว่า "ขอเพียงแค่ฝันให้ไกลแล้วไปให้ถึงที่จุดหมาย โปรดจงมั่นใจที่ทำลงไปนะถูกแล้ว อย่าฟังคำคน อย่าสนใจใครอย่าเปลี่ยนแนว คนแน่แนวเท่านั้นผู้ชนะ")

- จบ VTR ภาพตัดกลับมาที่สตูดิโอ

- พิธีกรพูดรับจาก VTR และพูดคุยกับมนัสเกี่ยวกับการได้รับรางวัลจากชัยชนะในครั้งนั้น

ในช่วงต้น เป็นการนำภาพบันทึกการแข่งขันชกมวยและการได้รับเหรียญทองของมนัส บุญจำนงค์ ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2004 มาทำการตัดต่อเป็น VTR ประกอบการสนทนา เพื่อโยนเข้าสู่หัวข้อสนทนาเกี่ยวกับบทเรียนที่มนัสได้รับจากการใช้จ่ายเงินรางวัลอย่างฟุ่มเฟือยในอดีตครั้งนั้น โดยการนำเสนอภาพ VTR ดังกล่าวเป็นการเข้ารหัสความหมายของการย้อนรำลึกถึงภาพความสำเร็จในอดีตของมนัส ซึ่งความสำเร็จในอดีตครั้งนั้นได้ให้บทเรียนต่อการใช้ชีวิตของมนัสในปัจจุบัน และในขณะเดียวกัน การนำภาพเหตุการณ์นี้มาฉายซ้ำอีกครั้ง ก็เป็นการรื้อฟื้นภาพความทรงจำของผู้ชมที่เคยชมและเชียร์มนัสในการแข่งขันโอลิมปิกครั้งนั้นด้วย

นอกจากการนำภาพ footage มาใช้ในลักษณะของภาพ VTR ดังที่กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ผลการศึกษาพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่ยังมีการใช้ภาพ VTR ในลักษณะอื่นๆ เพื่อช่วยให้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่ ภาพ VTR สัมภาษณ์บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับแขกรับเชิญ และ VTR ถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor) เพื่อนำมาประกอบรายการ

- VTR สัมภาษณ์บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับแขกรับเชิญ

การใช้ VTR สัมภาษณ์บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับแขกรับเชิญ เป็นวิธีการนำเสนอเนื้อหาโดยไม่ต้องเชิญบุคคลนั้นมาร่วมสนทนาในสตูดิโอ แต่ก็สามารถให้บุคคลนั้นเล่าเรื่อง

ย้อนอดีตได้โดยการให้สัมภาษณ์ผ่านกล้อง แล้วจึงนำมาตัดต่อเป็น VTR เพื่อนำมาเปิดประกอบการสนทนาในสตูดิโอ

การใช้ VTR สัมภาษณ์บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับแขกรับเชิญ

- พิธีกรพูดเข้าคิว VTR

อ้อม : อันนี้มีอาเด่นกับป่าเทพ แต่เมื่อก็บอกว่ามีเพื่อนสนิทที่จับมือกันเป็นเพื่อนตายกัน คุณเด้อ แต่ว่าไม่ได้มา วันนี้เรามีคำพูดของเพื่อนตายของทั้งสองท่านนะคะซึ่งตอนนี้นั่งอยู่ตรงนี้ จะพูดถึงวันวานที่เคยทำงานร่วมกันมาว่าเป็นยังไงบ้าง ไปชมกันคะ

- VTR สัมภาษณ์เด้อ ดอกสะเดา

ภาพ	เสียง
เด้อพูดกับกล้อง	เด้อ : พูดถึงความประทับใจระหว่างพีเด่นพีเทพ และผมเนี่ย ตอนนั้นสมัยก่อนกำลังวัยรุ่นนะสะ เร็วแรงกำลังดีไฟกำลังแรง ประทับใจมาก จะแสดงอะไรจะทำอะไรมันรู้สึกว่ามันตรงใจกันหมดรู้ใจกันหมด
ภาพการแสดงตลกร่วมกันของเด่นเด้อเทพ ในภาพยนตร์เรื่อง “เทพบุตรตีะตีงโหน่ง”	-----เสียงจริงจากภาพยนตร์-----
เด้อพูดกับกล้อง / Insert ภาพจากภาพยนตร์ เรื่อง “เทพบุตรตีะตีงโหน่ง”	เด้อ : มันถึงเกิดความประทับใจตอนนั้น แล้วพีเด่นก็เป็นพีที่ดี พีเทพก็เป็นเพื่อนที่ดี อยู่ด้วยกันก็มีความสุข จนทุกวันนี้เรายังติดต่อกันยังเจอกันเป็นประจำ จนมาแสดงรายการ ละคร หรือภาพยนตร์ เราก็เจอกันประจำ เพราะฉะนั้นความผูกพันของเราผูกพันกันเหนียวแน่น แล้วก็ประทับใจกันตลอดมาครับ

ในข้างต้น เป็น VTR สัมภาษณ์เด้อ ดอกสะเดา พูดถึงเรื่องราวในวันวานและความประทับใจที่เคยทำงานร่วมกันกับเด่น ดอกประดู่ และเทพโพธิ์งามในอดีต โดยทีมงานได้ทำการสัมภาษณ์เด้อ ดอกสะเดา แล้วนำมาตัดต่อเป็น VTR เพื่อเปิด (Play) ในรายการขณะสนทนาในสตูดิโอ จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่า แม้ว่า เด้อ ดอกสะเดา จะไม่สามารถมาร่วมพูดคุยในสตูดิโอได้ แต่ก็สามารถเล่าประสบการณ์ในอดีตผ่าน VTR ได้

- VTR ถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor) ของเขกรับเชิญ เพื่อนำมาประกอบรายการ

การถ่ายภาพ VTR นอกสถานที่เพื่อนำมาประกอบรายการ เป็นวิธีการนำเสนอที่ช่วยเพิ่มความหลากหลายและความน่าสนใจยิ่งขึ้น และที่สำคัญคือ เป็นวิถีทางในการนำเขกรับเชิญไปสัมผัสกับสถานที่ บุคคล วัตถุสิ่งของ และได้ทำกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต

การถ่ายภาพ VTR นอกสถานที่ ช่วยให้การเข้าถึงความหมายของการสะท้อนถึงภาพในอดีตมีความสมบูรณ์และได้ธรรมชาติมากกว่าการจำลองสถานที่นั้นๆให้มาอยู่ในสตูดิโอ ดังนั้น การนำเขกรับเชิญไปถ่ายทำยังสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต จึงเป็นวิธีการประกอบสร้างที่ผู้ผลิตมักนำมาใช้ ซึ่งนอกจากจะเป็นวิถีทางให้เขกรับเชิญได้สัมผัสกับสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตแล้ว ยังทำให้เขกรับเชิญได้ประสบพบเจอกับบุคคล วัตถุสิ่งของ และทำกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตอันหลากหลายเพิ่มขึ้นจากการถ่ายทำในสตูดิโอเพียงอย่างเดียว

จากการศึกษาพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่มีการนำเขกรับเชิญไปถ่ายทำ VTR นอกสถานที่เพื่อนำมาประกอบรายการ ดังนี้

- VTR เยี่ยมบ้านหลังใหม่ของโก๊ะตี๋ ซึ่งเป็นบ้านที่โก๊ะตี๋สร้างจากน้ำพักน้ำแรงของตนเอง บ้านหลังนี้จึงสะท้อนถึงชีวิตในอดีตของโก๊ะตี๋ที่ต้องต่อสู้ฝ่าฟันทำงานเก็บเงินจนมีบ้านเป็นของตัวเองให้ครอบครัวได้อยู่อย่างสุขสบายในวันนี้ นอกจากนี้ การที่โก๊ะตี๋ตกแต่งบริเวณรอบๆบ้านด้วยต้นไม้เล็กใหญ่นานาพันธุ์ เช่น ต้นมะม่วง ต้นอินจัน ต้นพยอม ก็เพื่อให้เกิดความรู้สึกเหมือนกับว่าได้ใช้ชีวิตอยู่ที่จังหวัดอ่างทองบ้านเกิด ซึ่งในอดีตโก๊ะตี๋และแม่มีความคุ้นเคยกับบรรยากาศบ้านนอกที่เต็มไปด้วยต้นไม้ชานาพันธุ์เช่นนี้ การตกแต่งบ้านหลังใหม่ให้มีบรรยากาศร่มรื่นด้วยต้นไม้ชานาพันธุ์เช่นนี้ จึงเป็นเสมือนการทดแทนอาการทิวาคิดถึงบ้านเกิดที่จังหวัดอ่างทองด้วย

- VTR ทวีร์ทำบุญสะเดาะเคราะห์กับเชียร์ ทิฆัมพร โดยเชียร์ ทิฆัมพรได้ไปทวีร์ทำบุญที่วัดต่างๆ ในกรุงเทพฯ เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ปัดเป่าภัยอันตรายต่างๆ ซึ่งการทำบุญใน VTR นี้ได้สะท้อนถึงความเชื่อเก่าแก่ของคนไทยมาแต่สมัยโบราณ ที่มักเข้าวัดทำบุญกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อความป็นสิริมงคลและปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายภัยอันตรายที่จะเข้ามาในชีวิต ซึ่งนอกจากการทำบุญตามความเชื่อเก่าแก่ของชาวพุทธแล้ว ใน VTR นี้ยังมีการพูดถึงความเชื่อและเรื่องเล่าต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต อาทิเช่น ความเชื่อที่ว่า การมาไหว้พระที่วัดกัลยาณมิตรจะทำให้โชคดีเดินทางปลอดภัย และมีมิตรที่ดี การมาไหว้พระที่วัดระฆังจะทำให้มีคนนิยมชมชอบและมีชื่อเสียงโด่งดัง และเรื่องเล่าตำนานการต่อสู้กันของยักษ์วัดแจ้งกับยักษ์วัดโพธิ์ เป็นต้น

- VTR กิจกรรมในวันว่างของชมพู่ อารยา เป็นการถ่ายทำ VTR ติดตามดูกิจกรรมใน

วันว่างของชมพู่ อารยา อาทิเช่น การเล่นโยคะ การนั่งเรือข้ามแม่น้ำ และการรับประทานอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับมลภาวะและความวุ่นวายต่างๆ ในสังคมเมือง เมื่อมีเวลาว่างจึงถอยห่างจากวิถีชีวิตแบบสังคมเมือง มาทำกิจกรรมที่สะท้อนถึงการหวนกลับคืนสู่ธรรมชาติที่เคยมีเคยเป็นอย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต ดังตัวอย่างของการทำกิจกรรมในวันว่างของชมพู่ อารยา ข้างต้น

- VTR ย้อนวันวานที่บ้านเกิดของนก อุษณีย์ เป็นภาพ VTR นก อุษณีย์ได้กลับไปเยี่ยมบ้านสวนที่จังหวัดจันทบุรี อันเป็นบ้านเกิดที่ตนและครอบครัวเคยอยู่อาศัยอย่างพร้อมหน้ากันในอดีต แต่ในปัจจุบันต้องย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานและอยู่อาศัยในกรุงเทพฯ การใช้ชีวิตที่บ้านสวนหลังนี้จึงกลายเป็นเพียงภาพอดีตที่อยู่ในความทรงจำ การได้หวนกลับสู่ถิ่นฐานบ้านเกิดของ นก อุษณีย์ ในครั้งนี้จึงทำให้เธอหวนรำลึกถึงภาพในวัยเด็กที่เคยวิ่งเล่นเก็บผลไม้ในสวนกิน และหวนนึกถึงภาพความผูกพันที่เคยมีกับคุณพ่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้ยังได้มีโอกาสกลับไปเยี่ยมโรงเรียนเก่า ได้ไปพบครูที่เคยสอนในวัยเด็ก และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเก่าสมัยเรียนเหมือนที่เคยทำในอดีต ดังนั้น การได้หวนกลับมาสัมผัสกับสถานที่และบุคคลในอดีตของ นก อุษณีย์ ในครั้งนี้ จึงเป็นการรื้อฟื้นความทรงจำและหวนรำลึกถึงอดีตที่ตนเคยมีเคยเป็น ณ สถานที่แห่งนี้อีกครั้ง

- VTR เยี่ยมอาการศรีห่ม เขียวเข้ม และพูดคุยกับลูกชายเกี่ยวกับเรื่องราวในวันวานที่เคยมีกับคุณพ่อ เป็นการถ่ายทำที่โรงพยาบาลเพื่อเยี่ยมอาการป่วยของศรีห่ม เขียวเข้ม โดยมีเจียบ เขียวเข้ม (ลูกชาย) มาพูดคุยย้อนวันวานเล่าเหตุการณ์และความรู้สึกในวันที่คุณพ่อเกิดอุบัติเหตุ รวมถึงพูดคุยเพื่อย้อนรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ ผู้ทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อที่ดี และเป็นผู้ฝึกสอนการเล่นตลกให้ เจียบ เขียวเข้ม จากอดีตที่เล่นตลกไม่เป็น จนได้มาเป็นดาราตลกที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบันนี้

- VTR ย้อนวันวานที่จังหวัดตรังบ้านเกิดของบ่าววี เป็นการหวนกลับไปเยี่ยมถิ่นฐานบ้านเกิดของบ่าววี โดยบ่าววีได้กลับไปเยี่ยมบ้านและโรงเรียนเก่าอันเป็นสถานที่ ๆ ตนคุ้นเคยในอดีต ทั้งยังได้กลับมาพบพ่อแม่ซึ่งในอดีตเคยอยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา แต่ปัจจุบันต้องจากพ่อแม่มาอาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯ และได้พบกับครูอาจารย์มาร่วมพูดคุยย้อนวันวานถึงบ่าววีในวัยเด็กครั้งยังเป็นนักเรียน

- VTR ตามติดชีวิตประจำวันของจีโน่ที่บ้าน โดยมีรณเมล์ คณิงนิจ เป็นพิธีกรภาคสนามติดตามชีวิตประจำวันของเด็กชายจีโน่ ดาราเด็กที่มีความสามารถและความรับผิดชอบสูง ทั้งที่โรงเรียน ที่กองถ่ายละคร และที่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการพูดคุยกับนักแสดงและทีมงานในกองละครเรื่อง “ปมรักรอยอดีต” ซึ่งได้พูดคุยย้อนวันวานการทำงานและกิจกรรมของจีโน่ที่เคยทำเมื่ออยู่ในกองถ่าย ซึ่งนอกเหนือจากการย้อนวันวานชีวิตของจีโน่ในกองถ่ายละครแล้ว ใน VTR นี้ก็ไม่ได้นำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตของจีโน่ในแง่มุมอื่นๆ เนื่องจากจีโน่ยังอยู่ในวัยเด็กและ

มีประสบการณ์ชีวิตที่ยังน้อย ดังนั้น เนื้อหาใน VTR นี้จึงเป็นการตามติดชีวิตประจำวันของจิโน่ เพื่อสะท้อนให้เห็นความน่ารักสดใส ความสามารถ และความรับผิดชอบของเด็กตัวเล็กๆ คนนี้ ซึ่งภาพของจิโน่ที่ปรากฏใน VTR นี้ได้สะท้อนให้เห็นถึง “ชีวิตในวัยเด็ก” ซึ่งผู้ใหญ่ทุกๆ คนล้วนผ่านช่วงชีวิตวัยเด็กกันมาแล้วในอดีต ดังนั้น การได้เห็นภาพชีวิตวัยเด็กใน VTR นี้ อาจสะท้อนให้ผู้ใหญ่เกิดการหวนรำลึกถึงภาพในวัยเด็กของตนว่า ตนเคยมีวันวานในวัยเด็กอย่างไรบ้าง การถวิลหาอดีตในกรณีนี้ได้ปรากฏในบทพูดของพิธีกรภาคสนาม ซึ่งได้เห็นจิโน่และเพื่อนๆ ทำกิจกรรมที่โรงเรียน แล้วเกิดการหวนรำลึกถึงภาพอดีตของตนสมัยเรียนอนุบาลว่า ตนก็เคยเรียน เคยเล่น เคยเต้น เคยร้องเพลง และเคยมีชั่วโมงนอนกลางวันเหมือนกับเด็กๆ เหล่านี้เช่นเดียวกัน

- VTR กบ ปักสราและลูกสาวพาเที่ยวชมไร่ฮ่อง เป็นภาพ VTR ที่เขารับเชิญพาเที่ยวชม และทำกิจกรรมในไร่ฮ่องของตนเอง VTR นี้ได้สะท้อนให้เห็นภาพไร่ฮ่องที่มีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยธรรมชาติทั้งพืชและสัตว์ ไร่ฮ่องแห่งนี้จึงเป็นสถานที่ที่ สะท้อนให้เห็นถึงความสวยงามของธรรมชาติที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่กลับกลายเป็นสิ่งที่หาได้ยากและขาดหายไปจากสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง ดังนั้น การเดินทางมาท่องเที่ยวที่ไร่ฮ่องแห่งนี้จึงเป็นการหวนกลับคืนสู่ความดีความงามของธรรมชาติ และได้ทำกิจกรรมที่สัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด อาทิเช่น การขี่ม้าชมไร่ฮ่อง การให้อาหารและเล่นกับนกกระทาเทศ ภาพใน VTR นี้จึงเป็นการสะท้อนถึงการหวนกลับคืนสู่ความดีความงามของธรรมชาติของผู้คนในยุคปัจจุบัน ที่มักจะคุ้นเคยกับการใช้ชีวิตในสังคมเมือง มลภาวะ การใช้ชีวิตที่เร่งรีบ เทคโนโลยี และมีวิถีชีวิตที่ห่างเหินไปจากธรรมชาติมากขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดการโหยหาต้องการหวนกลับไปสัมผัสธรรมชาติอีกครั้ง คนในยุคนี้จึงนิยมหันมาเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากขึ้น

- VTR กิจกรรมในวันว่างของคู่รักดารา โดยสเตฟานและน้ำฝนได้ไปทำกิจกรรมในวันว่างเพื่อเติมเต็มความรักให้กันและกัน โดยการเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ในกรุงเทพฯ ซึ่งทำให้ได้สัมผัสกับสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต เช่น เมื่อสเตฟานได้เห็นลูกโป่งที่น้ำฝนซื้อให้ ก็เกิดการหวนรำลึกถึงลูกโป่งในอดีตว่า ลูกโป่งในสมัยก่อนมักเติมก๊าซซึ่งเป็นอันตรายติดไฟระเบิดได้ง่าย หรือการได้มานั่งรถรางชมบรรยากาศกรุงเทพฯ ยามค่ำคืน ก็ทำให้ได้หวนรำลึกถึงรถรางในอดีตว่ารถรางเคยเป็นพาหนะที่คนไทยนิยมใช้ในสมัยรัชกาลที่ 5

- VTR ติดตาม เก๋ ประภาวดี กลับบ้านที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการหวนกลับไปเยี่ยมบ้านครั้งแรกในรอบสองปีของ เก๋ ประภาวดี ซึ่งต้องจากบ้านมาฝึกกีฬายกน้ำหนักอย่างหนักจนไม่มีโอกาสกลับบ้าน การได้หวนกลับมาเยี่ยมบ้านในครั้งนี้จึงเป็นการหวนกลับสู่สถานที่ๆ ตนเคยอยู่อาศัยในอดีตและโหยหาที่อยากที่จะกลับมา ทั้งยังได้พบกับบุคคลที่ตนถวิลหาอยากที่จะกลับมาพบ ซึ่งก็คือ พ่อแม่ที่ห่างหายกันมานาน และครูสอนยกน้ำหนักคนแรก นั่นเอง

- VTR เชียร์ ทิชัมพร และเบิร์นซ์ ปุณยาพร ย้อนวันวานเที่ยวชมตลาดร้อยปี โดยแขกรับเชิญ ได้ไปเที่ยวตลาดบางหลวง จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตลาดเก่ามีอายุกว่าร้อยปี ซึ่งเป็นสถานที่ที่ยังคงบรรยากาศของความเป็นตลาดในยุคอดีตไว้ให้คนยุคปัจจุบันได้เห็น ภาพ VTR นี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า ตลาดแห่งนี้เต็มไปด้วยอาคารบ้านเรือนและร้านค้าเก่าแก่ที่ยังคงบรรยากาศของความเป็นอดีตไว้ เช่น ร้านตัดผม ร้านตัดเสื้อ ร้านกาแฟ ร้านขายอาหารและขนมแปลกๆ หารับประทานได้ยากในปัจจุบัน จึงนับว่าภาพ VTR นี้ได้สะท้อนถึงภาพตลาดในยุคอดีต ซึ่งปัจจุบันหลงเหลืออยู่เพียงไม่กี่แห่ง อีกทั้งยุคสมัยและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปก็ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมหันมาจับจ่ายซื้อของในซูเปอร์มาร์เก็ตแทนตลาดเก่าแก่เช่นนี้ ดังนั้น การหวนกลับมาเที่ยวชม จับจ่ายซื้อของ และรับประทานอาหารแปลกๆ ซึ่งหากินได้ยากที่ตลาดร้อยปี จึงเป็นการตอบสนองการโหยหาอดีตของคนในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง ที่ต้องการหวนกลับสู่วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเรียบง่ายอย่างที่เคยมีเคยเป็นในอดีต จึงพบเห็นว่าคนในยุคนี้หันมาท่องเที่ยว “ตลาดร้อยปี” หรือ “ตลาดย้อนยุค” กันมากขึ้น

นอกจากการสะท้อนให้เห็นถึงอดีตในระดับสังคมแล้ว ภาพจาก VTR นี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าตลาดร้อยปีแห่งนี้เป็นสถานที่ในวันวานของแขกรับเชิญ เพราะว่าเคยเป็นสถานที่ถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก” จึงเป็นสถานที่ๆ เชียร์และเบิร์นซ์มีความคุ้นเคยกับบรรยากาศของตลาดร้อยปี อาคารบ้านเรือน ร้านค้า และคุ้นเคยกับรสชาติอาหารของที่นี่เป็นอย่างดี ซึ่งภายหลังจากละครปิดกล้องไปทั้งคู่ก็ไม่มีโอกาสได้มาที่นี่อีกเลย ตลาดแห่งนี้จึงกลายเป็นสถานที่ในวันวานและถูกเก็บภาพความประทับใจไว้ในความทรงจำของเชียร์และเบิร์นซ์มาโดยตลอด ดังนั้น การได้หวนกลับมาเยือนตลาดบางหลวงในครั้งนี้ จึงเป็นการหวนกลับมาเยือนสถานที่ๆ ตนคุ้นเคยในอดีต ซึ่งเชียร์และเบิร์นซ์ได้หวนกลับมาเที่ยวชมบรรยากาศของตลาด ได้หวนกลับมารับประทานอาหารแปลกๆ ที่หาทานได้ยากในปัจจุบัน และได้หวนกลับมาทำกิจกรรมที่เคยทำในอดีตอีกครั้ง ดังนั้น ภาพ VTR นี้จึงสะท้อนถึงการหวนกลับมายังสถานที่ๆ คุ้นเคยในอดีตและถวิลหาอยากจะทำอีกครั้ง เพื่อย้อนรำลึกถึงภาพความประทับใจและช่วงเวลาดีๆ ที่เคยมีเคยเป็น ณ สถานที่แห่งนี้

- VTR แพนเค้ก เขมนิจ พาเที่ยวชมวัดจีน (วัดบรมราชากาญจนานิกะก) และทำบุญตามประเพณีจีน ใน VTR นี้ได้นำเสนอว่า แพนเค้ก เขมนิจ เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ในอดีตเคยใกล้ชิดกับคุณย่าทวดชาวจีน จึงมีโอกาสดำเนินบุญและเรียนรู้ประเพณีของจีนจากบรรพบุรุษ แต่หลังจากคุณย่าทวดเสียชีวิตก็ทำให้ตนห่างเหินจากประเพณีจีนเหล่านี้ไป การได้มาเที่ยวชมความงามของวัดจีนและได้มาทำบุญตามประเพณีจีนใน VTR นี้ จึงสะท้อนถึงการหวนรำลึกถึงรากเหง้าดั้งเดิมของคนไทยเชื้อสายจีนว่า รากเหง้าบรรพบุรุษของตนมาจากเมืองจีนอันเต็มไปด้วยความงดงามทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และประเพณีที่คนรุ่นใหม่สมควรรำลึกถึง

- VTR เทียบเมืองสมุทรสาครกับในอดีต วัชรบูล VTR นี้เป็นการนำแขกรับเชิญไปเที่ยวชมเมืองสมุทรสาคร อันเป็นเมืองที่ยังคงความงดงามของธรรมชาติ และยังคงพบเห็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวสมุทรสาคร เช่น วิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำและการทำงานเกลือ นอกจากการสะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในแง่ธรรมชาติแล้ว เมืองสมุทรสาครยังมีสถานที่ๆ สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในหลายแง่มุม อาทิเช่น “ศาลพันท้ายนรสิงห์” อันเป็นสถานที่ๆ สร้างขึ้นเพื่อเป็นการรำลึกถึงพันท้ายนรสิงห์ผู้เป็นบุคคลในตำนานคู่มืองสมุทรสาคร “โรงเจ” สถานที่ซึ่งสะท้อนถึงวัฒนธรรมจีนที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน (ในอดีตมีชาวจีนได้สำเภาเข้ามาค้าขายที่นี้เป็นจำนวนมาก) และ “ถนนถวายเป็น” ถนนที่ชาวท่าฉลอมสร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นกุศลแก่รัชกาลที่ 5 และถือเป็นสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย จะเห็นว่า VTR นี้ได้สะท้อนถึงการหวนกลับไปสู่ความดีความงามของธรรมชาติซึ่งเคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตซึ่งเคยมีวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ผูกพันกับสายน้ำ และสะท้อนถึงภาพในอดีตของเมืองสมุทรสาครในแง่มุมต่างๆ ด้วย

นอกจากการใช้ภาพ VTR แล้ว จากการศึกษาพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่มีการใช้ **“เทคนิคภาพพิเศษ”** เพื่อช่วยในการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ เช่น การย้อนภาพสีซีเปียเพื่อให้อารมณ์ความรู้สึกถึงการย้อนกลับไปยังอดีต การใช้เทคนิค Slow และ Dissolve ภาพเพื่อดึงอารมณ์ให้เข้ากับเรื่องราวที่นำเสนอ หรือแม้แต่โลโก้รายการก็ถือเป็นเทคนิคภาพพิเศษที่สื่อถึงความเป็นวันวานได้เช่นกัน

ภาพที่ 5.13 การย้อนสีภาพเพื่อให้ความรู้สึกถึงการหวนนึกถึงภาพในอดีต

จากภาพในข้างต้น เป็นการนำภาพของโก๊ะตี๋และอดีตคนรักขณะพูดคุยในสตูดิโอ มาทำการหยุดภาพ (Freeze) แล้วย้อนสีซีเปียให้อารมณ์ถึงความเป็นภาพอดีตเก่าๆ เพื่อเข้ารหัสความหมายถึงการย้อนรำลึกถึงวันวานวัยเด็กของโก๊ะตี๋ที่เคยมีเจ๊ียบคอยดูแลเซ็ดหน้าให้

ภาพที่ 5.14 ภาพโลโก้รายการวันวานยังหวานอยู่

จะเห็นว่า รายการวันวานยังหวานอยู่มีโลโก้รายการเป็นรูปวงกลม มีสีสันสดใส ภายในวงกลมมีข้อความว่า “วันวานยังหวานอยู่” โดยใช้แบบตัวอักษร (Font) เป็นตัวอักษรแบบเก่า ซึ่งสื่อความหมายถึงความเป็นวันวาน โดยโลโก้นี้จะปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งทั้งในส่วนของไตเติล (Title) เปิดรายการ Keyscene เปิดปิดเบรก และในเนื้อหารายการ

จากประเด็นด้าน “เทคนิคการใช้ภาพ” ซึ่งให้เห็นว่า การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ให้ความสำคัญกับเทคนิคการตัดต่อภาพ เพราะการเข้ารหัสความหมายด้วยภาพจะทำให้ผู้ชมเห็นภาพและสามารถจินตนาการตามเรื่องเล่าย้อนอดีตได้ง่ายขึ้น โดยผลการศึกษาพบว่า การตัดต่อภาพในรายการวันวานยังหวานอยู่มักปรากฏการตัดต่อแบบ “Montage” ซึ่งเป็นรูปแบบการตัดต่อที่นำภาพหลายๆภาพมาตัดต่อร้อยเรียงกันโดยไม่เน้นความต่อเนื่องของภาพ และเลือกใช้การเชื่อมภาพที่เหมาะสมต่อการสื่อความหมายของการย้อนวันวาน การตัดต่อแบบ Montage เป็นการตัดต่อที่แสดงความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ของผู้ผลิตรายการ ในการเลือกใช้จังหวะการตัดต่อ การสื่อสารความหมายของภาพที่นำมาตัดต่อเข้าด้วยกัน และเทคนิคการนำเสนอภาพประกอบการตัดต่อด้วยรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้ชมได้ใช้ความคิดในการรับชมและตีความหมายจากภาพความหมายนั้น ทั้งยังเป็นการกระตุ้นผู้ชมให้เข้าสู่อารมณ์ที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอด้วย

5.2 การใช้ “เสียง”

จากการศึกษาพบว่า การใช้เสียงในรายการวันวานยังหวานอยู่ปรากฏการทำซ้ำใน 2 แบบ คือ “การทำซ้ำในลักษณะของการนำมาใหม่” (The Retake) ซึ่งเป็นการนำเอาเสียงเพลงเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบเดิม และ “การทำซ้ำในลักษณะของการทำใหม่” (The Remake) ซึ่งเป็นการนำเอาเสียงเพลงเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ การใช้เสียงนับว่าเป็นวิธีการที่ช่วยเติมเต็มการสร้างบรรยากาศของการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตได้ดียิ่งขึ้น เพราะในบางครั้งการใช้ภาพอย่างเดียวอาจไม่สามารถช่วยให้การประกอบสร้างความหมายมีความสมบูรณ์นัก จากการศึกษพบว่า การใช้เสียงเพื่อสร้างบรรยากาศของการย้อนวันวานในรายการวันวานยังหวานอยู่ปรากฏในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การใช้เพลงประจำรายการ การร้องเพลงของแขกรับเชิญ และการใช้เพลงประกอบรายการ

5.2.1 การใช้เพลงประจำรายการ ได้แก่ เพลง “วันวานยังหวานอยู่” อันเป็นเพลงเก่าที่เคยได้รับความนิยมในอดีต ซึ่งต้นฉบับเดิมขับร้องโดยศิลปินวงแมคอินทอช โดยทางผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ได้นำเพลงนี้มาผลิตซ้ำ (Reproduction) ในลักษณะของการ Remake ให้เป็นแบบฉบับ (version) ใหม่ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับรายการและมีความทันสมัยมากขึ้นจากต้นฉบับเดิม แต่ก็เป็นการผลิตซ้ำที่ยังคงไว้ซึ่งกลิ่นอายของความเป็นวันวาน

เนื้อเพลงประจำรายการ “วันวานยังหวานอยู่”

กลับมาเกิดวันวาน วันวานยังหวานอยู่...

กลับมาเกิดวันวาน วันวานผ่านพ้นไป

กลับมาเกิดวันวาน วันวานนานแสนไกล วันวานที่แสนไกล

กลับมาเกิดวันวาน วันวานที่อาลัย

กลับมาเกิดวันวาน วันวานซาบซึ้งใจ วันซาบซึ้งใจ

กลับมาเกิดวันวาน กลับมาเกิดวันวาน กลับมาเกิดวันวาน

เคยรักกันมาอย่างไร จะรักกันตลอดไป ไม่แปรผัน

กลับมาเกิดวันวาน กลับมาเกิดวันวาน กลับมาเกิดวันวาน

จะจำเอาไว้ทุกวัน ว่าเรายังคิดถึงกัน วันวานยังหวานอยู่

จากเนื้อเพลง “วันวานยังหวานอยู่” จะเห็นว่าเนื้อหาของเพลงบ่งบอกถึงการโหยหาอดีตอยากให้อดีตย้อนกลับมาอีกครั้ง จึงนับว่าเป็นเพลงที่มีเนื้อหาและท่วงทำนองที่สอดคล้อง

กับแนวคิดหลักของรายการซึ่งมองเห็นคุณค่าของเรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นในวันวาน จึงนำเรื่องในวันวานเหล่านั้นกลับมา “ย้อนวันวาน” อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่

5.2.2 การร้องเพลงของแขกรับเชิญ เป็นวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตด้วยการร้องเพลงโดยแขกรับเชิญ การร้องเพลงของแขกรับเชิญจึงไม่ใช่เพื่อสร้างความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการเข้ารหัสความหมายของภาพในอดีตในแง่มุมต่างๆ ด้วย โดยเพลงที่แขกรับเชิญนำมาร้องจะมีทั้งเพลงเก่าในยุคอดีต และเพลงใหม่ที่คันทูผู้คนในยุคปัจจุบันแต่ก็สามารถใช้เป็นเพลงสะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในแง่มุมต่างๆได้

ในกรณีของการนำ “เพลงเก่าในยุคอดีต” มาขับร้องใหม่ในรายการวันวานยังหวานอยู่ จะปรากฏทั้งในลักษณะการ “Retake” คือ การนำเพลงเก่าในอดีตมาร้องใหม่โดยศิลปินเจ้าของเพลงนั้นเป็นผู้มาขับร้องด้วยตัวเอง เช่น สุณารี ราชสีมา และแมงปอ ชลธิชา ได้นำเพลงดังในอดีตของตนกลับมาร้องโชว์อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ และลักษณะของการ “Remake” คือ การนำเพลงเก่าในอดีตมาร้องใหม่โดยแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการ (ซึ่งไม่ใช่ศิลปินเจ้าของเพลงนั้น) โดยผลการศึกษาพบว่า การร้องเพลงของแขกรับเชิญในลักษณะการ Remake จะมีสัดส่วนมากกว่าการ Retake เนื่องจากแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการมักจะเป็นดารานักแสดงเสียส่วนใหญ่ และเมื่อแขกรับเชิญเหล่านี้มีการโชว์ร้องเพลงก็มักจะนำเพลงเก่าในอดีตมาขับร้องอีกครั้งด้วยน้ำเสียงและลีลาการร้องในแบบที่เป็นตัวเอง โดยเพลงที่นำมาร้องจะเป็นเพลงเก่าที่ย้อนอดีตไปไกลเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับตัวแขกรับเชิญและการนำเสนอในแต่ละตอน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นการคัดเลือกเพลงเก่าในอดีตที่คันทูผู้คนในสังคมมาบ้างมาขับร้องในรายการ

การร้องเพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต

- ตึกแตน ชลดา ร้องเพลง “นักร้องบ้านนอก” ของพุ่มพวง ดวงจันทร์

เนื้อเพลง “นักร้องบ้านนอก”

เมื่อสุริยนต์ย้ายสนธยา

หมูนกกาภิบินมาสู่รัง

ให้มาคิดถึงห้องฟุ้งนาเสียจ้ง

ปานฉะนี้คงคอยหวังเมื่อไหร่จะกลับบ้านนา

มาอยู่เมืองกรุงใจก็มุ้งแต่อยากจะดั่ง

ด้วยความหวังอยากจะเป็นดารา

ลำบากลำบากก็ทนก้มหน้า

ก่อนจะจากบ้านมาเพื่อนมันว่าให้อาย
 ก่อนจากบ้านมาเพื่อนมันว่าให้ข้าทรวง
 ไปเป็นนักร้องให้เขาล้วง มันเจ็บในทรวงไม่หาย
 ไม่เด่นไม่ดังจะไม่หันหลังกลับไป
 ทุกวันคืนนอนร้องให้อีกเมื่อไหร่จะโชคดี
 เมื่อสุริยฉายาสนธยา
 จะกลับบ้านนาตอนชื่อเสียงเรามี
 จะยากจะจนถึงอดจะทนเต็มที
 นักร้องบ้านนอกคนนี้จะกล่อมน้องพี่และแฟนเพลง

จากเนื้อเพลงข้างต้นจะเห็นว่า เนื้อหาของเพลง “นักร้องบ้านนอก” ได้สะท้อนถึงความยากลำบากในการเดินตามความฝันของตึกแตนในอดีต ซึ่งเริ่มต้นจากเด็กบ้านนอกผู้มีความฝันอยากเป็นนักร้อง จึงเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อตระเวนประกวดร้องเพลงตามเวทีต่างๆ โดยหวังว่าเส้นทางนี้จะนำพาให้ได้เป็นนักร้องในสักวัน ตึกแตนจึงต่อสู้ฝ่าฟันตระเวนประกวดร้องเพลงกว่า 200 เวที แพ้บ้างชนะบ้าง จนในที่สุดก็ได้เป็นนักร้องที่ประสบความสำเร็จ การนำเพลงนี้มาร้องในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงเป็นการเข้ารหัสความหมายของการหวนนึกถึงเส้นทางเดินตามความฝันในการเป็นนักร้องของตึกแตนในอดีต

นอกจากเพลงนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตของตึกแตนแล้ว ยังอาจสะท้อนถึงภาพในอดีตของผู้คนในระดับสังคมได้ เนื่องจากเพลง “นักร้องบ้านนอก” มีเนื้อหาและท่วงทำนองที่กินใจผู้คนในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนบ้านนอกที่ต้องจากถิ่นฐานบ้านเกิดมาทำงานในกรุงเทพฯ การได้ฟังเพลงนี้ในรายการวันวานยังหวานอยู่ก็อาจจะทำให้เกิดอาการคิดถึงบ้านเกิด เกิดการวิดิหาวรรยากาศท้องทุ่ง และย้อนนึกถึงภาพอดีตของตอนที่เคยอยู่อาศัยในชนบท

นอกจากนี้ การที่ได้ฟังเพลงนี้ในรายการวันวานยังหวานอยู่ ก็อาจทำให้ผู้คนในสังคมเกิดการนึกย้อนรำลึกถึงภาพของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ราชนิลุทงผู้ได้รับความนิยมอย่างมากในอดีต ซึ่งภาพและน้ำเสียงของเธอยังตรึงอยู่ในความทรงจำของแฟน ๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การที่แฟน ๆ ได้ฟังเพลงของเธออีกครั้งผ่านการขับร้องของตึกแตน ชลดา ในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงอาจเกิดการหวนรำลึกถึงภาพพุ่มพวงในอดีตอีกครั้ง

- แขกรับเชิญผู้เป็นลูกร้องเพลง “ไครหนอ” มอบให้คุณแม่

เนื้อเพลง “ใครหนอ”

ใครหนอรักเราเท่าชีวิต
 ใครหนอปราณีไม่มีเสื่อมคลาย
 ใครหนอรักเราใช่เพียงรูปร่าง
 รักเขาไม่หน่ายมิดิตทำลายใครหนอ
 ใครหนอเห็นเราเศร้าทรวงใน
 ใครหนอเอาใจปลอบเราเรื่อยมา
 ใครหนอรักเราดังดวงแก้วตา
 รักเขากว้างกว่าพื้นพสุธานากาศ
 จะเอาโลกมาทำปากกา
 แล้วเอานามมาแทนกระดาษ
 เอาน้ำหมึกมหาสมุทรแทนหมึกวาด
 ประกาศพระคุณไม่พอ
 ใครหนอรักเราเท่าชีวิต
 ใครหนอใครกันให้เราซึ้ง คุณพ่อคุณแม่
 ใครหนอซักชวนดูหนังสือ
 รู้แล้วละก็อย่ามัวรังรองทดแทนบุญคุณ

จากเนื้อเพลง “ใครหนอ” ในข้างต้น จะเห็นว่าเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงพระคุณของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ดังนั้น ในรายการวันวานยังหวานอยู่ตอนที่นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตของแม่ลูก แยกรับเชิญผู้เป็นลูกจึงนำเพลงนี้มาขับร้องเพื่อเป็นการรำลึกถึงพระคุณของแม่ที่เฝ้าอบรมเลี้ยงดูลูกมาตั้งแต่อดีตครั้งที่ลูกยังแบเบาะจนเติบโตใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนอกจากเพลง “ใครหนอ” จะสะท้อนถึงภาพในอดีตของแม่ลูกที่มาร่วมรายการแล้ว ยังเป็นการเข้ารหัสความหมายเพื่อให้ผู้ชมทางบ้านได้หวนรำลึกถึงพระคุณของแม่ที่ต้องเหน็ดเหนื่อยเลี้ยงดูลูกน้อยในอดีตจนเติบโตได้ในปัจจุบันด้วย

- นก อุษณีย์ ร้องเพลง “ความทรงจำสีจาง” ของปาล์มมี อีฟ ปานเจริญ

เนื้อเพลง “ความทรงจำสีจาง”

ใครคนหนึ่งคนนั้น ในวันหนึ่งวันนั้น
 เคยผูกพันกันซะมากมาย

เพราะวันที่ห่างเหิน มันก็เริ่มห่างหาย
 เพียงแค่เพราะเราไม่เจอกัน
 ไม่เรียกร้องให้กลับมา หรือว่าผลัดไผ่ หรืออะไรทั้งนั้น
 เก็บเอาไว้ในส่วนลึก ซ่อนอยู่อย่างนั้น รู้ว่ามันไม่ไปไหน
 แม้กระทั่งตอนนี้ เขายังอยู่ตรงนี้ ในภาพทรงจำสีจางๆ
 เหมือนว่าจะเลือนหาย คล้ายว่าจะเลือนราง
 บางอย่างก็ยังไม่เปลี่ยนไป ในความทรงจำสีจางๆ

การร้องเพลง “ความทรงจำสีจาง” ของ นก อุษณีย์ ในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นการ
 เข้าวัดความหมายของภาพความรักในอดีต ซึ่งปัจจุบันได้เลิกรากันไปแล้ว เนื้อหาของเพลงนี้บ่ง
 บอกถึงการเก็บเรื่องราวในอดีตไว้ในความทรงจำ อันเป็นอดีตที่คนเราเคยผูกพันกับคนๆ หนึ่งใน
 อดีต แต่แล้ววันหนึ่งต้องเหินห่างจากกันไป ดังนั้น แม้ว่าในปัจจุบันจะไม่สามารถย้อนเวลาหวน
 คืนอดีตนั้นกลับมาได้ แต่เราก็สามารถเก็บภาพอดีตที่เคยมีนั้นไว้ในความทรงจำได้ แม้บางครั้งอาจ
 ดูเหมือนว่าภาพอดีตนั้นได้เลือนลางจางหายไปจากเราแล้ว แต่ถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาทำให้เราได้นึก
 ย้อนกลับไปทวนรำลึกถึงอดีตนั้นอีกครั้ง ก็จะพบว่า ภาพอดีตนั้นไม่ได้เลือนหายไปไหน หากทว่า
 ยังคงอยู่ในความทรงจำของเราเสมอมา เช่นเดียวกับความรักของ นก อุษณีย์ ที่กลายเป็นภาพอดีต
 และไม่สามารถย้อนเวลาหวนคืนคนรักกลับมาได้ แต่ก็มีสิ่งหนึ่งที่ยังเหลืออยู่ก็คือ ภาพความทรงจำ

นอกจากการโชว์ร้องเพลงบนเวทีแล้ว ในรายการวันวานยังหวานอยู่ก็มีการร้องเพลงใน
 ลักษณะของการร้องเพลงแทรกขณะสนทนาด้วย

น้ำ รพีภัทร ร้องเพลง “เพียงคำเดียว” ของสุเทพ วงศ์กำแหง ประกอบการสนทนา

- พิธีกรและแขกรับเชิญ พูดคุยถึงเพลงที่น้ำ รพีภัทร เคยนำมาร้องจีบสาว

อ้อม : เห็นบอกว่าตอนที่จีบมีการร้องเพลงจีบกันด้วย

ป้าก๊ก : อู๊ย คุณร้องเพลงจีบเขาหรือ

น้ำ : คือตอนที่คุยโทรศัพท์กันครับ

ป้าก๊ก : อย่างนี้ก็ต้องเลือกเพลงค่อนข้างโรแมนติกหน่อย

น้ำ : เพียงคำเดียวครับ

ป้าก๊ก : สุเทพ วงศ์กำแหง เนียนนะ

น้ำ : ใช่ครับ

ป้าก๊ก : (ร้องเพลง) เพียงคำเดียวที่ปรารถนา เนียนนะ ทำไมเก๊าก่า

น้ำ : คือผมเคยฟังเพลงพวกนี้ตลอดเวลา เพราะว่าชีวิตผมจะอยู่กับเพลงประมาณนี้

ปากก : ผมอยากฟัง

- น้ำ รพินทร์ ร้องเพลง “เพียงคำเดียว” ของสุเทพ วงศ์กำแหง / มีเสียงเปียโนคลอ

น้ำ : เพียงคำเดียวที่ปรารถนา อยากฟังให้ชื่นอุรา ใจพะว้าพะวัง

นานเท่านั้นพี่คอยจะฟัง...

ปากก : (แสดงอาการเคลิ้มไปกับเพลง ด้วยสีหน้าท่าทางแบบ Over Acting)

อ้อท : น่ากลัวมากอะ

ปากก : เนื้อหาของเพลง โอ้โฮ มันซึ้งและกินใจ

น้ำ : เพียงคำเดียวที่อยากจะบอก และเพียงคำเดียวที่อยากจะได้ยินคือ คำว่ารัก

เนื้อเพลง “เพียงคำเดียว”

เพียงคำเดียวที่ปรารถนา

อยากฟังให้ชื่นอุรา ใจพะว้าพะวังค์

นานเท่านั้นพี่คอยจะฟัง

คำนี้คำเดียวที่หวัง อยากฟังจากปากดวงใจ

คำคำนี้มีค่าใหญ่หลวง

พี่รักพี่ແหนพี่หวง เพียงดังดวงฤทัย

พี่ไม่เคยเฉลยกับใคร

แต่แล้วพี่บอกเจ้าไป เพื่อให้เจ้าตอบเช่นกัน

มีหลายคราที่เคย

เหมือนเจ้าจะเอย่เปิดเผยเฉลยคำนั้น

โอ แล้วโยอัถอัน

มิกล้าจันรรค์ กลับตั้นกลับตั้นทรวงใน

ฤา เจ้ามีคู่เคียงอุรา

เจ้ารักเป็นหนักเป็นหนา ตรึงติดตราหัวใจ

จึงจดจำถ้อยคำพี่ไว้ แอบเอาไปบอกคู่อใจ

ทอดทิ้งพี่ให้ออกตรม

ฤา เจ้าลืมถ้อยคำๆ นี้

จึงทำไม่รู้ไม่ชี้ ดังไม่มีเยื่อใย

แม้เจ้าลืมเจ้าเลือนเคลื่อนคลาย

พี่เตือนให้อีกก็ได้ ก็รักอย่างไรเจ้าเคย

จากเนื้อเพลงข้างต้นจะเห็นว่า เนื้อหาของเพลง “เพียงคำเดียว” สะท้อนถึงความรักของชายคนหนึ่งซึ่งต้องการไต่ถามคำว่ารักจากปากของหญิงอันเป็นที่รัก จากตัวอย่างนี้ น้ำ รพีภัทร ได้ร้องเพลงนี้ขณะสนทนาถึงเรื่องราวความรักในอดีตตอนที่เริ่มจีบกันใหม่ๆ ซึ่งน้ำ รพีภัทร เคยนำเพลงนี้มาร้องให้แนนฟังเพื่อเป็นการบอกรัก ดังนั้น การนำเพลงนี้มาร้องให้ฟังอีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงเป็นการเข้ารหัสความหมายของภาพในอดีตของแขกรับเชิญว่าเคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับเพลงนี้ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นคนรุ่นใหม่ที่ถวิลหาเพลงเก่าในอดีตมากกว่าเพลงสมัยนิยมในปัจจุบัน

นอกจากนี้ การร้องเพลง “เพียงคำเดียว” ประกอบการสนทนาถึงเรื่องราวความรักในอดีตของแขกรับเชิญ ยังเป็นการทวนรำลึกถึงเพลงนี้ซึ่งเคยเป็นเพลงรักที่หนุ่มสาวในยุคอดีตเคยใช้เป็นเพลงสื่อความในใจที่มีต่อกัน หากผู้ชมที่เป็นคนรุ่นเก่าได้ฟังเพลงนี้อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ก็อาจเกิดการทวนรำลึกถึงความรักของตนสมัยยังหนุ่มยังสาวว่า ในยุคนั้นเรื่องราวความรักของตนเป็นอย่างไร และตนเคยมีประสบการณ์ร่วมกับเพลงนี้อย่างไรบ้าง

5.2.3 การใช้เพลงประกอบรายการ ในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ เพลงเปิดตัวแขกรับเชิญ และเพลงคลอไปกับรายการ โดยทีมงานจะพิถีพิถันในการเลือกเสียงเพลงมาประกอบรายการในแต่ละตอน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแขกรับเชิญและเนื้อหาที่น่าสนใจ

- เพลงเปิดตัวแขกรับเชิญ จะใช้เมื่อถึงคิวเปิดตัวแขกรับเชิญ ซึ่งเป็นคิวที่ใช้ระยะเวลาช่วงสั้นๆ เพียง 10 วินาทีโดยประมาณ ดังนั้น ทีมงานจึงต้องพิถีพิถันในการเลือกท่อนใดท่อนหนึ่งของเพลงที่จะสามารถสื่อความหมายของเนื้อหาได้ในระยะเวลาอันจำกัด โดยจะเป็นการนำ “เพลงเก่าในอดีต” มาเปิดซ้ำ (Retake) หรือการนำ “เพลงใหม่ๆ” ที่คุ้นหูผู้คนในยุคปัจจุบันก็ได้ แต่ต้องเป็นเพลงที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเนื้อหารายการ เช่น เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญ หรือเป็นผลงานเพลงที่แขกรับเชิญเคยร้องไว้ในอดีต (ในกรณีที่แขกรับเชิญเป็นนักร้อง)

การใช้เพลงเปิดตัวแขกรับเชิญ

- พิธีกรพูดเปิดตัวเคลลี่ ธนพัฒน์

อ้อม : แต่ว่ายังมีอีกหนึ่งพระเอกนะคะซึ่งก็เป็นหนุ่มหล่อเข้มเหมือนกัน รับท่ายแต่

เป็นขวัญใจของสาว ๆ

ป้าก๊ : คุณแดน มาด้วยเหรอวันนี้

อ้อม : เชิญพบเลยไหม ขอเชิญพบกับคุณแดน ราชสีห์เลยคะ

- คิวเปิดตัวเคลลี ธนพัฒน์ / เคลลีเดินลงมาจากร้านไดกลางเวที
- เปิดเพลง “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป” ของขจรศักดิ์ รัตนนิสสัย (เปิดท่อนที่มีเนื้อร้องว่า “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป ไม่ใช่เรื่องของใคร คนเก่าที่เคยคบลึกซึ้งลึกซึ้งมันมีเรื่องคาหัวใจ”)

ในช่วงต้น เป็นคิวเปิดตัวเคลลี ธนพัฒน์ ที่มาร่วมพูดคุยย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่อง “คมแฝก” ซึ่งในละครเรื่องนี้เคลลีรับบทเป็น แสน ราชสีห์ อันธพาลผู้ไม่เกรงกลัวใคร เมื่อถึงคิวเปิดตัวเคลลีจึงนำเพลง “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป” ท่อนที่มีเนื้อร้องว่า “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป ไม่ใช่เรื่องของใคร คนเก่าที่เคยคบลึกซึ้งลึกซึ้งมันมีเรื่องคาหัวใจ” มาเป็นเพลงเปิดตัว

เนื้อเพลง “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป”

ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป ไม่ใช่เรื่องของใคร
 คนเก่าที่เคยคบลึกซึ้งลึกซึ้งมันมีเรื่องคาหัวใจ
 ถ้าไม่เกี่ยวก็ขอทาง รีบหลบอย่าขวางทาง
 คนใหม่หน้าไหนไม่รู้ไม่สนไม่ต้องยุ่งเลยเดี๋ยวพัง
 ขอเคลียร์กับเธอให้มันชัดเจน ให้มันเห็นว่คำหรือแดง
 เรื่องอะไรมาทั้งกัน ใ้แบบนี้มันต้องคุยกันหน่อย
 ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป รอข้างนอกไปซะไป
 ให้หมดปัญหาพันทุกข์พันเคราะห์แล้วจะเกี่ยวก็ว่าไป
 ถอยหน่อย อย่ามาขวางเดี๋ยวก็ช่วยช่วยถอยหน่อย
 โทษเหอะ ใ้แบบนี้ต้องว่ากันแบบตัวตัว
 ไม่เกี่ยว ก็เฉยเฉยไว้เลยไม่ต้องร้อนตัว ไม่ต้องแหลมมา

จากเนื้อเพลง “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป” จะเห็นว่า เนื้อหาเพลงได้สะท้อนถึงการเป็นอันธพาลที่ไม่เกรงกลัวใคร ทั้งเพลงนี้ยังมีคำร้อง ท่วงทำนอง และเสียงร้องของขจรศักดิ์ รัตนนิสสัย ที่เป็นแนวท่วงตามแบบ “จิกโกโนอดีต” ซึ่งสอดคล้องกับบทอันธพาลกวนเมืองของเคลลีในละครเรื่อง “คมแฝก” จึงนับว่าเพลงนี้มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้เป็นเพลงเปิดตัวแขกรับเชิญในครั้งนี้

นอกจากการนำเพลง “ใครไม่เกี่ยวก็ถอยไป” มาใช้เป็นเพลงเปิดตัวแขกรับเชิญเพื่อให้สอดคล้องกับบทตัวร้ายอันธพาลของ เคลลี ธนพัฒน์ แล้ว ยังถือว่าเป็นการนำเพลงเก่าซึ่งเคยเป็นที่รู้จักของคนในยุคอดีตมาเปิดซ้ำอีกครั้ง ซึ่งจะเป็นการรื้อฟื้นความทรงจำของผู้คนที่เคยฟังเพลงนี้ใน

อดีต ให้หวนนึกถึงเพลงนี้ซึ่งตนอาจจะลืมเลือนไปแล้ว ทั้งยังเป็นการนำเพลงเก่าในอดีตมาเปิดซ้ำ ให้เด็กรุ่นใหม่ที่เกิดไม่ทันเพลงนี้มีโอกาสได้ยินได้ฟังผลงานเพลงในอดีตผ่านการนำเสนอในรายการ วันวานยังหวานอยู่อีกด้วย

- เพลงคลอไปกับรายการ จะใช้ในการเปิด/ปิดเบรก และใน VTR ต่างๆ (ในกรณีของเพลง เปิด/ปิดเบรกนั้นบางครั้งก็อาจใช้เพลงประจำรายการเลยก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะใช้เพลงที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหารายการมากกว่า) โดยทีมงานจะพิถีพิถันในการเลือกเสียงเพลงมาเป็นเพลงคลอไปกับ รายการ อาจเป็นการนำ “เพลงเก่าในยุคอดีต” มาเปิดซ้ำ (Retake) หรือนำ “เพลงใหม่ๆ” ที่คุ้นหู ผู้คนในยุคปัจจุบันก็ได้ แต่ทว่าจะต้องเป็นเพลงที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในแต่ละตอน

การใช้เพลงเปิดเบรก

- Keyscene เปิดเบรก และ VTR สนับสนุนช่วง
 - พิธีกรและแขกรับเชิญนั่งอยู่ที่โซฟาทอล์ค / เปิดเพลง “**หมวยนี่คะ**” ของวงไชน่าดอลล์ (เปิดท่อนที่มีเนื้อร้องว่า “ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ไม่ชอบใช้ไหม ขอภัยถ้าไม่ดี ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ก็หมวยนี่คะ”)
- ป้าก๊ก : ละครเรื่องหมวยอินเตอร์นี้ทุกคนต้องทุ่มเทให้กับละครเรื่องนี้เยอะ เพราะต้องทำอะไรหลายอย่างที่ตัวเองไม่เคยทำมาก่อน....

จากการใช้เพลงเปิดเบรกในข้างต้น เป็นการเชิญนักแสดงจากละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” มาพูดคุยย้อนวันวานเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่องนี้ ซึ่งละครเรื่องนี้ก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน และมีบรรยากาศเบื้องหลังการถ่ายทำที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานและความยากลำบากปะปนกันไป จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่า ในรายการได้ใช้เพลง “หมวยนี่คะ” ของวงไชน่าดอลล์ ท่อนที่มีเนื้อร้องว่า “ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ไม่ชอบใช้ไหม ขอภัยถ้าไม่ดี ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ก็หมวยนี่คะ” มาใช้เป็นเพลงเปิดเบรก แล้วจึงเข้าสู่การพูดคุยถึงเบื้องหลังการถ่ายทำละครเรื่องนี้

เนื้อเพลง “หมวยนี่คะ”

อาหมวย อาหมวย อาหมวย อาหมวย

(ร้องเป็นภาษาจีน) ต้าซิวเทอซิวปู้ยาวหลาย คู่หลู่หั่วอเตอเหมย

หั่วอปู้ซื่อหนี่เตอสไต โย่วเว่ยเหอเทียนเทียนฉั่นเจอเหว่อ

ต่ำชิวปู้ยาวหลาย คู่หลู่หั่วเตอเหมย
 ต้นยาวชื้อหนีสี่ฮวาน หั่วโอใจ้วคว่ายเตียนต้าเซ็งชัวชูลาย
 เอ๊ะเอ๊ะมองอะไรนะ เอ๊ะเอ๊ะมองอะไร
 เอ๊ะจ้องกันอีกนานไหมซักไม่ค่อยดี
 หรือหน้าตาที่ดูหมวยเห็นแล้วคงแปลกใจ
 เอ๊ะจ้องกันอีกนานไหมมองกันแบบนี้
 เอ๊ะเอ๊ะมองอะไรนะ เห็นจ้องมองอยู่นาน
 เห็นเห็นยืนอยู่อย่างนั้นฉันไม่เข้าใจ
 หรือฉันมันอาจจะหมวยหมวยแล้วมีอะไร
 หมวยแล้วมันผิดใช้ไหมมองกันแบบนี้
 เกิดคำถามอยากรู้กันมากมาย
 ฉันไม่ได้ตั้งใจจะทำให้หมวยได้อย่างนี้
 ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ
 ไม่ชอบใช้ไหมชอบภัยถ้าไม่ดี
 ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ ก็หมวยนี่คะ ไม่ได้ตั้งใจ
 ไม่ชอบใช้ไหมชอบภัยที่ต้องหมวย ก็หมวยแล้วไง จะหมวยแล้วทำไม

จากเนื้อเพลง “หมวยนี่คะ” จะเห็นว่าเพลงนี้มีเนื้อหาสะท้อนถึงความเป็นคนไทยเชื้อสายจีน เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องและท่วงทำนองที่สะท้อนถึงความเป็นจีน และให้บรรยากาศสนุกสนานครึกครื้น การนำเพลงนี้มาใช้เป็นเพลงเปิดเบรก จึงเป็นการเข้ารหัสความหมายทั้งในแง่ของความสนุกสนาน ในกองถ่ายทำละครเรื่อง “หมวยอินเตอร์” และยังเป็นการสะท้อนถึงรากเหง้าความเป็นจีนของคนไทยเชื้อสายจีนด้วย

การใช้เพลงเปิดเบรก

- พิธีกรพูดสรุปก่อนเปิดเบรก

ป้าก๊ก : แหม น้องต๊ากแตนเนี่ยนะ ได้ฟังเรื่องราวของเธอต้องบอกว่า กว่าจะมาถึงจุดๆ นี้
 นะต้องบอกว่าไม่ถ่างนะ

อ้อม : ฝ่าฟันมาเยอะมาก

ป้าก๊ก : ไปร้องประกวดไปอะไรอย่างนั้นนะ แสดงว่าเป็นคนที่ต้องมีใจรักอย่างยิงนะครับ
 ทั้งยังมีความพยายามบวกกับความตั้งใจอย่างเปี่ยมล้น

อ้อม : วันนี้ก็ต้องขอขอบคุณมากๆ นะคะ น้องตึกแตน ทองจุลกลาง ที่มาร่วมย้อนวันวาน
แล้วก็มาร้องเพลงเพราะๆ ให้เราฟังด้วย ยังไงจะเอาใจช่วยขอให้แฟนเพลงมีเพลง
ของคุณตึกแตนอยู่ในใจตลอดไปเลย ขอขอบคุณค่ะ

ตึกแตน : ขอขอบคุณค่ะ

ป้าก๊ก : ขอขอบคุณครับ เราได้เจอกับนักร้องลูกทุ่งฝ่ายหญิงกันไปแล้ว เดี่ยวช่วงหน้านะฮะ
จะมาพบกับฝ่ายชายกันบ้าง เจ้าของเพลงฮิตที่ใครๆ ก็ร้องกันได้ทั้งบ้านทั้งเมือง
พักสักครู่เดียวกลับมานะฮะ

- เปิดเพลง “ถนนคันฝัน” ของตึกแตน ชลดา (เปิดท่อนที่มีเนื้อร้องว่า “ยืนบนถนนทนน
ผู้เพื่อฝันลำพัง คว้างดั่งเศษฟางที่ถูกลมพัดมาไกล”)

จากการใช้เพลงปิดเบรกในช่วงต้น จะเห็นว่าก่อนปิดเบรกพิธีกรได้พูดสรุปถึงความพยายาม
ของตึกแตนในอดีตที่ได้ต่อสู้ฝ่าฟันทำความฝันในการเป็นนักร้องให้เป็นจริงจนประสบความสำเร็จ
อย่างมากในปัจจุบัน เมื่อถึงคิวปิดเบรกจึงใช้เพลง “ถนนคันฝัน” ท่อนที่มีเนื้อร้องว่า “ยืนบนถนนทนน
ผู้เพื่อฝันลำพัง คว้างดั่งเศษฟางที่ถูกลมพัดมาไกล” มาเป็นเพลงปิดเบรก

เนื้อเพลง “ถนนคันฝัน”

เนิ่นนาน ที่เราเดินตามฝันจากบ้านมาไกล

จากทุ่งนาเขียวภูเขาสูงข้างทุ่งดอกไม้

มาสู้อยู่กลางแสงไฟเมืองไม่ยอมหลับ

สัญญา ไม่ได้ดีขึ้นมาจะไม่ยอมกลับ

งานหนักเพียงไหน บอกหัวใจให้ยืนตั้งรับ

แม้ความจริงเฝ้าแต่นับคำว่าผิดหวัง

ยืนบนถนนคนสู้เพื่อฝันลำพัง

คว้างดั่งเศษฟางที่ถูกลมพัดมาไกล

จากเข้าจรดเย็นต้องเป็นคนมีใจนาย

เลิกงานค่อยมีลมหายใจเป็นของตัวเอง

เหงาจัง กลับห้องมามีเพื่อนก็เพียงเสียงเพลง

วันที่ปัญหา หอบภาระเข้ามาข่มเหง

ได้แต่บอกใจตัวเอง ไม่ให้หยุดฝัน

จากเนื้อเพลง “ถนนคันฝัน” จะเห็นว่าเนื้อหาของเพลงได้สะท้อนถึงชีวิตของคนในชนบทที่ต้องจากบ้านนอกมาทำงานในเมืองกรุง แม้ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมายก็ไม่ย่อท้อเพราะต้องการทำความฝันที่ตั้งไว้ให้เป็นจริง การนำเพลงนี้มาใช้เป็นเพลงปิดเบรกในรายการวันวานยังหวานอยู่ จึงเป็นการนำเพลงนี้มาเข้ารหัสความหมายของการย้อนวันวานนี้ถึงการต่อสู้เพื่อฝันของตึกแตนในอดีต ที่ต้องจากบ้านเกิดมาใช้ชีวิตในเมืองกรุง ได้ตระเวนประกวดร้องเพลงมากมายหลายเวทีแม้บ้างชนะบ้าง จนในที่สุดเธอก็สามารถทำความฝันในวันวานให้เป็นจริงได้ในปัจจุบัน

การใช้เพลงคลอใน VTR “วันวานสัญญา จังหวัดสมุทรสาคร”

ภาพ	เสียง
<ul style="list-style-type: none"> - โฉม วัชรบูล และไกด์นำเที่ยว อยู่ที่บริเวณศาลพันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร - ไกด์นำเที่ยวเล่าตำนานพันท้ายนรสิงห์ - มี Insert ภาพรูปปั้นพันท้ายนรสิงห์ และมุมต่างๆ ภายในบริเวณศาลพันท้ายนรสิงห์ 	<ul style="list-style-type: none"> - คลอเพลง “น้ำตาแสงใต้” (ตอนที่เนื้อร้องว่า “นวลเจ้าพี่เอ๋ย นวลเจ้าพี่เอ๋ย”) ไกด์นำเที่ยว : ในสมัยที่พระเจ้าเสือเป็นกษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยาเนี่ยนะครับ แล้วพันท้ายนรสิงห์ท่านก็มีหน้าที่เป็นผู้บังคับท้ายเรือพระที่นั่ง พระเจ้าเสือท่านก็เสด็จประพาสมาถึงคลองโคกขาม กระแสน้ำตอนนั้นเชี่ยวกรากมาก ท่านท่านไม่ไหว เรือพระที่นั่งก็เลยมาชนหัวเรือพระที่นั่งก็เลยหักลง... - คลอเพลงบรรเลงที่ให้อารมณ์ลึกกลับวังเวง

เนื้อเพลง “น้ำตาแสงใต้”

นวลเจ้าพี่เอ๋ย คำน้องเฮ้ยล้ำคราครวญ

ถ้อยคำเหมือนจะชวน ใจพี่หวนครวญคราอาลัย

น้ำตาอาบแก้ม เพียงแซมเพชรไสว

แวววับจับหัวใจ เคล้าแสงไต้งามจับตา

นวลแสงเพชร เกล็ดแก้วอันล้ำค่า

ยามเมื่อแสงไฟส่องมา แวววาวชวนชื่นชม
 น้ำตาแสงได้ ต็มใจที่รำวระบม
 ไม่อยากพรากขวัญภิรมย์ จำใจข่มใจไปจากนวล
 นวลเจ้าพี่เอ๋ย... นวลเจ้าพี่เอ๋ย...

ใน VTR ชำรงต้น เป็นการนำแขกรับเชิญมาถ่ายทำนอกสตูดิโอ (Outdoor) ที่ศาลพันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร จะเห็นว่า ในขณะที่มีการพูดคุยถึงตำนานพันท้ายนรสิงห์ จะมีการคลอเพลง “น้ำตาแสงได้” ท่อนที่ร้องด้วยน้ำเสียงคร่ำครวญว่า “นวลเจ้าพี่เอ๋ย นวลเจ้าพี่เอ๋ย” เพื่อสร้างบรรยากาศของการหวนกลับไปรำลึกถึงตำนานพันท้ายนรสิงห์ในอดีต ซึ่งแม้ว่าการเปิดเพลง “น้ำตาแสงได้” คลอใน VTR นี้จะเป็นการนำเพลงมาใช้เพียงท่อนสั้นๆ แต่ก็นับว่าเพลงนี้ช่วยสร้างอารมณ์ของการย้อนกลับไปสู่ตำนานในอดีตได้ดียิ่งขึ้น

เพลง “น้ำตาแสงได้” เป็นเพลงที่ถูกนำมาใช้เป็นเพลงประกอบละครและภาพยนตร์เรื่องพันท้ายนรสิงห์มาแล้วหลายครั้ง เนื้อหาของเพลงบ่งบอกถึงความโศกเศร้าของพันท้ายนรสิงห์ที่ต้องลาจาก “นวล” หญิงสาวอันเป็นที่รัก เพื่อเดินทางไปทำหน้าที่เป็นผู้บังคับท้ายเรือพระที่นั่งของพระเจ้าเสือ โดยหารู้ไม่ว่าการลาครั้งนี้จะเป็นการลาจากที่ไม่มีวันกลับมา เพลงนี้จึงมีคำร้องและท่วงทำนองที่แสดงถึงความโศกเศร้าอาลัยที่ต้องลาจากนางอันเป็นที่รัก การนำเพลงนี้มาเป็นเพลงคลอใน VTR ขณะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับตำนานพันท้ายนรสิงห์ จึงเป็นการสร้างบรรยากาศและเพิ่มอารมณ์ของการหวนกลับไปรำลึกถึงตำนานพันท้ายนรสิงห์ในยุคสมัยอดีต

นอกจากผลการศึกษาซึ่งพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่มีวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในลักษณะต่างๆ ซึ่งได้แก่ การผสมผสาน (Hybrid) การจำลอง (Simulation) การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non - linear) การตัดปะ (Cut and Paste) และการทำซ้ำ (Repetition) ดังที่ผู้วิจัยได้อธิบายไปแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโยยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้มี “การเพิ่มกลวิธีในการนำเสนอที่หลากหลาย” เพื่อช่วยเติมเต็มความสมบูรณ์ของการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต ดังนี้

1. การตั้งชื่อรายการที่แสดงถึงการย้อนวันวาน

การตั้งชื่อรายการที่บ่งบอกถึงแนวคิดหลักของรายการ เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ตั้งชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” โดยชื่อนี้มีความหมายบ่งบอกถึงการย้อนกลับไปสู่วันวาน เป็นวันวานที่หวนรำลึกถึงที่ไรก็ยังตรึงใจอยู่เสมอ ซึ่งแม้ว่าเนื้อหารายการจะสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตทั้งในเชิง

บวกและเชิงลบ แต่การนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบก็เป็นการหวนกลับไปมองอดีตด้วยทัศนคติในเชิงบวก และเป็นการหวนรำลึกถึงอดีตเพื่อให้เป็นข้อคิดและบทเรียนสำหรับปัจจุบันและอนาคต

2. การใช้คำเพื่อตอกย้ำถึงความเป็นวันวานในสคริปต์พิธีกร

จากการศึกษาพบว่า ในสคริปต์พิธีกรมักจะปรากฏคำพูดที่ตอกย้ำถึงความเป็นวันวานอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งได้แก่ คำว่า “วันวาน” “ย้อนวันวาน” “วันวานอันแสนหวาน” และ “วันวานอันขม” ซึ่งเป็นคำที่ถูกประกอบสร้างขึ้นในสคริปต์พิธีกร จะสังเกตเห็นว่า คำเหล่านี้ล้วนมีคำว่า “วันวาน” ปรากฏอยู่ทั้งสิ้น โดยวัตถุประสงค์ของการใช้คำเหล่านี้ก็เพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความเป็น “วันวาน” เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจความหมายของการย้อนกลับไปยังอดีต และช่วยสร้างการจดจำให้ผู้ชมเข้าใจโดยทั่วกันว่า เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการย้อนกลับสู่อดีต

นอกจากนี้ การใช้ชื่อพิธีกรว่า “ป้าก๊ก” และ “หนูอ้อม” ก็ถือเป็นคำจำที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพื่อบ่งบอกถึงวัยวุฒิของพิธีกรซึ่งเป็นคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ที่มาสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน จะสังเกตเห็นว่า ก่อนหน้านี้ผู้คนทั่วไปจะเรียก เกียรติ กิจเจริญ ว่า “ซูม่ก๊ก” และเรียก พิชดา อัครเศรณี ว่า “อ้อม พิชดา” แต่ภายหลังจากทั้งคู่ได้มาเป็นพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่ซึ่งใช้ชื่อเรียกว่า “ป้าก๊ก” กับ “หนูอ้อม” ก็ทำให้ผู้ชมเกิดความคุ้นเคยกับชื่อนี้ไปโดยปริยาย

การใช้คำว่า “วันวาน”

ป้าก๊ก : เห็นน้องแถมได้ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมทำให้นึกถึง “วันวาน” ของเรานะฮะว่า

ไทยเรานี้ก็ได้รางวัลนี้มาแล้วสามครั้งด้วยกันนะ

อ้อม : ชุดประจำชาติยอดเยี่ยม

ป้าก๊ก : ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมนะฮะ

- ป้าก๊กนำภาพถ่ายชุดประจำชาติยอดเยี่ยมที่ตัวแทนสาวไทยเคยได้รับรางวัลในอดีตออกมาดู

การใช้คำว่า “ย้อนวันวาน”

อ้อม : วันนี้ขอ “ย้อนวันวาน” เหตุการณ์ไปเมื่อตอนที่เจ็ดสีคอนเสิร์ต ป๊อ... (เอามือแตะที่คิ้ว) เล่าให้ฟังหน่อยว่าเป็นยังไงบ้างคิ้วแตกกันไปเนี่ย

ป๊อ : ก็มันเป็นอุบัติเหตุนะครับคุณอ้อม ตอนนั้นมันเป็นฉากที่เราต้องโชว์กันบนเวที เป็นเพลงไตเติ้ลคมแฝกด้วยแล้วก็มีคิ้วบู๊กันจริงๆซึ่งวันนั้นเราก็อ้อมคิ้วกันหลายครั้งมาก

อ้อม : อดีดีแล้ว

ป๊อ : แต่ก็อย่างที่บอกนะครับ มันคืออุบัติเหตุ

การใช้คำว่า “วันวานอันแสนหวาน”

อ้อม : เห็นบอกว่าโรงเรียนจำอากาศเป็น “วันวานอันแสนหวาน”ของบ่าววีด้วย ยังไงคะ

บ่าววี : คือการเป็นทหารนี่ครับ ผมมีความสุขครับ แล้วก็ดีใจครับ วันแรกที่เข้าไปนี่ผมตัดผมหัวเกียนก่อน

ป้าก๊ิก : ทุกคนจะได้เหมือนกัน

บ่าววี : เหมือนกันหมด เราเข้าไปตรงนั้นเรามีค่าเท่ากันหมดเลยคือศูนย์ เรายังไม่มีอะไรเลย เรายังไม่มียศไม่มีอะไร คำว่านักเรียนก็คือนักเรียนจำอากาศเท่านั้นหมด มีความเท่ากันหมด มีแค่ปีหนึ่งปีสอง มีรุ่นพี่มีรุ่นน้องเท่านั้นเองครับ

3. การแสดงและกิจกรรมต่างๆ

การแสดงและการทำกิจกรรมต่างๆของแซกรับเชิญเป็นรูปแบบความบันเทิงแบบเบ็ดเตล็ด (Variety Show) ที่รายการวันวานยังหวานอยู่มักนำมาใช้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างความบันเทิงแล้ว การแสดงและกิจกรรมเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตด้วย

- การแสดง นอกจากการร้องเพลงที่นำมาใช้มากที่สุดแล้ว การแสดงของแซกรับเชิญยังประกอบไปด้วยการเต้นรำ การแสดงตลก การร้องลิเก และการรำแม่ไม้มวยไทย ซึ่งการแสดงเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การแสดง “ย้อนวันวานตลกคาเฟ่” กับโก๊ะตี๋และเพื่อนสนิท

การย้อนวันวานการแสดงตลกคาเฟ่ในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นการจำลองภาพบรรยากาศการแสดงตลกคาเฟ่ซึ่งเคยเฟื่องฟูในยุคอดีต แต่ปัจจุบันธุรกิจคาเฟ่ชบเซาลง จึงทำให้ตลกคาเฟ่กลายเป็นสิ่งที่หาได้ยาก ผู้คนในยุคปัจจุบันจึงคุ้นเคยกับการแสดงตลกผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ ละคร และภาพยนตร์ ภาพการเล่นตลกคาเฟ่จึงกลายเป็นภาพอดีตที่หาได้ยากเต็มทีในปัจจุบัน ดังนั้น การแสดงชุด “ย้อนวันวานตลกคาเฟ่” ของโก๊ะตี๋กับเพื่อนๆ ดาราตลกในครั้งนี่ จึงเป็นการฟื้นคืนภาพการแสดงตลกคาเฟ่ที่เคยเฟื่องฟูในอดีตและหาได้ยากในปัจจุบัน ให้กลับมาสู่สายตาผู้ชมอีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่

การโชว์ลีลา “การรำแม่ไม้มวยไทย” ของแก้ม กวินตรา

การแสดงชุดนี้เป็นการแสดงของแก้ม กวินตรา ซึ่งแต่งกายในชุดมวยไทยประยุกต์พร้อมกับโชว์ลีลารำแม่ไม้มวยไทย การแสดงชุดนี้จึงเป็นการเข้ารหัสความหมายสะท้อนถึงภาพอดีตในสองประเด็น ข้อแรกคือ เป็นการแสดงซ้ำเพื่อจำลองภาพจากเวทีประกวดมิสยูนิเวิร์ส 2008 ซึ่งแก้ม

เคยแต่งชุดมวยไทยและโชว์ลีลารำมวยแม่ไม้มวยไทย จนสามารถพิชิตรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมได้สำเร็จ และอีกความหมายหนึ่งก็คือ เป็นการแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพศิลปะแม่ไม้มวยไทยทั้งดงาม อันเป็นศิลปะการต่อสู้ที่คนไทยคุ้นเคยมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ปัจจุบันความงดงามของศิลปะแขนงนี้ได้ลดน้อยถอยลงไป และหลงเหลืออยู่ในรูปของการต่อมวยในเชิงธุรกิจมากกว่า การสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย ดังนั้น การแสดงชุดนี้ในรายการวันวานยังหวานอยู่ จึงเป็นการย้อนวันวานถึงความงดงามของศิลปะแม่ไม้มวยไทยที่เคยมีเคยเป็นในอดีต ซึ่งได้ลดน้อยถอยลงไปในปัจจุบัน

“จากการประกวดมิสยูนิเวิร์สที่เวียดนาม คนดูอาจจะไม่ได้ดู แล้วคนดูรับสารแค่ว่า แก้มได้รางวัลชุดประจำชาติ แต่ไม่รู้ว่แก้มทำอะไร เราก็เอามาย้อนวันวานที่เวทีนั้น แต่อันนี้มันก็คือศิลปะแม่ไม้มวยไทยด้วย มันคือสองฝั่ง มันเป็นทั้งศิลปะในวันวานและเป็นวันวานของแก้ม คือสิ่งที่แก้มแสดงเป็นวันวานการแสดงของคนไทย แต่การแสดงที่เวียดนามมันก็เป็นวันวานของแก้มเอง” (ปภพกฤษ สืบบำรุง. ครีเอทีฟรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.)

- กิจกรรม การทำกิจกรรมต่างๆ ของแขกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่ (บางครั้งอาจให้พิธีกรร่วมทำด้วย) จะมีความแตกต่างหลากหลายออกไปตามเนื้อหาในแต่ละตอน การทำกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้การเข้าใจสความหมายของภาพในอดีตกระจ่างชัดมากขึ้น เพราะการพูดคุยเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผู้ชมไม่เห็นภาพและไม่ได้รรถรสเท่าที่ควร จึงมีการนำเนื้อหามาขยายความหมายเพื่อให้เห็นภาพมากขึ้นด้วยวิธีการทำกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอเรื่องราวในอดีตที่เด็กรุ่นใหม่อาจจะไม่รู้จักรหรือจินตนาการภาพตามได้ยาก การสาธิตหรือทำกิจกรรมให้ดูจึงช่วยในการเข้าใจสความหมายให้เห็นภาพได้ง่ายขึ้น

“เป็นหน้าที่ของครีเอทีฟที่ต้องตบแต่งวาดรูปออกมา ข้อมูลมีเท่านี้แต่ครีเอทีฟต้องตีข้อมูลให้แตก ครีเอทีฟมีหน้าที่เอาข้อมูลมาขยาย อย่างเช่น การละเล่นของเด็กไทย อะไรที่เด็กไม่รู้เราก็เอามาทำให้ดูเลย อย่างเช่น การเดินกะลา เราก็เอามาทำให้ดูว่าเดินแบบนี้ แล้วเราก็บอกว่า การเดินกะลาเนี่ยมันทำเพื่ออะไรและทำอย่างไร ก็สาธิตให้ดูเลย ให้เห็นภาพ และนำเสนอให้เข้าใจง่าย” (ปภพกฤษ สืบบำรุง. ครีเอทีฟรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.)

การทำกิจกรรม “ยิงปืนงานวัด” โดยการจำลองร้านยิงปืนแบบในงานวัดให้มาอยู่ในสตูดิโอ แล้วให้แขกรับเชิญทดลองยิงปืนเพื่อแลกตุ๊กตาเป็นรางวัล

“เด็กหลายคนอาจจะลืมภาพการยิงปืนงานวัด รู้จักแต่ปืนไรเฟิล รู้จักแต่บีบีกัน การยิงปืนงานวัดนี่เป็นวันวานเลย งานวัดเราจะเห็นว่า สมัยก่อนมีการยิงปืน จีบสาวโดยการยิงปืนแล้วให้ตุ๊กตา เป็นภาพที่ก๊ากก็น่ารัก สมัยนี้ก็ยังมีอยู่ แต่ว่ามีน้อยมาก มันขาดหายไป” (ปกปกฤษ สืบบำรุง. *ครีเอทีฟรายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.*)

ป่าววีสาธิตการวิ่งประกอบกรร้องเพลงเหมือนที่ตนเคยทำในอดีตสมัยเป็นนักเรียนทหาร

ป้าก๊าก : เออ ทหารเวลาเขาวิ่งๆ ต้อง...

ป่าววี : มีเพลงร้อง

ป้าก๊าก : ใครเป็นคนเลือกเพลงร้อง

ป่าววี : ก็มันจะมีเพลงของโรงเรียน เพลงมาร์ชโรงเรียนจำอากาศ เพลงต่างๆ แล้วก็

เพลงทั่วๆไปที่ดังๆเนี่ย ยุคที่ผมเป็นนักเรียนจำคือ สมศรี 1992 แล้วก็รักเก่าที่บ้านเกิด ตอนเข้าตึ้นขึ้นมา ก็...

ป้าก๊าก : (ลุกขึ้นวิ่งและร้องเพลงเหมือนทหาร) ลาแล้วแม่ชี... ไช้มัย

ป่าววี : ไช้ครับ ประมาณนั้นเลย

ป้าก๊าก : มันเข้ากับจังหวะการวิ่งยังไง ไหนคุณลองวิ่งแล้วร้องไปซิเนี่ย

ป่าววี : เราต้อง beat ให้ได้ เราต้องใช้จังหวะให้ได้

- **ป่าววีและป้าก๊ากแบบทหารและร้องเพลง “รักเก่าที่บ้านเกิด” (พีจากบ้านนา มาห้าหกปี มาเยือนคนดีด้วยความคิดถึง...)**

นก อุษณีย์ สาธิตการร้องและเต้นท่า “เกรงใจ” ของวงแร็ปเตอร์ ศิลปินดังในอดีต

นก : ชอบหลุยส์ค่ะ (นักร้องวงแร็ปเตอร์ในอดีต)

ป้าก๊าก : อ้อ เอ๊ะวัยเดียวกันรีเปล่าเนี่ย หนูรุ่นเดียวกันรีเปล่า

นก : เกิดปีเดียวกันค่ะ

ป้าก๊าก : แล้วตอนที่เขาออกแร็ปเตอร์เนี่ยคืออยู่ในวัยหนูเลยเนอะ ร้องได้ทุกเพลงมั้ย
แร็ปเตอร์

นก : ได้ทุกเพลงค่ะ

ป้าก๊าก : จริงอะเปล่า เพลงเร็วของเขานะ อะไรนะ เกรงใจๆ (เต้นท่าเกรงใจของแร็ปเตอร์)

นก : ป้า นี่เค้าต้องเต้นอย่างงี้ (เต้นท่าเกรงใจ) ไม่เอานะเกรงใจ ไม่ดีหรือเกรงใจ....

ป้าก๊าก : เค้าเต้นอย่างนี้หรือ

นก : เค้าต้องเดินไปอย่างงี้ด้วย

ป้าก๊าก : หนูล่องลิ หนึ่ง สอง สาม

- นักสัทิตการร้องและเต้นท่า “เกรงใจ”

ป่าก๊ก : หนูร้อง มาๆๆ (ขอเต้นท่ายี่บ้าง)

- ป่าก๊กลองเต้นท่า “เกรงใจ” บ้าง

นก : (หัวเราะ) สงสารหุ่ยส์มากเลย

จากผลการศึกษาในบทนี้ ถือเป็นขั้นตอนของการเข้ารหัสความหมาย (Encoding) ของผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ ที่ได้นำรูปแบบวิธีการต่างๆมาใช้ในการเข้ารหัสความหมายของการหวนกลับไปสู่อดีตหรือ “การย้อนวันวาน” อันจะเป็นวิถีทางในการตอบสนองการโยเยหา/ถวิลหาอดีตของผู้คนในสังคม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในแง่ของการถอดรหัส (Decoding) ของผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ด้วย ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลในบทที่ 6 ต่อไป

คุนย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

ความสนใจที่เข้ามาับชมรายการ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีต ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่

ในบทนี้ เป็นการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับผู้รับสาร เพื่อตอบปัญหานำการวิจัยข้อ 3 ที่ต้องการศึกษาว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่มีความสนใจที่เข้ามาับชมรายการและความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่รายการวันวานยังหวานอยู่นำเสนอแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia) แนวคิดการถอดรหัสของผู้รับสาร (Decoding) และแนวคิดเกี่ยวกับการวางกรอบความหมายที่หลากหลายภายในตัวบท (Structured Polysemy) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ จำนวน 20 คน อันประกอบไปด้วย “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน และ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่” ซึ่งมีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี จำนวน 11 คน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ได้คำนึงปัจจัยด้านสัดส่วนของกลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าและกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่ หากแต่ผู้วิจัยได้คำนึงถึงตัวแปรด้านอายุ ประสบการณ์ และมุมมองเกี่ยวกับการรับรู้และเข้าใจเรื่องราวในอดีต เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามาับชมรายการ และความเข้าใจความหมายของการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ของผู้ชมทั้งสองรุ่น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ (Demographic) ของกลุ่มตัวอย่างผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ ในรูปของตาราง ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.1 แสดงข้อมูล “ผู้ชมคนรุ่นเก่า”

ผู้ชมคนรุ่นเก่า			
ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	อาชีพ
1	นางมยุรี อุดมสาลี	68	ข้าราชการบำนาญ
2	นางจรรยา อาชีวะ	57	ค้าขาย
3	ป้าติ่ม (นามสมมติ)	55	รับราชการครู
4	นางปิยนันท์ กฤษณะสังข์	54	พนักงานราชการ
5	ป้าเจ็บบ (นามสมมติ)	54	แม่บ้าน
6	นางวิจิตรา สีเลื่อม	53	พนักงานธนาคาร
7	นางประเทือง บุญคง	51	รับราชการครู
8	นางรุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์	49	รับราชการครู
9	นางสาวบุษปราวณี ทองขาว	47	ทนายความอิสระ

ตารางที่ 6.2 แสดงข้อมูล “ผู้ชมคนรุ่นใหม่”

ผู้ชมคนรุ่นใหม่			
ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	อาชีพ
1	นางสาวอโนดาต วิจิตรโท	22	ฝึกงานทนายความ
2	นายสิทธิชัย กীরติวงศ์วานิช	22	นักศึกษา
3	นายชาคริต ประवालปัทม์กุล	21	ว่างงาน
4	นางสาวชญาดา โสภโณดร	20	นักศึกษา
5	นางสาววินดา ยอดพินิจ	19	นักศึกษา
6	นางสาวพรวิภา ชูปรีชา	19	นักศึกษา
7	นางสาวกนกวรรณ เกริกเกียรติกำจร	18	นักศึกษา
8	นายวัชร สีเลื่อม	18	นักศึกษา
9	นางสาวฐิติชญา ปทุมปี	16	นักเรียน
10	นางสาวจาร์วี ยอดพินิจ	16	นักเรียน
11	นางสาวกมลเนตร สุขสด	15	นักเรียน

เปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่

จากการศึกษาในประเด็นความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่พบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่มีความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ในสองประเด็นเดียวกัน คือ มีความสนใจในการดำเนินรายการของ “พิธีกร” และความสนใจในการนำเสนอ “เนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความสนใจในการดำเนินรายการของพิธีกร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่มีความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่เนื่องจากความบันเทิงที่ได้รับจากการดำเนินรายการของพิธีกร โดยมีความชื่นชอบในบุคลิกลักษณะของพิธีกรที่มีความสนุกสนานร่าเริง ดำเนินรายการอย่างเป็นธรรมชาติ และมีความเป็นกันเองกับแขกรับเชิญและผู้ชมที่บ้าน แม้ว่าพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่จะเป็นพิธีกรต่างวัยต่างรุ่น (generation) กัน แต่ก็สามารถดำเนินรายการร่วมกันได้อย่างราบรื่นลงตัว โดยผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะชื่นชอบการดำเนินรายการของพิธีกรชายมากที่สุด เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะแบบพิธีกรอารมณ์ขัน มีความสามารถในการสร้างความบันเทิงสนุกสนานขณะทำการสัมภาษณ์ได้ดี ด้านพิธีกรหญิงนั้นผู้ชมส่วนใหญ่ก็ชื่นชอบในบุคลิกลักษณะที่สวยน่ารักสดใสและดำเนินรายการอย่างเป็นธรรมชาติ

“ดูรายการนี้เพราะเราชอบพิธีกรอยู่แล้ว ชูไม่ก๊กเขาดลกดี เวลาดูเขาจัดรายการก็จะชอบชอบทั้งพิธีกรผู้หญิงและพิธีกรผู้ชาย” (ปียนันท์ กฤษณะสังข์ อายุ 54 ปี)

“พิธีกรชายเขาก็มีความสามารถเฉพาะตัว มุขเขารับกันได้ แล้วเขาก็สนุกสนานการดำเนินรายการเขาสนุกน่าสนใจชวนติดตาม เขาจะเป็นธรรมชาติแล้วก็โยนมุขรับมุขกันได้ดี พิธีกรหลักก็คือก๊กเป็นพิธีกรตัวหลักในการดำเนินเรื่อง ส่วนอ้อมพิธีกรตัวรองก็ช่วยสร้างสีสันด้วยดีคือการดำเนินรายการมันไม่น่าเบื่อ ดูแล้วสนุก (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

“ดูเพราะว่ามันสนุกดี พิธีกรพูดแซวกับแขกรับเชิญ ดลกดี สนุกดี” (กมลเนตร สุขสด อายุ 15 ปี)

“ชอบพื้อมอยู่แล้วก็เลยดู ป่าก็ก็ชอบ เขาเป็นคนอารมณ์ดีอยู่แล้ว พอเขามาเป็นพิธีกรรายการก็สนุก” (ชญาดา ไสภโณดร อายุ 20 ปี)

2. ความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต

จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต หรือ “การย้อนวันวาน” ในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นปัจจัยดึงดูดให้ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่สนใจเข้ามาชมรายการ กล่าวคือ ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่เข้ามาชมรายการก็เนื่องมาจากมีความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการ “ย้อนวันวานเรื่องราวในอดีต” โดยผู้ชมทั้งสองรุ่นมีความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “แขกรับเชิญ” (วันวานของคนดัง) มากกว่าการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “สังคมโดยรวม” (วันวานของสังคม)

ความสนใจของผู้ชมที่มีต่อการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “แขกรับเชิญ” (วันวานของคนดัง)

แม้ว่าเนื้อหาเรื่องราวประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญหรือ “วันวานของคนดัง” นั้น จะเป็นประสบการณ์ในอดีตของปัจเจกบุคคลคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียวก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ซึ่งนับว่าเป็นผู้คนในระดับสังคม ก็มีความสนใจใคร่รู้เรื่องราวประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญอันเป็น “คนดัง” ที่อยู่ในความสนใจของผู้คนในสังคมว่า “ก่อนทีจะมีวันนี้แขกรับเชิญแต่ละคนได้ผ่านประสบการณ์ในอดีตอย่างไรมาบ้าง”

แม้ว่า “วันวานของคนดัง” จะไม่ใช่อดีตที่กลุ่มผู้ชมเคยประสบพบเจอร่วมกันมาก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ได้นำประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญ (วันวานของคนดัง) มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในอดีตของตนเอง (วันวานของตัวเอง) ทั้งในแง่ของการหวนรำลึกถึงอดีตของตนเองแล้วนำมาทาบทา/เทียบกับอดีตของแขกรับเชิญว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และในแง่ของการนำประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญมาเป็นข้อคิดในการใช้ชีวิตของตนในปัจจุบันและอนาคต

“บางครั้งอดีตของเขาสามารถที่จะมาเป็นตัวอย่างให้คนรุ่นหลัง หรือบางทีเรานึกถึงว่าสิ่งนี้มันสำคัญ บางทีสามารถเอาตรงนั้นมาใช้ในเหตุการณ์ปัจจุบันได้ จะชอบที่เป็นอดีตมากกว่า” (ประเทือง บุญคง อายุ 51 ปี)

“เพราะมันน่าสนใจ แหกที่เชิญมามันก็มีจุดเด่นที่ทำให้เราอยากรู้ความเป็นไปของชีวิตเขาว่า ก่อนที่จะมาถึงตรงนี้มีหน้าที่ไปยังไง เขาเริ่มจากจุดไหน บางคนเขาเริ่มจากศูนย์เลย บางคนก็ออกมาสวยหรูเลย คือเหมือนกับว่าเราได้ศึกษาชีวิตเขา ได้เรียนรู้ชีวิตคนๆหนึ่ง” (ป้าติ่ม อายุ 55 ปี)

“ชอบเนื้อหาตอนที่มันย้อนยุคไปว่าสมัยเด็กๆเป็นยังไง แล้วก็ทำให้เราคิดว่าตอนเด็กๆเราก็เป็นอย่างนี้เหมือนกัน พอเขาถามว่าตอนเรียนมีวีรกรรมอะไรบ้าง มีเพื่อนคนไหน มีอาจารย์เป็นยังไง เราก็จะคิดแล้วว่าตอนเราเรียนตอนวัยช่วงนี้เราทำอะไรอยู่” (อินดาต วิจิตรโท อายุ 22 ปี)

“เราชอบเปรียบเทียบด้วยว่า ถ้าเราเป็นวัยประมาณเขาเราทำอะไรอยู่ เราอยู่อย่างนี้แล้วเขาทำอะไร วัยไหนรุ่นไหนโตเร็วกว่ากัน” (ฐิติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

ความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “สังคมโดยรวม” (วันวานของสังคม)

การนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “สังคมโดยรวม” เป็นการนำเสนอเนื้อหาย้อนอดีตที่ผู้คนในสังคมเคยมีประสบการณ์ร่วมกันมาซึ่งเป็น “วันวานของสังคม” อันอยู่ในความคิด ความรู้สึก และจินตนาการร่วมของ “ผู้คนในสังคมโดยรวม” จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่สนใจรับชมการนำเสนอเนื้อหา “วันวานของสังคม” ก็เนื่องจากเป็นวิถีทางที่ทำให้ผู้ชมได้ “ทบทวน (Repeat) อดีต” ที่ตนเคยมีประสบการณ์กับอดีตนั้นมาแล้ว (ทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม) ทั้งยังทำให้ผู้ชมได้ “ความรู้ใหม่” เกี่ยวกับอดีตที่ตนขาดประสบการณ์ด้วย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้ชมคนรุ่นเก่าหรือผู้ชมคนรุ่นใหม่ก็สามารถรับชมแล้วได้ “ทบทวนอดีต” และได้ “ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับอดีต” ได้เช่นเดียวกัน หากแต่การทบทวนอดีตและการได้มาซึ่งความรู้ใหม่ของผู้ชมแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้าน “ประสบการณ์” ของแต่ละคนว่า ผู้ชมท่านนั้นเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับอดีตนั้นมาหรือไม่ ซึ่งถ้าหากเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับอดีตนั้นมาไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ตรงซึ่งประสบพบเจอมาด้วยตนเองหรือประสบการณ์ทางอ้อมจากสื่ออื่นๆก็ตาม เมื่อได้รับชมเนื้อหาอดีตนั้นแล้วก็จะดึงต้นทุนความรู้จากประสบการณ์ของตนมาใช้ในการ “ทบทวนอดีต” นั้นได้ แต่ถ้าหากผู้ชมไม่มีประสบการณ์กับอดีตนั้นมาก่อนเลย การรับชมเนื้อหาอดีตนั้นก็จะเป็นการรับชมที่ทำให้ได้มาซึ่ง “ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับอดีต” แทน ดังตัวอย่างของการย้อนวันวานการประกวดนางงามในอดีต ซึ่งเป็นวันวานที่ผู้ชมคนรุ่นเก่าเคยมีประสบการณ์ตรงกับอดีตนั้นมา เมื่อผู้ชมคนรุ่นเก่าได้รับชมการย้อนอดีตดังกล่าวจึงเกิดการ “ทบทวนอดีต” หรือรำลึกความหลังครั้งเก่าที่ตนเคยมีเกี่ยวกับการประกวดนางงามในอดีตนั้น แต่ถ้าเป็นกรณีการย้อนวันวาน

อดีตอันไกลโพ้นที่ผู้ชมคนรุ่นเก่าเองก็เกิดไม่ทัน เช่น การย้อนวันวานเล่าตำนานพันท่ายนรสิงห์ ซึ่งในรายการได้ให้ข้อมูลรายละเอียดนอกเหนือไปจากตำราเรียนที่คนรุ่นเก่าเคยรับรู้มา ข้อมูลที่รายการนำมาเล่านอกเหนือไปจากตำราเรียนดังกล่าวก็ถือเป็น “ความรู้ใหม่” สำหรับคนรุ่นเก่าได้เช่นกัน

ในขณะเดียวกัน ผู้ชมคนรุ่นใหม่ก็สามารถรับชมการนำเสนอเนื้อหาย้อนวันวานของสังคมแล้วเกิดการ “ทบทวนอดีต” ได้เช่นกัน หากแต่เป็นการทบทวนอดีตอันไกลซึ่งตนเคยมีประสบการณ์ตรงมาแล้ว หรืออาจเป็นการทบทวนอดีตไกลๆที่ตนเกิดไม่ทัน ไม่มีประสบการณ์ตรง แต่ทว่ามีความรู้ทางอ้อมจากสื่ออื่นๆ เช่น บิดามารดา และสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นใหม่มักจะรับชมการนำเสนอเนื้อหา “วันวานของสังคม” เพื่อได้ “ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับอดีต” มากกว่าการได้ “ทบทวนอดีต” เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวมักจะเป็นวันวานของสังคมที่คนรุ่นเก่าเคยมีประสบการณ์ร่วมมาในอดีตแต่ทว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่มักจะขาดประสบการณ์ ดังนั้นผู้ชมคนรุ่นใหม่จึงมีความสนใจอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับอดีตที่ตนขาดประสบการณ์ ตลอดจนมีความรู้สึกตื่นตาตื่นใจกับเนื้อหาอดีตที่เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับตน ซึ่งรายการวันวานยังหวานอยู่ได้นำเสนอเนื้อหาดังกล่าวในรูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอดีตควบคู่กับการให้ความบันเทิง จึงสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมคนรุ่นใหม่ได้ดี

“การที่เราได้ดูมันทำให้เรามีความรู้สึกว่าเราอิม เรามีความรู้สึกว่าไอนั้นเราก็คเคยไอนี้เราก็คเคย... มันก็มาสะท้อนชีวิตเราเหมือนกัน อย่างนั้นเราก็คเคยอย่างนี้เราก็คเคย มันก็ทำให้ดูไปมันมีความสุขมันยิ้มไปไง” (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

“ชอบอดีตที่ผ่านไปแล้วๆกลับมาเล่า ปัจจุบันเราก็คเห็นอยู่แล้วมันเป็นยังไง ในอดีตที่ผ่านมาสิน่าสนใจ หรือเพราะเราเป็นคนรุ่นเก่าก็ไมรู้นะ” (วิจิตรา สีเลียม อายุ 53 ปี)

“ชอบอะไรที่มันดูเป็นวินเทจ ตั้งแต่เห็นโลโก้ครั้งแรกแล้วมันทำให้นึกถึง พอเข้าไปดูรายการแล้วก็มีความสุขดูแล้วสนุก ชอบดูพวกที่ย้อนกลับไป อยากรู้ว่าแต่ก่อนเป็นยังไง แต่ก่อนเขาแต่งตัวกันแบบไหน เพราะหนูเกิดมามันก็เข้าอีกยุคหนึ่งแล้วที่มันไม่ค่อยมีเรื่องแบบนั้น” (วินดา ยอดพิณีจ อายุ 19 ปี)

“ชอบที่ย้อนอดีต เพราะรายการส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีที่ย้อนถึงอดีต” (จรวี ยอดพิณีจ อายุ 16 ปี)

“อย่างเช่นเทพไหนดที่พาไปดูประเพณีสงกรานต์ เราก็ได้รู้ว่าเมื่อก่อนแบบนี้เขาเรียกอย่างนี้ เหยอ ซึ่งส่วนใหญ่วัยรุ่นไทยตอนนี้มักจะมองข้ามวัฒนธรรมไทยบางส่วนไปบ้าง เพราะพวกเขาหนี ญี่ปุ่นมันจะมาไง เราเป็นเด็กวัยรุ่นปกติไม่ได้สนใจเรื่องไทยๆอยู่แล้ว พอรายการเขาเอามานำเสนอ เราก็ได้รู้บ้าง (ชญาดา ไสภโณดร อายุ 20 ปี)

“ชอบเพราะมีความรู้เพิ่มเติม ก็จะได้รู้ว่าอดีตมันเป็นอย่างไง” (ฐิติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า มีกลุ่มผู้ชมส่วนน้อยซึ่งประกอบไปด้วยผู้ชมคนรุ่นเก่า จำนวน 2 คน และผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 1 คน ที่ไม่ได้เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ เพราะสนใจการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการ “ย้อนวันวานเรื่องราวในอดีต” แต่ทว่าเข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่เพราะได้รับความบันเทิงจากการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบรายการโดยรวม มากกว่า (ไม่ได้มุ่งความสนใจเฉพาะเจาะจงไปที่การนำเสนอเนื้อหาในอดีต) อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ชมกลุ่มนี้พบว่า แม้ผู้ชมกลุ่มนี้จะได้เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่เพราะความสนใจการนำเสนอเนื้อหาในอดีตก็ตาม แต่เมื่อได้รับชมการนำเสนอเนื้อหาในอดีตแล้วก็เกิดความสนใจและเกิดอารมณ์ในการวนกลับไปรำลึกถึงอดีตได้เช่นกัน หากแต่จุดประสงค์เบื้องต้นของการรับชมไม่ได้เกิดจากความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาในอดีตเท่านั้นเอง

“ชอบที่เขาเล่าเรื่องปัจจุบัน เพราะว่าเราเข้าใจง่ายเพราะเราเห็นทุกวันนี้ อดีตบางที่เราก็ไม่ อยากจำแล้ว” (มยุรี อุดมสาลี อายุ 68 ปี)

“เราชอบตรงพิธีกรและดาราที่เชิญมา หรือว่าการทำกิจกรรม คำพูด อะไรอย่างนี้มากกว่า โดยรวมมากกว่า” (ปิยนันท์ กฤษณะสังข์ อายุ 54 ปี)

“ตัวผมจะไม่ได้ชมเพื่อต้องการที่จะดูเกี่ยวกับเรื่องวันวาน สำหรับตัวผมก็จะดูเกี่ยวกับ เนื้อหาทั้งหมดโดยรวมมากกว่า บางทีเนื้อหาที่เป็นปัจจุบันก็สนุกเหมือนกัน ก็ชมตัวนี้เหมือนกัน” (ชาคริต ประवालปัทม์กุล อายุ 21 ปี)

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ สามารถสรุปได้ว่า ผู้ชมทั้งสองรุ่นมีความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ในประเด็นเดียวกัน ดังนี้

ความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่

กลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่า

1. สนใจการดำเนินรายการของพิธีกร
2. สนใจการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต
 - 1) สนใจเนื้อหาย้อนอดีตของแขกรับเชิญ (วันวานของคนดัง)
 - 2) สนใจเนื้อหาย้อนอดีตของสังคมโดยรวม (วันวานของสังคม)

กลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่

1. สนใจการดำเนินรายการของพิธีกร
2. สนใจการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต
 - 1) สนใจเนื้อหาย้อนอดีตของแขกรับเชิญ (วันวานของคนดัง)
 - 2) สนใจเนื้อหาย้อนอดีตของสังคมโดยรวม (วันวานของสังคม)

การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต ในรายการวันวานยังหวานอยู่ ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่

นอกจากประเด็นด้านความสนใจที่เข้ามารับชมรายการแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในประเด็นการตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่ากลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นคนต่างวัย ต่างรุ่น (generation) ต่างประสบการณ์กัน จะมีการตีความในประเด็นดังกล่าวแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นเกี่ยวกับวิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่มาทำการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ชมทั้งสองรุ่น ซึ่งได้แก่ประเด็นเกี่ยวกับพิธีกร แขกรับเชิญ การสร้างบรรยากาศในการนำเสนอ และเทคนิคการใช้ภาพ โดยผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “พิธีกร”

พิธีกรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่ให้เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ และเนื่องจากในรายการวันวานยังหวานอยู่มีการนำ

เกียรติ กิจเจริญ และพียดา อัครเศรษฐี ซึ่งเป็นคนต่างวัยต่างรุ่น (generation) กัน มาดำเนินรายการ ประเด็นการใช้ “พิธีกรคู่ต่างวัย” จึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาเปรียบเทียบการตีความของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ว่าผู้ชมทั้งสองรุ่นจะตีความในประเด็นนี้แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ผลการศึกษาในประเด็นการใช้ “พิธีกรคู่ต่างวัย” พบว่า ผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่มีการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย (polysemy) คือ มีทั้งเห็นด้วยและปฏิเสธกับความหมายที่ผู้ผลิตเข้ารหัสไว้ โดยผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านและผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ถอดรหัสความหมาย (decoding) ตรงกับการเข้ารหัส (encoding) ของผู้ผลิตที่ต้องการสื่อสารว่า “พิธีกรชายเป็นตัวแทนของความเป็นวันวานและพิธีกรหญิงเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่” จึงสรุปได้ว่าการถอดรหัสความหมายในประเด็นการใช้พิธีกรคู่ต่างวัยของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่มีจุดยืนแบบเดียวกับที่ผู้ส่งสารเข้ารหัสมา (dominant – hegemonic position) ดังนั้น ความหมายที่ผู้ชมทั้งสองรุ่นโดยส่วนใหญ่ถอดรหัสได้จึงเป็นอย่างไรที่ผู้ส่งสารต้องการ (preferred reading)

“ถ้าเราเอาแต่คนรุ่นใหม่มา บางทีมันนึกภาพไม่ออกหรอก อย่างป้าก็เขาอยู่ในวัยเยอะแล้วแต่เขาก็อินเทรนด์ เขาก็มีประสบการณ์ที่ประทับใจของเขาเยอะมาก คือป้าก็เขาจัดรายการอย่างนี้มานาน แล้วเขาก็คงได้ประสบการณ์จากแขกรับเชิญมาหลายๆคนแล้วก็มีประมวลเหตุการณ์ ทำให้เขาดำเนินเรื่องได้ดีแล้วก็สื่อออกมาได้ดี ส่วนอ้อมก็คือตัวแทนของคนรุ่นใหม่คนปัจจุบันที่สามารถเข้ากันได้ดี คือเขาคอนละวัยก็จริงแต่เข้ากันได้” (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

“การใช้พิธีกรต่างวัย เข้าใจว่าเด็กปัจจุบันเขาชอบอย่างนี้แต่ผู้ใหญ่เขาไม่รู้จักคุ้นเคยอย่างรุ่นผู้ใหญ่เด็กรุ่นนี้จะไม่รู้หรอก เอามาสัมภาษณ์ยังงี้ก็ไม่รู้ ยกตัวอย่าง ชาย เมืองสิงห์ เด็กก็ไม่ชอบเพราะว่าไม่รู้จัก อย่างพิธีกรก็เช่นเดียวกัน” (มยุรี อุดมสวัสดิ์ อายุ 68 ปี)

“มันก็เข้ากับรายการดี ชื่อรายการวันวานยังหวานอยู่ก็อาจจะเหมือนว่าเป็นเหมือนว่าป้าก็เป็นตัวแทนของความเป็นวันวาน แล้วก็พี่อ้อมอาจจะเป็นคนของปัจจุบัน” (ชาคริต ปรวาลปัทมกุล อายุ 22 ปี)

“เขาคงอยากจะเป็นคนละมุมมองของคนที่อยู่ในคนละ generation เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายกว่าเดิม ถ้าเป็นวัยรุ่นทั้งสองคนก็คงไม่ได้มองอะไรที่ลึกซึ้งหรือว่าคิดจะถามเรื่องเก่าๆ ถ้าดารารุ่นใหญ่ๆ มาหน่อยก็คงคุยกันไม่รู้เรื่อง ดาราที่มาก็มาได้มากขึ้น คือจะเป็นทั้งเด็กหรือว่าเป็นคนแก่หรือว่าเป็นอะไรมาก็ได้” (จินดา ยอดพิณีจ อายุ 19 ปี)

“ย้อนวันวานกันจริงๆ จะได้แสดงความแตกต่างกันระหว่างอ้อมกับป้าก๊ก เขาเป็นดาราทั้งสองคนแต่ว่าเป็นคนละยุคกัน (จิตติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า จากกลุ่มตัวอย่างผู้ชมทั้งหมด 20 คน ได้ปรากฏผู้ชมคนรุ่นใหม่จำนวน 1 คน ที่ถอดรหัสความหมายในประเด็นพิธีกรคู่ต่างวัย โดยปฏิเสธความหมายที่ผู้ผลิตเข้ารหัสมา (oppositional reading) กล่าวคือ ผู้ชมท่านนี้ไม่ได้ตีความว่าพิธีกรคู่ต่างวัยนั้นจะเป็นตัวแทนของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่แต่อย่างใด

“ไม่ได้รู้สึกที่อ้อมจะเป็นตัวแทนของวัยรุ่น หรือว่าอาก๊กเป็นตัวแทนของคนสูงอายุ ไม่ได้รู้สึกแบบนั้นเลย เพราะว่าตอนนี้ดูจนมันกลมกลืนกันไปแล้ว อาก๊กเวลาเขาออกสื่อเขาก็ไม่ได้มาแนวคร่ำครึเหมือนคนแก่บางคน” (กนกวรรณ เกริกเกียรติกำจร อายุ 19 ปี)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในประเด็นด้าน “การแต่งกายของพิธีกร” ซึ่งผู้ผลิตรายการได้เข้ารหัสความหมายให้สื่อสันตไสยศาสตร์ของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแทนความหมายของความเป็นวันวานยังหวานอยู่ ทั้งรูปแบบการแต่งกายของพิธีกรก็มักมีกลิ่นอายของแฟชั่นการแต่งกายในอดีตในลักษณะของการประยุกต์แฟชั่นการแต่งกายในอดีตให้ผสมผสานกับแฟชั่นสมัยนิยมในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่ตีความในประเด็นการแต่งกายของพิธีกรไปในทิศทางเดียวกันว่า การแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่เป็น “การแต่งกายที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” ในลักษณะของการประยุกต์แฟชั่นการแต่งกายในยุคอดีตผสมผสานกับการแต่งกายสมัยนิยมในยุคปัจจุบัน จึงเป็นการแต่งกายของพิธีกรมีกลิ่นอายของความเป็นวันวานมากกว่าที่จะเป็นการแต่งกายเพื่อให้เหมือนกับผู้คนในยุคอดีตอย่างสมบูรณ์เสียทีเดียว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ชมจะตีความไปในทิศทางเดียวกันว่า การแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่เป็น “การแต่งกายที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” หากทว่าการตีความของผู้ชมทั้งสองรุ่นก็มีความแตกต่างกันในขั้นตอนการถอดรหัส กล่าวคือ ผู้ชมแต่ละคนได้นำประสบการณ์ของตนเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายในยุคอดีตมาช่วยในการถอดรหัสความหมายด้วย โดย “ผู้ชมคนรุ่นเก่า” ได้นำ “ประสบการณ์ตรง” ที่ตนเคยมีเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายในอดีตมาช่วยในการถอดรหัส ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงทั้งจากการแต่งกายของตนเองในอดีต และการได้พบเห็นผู้คนในอดีตสมัยที่ตนยังเป็นวัยรุ่นว่ามีการแต่งกายที่คล้ายคลึงกับการแต่งกายของพิธีกรรายการ

วันวานยังหวานอยู่ โดยจะมีความคล้ายคลึงกันที่การแต่งกายที่มีสีสันสดใสดูชัดและแบบของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

“อย่างพวกกางเกงขาบานใส่เสื้อลายดอก เวลาพิธีกรเขาใส่เรา ก็ เออ ใช่ สมัยก่อนมันจะใส่ออย่างนี้จริงๆ นะ เหมือนกับที่เราใส่เลย ดูแล้วมันก็ย้อนดี เมื่อก่อนแต่งสีอย่างนี้จริงๆ ก็ใส่สีแปร๊ดๆ อย่างนี้ ถ้าใส่สีแดงก็จะแดงเลย เขาใส่สีแบบนี้กันจริงๆ เมื่อก่อนนี้ มันก็กลับไปเมื่อ 20 ปีที่แล้ว เหมือนเดิมที่เราเคยใส่กันอย่างนี้ มันวนกลับมาอย่างนี้ มันไม่หนีไปไหนเลยแพชั่น” (วิจิตรรา สีเลื่อม อายุ 53 ปี)

“การแต่งกายของก็ก็เป็นแบบแฟนตาซี เป็นสีสันสดใสเป็นเหมือนแบบย้อนยุคเหมือนกัน คือสีสันแบบแจ่มไปเลย หรืออยากจะติดโน้นติดนี่ก็ติดไปเลย แต่งตัวแบบเหมือนหลุดโลก แต่มันก็เข้ากับคอนเซ็ปต์วันวานเหมือนกัน คือบางครั้งแพชั่นสมัยโน้นมันก็มีสีสันสดใสเป็นดอกเป็นลาย แต่ในส่วนของอ้อมเขาจะแต่งสวย มีกลิ่นอายของวันวาน” (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

ในขณะที่ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่” จะนำ “ประสบการณ์ทางอ้อม” ที่ตนเคยมีเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายในอดีตมาช่วยในการถอดรหัส ซึ่งเป็นประสบการณ์ทางอ้อมที่ตนได้รับข้อมูลมาจากสื่อบุคคล ได้แก่ พ่อแม่ และจากสื่อมวลชน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ และสื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบกับการรับรู้ข้อมูลมาจากกระแสแฟชั่นย้อนยุคที่กำลังเป็นที่นิยมของกลุ่มวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน อาทิเช่น แฟชั่นกางเกงเอวสูง การคาดเข็มขัดเส้นโต การใส่เสื้อผ้าสีสันตัดกัน และการใส่เสื้อผ้าลายตารางและลายดอก จึงทำให้ผู้ชมคนรุ่นใหม่ซึ่งมีประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับการแต่งกายในอดีตมาบ้าง สามารถตีความเกี่ยวกับการแต่งกายของพิธีกรไปในทิศทางเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่าซึ่งมีประสบการณ์ตรง

“สมัยก่อนเขาก็จะแต่งสีสันกันเยอะกว่าสมัยนี้ ลายหรืออะไรก็จะดูสดใสเป็นยุคแบบเก่า เราเห็นจากรูปคุณแม่ซุ๊ดก็สีสัน ในสมัยนี้คนจะแต่งสีเข้มหรือพินๆ มากขึ้น... การแต่งตัวดูสีสันสดใสดูเป็นเอกลักษณ์ เปิดไปก็จะดูรู้ว่านี่วันวานนะ” (จารวี ยอดพินิจ อายุ 16 ปี)

“ก็เป็นวันวานตรงที่เสื้อผ้าหลากสี เหมือนอย่างที่เคยดูหนังย้อนยุคเรื่องเก่าเก่า แล้วก็หนังเรื่องโหดหน้าเหี่ยว” (วัชร สีเลื่อม อายุ 18 ปี)

“ก็มันดูย้อน ดูภาพรวมแล้วมันก็เหมือนย้อนไป เคยเห็นรูปสมัยก่อนของแม่ก็เป็นประมาณนี้ ก็ย้อนเพราะสีสด นักร้องสมัยก่อนเขาชอบใส่สีสดๆ... รู้เพราะดูในรายการ ดูในหนัง แล้วก็ดูจากมิวสิกวิดีโอเพลง Nobody (ศิลปินเกาหลี Wonder Girls) มันมีผมดัดๆ แล้วก็ทำผมสั้น แล้วก็มีการดัดๆ เป็นวงกลมๆ” (กมลเนตร สุขสด อายุ 15 ปี)

“ก็มีการดูวันวานดูอดีตๆ บางทีก็ใส่สูทผูกหูกระต่ายบ้าง เหมือนเขารวมสองอย่างไว้ในอย่างเดียวกันทั้งสองคนเลย ดูอดีตด้วยดูทำให้ทันสมัยด้วย อย่างแฟชั่นสมัยนี้ที่เขาเอาชุดโบราณๆ เอวสูงมาใส่ก็เหมือนกัน แล้วก็พื้อมเองก็ดูทรงผมมัดสูงๆบ้าง เก็บรวบรวมก็ดูโบราณๆดี อาจเพราะทรงผม สี แล้วก็การแต่งหน้าด้วย องค์ประกอบหลายๆ อย่างที่ทำให้ดูย้อนวันวาน เหมือนนางเอกสมัยก่อน” (จิตติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

“ปากก็ใส่เสื้อและกางเกงสีตัดกันตลอดเวลา ชอบดูชุดพื้อมด้วย เขามาแบบสีปรีดปรีดมาก การแต่งกายมีกลิ่นของความเป็นย้อนยุคแต่ก็มีความอินเทรนด์ที่สามารถแต่งในปัจจุบันได้ด้วย” (วินดา ยอดพินิจ อายุ 19 ปี)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า มีผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วน (จำนวน 2 คน) ที่ตีความต่างไปจากผู้ชมส่วนใหญ่ โดยได้ตีความว่า การแต่งกายของพิธีกรชายมักมีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน เนื่องจากเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของพิธีกรชายมักจะมีสีตัดกันและมีลายตารางหรือลายดอก ซึ่งผู้ชมกลุ่มนี้ตีความว่าการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีสดๆและลวดลายดังกล่าวถือเป็นการแต่งกายที่มีกลิ่นอายของวันวาน ในขณะที่การแต่งกายของพิธีกรหญิงนั้น ผู้ชมกลุ่มนี้ตีความว่าการแต่งกายของพิธีกรหญิงไม่ได้มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน เนื่องจากตนไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายของผู้หญิงในยุคอดีต จึงไม่สามารถตีความได้ว่าการแต่งกายของพิธีกรหญิงมีกลิ่นอายของความเป็นวันวานหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ประกอบกับตนมักจะพบว่าวัยรุ่นหญิงในปัจจุบันนิยมแต่งกายในลักษณะคล้ายคลึงกับพิธีกรหญิง จึงตีความว่า การแต่งกายของพิธีกรหญิงเป็นการแต่งกายที่เป็นแฟชั่นสมัยนิยมในยุคปัจจุบัน

“ชุดอ้อมไม่ย้อนยุค คิดว่ามันเป็นปัจจุบัน เพราะว่าเด็กสมัยนี้ก็ใส่คล้ายๆกับในรายการ ก็เลยไม่คิดว่ามันเป็นแฟชั่นในอดีต” (อโนดาต วิจิตรโท อายุ 22 ปี)

“เสื้อผ้าปากก็อาจจะดูเป็นวันวาน แต่เสื้อผ้าอ้อมดูไม่เป็นวันวาน อย่างเช่นกางเกงเอวสูงที่อ้อมใส่ ปัจจุบันวัยรุ่นก็แต่งกัน ก็เลยไม่คิดว่าเป็นวันวาน อาจจะเป็นเพราะผมไม่รู้ว่าเป็นแฟชั่นสมัยก่อน

ว่าเป็นยังไง เห็นปัจจุบันเขาใส่กันอยู่ ก็เลยไม่คิดว่าเป็นวันวาน” (ชาคริต ระยะเวลาปัทมกุล อายุ 21 ปี)

2. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “แฮกรับเชิญ”

แฮกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือ “คนดัง” ที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชม จึงพบเห็นว่าแฮกรับเชิญส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคคลที่เป็น “คนรุ่นใหม่” มากกว่าที่จะเป็น “คนรุ่นเก่า” เนื่องจากแฮกรับเชิญที่เป็นคนรุ่นใหม่มักจะเป็นบุคคลที่อยู่ในกระแสความสนใจของกลุ่มผู้ชมโดยส่วนใหญ่ และสามารถดึงดูดความสนใจจากกลุ่มผู้ชมจำนวนมากให้เข้ามาติดตามชมรายการได้มากกว่าการเชิญแฮกรับเชิญที่เป็นผู้สูงวัยมาร่วมรายการ เพื่อตอบสนองความสนใจของผู้ชมคนรุ่นเก่าเพียงกลุ่มเดียว

จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านชื่นชอบการนำแฮกรับเชิญที่เป็นคนรุ่นใหม่มาร่วมรายการ เนื่องจากแฮกรับเชิญเหล่านี้มักจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจอยากรู้เรื่องราวประสบการณ์ในอดีตของบุคคลนั้น ดังนั้น แม้ว่าแฮกรับเชิญเหล่านี้จะไม่ใช่นักข่าวคราวเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่าก็ตาม แต่ทว่าผู้ชมคนรุ่นเก่าก็มีความสนใจแฮกรับเชิญเหล่านี้ไม่น้อยไปกว่าความสนใจของผู้ชมคนรุ่นใหม่ โดยผู้ชมทั้งสองรุ่นตีความตรงกันว่า การนำแฮกรับเชิญที่เป็นคนรุ่นใหม่มาร่วมรายการเช่นนี้ก็เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ชมทุกวัย ไม่ได้เฉพาะเจาะจงไปที่ผู้ชมคนรุ่นเก่าเพียงอย่างเดียว และเนื่องจากผู้ชมทั้งสองรุ่นตีความตรงกันว่า การนำเสนอเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต หรือ “การย้อนวันวาน” ในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นการย้อนอดีตที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานแล้วเท่านั้น แต่ทว่ายังหมายรวมถึงการย้อนอดีตที่เพิ่งผ่านพ้นไปในระยะเวลาอันใกล้ก็ได้ ดังนั้น การย้อนวันวานนำเสนอเรื่องราวประสบการณ์ในอดีตของแฮกรับเชิญที่เป็นคนรุ่นใหม่ก็นับว่ามีความน่าสนใจและถือเป็นการย้อนวันวานได้เช่นกัน

“แฮกรับเชิญชอบหมด เพราะเราจะรู้ถึงชีวิตของเขา บางที่เขาย้อนอดีตของเขาเราก็ได้ฟัง ทำให้เราได้รับรู้ สิ่งที่เราไม่รู้เราก็จะได้รู้” (ปิยนันท์ กฤษณะสังข์ อายุ 54 ปี)

“แฮกรับเชิญดูทุกคน เพราะว่าบางทีเนื้อหาสาระที่เขาถามมันจะแตกต่างกันออกไป ชอบเนื้อหาที่มันย้อนไปอดีต อยากรู้อดีตของแขกแต่ละคน” (ประเทือง บุญคง อายุ 51 ปี)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ชมคนรุ่นเก่าจะชื่นชอบการนำแขกรับเชิญที่เป็นคนรุ่นใหม่มาร่วมรายการเช่นเดียวกับผู้ชมคนรุ่นใหม่ แต่พวกเขาก็มีความสนใจใคร่รู้เรื่องราวประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับแขกรับเชิญที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกับตนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแขกรับเชิญที่เป็น **“คนดังในวันวาน”** ซึ่งผู้ชมคนรุ่นเก่าเคยประสบพบเจอหรือเคยติดตามผลงานมาในอดีต ดังนั้น เมื่อรายการวันวานยังหวานอยู่เชิญ **“คนดังในวันวาน”** เหล่านี้มาร่วมย้อนวันวานพูดคุยถึงประสบการณ์ชีวิตและผลงานในอดีตอีกครั้ง จึงทำให้ผู้ชมคนรุ่นเก่ารับชมแล้วเกิดความเพลิดเพลินและมีความสุขที่ได้หวนรำลึกถึงอดีตที่ตนเคยมีประสบการณ์มาในอดีต

“เอาคนดังที่หายไปมาออกรายการ จะได้เห็นว่าเขาเป็นยังไง เพราะคนยังไม่ลืมเขา คนดูยังคิดถึง การเห็นภาพปัจจุบันของเขามันทำให้เราย้อนนึกถึงภาพเขาในอดีต” (บุษปราวิน ทองขาว อายุ 47 ปี)

ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่สนใจแขกรับเชิญที่เป็น **“คนดังในกระแส”** และไม่สนใจการนำแขกรับเชิญที่เป็นผู้สูงวัยมาร่วมรายการแต่อย่างใด เนื่องจากตนมักจะไม่รู้จักและไม่เคยมีประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับ **“คนดังในวันวาน”** เหล่านั้น ทั้งยังรู้สึกว่าเป็นบุคคลต่างรุ่นต่างวัยกับตน ดังนั้น แขกรับเชิญที่เป็นผู้สูงวัยจึงอยู่นอกเหนือความสนใจของผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปว่า ผู้ชมแต่ละรุ่นต่างก็มี **“คนดังของรุ่นตัวเอง”** โดยผู้ชมคนรุ่นเก่าจะสนใจ **“คนดังในวันวาน”** ซึ่งเป็นคนดังที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับตน ทั้งยังเป็นคนดังในประสบการณ์อดีตของผู้ชมคนรุ่นเก่าด้วย ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่จะสนใจ **“คนดังในกระแส”** ซึ่งเป็นคนดังที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับตนและเป็นคนดังที่อยู่ในกระแสปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาได้พบว่า มีผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 2 คน ที่สนใจการนำแขกรับเชิญที่เป็นผู้สูงวัยมาร่วมรายการ เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นใหม่สองท่านนี้มีพื้นฐานครอบครัวที่บิดามารดาปลูกฝังให้บุตรมีความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับเรื่องอดีตมากเป็นพิเศษ เช่น การปลูกฝังให้ฟังเพลงเก่าๆ ดูหนังเก่าๆ และอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องอดีตมาตั้งแต่เด็ก ตนจึงมักจะมีประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับ **“คนดังในวันวาน”** มาจากบิดามารดาและจากสื่ออื่นๆ ดังนั้น เมื่อรายการวันวานยังหวานอยู่เชิญแขกรับเชิญเหล่านี้มาร่วมรายการ จึงสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้ได้

“คนยุคเก่าๆ หนูว่าน่าสนใจนะ เขาไม่ค่อยออกรายการ ถ้าในยุคปัจจุบันดารานักร้องปัจจุบันก็ออกรายการกันเยอะแล้ว เปิดไปช่องไหนก็เจอคนเดิม ถ้าเอาคนที่อยู่ในยุคเก่าๆมาบ้าง หนูว่ามันน่าสนใจกว่า” (จารวี ยอดพิณี อายุ 16 ปี)

“คือส่วนตัวหนูเป็นคนที่ชอบอะไรก็ทำ ชอบดูอะไรก็ดู อย่างเช่นวงสาวสาวสาวหนูก็ว่าน่ารักดี” (วินดา ยอดพินิจ อายุ 19 ปี)

3. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “การสร้างบรรยากาศในการนำเสนอ”

ในรายการวันวานยังหวานอยู่มีการสร้างบรรยากาศในการนำเสนอที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก” ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศในการนำเสนอให้สะท้อนถึงความเป็น “รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” ดังนั้น การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงไม่ใช่การย้อนยุคกลับไปจำลองอดีตทั้งหมดเสียทีเดียว แต่ทว่าเป็นการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากที่ผสมผสานความเป็นสมัยใหม่และความเป็นวันวานเข้าด้วยกัน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านและผู้ชมคนรุ่นเก่าส่วนใหญ่ตีความเกี่ยวกับการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากโดยมี “ใจความหลักๆ” ว่า “ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในรายการวันวานยังหวานอยู่นับว่ามีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” โดยเป็นการผสมผสานความเป็นสมัยใหม่และความเป็นวันวานเข้าด้วยกันมากกว่าที่จะเป็นการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากเพื่อให้ดูเป็นอดีตทั้งหมดเสียทีเดียว ซึ่งภายใน “ใจความหลักๆ” ของการตีความข้างต้นนั้นจะพบว่าการตีความของผู้ชมแต่ละคนก็จะมี “รายละเอียดปลีกย่อย” แตกต่างกันไปประเด็นที่ว่า ผู้ชมแต่ละคนตีความว่าองค์ประกอบใดบ้างของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน ซึ่งการตีความในส่วนนี้ของรายละเอียดปลีกย่อยนี้จะแยกย่อยกันออกไปตามประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้ชมแต่ละคน

“ม่านนั้นแหละคือคอนเซ็ปต์สมัยก่อน โบราณอยู่ ม่านมันอยู่คู่กับบ้านคนไทยมา เพราะสมัยนั้นมันมีแต่ฉากสีล้วนๆ แต่ว่าฉากรายการนี้มันยังใช้ม่านอยู่ นั่นแหละมันคือกลิ่นอายของวันวาน มันก็ประยุกต์ของเก่ามาเหมือนกัน” (บุษปราวณี ทองขาว อายุ 47 ปี)

“ฉากมันก็เป็นรูปทรงอย่างสมัยก่อนนะ สมัยก่อนการจัดเวทีเขาจะเป็นอย่างนี้ ถ้าสมัยนี้จะเป็นอีกอย่างหนึ่ง สีก็อีกอย่าง ไฟก็จะไม่ใช่ทรงกลมๆอย่างนี้” (ปิยนันท์ กฤษณะสังข์ อายุ 54 ปี)

“เวทีสมัยก่อนจะเล่นไฟสี รายการนี้ใช้ไฟสีเหมือนเวทีลูกทุ่งสมัยก่อน โชนาก็ดูลวดลายและสีมันย้อนยุคเหมือนกันนะ” (จรรยา อาชีวะ อายุ 57 ปี)

“แค่มีสีทองก็ดูเป็นวันวานแล้ว สีทองมันจะดูย้อนยุค คลาสสิก” (กมลเนตร สุขสด อายุ 15 ปี)

“โดยรวมแล้วก็ดูโบราณหมด ดูเก่าๆโบราณดี ถ้าจะเอาโซฟาทรงโมเดิร์นมา มันก็ไม่เข้ากับรายการ ก็ดีแล้วที่เอามาแบบนี้มันดู match กันดี (ฐิติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

“ฉากเหมือนลูกทุ่ง มันแววๆ ไฟเยอะๆ หนูชอบที่เป็นไฟกลมๆเรียงๆกันจะรู้สึกเป็นวันวานมาก โซฟาก็ดูวันวานดี เหมือนโซฟาของฝรั่งที่คนไทยเอาเข้ามาช่วงรัชกาลที่ 6 - 7” (วินดา ยอดพิณีจ อายุ 19 ปี)

“ตรงเวทีที่ให้แขกร้องเพลง ร้องนั้นจะออกแนววันวาน เพราะนักร้องเก่าๆเวลาร้องเพลงจะมีมัน ไม่เหมือนกับนักร้องสมัยใหม่จะไม่มีมัน แต่รายการนี้มี” (สิทธิชัย กীরติวงศ์วานิช อายุ 22 ปี)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า จากผู้ชมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน ได้ปรากฏผู้ชมคนรุ่นเก่า 1 ท่าน มีการตีความเกี่ยวกับฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากแตกต่างไปจากผู้ชมส่วนใหญ่ โดยผู้ชมคนรุ่นเก่าท่านนี้ได้ตีความว่า ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในรายการวันวานยังหวานอยู่เป็นฉากแบบปัจจุบันสมัยใหม่และไม่ได้มีกลิ่นอายของความเป็นวันวานแต่อย่างใด

“ไม่เห็นย้อนเลย ที่เห็นเป็นมันหรือเก่าที่นั่งคุยกัน มันก็เป็นเหมือนรายการทอล์คโชว์ปกติ สมัยก่อนก็ไม่มีโซฟาแดงๆอะไรอย่างนี้ ไฟหลากสีอย่างนี้ปัจจุบันก็ยังเห็นๆอยู่ ไปดิสโก้ก็เห็นกันอยู่ ไปตามงานวัดมันก็อย่างนี้ ไฟแวบๆมันก็ส่องให้เห็นอย่างนี้เหมือนกัน” (วิจิตรา สีเสียม อายุ 53 ปี)

นอกจากการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากแล้ว “การใช้เสียงเพลง” ก็เป็นวิธีการสร้างบรรยากาศในการนำเสนอให้สะท้อนถึงความเป็น “รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” โดยการใช้เสียงเพลงในรายการวันวานยังหวานอยู่จะปรากฏทั้ง “เพลงเก่า” และ “เพลงใหม่” คละกันไปตามแต่ความเหมาะสมในการนำเสนอ

จากการศึกษาในประเด็นการใช้เสียงเพลงพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านจะเกิดอารมณ์และรู้สึกมีความสุขเมื่อได้ฟัง “เพลงเก่าในอดีต” (เพลงที่ตนเคยฟัง เคยชื่นชอบ หรือเคยมีประสบการณ์ร่วมกับเพลงนั้นมาแล้วในอดีต) อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ ทั้งในรูปแบบการร้องเพลงของ

แขกกับเชิญที่นำเพลงเก่าในอดีตมาขับร้องใหม่ และรูปแบบของการนำเพลงเก่าในอดีตมาใช้เป็นเพลงประกอบรายการ ดังนั้น การตีความของผู้ชมคนรุ่นเก่าที่มีต่อการใช้เสียงเพลงดังกล่าวจึงไม่ได้ตีความว่าเป็นการใช้เสียงเพลงเพื่อสร้างความบันเทิงเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการใช้เสียงเพลงเพื่อสร้างบรรยากาศและอรรถรสของการหวนกลับไปในอดีตอีกด้วย

“ป่าชอบเพลงเก่าๆ เพลงใหม่ๆป่าไม่ชอบ ชอบลูกทุ่งเก่าๆ อย่างเช่นทูล ทองใจ หรือสมัยศ ชอบเพลงโบราณๆเพลงยุคเรา พอฟังเพลงเก่าๆในรายการเราก็รู้สึกว่าเพลงนี้เราเคยฟัง เพลงนี้มันเพราะนะ เราเคยฟังเราชอบ” (จรรยา อาชีวะ อายุ 57 ปี)

“ชอบที่เอานักร้องดังในอดีตกลับมาร้องเพลงของตัวเอง เขาจะได้ย้อนเพลงของเขา แล้วก็คนที่ฟังก็ได้ย้อนไปว่าครั้งหนึ่งเขาเคยดังมากๆ” (ประเทือง บุญคง อายุ 51 ปี)

“พอได้ยินเขาเปิดเพลงน้ำตาแสงได้แล้วขนลุกเลย เพลงมันเพราะ เรารู้จักเพลงนี้มาก่อน เคยฟังตั้งแต่เด็กๆ” (บุษปราวณี ทองขาว อายุ 47 ปี)

ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะชื่นชอบการใช้เสียงเพลงในรายการที่เป็น “เพลงใหม่ ๆ สมัยนิยม” หรือหากเป็นเพลงเก่าๆในอดีตก็จะสนใจเพลงเก่าที่ตนเคยมีประสบการณ์ร่วมกับเพลงนั้นมาในอดีต (เพลงเก่าในอดีตของตน) ซึ่งการได้ยินเพลงในอดีตเหล่านี้อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ ก็จะทำให้ผู้ชมคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้เกิดการหวนนึกถึงประสบการณ์ในอดีตที่ตนเคยมีเกี่ยวกับเพลงนั้นๆ เช่น เป็นเพลงดังของนักร้องคนโปรดสมัยที่ตนเรียนอยู่ชั้นประถมหรือมัธยมต้น หรือเป็นเพลงฮิตที่ตนเคยฝึกร้องฝึกเต้นตามในอดีต เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบว่า มีผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 3 คน ที่ชื่นชอบการฟัง “เพลงเก่าในอดีต” มากกว่าเพลงสมัยใหม่ ถึงแม้ว่าเพลงเก่าในอดีตจะเป็นเพลงในยุคสมัยของคนรุ่นเก่า แต่สำหรับผู้ชมคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้แล้ว จะรู้สึกมีความสุขเมื่อได้หวนกลับไปฟังเพลงเก่าในอดีตอีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้ได้รับการปลูกฝังจากบิดามารดาให้สนใจฟังเพลงเก่าในอดีตมาโดยตลอด จึงเป็นผลให้ตนเกิดความสนใจการสร้างบรรยากาศรายการด้วยเสียงเพลงเก่าๆ ไม่ว่าจะเป็เพลงเก่าที่ตนเคยฟังมาแล้วในอดีตหรือเพลงเก่าที่ตนไม่เคยฟังมาก่อนเลยก็ตาม

“สมัยเด็กๆหนูไม่ค่อยได้ฟังเพลงในกระแสรุ่นนิยมเท่าไร เพราะพ่อแม่จะซื้อซีดีรุ่นเขา มาฟังเป็นซีดีรุ่นแรกๆเลยที่มันเป็นแผ่นใหญ่ๆ เขาก็จะเอามาให้ฟัง อย่างเช่น แม่เปิดเพลงของอรวี

หนูก็ได้ฟังเพลงอรวีไปด้วย หนูว่าหนูชอบของเก่ามากกว่าเพื่อนคนอื่นๆ เพราะว่าได้อธิพลมาจากพ่อแม่” (วินดา ยอดพิณีจ อายุ 19 ปี)

“ชอบที่เป็นเพลงเก่า เพลงเก่ามันเพราะ เพลงใหม่ๆเดี๋ยวเราออกไปข้างนอกก็ได้ฟัง หา เพลงเก่าฟังดีกว่า” (สิทธิชัย กীরตวงศ์วานิช อายุ 22 ปี)

“หนูชอบฟังเพลงเก่าๆอยู่แล้ว เพลงเก่าๆก็เลยคุ้นหูมาบ้าง พอได้ยินเพลงเก่าในรายการ อย่างเช่นเพลงวันวานยังหวานอยู่ เราก็เลยเอามาโยนเอามาทวนกับที่เราเคยฟัง” (จารวี ยอดพิณีจ อายุ 16 ปี)

จากผลการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างด้านการตีความของผู้ชมที่อยู่ในกลุ่มอายุเดียวกัน กล่าวคือ ไม่ใช่เพียงผู้ชมต่างกลุ่มอายุกันเท่านั้นที่ตีความเกี่ยวกับการใช้เสียงเพลงแตกต่างกัน แต่ทว่าภายในกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่ด้วยตนเองก็มีการตีความที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งจะเห็นว่า ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มีความ “สุขใจที่ได้ฟังเพลงใหม่ๆสมัยนิยม” และ “สุขใจที่ได้ฟังเพลงเก่าในอดีตของตนเอง” ก็ปรากฏผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วนที่ตีความแตกต่างไป โดยผู้ชมคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้จะเกิดอรรถรสและรู้สึก “สุขใจที่ได้ฟังเพลงเก่าในอดีต” อันเป็นเพลงในยุคสมัยของคนรุ่นเก่า ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้ชมกลุ่มนี้ตีความต่างไปจากผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ก็คือ ปัจจัยด้าน “ประสบการณ์” ของผู้ชมกลุ่มนี้ซึ่งเติบโตมาในครอบครัวที่บิดามารดาปลูกฝังให้สนใจฟังเพลงเก่าร่วมสมัยกับบิดามารดาโดยตลอด จึงเป็นผลให้ผู้ชมกลุ่มนี้มีการตีความด้วยมุมมองของคนรุ่นใหม่ที่คุ้นเคยและให้คุณค่ากับการฟังเพลงเก่าในอดีตมากกว่าผู้ชมรุ่นราวคราวเดียวกันโดยส่วนใหญ่

4. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “เทคนิคการใช้ภาพ”

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่า กลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นคนต่างวัย ต่างรุ่น (generation) ต่างประสบการณ์กัน จะมีความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือก “ตัวอย่างการนำเสนอภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่” จำนวน 4 ภาพตัวอย่าง มาเปิดให้ผู้ชมทั้งสองรุ่นดูแล้วจึงทำการสัมภาษณ์เจาะลึกในประเด็นการตีความจากการรับชมภาพนั้น โดยการศึกษาในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการถอดรหัส (Decoding) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การตีความของผู้ชม

โดยในแต่ละภาพตัวอย่างที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ จะมีรูปแบบวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งได้แก่

- ภาพจากรายการ “ตามไปดู”
- ภาพการพูดคุยย้อนวันวานถึง “นางงามในอดีต”
- ภาพการย้อนวันวานเล่าถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์”
- ภาพการจำลองบรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด” ในสตูดิโอรายการ

จากการนำตัวอย่างการนำเสนอภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต จำนวน 4 ภาพตัวอย่าง มาเปิดให้ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ดูแล้วจึงทำการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาการตีความที่มีต่อภาพนั้น พบว่า ผู้ชมทุกท่านมีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกับการเข้ารหัสความหมายของผู้ผลิตรายการ โดยในการตีความนั้นจะมีรายละเอียดปลีกย่อย ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพจากรายการ “ตามไปดู” รายการโทรทัศน์ชื่อดังในอดีตซึ่ง โกะตี อารามบอย ครั้งยังเป็นเด็กเคยมีโอกาสไปแสดงความสามารถด้านการเล่นดนตรีไทยในรายการนี้

ภาพที่ 6.1 ตัวอย่างภาพจากรายการ “ตามไปดู”

ภาพที่ 6.2 ตัวอย่างภาพจากรายการ “ตามไปดู”

จากภาพรายการ “ตามไปดู” ผู้ผลิตได้เข้ารหัสความหมายว่า เป็นภาพรายการโทรทัศน์ชื่อดังในอดีตซึ่งเป็นที่รู้จักดีของผู้ชมในยุคนั้น และเป็นรายการโทรทัศน์ที่ “เก๋าะดี อารามบอย” ครั้งยังเป็นเด็กไว้ผมเก๋าะเคยได้ไปแสดงความสามารถด้านการเล่นดนตรีไทยออกรายการนี้เป็นครั้งแรก ดังนั้น การนำภาพรายการ “ตามไปดู” อันเป็นภาพรายการโทรทัศน์ที่ถูกบันทึกไว้ในอดีตมาฉายซ้ำอีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ จึงเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึง “ภาพประสบการณ์ในอดีตของเก๋าะดี” ครั้งยังเป็นเด็กที่ได้ฝึกฝนเล่นดนตรีไทยและไปแสดงความสามารถในรายการนี้

ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการรื้อฟื้นความทรงจำของกลุ่มผู้คนที่เคยรับชมรายการ “ตามไปดู” ในอดีตให้ได้ย้อนวันวานหวนนึกถึงรายการนี้ในยุคดีดนั้นอีกครั้ง จึงนับว่าการนำภาพรายการ “ตามไปดู” มาฉายซ้ำอีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นการ “สะท้อนถึงภาพประสบการณ์ร่วมกันในอดีตของผู้คนในสังคม” ด้วย

นอกจากนี้ ผู้ผลิตรายการยังนำเสนอภาพรายการ “ตามไปดู” เพื่อให้เป็น “ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเรื่องอดีต” สำหรับผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่ยังไม่เคยประสบพบเจอภาพอดีตนี้มาก่อนอีกด้วย

จากการรับชมภาพจากรายการ “ตามไปดู” ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ได้ถอดรหัสความหมาย ดังนี้

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นเก่า”

1) ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านตีความในทิศทางเดียวกับที่ผู้ผลิตเข้าใจความหมายว่า ภาพดังกล่าวได้สะท้อนถึงภาพประสบการณ์ในอดีตของโก๊ะตี๋ครั้งยังเป็นเด็กไว้ผมโก๊ะตี๋ที่เคยฝึกฝนเล่นดนตรีไทยและได้ไปแสดงความสามารถในรายการ “ตามไปดู” ดังนั้น การนำเสนอภาพอดีตนี้จึงเป็น “ภาพการย้อนวันวานอดีตของโก๊ะตี๋”

และเนื่องจากผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านเคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับรายการ “ตามไปดู” มาแล้วในอดีต เมื่อได้รับชมภาพจากรายการ “ตามไปดู” นี้อีกครั้ง จึงเกิดการทวนรำลึกถึงอดีตว่า รายการ “ตามไปดู” เป็นรายการโทรทัศน์ชื่อดังที่ตนเคยดูในอดีต การได้เห็นภาพรายการในอดีตนี้อีกครั้งในรายการวันวานยังหวานอยู่จึงเป็นภาพที่กระตุ้นให้ตนเองเกิดการรื้อฟื้นภาพอดีตที่อยู่ในความทรงจำของตนให้กลับคืนมาอีกครั้ง ดังนั้น การนำเสนอภาพอดีตนี้จึงเป็น “ภาพการย้อนวันวานอดีตของตัวเอง” ด้วย

“มันเซอร์ไพรส์มาก เพราะมันทำให้เรานึกถึงรายการตามไปดูสมัยก่อน เราเคยดู พอเราย้อนดูรายการตามไปดูขึ้นมา ความประทับใจที่เราเคยดูไว้มันก็ผุดขึ้นมา”(บุษปราวณี ทองขาว อายุ 47 ปี)

จึงสรุปได้ว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านตีความจากการรับชมภาพโก๊ะตี๋ในรายการ “ตามไปดู” ว่า การนำเสนอภาพอดีตนี้นับว่าเป็นทั้ง “ภาพการย้อนวันวานอดีตของโก๊ะตี๋” และเป็น “ภาพการย้อนวันวานอดีตของตัวเอง” ด้วย

2) ผู้ชมคนรุ่นเก่าส่วนใหญ่เกิดการ “ทวนนึกถึงอดีตในแง่มุมอื่นๆ” เพิ่มเติมไปจากรายการ “ตามไปดู” โดยการทวนนึกถึงอดีตในกรณีนี้จะแตกต่างกันไปตามแต่ประสบการณ์ในอดีตของผู้ชมแต่ละคน เช่น ทวนนึกถึงภาพตนเองในยุคนั้นว่าสมัยนั้นตนเคยมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร และเกิดการนึกย้อนไปว่าเด็กไทยในสมัยก่อนจะมีการไว้ผมโก๊ะตี๋ผมจุกเช่นเดียวกับโก๊ะตี๋ เป็นต้น

“สมัยนั้นเรายังเป็นวัยรุ่นอยู่ เราก็เปรียบเทียบว่า เอ๊ะ เราซักประมาณชั้นไหนนะ เรียนอยู่ตรงไหน เราอยู่ยังงี้ แล้วก็รายการนี้พิธีกรมอมก๋องเลย ตอนสมัยนั้นเราดูเราก็ว่ามันทันสมัยแล้วนะ พอมาย้อนดูก็อ้อหรือรายการนี้เขยจริงๆเลย ยี่สิบหรือสามสิบปีที่แล้วเนี่ย คือมันได้สะท้อนรายการอื่นด้วยว่าเขาจัดกันอย่างไรหรือรายการสมัยก่อน เขย แล้วสมัยก่อนรายการที่เด็กได้ร่วมแสดงก็ไม่ได้แสดงออกมากมายนัก” (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

“ย้อนไปว่าสมัยก่อนเขาไว้ผมโก๊ะ ผมจุก ผมแกละอะไรกันต่างๆ” (ประเทือง บุญคง อายุ 51 ปี)

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่”

1) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ (ผู้ชมกลุ่มนี้มีอายุระหว่าง 15 – 19 ปี) มองว่า ภาพโก๊ะตีในรายการ “ตามไปดู” เป็นภาพที่แปลกใหม่สำหรับตน เนื่องจากตนไม่เคยเห็นภาพโก๊ะตีตอนเป็นเด็กไว้ผมโก๊ะเช่นนั้น ทั้งยังไม่รู้จัก ไม่เคยได้ยินชื่อ และไม่เคยเห็นภาพรายการ “ตามไปดู” มาก่อน ดังนั้น การได้ดูภาพอดีตนี้จึงถือเป็น “ความรู้ใหม่” และ “ภาพแปลกใหม่” สำหรับตน

“น่าจะเป็นความรู้ใหม่สำหรับคนรุ่นใหม่ คือเขาอาจจะฉายตอนเด็กๆ แต่เราไม่ได้สนใจอะไรเรายังเล็กอยู่ แล้วพอเราโตขึ้นมาเขาก็พูดว่า นี่คือรายการตามไปดูนะ หมอซึ่งเป็นพิธีกรนะ เราจะได้รู้ว่าอันนี้เป็นรายการในสมัยก่อน” (วัชร สีเสียม อายุ 18 ปี)

ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วน (ผู้ชมกลุ่มนี้มีอายุระหว่าง 20 - 22 ปี จำนวน 3 ท่าน) จะรู้สึกคุ้นชื่อบทรายการ “ตามไปดู” เนื่องจากตนเกิดทันยุคสมัยที่รายการตามไปดูออกอากาศ ซึ่งแม้ว่าในยุคนั้นตนจะยังอยู่ในวัยเด็กแต่ก็สามารถหรือฟังความทรงจำจนนึกถึงอดีตได้ว่า ตนเคยได้ยินชื่อหรือเคยเห็นภาพรายการ “ตามไปดู” ในยุคอดีตนั้นมาก่อน

“รู้เลยครับ เพราะจำพิธีกรได้ แล้วก็มิโลก็รายการขึ้นมา เห็นพิธีกรก็นึกแล้วครับว่าเราก็คเคยดูตอนเด็กๆ” (ชาคริต ประवालัทม์กุล อายุ 21 ปี)

จึงสรุปได้ว่า ผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์เกี่ยวกับรายการ “ตามไปดู” จึงตีความว่า การนำเสนอภาพอดีตนี้เป็น “ภาพความรู้ใหม่” และเป็น “ภาพการย้อนวันวานอดีตของโก๊ะตี” เท่านั้น ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วนที่หรือฟังความทรงจำได้ว่าตนก็เคยมีประสบการณ์ตรงกับรายการ “ตามไปดู” ในอดีต จึงตีความว่า การนำเสนอภาพอดีตนี้เป็นทั้ง “ภาพการย้อนวันวานอดีตของโก๊ะตี” และเป็น “การย้อนวันวานอดีตของตัวเอง” ด้วย

2) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เกิดการ “หวนนึกถึงอดีตในแง่มุมอื่นๆ” เพิ่มเติมไปจากภาพรายการ “ตามไปดู” โดยการหวนนึกถึงอดีตในกรณีนี้จะแตกต่างกันไปตามแต่ประสบการณ์ในอดีต

ของผู้ชมแต่ละคน เช่น นึกย้อนไปว่าเมื่อตนเองเป็นเด็กอายุเท่ากับโกะตีในรายการตามไปดูตนเคยเป็นเคยอยู่อย่างไร เหมือนหรือต่างจากโกะตีอย่างไร เป็นต้น

“เหมือนเราก็ไปนึกถึงตัวเองตอนที่อายุเท่ากับที่เขาเป่าขลุ่ยว่าเราเป็นยังไง เราก็เคยทำการแสดงอะไรอย่างนี้ที่โรงเรียน ก็นึกถึงตัวเองไปด้วย เคยเล่นดนตรีไทยตอนประถม” (จารวี ยอดพิณีจ อายุ 16 ปี)

“ย้อนว่าตอนนั้นโกะตีเด็กมาก ตอนเราเล็กแค่นั้นเราเล่นโดดยวงเล่นหมากเก็บอยู่เลย คือย้อนไปว่าตอนโกะตีอายุเท่านี้ เราอายุเท่านี้ เราทำอะไรอยู่” (อโนดาต วิจิตรโท อายุ 22 ปี)

“ทวนว่าเครื่องดนตรีไทยแต่ก่อนเด็กยังเล่นอยู่เยอะเลย แต่เดี๋ยวนี้วงปี่พาทย์คนเล่นไม่เยอะขนาดนั้น” (พรรติภา ชูปรีชา อายุ 19 ปี)

ภาพที่ 2 ภาพการพูดคุยย้อนวันวานถึง “นางงามในอดีต” ของไทยที่เคยได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สในอดีต ซึ่งได้แก่ แสงเดือน แม้นวงศ์ (ปี พ.ศ. 2512) ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก (ปี พ.ศ. 2531) และชนัญภรณ์ รสจันทร์ (ปี พ.ศ. 2548)

ภาพที่ 6.3 ตัวอย่างจากภาพการพูดคุยย้อนวันวานถึง “นางงามในอดีต”

ภาพที่ 6.4 ตัวอย่างจากภาพการพูดคุยย้อนวันวานถึง “นางงามในอดีต”

ภาพตัวอย่างนี้ เป็นภาพการพูดคุยของพิธีกรและแก้ม กวินตรา (แซกรับเชิญ) ที่ได้พูดคุยย้อนวันวานถึงนางงามในอดีตของไทยที่เคยได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สในอดีต โดยผู้ผลิตได้เข้ารหัสความหมายว่า ก่อนที่ “แก้ม กวินตรา” จะได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์ส ปี 2008 นั้น ในอดีตนางงามตัวแทนประเทศไทยก็เคยได้รับรางวัลนี้มาแล้วถึง 3 ครั้ง ได้แก่ แสงเดือน แม้นวงศ์ (ปี พ.ศ. 2512) ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก (ปี พ.ศ. 2531) และชนัญภรณ์ รสจันทร์ (ปี พ.ศ. 2548) การเล่าย้อนวันวานถึงนางงามในอดีตเช่นนี้ จึงเป็นการชวนรำลึกถึงภาพนางงามในอดีตของไทยว่า เคยได้ไปสร้างชื่อเสียงให้ประเทศและสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวไทยจากการได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมในเวทีประกวดนางงามระดับโลกมาแล้วหลายครั้ง ทั้งยังเป็นการรื้อฟื้นภาพความทรงจำของผู้คนที่เคยมีประสบการณ์ร่วมเกี่ยวกับนางงามในอดีตเหล่านี้ให้ได้ย้อนวันวานชวนรำลึกถึงอดีตในยุคนั้น และในขณะเดียวกัน ก็เป็นการนำเสนอภาพอดีตเพื่อให้เป็น “ความรู้ใหม่” สำหรับผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่มีไม่เคยประสบพบเจอภาพอดีตนี้มาก่อน

จากการรับชมภาพการย้อนวันวานพูดคุยถึง “นางงามในอดีต” ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ได้ถอดรหัสความหมาย ดังนี้

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นเก่า”

1) ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านตีความในทิศทางเดียวกับที่ผู้ผลิตเข้าใจว่า ภาพนี้เป็นการย้อนวันวานเพื่อชี้ให้เห็นว่า ก่อนที่ไทยเราจะได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สครั้งล่าสุด ในอดีตสาวงามตัวแทนประเทศไทยก็เคยได้รับรางวัลนี้มาแล้วหลายครั้ง การนำเสนอภาพอดีตนี้จึงเป็น “ภาพการย้อนวันวานอดีตของคนไทยโดยรวม”

และในขณะเดียวกัน การย้อนวันวานนำเสนอภาพนางงามในอดีตเช่นนี้ ก็ถือเป็น “การย้อนวันวานประสบการณ์ในอดีตของผู้ชมคนรุ่นเก่าเอง” ด้วย เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านล้วนแล้วแต่เคยมีประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับนางงามในอดีตเหล่านี้มาก่อน การได้เห็นภาพนางงามในอดีตเหล่านี้อีกครั้ง จึงเป็นการรื้อฟื้นภาพความทรงจำในอดีตให้ฟื้นคืนมาอีกครั้ง

2) เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นเก่าส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ตรงกับแสงเดือน แม้นวงศ์ และภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก ในอดีต เมื่อได้รับชมภาพการย้อนวันวานถึงนางงามซึ่งปรากฏภาพนางงามสองท่านนี้ด้วย จึงเกิดการทวนรำลึกถึงภาพบรรยากาศเก่าๆ เกี่ยวกับนางงามสองท่านนี้ที่ตนเคยมีประสบการณ์ตรงมาในอดีต เช่น เกิดการนึกย้อนถึงรูปร่างหน้าตาของแสงเดือน แม้นวงศ์ในยุคนั้นที่สวยงามแบบไทยๆ นึกย้อนถึงภาพบรรยากาศการประกวดนางงามของป๊วย ภรณ์ทิพย์ในอดีต และนึกย้อนถึงการแต่งกายของนางงามในอดีต

“อย่างรุ่นแสงเดือน แม้นวงศ์ เราก็ดีใจกับเขา ช่วงนั้นก็ดูตอนที่เขาประกวด รับฟังข่าวสารบ้าง ป๊วยเขาเป็นลูกครึ่งแล้วก็มาได้ตำแหน่ง เขาทำหน้าที่ของเขาได้ดี เราก็ย้อนนึกถึงว่าช่วงเวลานั้นมีการติดป้ายเขาตามสถานที่ เขาเป็นคนแถวแปดริ้วเขาก็ติดป้าย เวลาเราผ่านไปก็เห็นป้ายขึ้นป้าย” (ปิยนันท์ กฤษณะสังข์ อายุ 54 ปี)

“แสงเดือนนี่ยังจำได้เลย เคยไปดูเขาโชว์ตัวแห่รอบเมืองสมัยนั้น สมัยนั้นเรายังเป็นนักเรียนเรียนหนังสืออยู่เลย” (ป้าติ่ม อายุ 55 ปี)

“หน้าเขาสวยนะ แสงเดือนหน้าเขารูปไข่ เขาสวย” (วิจิตรา สีเสีียม อายุ 53 ปี)

“นึกย้อนไปว่าแต่ก่อนเราก็เคยเห็นนะคนนี้ ตอนที่เขาได้ตำแหน่งนางสาวไทยเราก็เคยดู ก็ทำให้เรานึกย้อนไปที่ละซ้อตๆ” (ประเทือง บุญคง อายุ 51 ปี)

“เราประทับใจเราภูมิใจ คือทุกคนตอนนั้นดูปุ๋ยแล้วร้องไห้เลย คือลุ้นกับเขามากตอนนั้น ร้องกรี๊ดกันเลย คือไม่มีครั้งไหนหรอกที่คนไทยจะสงใจไปมากเท่าปุ๋ย” (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่”

1) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านตีความในทิศทางเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่าว่า ภาพนี้เป็นการย้อนวันวานเพื่อชี้ให้เห็นว่า ก่อนที่ไทยเราจะได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมจากการประกวดมิสยูนิเวิร์สครั้งล่าสุด ในอดีตสาวงามตัวแทนประเทศไทยก็เคยได้รับรางวัลนี้มาแล้วหลายครั้ง การนำเสนอภาพอดีตนี้จึงเป็น “ภาพการย้อนวันวานอดีตของคนไทยโดยรวม”

2) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มองว่า การย้อนวันวานพูดคุยถึงนางงามในอดีตนี้เป็น “ความรู้ใหม่” และ “ภาพแปลกใหม่” สำหรับตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ภาพแสงเดือน แม่นวงศ์ และภรณีทิพย์ นาคหิรัญกนก ซึ่งตนเกิดไม่ทันยุคนั้นและไม่รู้จักไม่เคยเห็นภาพนางงามสองท่านนี้มาก่อน

“ก็เป็นภาพที่แปลกตาดี เพราะไม่เคยเห็น ไม่รู้จักว่าเขาคือใคร ก็เป็นความรู้ใหม่”

(กมลเนตร สุขสด อายุ 15 ปี)

“ชอบแบบนี้ที่เขาเอาอดีตมาย้อนให้ดู เพราะว่าหนูไม่รู้ นี่กว่าครั้งแรกที่ได้รางวัลนี้คือแก้วกวีนตรา พอเขาย้อนให้ดูก็ได้รู้ว่า อ้อ ปุ๋ย ภรณีทิพย์ก็เคยได้ด้วยหรอ ก็เพิ่งรู้” (วินดา ยอดพิณีจ อายุ 19 ปี)

ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วนดูแล้วเกิดการนึกย้อนไปว่า ตนเคยได้ยินชื่อและเคยเห็นภาพนางงามในอดีตเหล่านี้มาก่อนจาก “ประสบการณ์ทางอ้อม” เช่น คุณแม่เคยเล่าถึงปุ๋ย ภรณีทิพย์ให้ฟัง เคยเห็นภาพแสงเดือน แม่นวงศ์จากรูปภาพนางงามที่คุณแม่เก็บสะสมไว้ เคยดูภาพการประกวดนางงามของปุ๋ย ภรณีทิพย์ในอดีตซึ่งถูกนำมาฉายซ้ำในรายการโทรทัศน์ และเคยเห็นภาพและรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนางงามในอดีตจากสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น ดังนั้น ผู้ชมคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้จึงตีความว่า การนำเสนอภาพนางงามในอดีตนี้เป็นทั้ง “การย้อนวันวานอดีตของคนไทยโดยรวม” และเป็น “การย้อนวันวานอดีตของผู้ชมเอง” ด้วยว่าตนเองก็เคยมีประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับนางงามเหล่านี้มาก่อน หากแต่เป็นประสบการณ์ทางอ้อมเท่านั้นเอง

“แสงเดือน เคยเห็นตั้งนานแล้ว เห็นจากภาพเก่าๆที่แม่เก็บไว้ เราเคยไปเปิดเจอ แล้วก็เห็นชื่อ-นามสกุลเขาจาง่าย ก็เลยจำได้” (สิทธิชัย กীরติวงศ์วานิช อายุ 22 ปี)

“เคยได้ยินชื่อปู่ย ภรณ์ทิพย์ แม่เคยพูดให้ฟังว่าเขาสวย” (จิตติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

“ปู่ย ภรณ์ทิพย์ เคยได้ยินว่าเป็นนางงามจักรวาล รู้จักเพราะเคยดูจากพวกข่าวดารา” (ชญาดา โสภโณดร อายุ 20 ปี)

ภาพที่ 3 ภาพการเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” ขณะที่แขกรับเชิญไปถ่ายทำนอกสถานที่ที่เขี้ยวชมศาลพันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร ในปัจจุบัน

ภาพที่ 6.5 ตัวอย่างจากภาพการเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์”

ภาพที่ 6.6 ตัวอย่างจากภาพการเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์”

จากภาพการเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” ได้เข้ารหัสความหมายว่า ปัจจุบันมี “ศาลเสด็จพ่อพันท้ายนรสิงห์” ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นสถานที่ๆ ผู้คนมักมาสักการบูชาเสด็จพ่อพันท้ายนรสิงห์ โดยศาลนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นการรำลึกถึง “พันท้ายนรสิงห์” บุคคลสำคัญในตำนานคู่มือสมุทรสาครมาช้านาน ทั้งตำนานพันท้ายนรสิงห์ยังเป็นตำนานในอดีตที่ถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์และละครมาแล้วหลายต่อหลายครั้ง การเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” ในรายการวันวานยังหวานอยู่ในครั้งนี้ นับว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพตำนานในอดีต เพื่อให้ผู้ชมได้ทวนรำลึกถึงพันท้ายนรสิงห์ผู้เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งถือเป็นบุคคลแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลังสืบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ การเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” ยังถือเป็นการให้ “ความรู้ใหม่” และ “ภาพแปลกใหม่” แก่ผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่อาจไม่เคยได้ยินได้ฟัง หรือไม่เคยเห็นภาพเกี่ยวกับตำนานนี้มาก่อน ให้ได้รับข้อมูลความรู้และได้เห็นภาพเกี่ยวกับตำนานพันท้ายนรสิงห์ผู้เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทยด้วย

จากการรับชมภาพเล่าย้อนวันวานถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ได้ถอดรหัสความหมาย ดังนี้

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นเก่า”

1) ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านตีความในทิศทางเดียวกับที่ผู้ผลิตเข้ารหัสความหมายว่า การเล่าย้อนวันวานถึงตำนานพันท้ายนรสิงห์เป็นการเข้ารหัสความหมายให้ผู้ชมทวนรำลึกถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทยผู้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลังสืบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังมองว่าเป็นการให้ “ความรู้ใหม่” สำหรับผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่อาจไม่เคยได้ยินได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานนี้ ให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับตำนานพันท้ายนรสิงห์ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย

2) ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านดูแล้วเกิดการหรือฟื้นความทรงจำจนนึกถึงอดีตของตนเองว่า ตนก็เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับตำนานนี้มาจากการเรียนหนังสือ เคยดูภาพยนตร์ เคยดูละครโทรทัศน์ หรือเคยเห็นภาพเกี่ยวกับตำนานพันท้ายนรสิงห์มาแล้วในอดีต จึงตีความว่าการย้อนวันวานตำนานพันท้ายนรสิงห์ในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นทั้ง “การย้อนวันวานเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย” และเป็น “การย้อนวันวานอดีตของผู้ชมเอง” ด้วย

3) เมื่อได้รับชมภาพตัวอย่างนี้แล้ว ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านเกิดการทวนนึกถึงอดีตทั้งในแงุ่มุมที่เกี่ยวข้อกับตำนานพันท้ายนรสิงห์ และในแงุ่มุมอื่นๆ เพิ่มเติมไปจากภาพตัวอย่างนั้นซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ประสบการณ์ของผู้ชมแต่ละคน เช่น

“ดูแล้วได้ย้อนนึกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาและชีวิตของท่านเป็นยังไง แล้วเราก็นับถือกันตั้งแต่นั้นมา จนเป็นตำนานกล่าวขานมา เป็นสิ่งที่คนยังไม่ลืม” (ปิยนันท์ กฤษณะสังข์ อายุ 54 ปี)

“ดูแล้วบ่ก็ทวนไปว่าเคยดูหนังเรื่องพันท้ายนรสิงห์ สงสารท่านพันท้ายนรสิงห์ สมัยก่อนหนังเรื่องนี้ดังมาก ไปดูก็ร้องไห้กันใหญ่” (มยุรี อุดมสาดี อายุ 68 ปี)

“ดูแล้วก็ทวนว่าตัวเองเคยดูหนังเรื่องพันท้ายนรสิงห์ นานมากแล้วตั้งแต่สมัยเพิ่งบรรจุนเข้าราชการใหม่ๆ แล้วก็ทวนถึงตัวเองด้วยว่า ตอนนั้นตัวเองเพิ่งจะเรียนจบใหม่ๆเลยนะ สรพงษ์ แสดงตอนนั้นเขาก็เพิ่งจะเข้าวงการ” (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่”

1) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านตีความในทิศทางเดียวกับที่ผู้ชมคนรุ่นเก่าว่า การเล่าย้อนวันวานถึงตำนานพันท้ายนรสิงห์เป็นการเข้ารหัสความหมายให้ผู้ชมทวนรำลึกถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทยผู้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลังสืบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังมองว่าเป็นการให้ “ความรู้ใหม่” สำหรับผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานนี้ ให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับตำนานพันท้ายนรสิงห์ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย

2) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านตีความว่าเป็น “การย้อนวันวานประวัติศาสตร์ไทย” ซึ่งถือเป็น “ความรู้ใหม่” สำหรับตน แม้ว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่อาจจะเคยได้ยินหรือเคยเล่าเรียนเกี่ยวกับตำนานพันท้ายนรสิงห์มาบ้างก็ตาม แต่ก็ยังขาดความรู้ในส่วนของรายละเอียดและไม่เคยเห็นภาพเกี่ยวกับตำนานนี้ ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วนที่ไม่เคยได้ยินตำนานนี้มาก่อนเลย ดังนั้น การได้รับชมภาพการย้อนวันวานเล่าถึงตำนานพันท้ายนรสิงห์จึงเป็นการได้รับความรู้ใหม่และได้เห็นภาพอดีตที่ตนไม่เคยเห็นมาก่อน

“ไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย เคยได้ยินแต่ว่าชื่อพันท้ายนรสิงห์เป็นชื่อฮีโร่หน้าจิม ไม่รู้ว่าเขาเป็นใคร แต่รู้สึกว่าจะจะเป็นนักรบสมัยก่อน” (ฐิติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

3) อย่างไรก็ตาม เมื่อได้รับชมภาพตัวอย่างนี้แล้ว ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ก็เกิดการทวนนึกถึงอดีตทั้งในแงุ่มที่เกี่ยวข้อกับตำนานพันท้ายนรสิงห์และในแงุ่มอื่นๆ เพิ่มเติมไปจากภาพนั้น ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ประสบการณ์ของผู้ชมแต่ละคน

“ดูแล้วก็คิดภาพขึ้นมาเอง หวนไปตอนที่พันท้ายนรสิงห์กำลังบังคับท้ายเรืออยู่ ก็นึกภาพในรูปแบบที่เราจินตนาการเอง” (พรรติภา ชูปรีชา อายุ 19 ปี)

“ดูแล้วนี่ก็ย้อนถึงดู่ย ธีรภัทร์เขาเคยเล่นเป็นพันท้ายนรสิงห์ เล่นกับอ้อม แล้วก็นึกถึงเรื่องประวัติศาสตร์เก่าๆ อย่างสุริโยทัย แล้วก็นึกถึงตำนานพื้นบ้านอย่างพวกปลาบู่ทอง” (วินดา ยอดพิณิจ อายุ 19 ปี)

ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วนไม่ได้เกิดการหวนนึกถึงอดีตแต่อย่างใด แต่มองว่าเป็นการดูเพื่อได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับตำนานในอดีตเพียงอย่างเดียว

“ไม่ได้นึกถึงอดีตเลย เป็นเรื่องที่ทำให้เราได้ความรู้เสียมากกว่า” (วัชร สีเลียม อายุ 18 ปี)

“ดูแล้วไม่รู้สึกหวนอดีตตามเขา แต่รู้สึกว่ามันมีภาพให้เห็นและมีรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นจากที่เราเคยเรียนมา” (กนกวรรณ เกริกเกียรติกำจร อายุ 19 ปี)

ภาพที่ 4 ภาพการจำลองบรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด” ในสตูดิโอรายการ วันวานยังหวานอยู่

ภาพที่ 6.7 ตัวอย่างจากภาพการจำลองบรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด”

ภาพการจำลองบรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด” นี้ เป็นการจำลอง “ฉากร้านยิงปืนงานวัด” ในสตูดิโอรายการวันวานยังหวานอยู่ แล้วให้แขกรับเชิญซึ่งกำลังนิยมชมชอบการยิงปืนสมัยใหม่ อย่าง “ป๊อปปี้กัน” ให้ได้ทดสอบฝีมือแม่นปืน โดยในรายการได้เปลี่ยนบรรยากาศจากการยิงปืนสมัยใหม่ให้เป็นการย้อนวันวานจำลองบรรยากาศการยิงปืนงานวัด ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่า “ก่อนที่คนในยุคปัจจุบันจะหันมานิยมยิงปืนสมัยใหม่ คนไทยในอดีตเคยนิยมการยิงปืนงานวัดเช่นนี้มาก่อน” แม้ว่าการยิงปืนงานวัดเช่นนี้จะไม่ได้สูญหายไปเสียทีเดียวเนื่องจากยังคงหาเล่นได้บ้างในปัจจุบัน แต่ก็นับว่าเป็นสิ่งที่หาดูหาเล่นได้ยากในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองซึ่งผู้คนหันมานิยมการยิงปืนสมัยใหม่มากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น การยิงปืนงานวัดเช่นนี้จึงถือเป็นวันวานที่ยังหวานอยู่ของผู้คนในสังคมไทย

จากการรับชมภาพการจำลองบรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด” ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ได้ถอดรหัสความหมาย ดังนี้

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นเก่า”

1) ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านตีความว่า การจำลองบรรยากาศการยิงปืนงานวัดในรายการวันวานยังหวานอยู่เป็นการสะท้อนถึง “ภาพอดีตของตนเอง” เนื่องจากตนเคยมีประสบการณ์ตรงในการเล่นยิงปืนงานวัดในสมัยก่อนครั้งยังเป็นเด็กและวัยรุ่น และยังถือเป็นการสะท้อนถึง “ภาพอดีตของผู้คนในสังคมโดยรวม” ด้วย เนื่องจากการยิงปืนลักษณะนี้ถือเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับงานวัดของคนไทยมาช้านานตั้งแต่ยุคอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแม้ว่าการยิงปืนแบบงานวัดจะยังคงหาดูหาเล่นได้บ้างในปัจจุบัน แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่หาดูได้ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่ผู้คนหันมานิยมการยิงปืนสมัยใหม่มากขึ้น

“เอาวัยรุ่นมายิงปืนโบราณ บ้าว่ามันก็ดี ได้สัมผัสของเก่า เพราะรุ่นใหม่เขาจะมีแต่ปืนใหม่ๆ เนอะ อันนี้หายาก” (จรรยา อาชีวะ อายุ 57 ปี)

“เป็นการย้อนอดีตว่า สมัยก่อนเป็นอย่างนี้จริงๆนะ มันก็ยังมีอยู่จากรุ่นแม่มารุ่นลูกก็ยังมี เขายังอนุรักษ์อยู่ไง” (วิจิตรา สีเลื่อม อายุ 53 ปี)

“จำลองมาแบบนี้ก็ดีเพราะข้างนอกมันหาดูไม่ได้แล้ว เดียวนี้มีน้อยมาก”(ป้าติ่ม อายุ 55 ปี)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าบางส่วน (จำนวน 3 ท่าน) มีการต่อรองความหมายเสียใหม่ (Negotiated position) เกี่ยวกับการจำลองบรรยากาศการยิงปืนงานวัดในรายการวันวานยังหวานอยู่ กล่าวคือ แม้ว่าผู้ชมกลุ่มนี้จะอ่านความหมายหลักๆ ตามที่ผู้ส่งสารต้องการว่า เป็นการย้อนวันวานจำลองบรรยากาศการยิงปืนที่เคยเป็นที่นิยมในอดีต แต่ทว่าภายในขอบเขตความหมายดังกล่าวผู้ชมยังคงต่อรองรายละเอียดปลีกย่อย คือ ผู้ชมกลุ่มนี้ดูแล้วเกิดความรู้สึกว่า การจำลองบรรยากาศการยิงปืนงานวัดในรายการเช่นนี้ยังไม่เหมือนกับบรรยากาศร้านยิงปืนงานวัดในอดีตอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากดูแล้วรู้สึกว่ามันแตกต่างไปจากร้านยิงปืนงานวัดที่ตนเคยประสบพบเจอมาในสมัยก่อน

“นี่มันไม่ใช่งานวัดแบบรุ่นเก๋ากี่ มันเหมือนงานวัดทั่วๆไปที่ปัจจุบันมันก็มีอยู่ ถ้าจะเป็นงานวัดจริงๆสมัยก่อนต้องเป็นพวกลิงเป็นอะไร นั่นคือสิ่งที่ ณ ตอนนี้อยู่ไม่ค่อยมี แต่อย่างนี้นี่มันไม่ใช่” (ปิยนันท์ กฤษณะสังข์ อายุ 54 ปี)

“อันนี้ก็ถือว่าย้อน เพราะเด็กสมัยใหม่ไม่เคยได้เล่นแบบนี้ แต่ว่าการแต่งตัวมันไม่เข้ากัน” (ประเทือง บุญคง อายุ 51 ปี)

“จริงๆแล้วเขาต้องพาไปสถานที่จริงที่เป็นงานวัดจริงๆ ถ้าจะทำให้มันสมจริงต้องไปดูว่าที่ไหนเขาจัดงานวัดแล้วพาแขกรับเชิญไปเลย มันถึงจะได้อารมณ์ แต่เขาทำอย่างนี้ก็ถือว่าโอเค เขาก็พยายามจะทำให้มันเป็นวันวาน” (รุจิรัตน์ เจียมจิตศิริพงษ์ อายุ 49 ปี)

2) ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านดูแล้วเกิดการหวนนึกถึงอดีตของตนเองซึ่งเคยเล่นยิงปืนงานวัดแบบนั้นมาก่อน การได้เห็นภาพการจำลองบรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด” ในรายการวันวานยังหวานอยู่ จึงเป็นการกระตุ้นให้ตนเกิดการหวนนึกถึงตนเองในวัยเด็กที่เคยไปเที่ยวงานวัดและได้ยิงปืนแบบนี้ ซึ่งการหวนนึกถึงภาพอดีตของผู้ชมจะไม่ได้หวนนึกถึงเพียงร้านยิงปืนงานวัดอย่างเดียว แต่ทว่าจะหวนนึกถึงบรรยากาศโดยรวมของงานวัดที่ตนเองเคยไปเที่ยวเล่นในอดีตว่า บรรยากาศงานวัดในสมัยนั้นเป็นเช่นไร และตนเคยเล่นเคยทำกิจกรรมอะไรบ้าง

“ดูแล้วนี่ก็ย้อนไปว่าสมัยอดีตเราไปได้เที่ยวงานวัด งานวัดเนี่ยยังมีรถไต่ถังอีกนะ งานวัดมันจะมีปืนแล้วก็มีตุ๊กตาตั้ง แล้วก็ยิงให้ตุ๊กตาดตก อย่างนี้เลย (มยุรี อุดมสาส์ อายุ 68 ปี)

“นี่ก็ย้อนถึงงานวัดสมัยก่อน แต่สมัยก่อนงานวัดจะไม่มีอะไรมากถึงขนาดนี้ ส่วนมากก็จะ มีหนัง มีลิเก แต่ต่อม่างานวัดมันใหญ่ขึ้นมาก” (บุษปราณี ทองขาว อายุ 47 ปี)

การตีความของ “ผู้ชมคนรุ่นใหม่”

1) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านตีความไปในทิศทางเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่าว่า การจำลอง บรรยากาศการยิงปืนงานวัดในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นการสะท้อนถึง “ภาพอดีตของตนเอง” เนื่องจากตนเคยมีประสบการณ์ตรงในการเล่นยิงปืนงานวัดในอดีตครั้งยังเป็นเด็ก และยังถือเป็น การสะท้อนถึง “ภาพอดีตของผู้คนในสังคมโดยรวม” ด้วย เนื่องจากการยิงปืนลักษณะนี้ถือเป็นสิ่งที่ อยู่คู่กับงานวัดของคนไทยมาช้านานตั้งแต่ยุคอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแม้ว่าการยิงปืนแบบ งานวัดจะยังคงหาเล่นได้บ้างในปัจจุบัน แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่หาได้ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคม เมื่อที่ผู้คนหันมานิยมการยิงปืนสมัยใหม่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่คุ้นเคยกับการเล่น ปืนสมัยใหม่มากกว่าการยิงปืนงานวัดเช่นนี้

“มันเป็นวันวานของหนู และของทุกคน ที่จะนึกถึงว่าแต่ก่อนเราเคยไปทำโน้นทำนี่มา ถึงแม้มันจะมีอยู่แต่ถ้าคนที่เคยไปก็เป็นวันวานของคนนั้นไป เขาเอาปืนนี้มายิงให้ดูก็คงจะอยาก ให้กลับไปย้อนนึกถึงตัวเองตอนเด็กๆด้วย เหมือนกับว่าทุกวันนี้เราคิดแต่เรื่องที่มีเข้ามาใหม่ๆ มี เรื่องใหม่ๆขึ้นทุกวัน การที่รายการย้อนมาแบบนี้ก็คงอยากย้อนให้คนส่วนใหญ่ได้ติดตามด้วยว่าให้ คนนี้ถึงวันวานเก่าๆ” (วินดา ยอดพิณีจ อายุ 19 ปี)

“รู้สึกถึงวันวาน เพราะว่างานวัดเหล่านี้มันไม่ค่อยมีแล้วมันหายาก ในเมืองมันหาไม่ได้แล้ว สมมติเราอยากจะไปเที่ยวงานแบบนี้ก็ต้องไปตามต่างจังหวัด” (ชาคริต ประवालภัทรมกุล อายุ 21 ปี)

“มันค่อนข้างชัดว่าปืนแบบนี้มันต้องเป็นวันวาน เดียวมันน้อยลงแล้ว หายาก ยิ่งใน กรุงเทพฯตั้งแต่หนูอยู่ในกรุงเทพฯหนูยังไม่เคยเห็นเลย มันก็คงหายๆไปแล้ว ก็ถือเป็นวันวาน” (จารวี ยอดพิณีจ อายุ 16 ปี)

2) ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านดูแล้วเกิดการหวนนึกถึงอดีตของตนเองเช่นเกี่ยวกับผู้ชมคนรุ่น เก่า เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านก็เคยเล่นยิงปืนงานวัดเช่นนี้มาก่อน การได้เห็นภาพการจำลอง บรรยากาศ “การยิงปืนงานวัด” ในรายการวันวานยังหวานอยู่ จึงเป็นการกระตุ้นให้ตนเกิดการหวน นึกถึงตนเองในวัยเด็กที่เคยไปเที่ยวงานวัดและได้ยิงปืนแบบนี้ โดยการหวนนึกถึงภาพอดีตของผู้ชม

จะไม่ได้หวนนึกถึงเพียงร้านยิงปืนงานวัดอย่างเดียว แต่ทว่าจะหวนนึกถึงบรรยากาศโดยรวมของงานที่ตนเองเคยไปเที่ยวเล่นในอดีตว่า บรรยากาศงานในสมัยนั้นเป็นเช่นไร ตนเคยเล่นเคยทำกิจกรรมอะไรบ้าง

“มันเป็นวันวาน เพราะคนหลายคนยังถ้าเป็นคนที่อยู่ต่างจังหวัดก็จะรู้สึกผูกพันกับงานวัด เพราะต่างจังหวัดมันไม่ค่อยมีงาน event หรืองานเทศกาลอะไรที่เกิดขึ้นบ่อยนัก พอเห็นงานวัดคนก็จะแห่กันไปเที่ยวไปเล่น พอได้เห็นภาพนี้แล้วมันก็ทำให้นึกถึงช่วงเวลานั้น ทำให้นึกถึงเพื่อนตอนเด็กๆ นึกถึงว่าไปกับใครเพื่อนคนไหน ทำอะไรบ้าง” (วินดา ยอดพินิจ อายุ 19 ปี)

“ย้อนนึกถึงงานวัด ก็มีขนมเบ็อง มีตกรปลา มีลูกปิงปองจับเบอร์ มีได้หลายอย่าง นึกถึงงานวัดโดยรวม” (สิทธิชัย กิรติวงศ์วานิช อายุ 22 ปี)

“หวนนึกถึง ไม่ได้เล่นมานานแล้ว น่าจะกลับไปเล่นบ้าง ก็คิดถึง” (จูติชญา ปทุมปี อายุ 16 ปี)

“รู้สึกตามไปว่าเราก็คงเคยเล่นเมื่อตอนมัธยมต้น นึกถึงว่ามันมีของขวัญมาล่อ นึกภาพตอนที่เรายัง อยู่ที่ร้านกำลังจ่ายตังค์เสียบจุกน้ำปลา” (พรรทิภา ชูปรีชา อายุ 20 ปี)

จากการนำตัวอย่างภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในรายการวันวานยังหวนอยู่ทั้ง 4 ภาพ ตัวอย่าง มาเปิดให้ผู้ชมทั้งสองรุ่นดูแล้วทำการสัมภาษณ์เจาะลึกในประเด็นการตีความเกี่ยวกับภาพนั้น สรุปผลการศึกษาได้ว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านมีความเข้าใจความหมายของการประกอบสร้างภาพเพื่อการโยยหาอดีตไปในทิศทางเดียวกับที่ผู้ผลิตเข้ารหัสความหมายไว้ (preferred reading) โดยผู้ชมส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ผู้ผลิตมีรูปแบบวิธีการประกอบสร้าง ความหมายให้กับอดีตที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบทพูดของพิธีกรและแขกรับเชิญที่ใช้ภาษาเข้าใจง่าย มีการใช้ภาพมาประกอบการเล่าย้อนอดีตซึ่งทำให้ผู้ชมเห็นภาพและจินตนาการตามได้ง่าย รวมถึงการคัดเลือกเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไปและมักจะเป็นเนื้อหาอดีตที่ผู้คนส่วนใหญ่เคยรับรู้และมีประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับอดีตนั้นมาบ้างแล้ว จึงทำให้ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นคนต่างวัย ต่างรุ่น (generation) ต่างประสบการณ์ สามารถรับชมภาพอดีตนั้นแล้วถอดรหัสความหมายไปในทิศทางเดียวกับที่ผู้ผลิตต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับภาพอดีตนั้นก็สามรถถอดรหัสความหมายได้ในทิศทางเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่าที่มักจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับภาพอดีตนั้นมากกว่า

นอกจากนี้ ในขั้นตอนของการถอดรหัสนั้น ผู้ชมแต่ละคนได้นำ “ประสบการณ์ของตนเอง” เข้ามาเชื่อมโยงกับภาพอดีตที่ได้รับชมในภาพตัวอย่างนั้นด้วย ซึ่งประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้ชมที่มีเกี่ยวกับภาพอดีตนั้นจะผลต่อ “ระดับการหวนรำลึกถึงอดีต” ของผู้ชมแต่ละคน กล่าวคือ ระดับของการหวนรำลึกถึงอดีตจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ประสบการณ์ของผู้ชมแต่ละคน โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่ามักจะมีความรู้สึกร่วมและเกิดอรรถรสของการหวนรำลึกถึงอดีตในระดับที่นี้ยกย่อนไปได้ไกลกว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่ เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นเก่ามักจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับอดีตที่นำเสนอในภาพตัวอย่างนั้นมากกว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่ ทั้งจากประสบการณ์ตรงของตนเองที่อยู่ร่วมสมัยกับอดีตนั้นๆมา และประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้รับจากการใช้ชีวิตในช่วงอายุที่ยาวนานมากกว่าคนรุ่นใหม่

จากผลการศึกษาด้านผู้รับสารในประเด็นการตีความเกี่ยวกับพิธีกร เขกรับเชิญ การสร้างบรรยากาศในการนำเสนอ และเทคนิคการใช้ภาพ ในรายการวันวานยังหวานอยู่ สามารถสรุปได้ดังนี้

การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต

1. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “พิธีกร”

1) การตีความเกี่ยวกับ “การใช้พิธีกรคู่ต่างวัย”

- ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่าน ตีความว่า “พิธีกรชายเป็นตัวแทนของความเป็นวันวาน และพิธีกรหญิงเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่”

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ ตีความว่า “พิธีกรชายเป็นตัวแทนของความเป็นวันวาน และพิธีกรหญิงเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่”

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 1 ท่าน ตีความต่างไปจากผู้ชมโดยส่วนใหญ่ โดยตีความว่า “การใช้พิธีกรคู่ต่างวัยไม่ได้เป็นตัวแทนของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่แต่อย่างใด”

2) การตีความเกี่ยวกับ “การแต่งกายของพิธีกร”

- ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านตีความว่า “การแต่งกายของพิธีกรเป็นการแต่งกายที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน”

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ตีความว่า “การแต่งกายของพิธีกรเป็นการแต่งกายที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน”

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 2 ท่าน ตีความต่างไปจากผู้ชมโดยส่วนใหญ่ว่า “การแต่งกายของพิธีกรหญิงไม่ใช่การแต่งกายที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน”

2. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “แขกรับเชิญ”

- ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านชื่นชอบการนำแขกรับเชิญที่เป็น “คนดังในวันวาน” รวมทั้งแขกรับเชิญที่เป็น “คนดังในกระแส” มาร่วมรายการ โดยได้ตีความว่า ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวในอดีตเกี่ยวกับคนดังในวันวานหรือคนดังในกระแส ก็ล้วนแต่มีความน่าสนใจและถือว่าการย้อนวันวานได้เช่นกัน

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ชื่นชอบการนำแขกรับเชิญเฉพาะที่เป็น “คนดังในกระแส” มาร่วมรายการเท่านั้น โดยได้ตีความว่า การนำเสนอเรื่องราวในอดีตเกี่ยวกับ “คนดังในกระแส” นับว่ามีความน่าสนใจ และถือว่าการย้อนวันวานได้เช่นกัน

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่บางส่วน (จำนวน 2 ท่าน) ชื่นชอบการนำแขกรับเชิญผู้สูงวัยหรือ “คนดังในวันวาน” มาร่วมรายการ เนื่องจากได้รับการปลุกฝังจากบิดามารดาให้สนใจใคร่รู้เกี่ยวกับเรื่องอดีต

- สรุปว่า ผู้ชมแต่ละรุ่นต่างก็มี “คนดังของรุ่นตัวเอง” โดยผู้ชมคนรุ่นเก่าจะสนใจ “คนดังในวันวาน” ซึ่งเป็นคนดังที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับตน ทั้งยังเป็นคนดังในประสบการณ์ชีวิตของผู้ชมคนรุ่นเก่าด้วย ในขณะที่ผู้ชมคนรุ่นใหม่จะสนใจ “คนดังในกระแส” ซึ่งเป็นคนดังที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับตนและเป็นคนดังที่อยู่ในกระแสปัจจุบัน

3. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “การสร้างบรรยากาศในการนำเสนอ”

1) การตีความเกี่ยวกับ “การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก”

- ผู้ชมคนรุ่นเก่าส่วนใหญ่ ตีความว่า “การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากนับว่ามีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน”

- ผู้ชมคนรุ่นเก่า จำนวน 1 ท่าน ตีความว่า “การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากเป็นแบบปัจจุบันสมัยใหม่ และไม่ได้มีกลิ่นอายของความเป็นวันวานแต่อย่างใด”

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่าน ตีความว่า “การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากนับว่ามีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน”

2) การตีความเกี่ยวกับ “การใช้เสียงเพลง”

- ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านจะเกิดอรรถรสและรู้สึกสุขใจเมื่อได้ฟัง “เพลงเก่าในอดีต” ที่ตนชื่นชอบและเคยมีประสบการณ์ร่วมกับเพลงนั้นมาก่อน จึงตีความว่า การนำ “เพลงเก่าในอดีต” มาใช้ในรายการถือเป็นการสร้างบรรยากาศและอรรถรสของการหวนกลับไปในอดีตด้วยเสียงเพลง
- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ จะเกิดอรรถรสในการหวนนึกถึงอดีตเมื่อได้ฟัง “เพลงเก่าในอดีต” ที่ตนเคยมีประสบการณ์ร่วมกับเพลงนั้นมาก่อน
- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 3 ท่าน จะรู้สึกสุขใจเมื่อได้ฟังเพลงเก่าในอดีต แม้ว่าเพลงนั้นจะเป็นเพลงในยุคสมัยของคนรุ่นเก่าก็ตาม เนื่องจากได้รับการปลุกฝังจากบิดามารดาให้สนใจฟังเพลงเก่ามาโดยตลอด

4. การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างในประเด็นด้าน “เทคนิคการใช้ภาพ”

จากการนำตัวอย่างการนำเสนอภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต จำนวน 4 ภาพตัวอย่าง มาเปิดให้ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ดู แล้วทำการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อศึกษาการตีความที่มีต่อภาพนั้น พบว่า

ผู้ชมคนรุ่นเก่า

- ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านมีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกับการเข้ารหัสความหมายของผู้ผลิตรายการ
- การหวนนึกถึงอดีตของผู้ชมแต่ละคนจะมีรายละเอียดปลีกย่อยตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน
- ผู้ชมคนรุ่นเก่ามักจะมีความรู้สึกร่วมและเกิดอรรถรสของการหวนรำลึกถึงอดีตในระดับที่นึกย้อนไปได้ไกลกว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่ เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นเก่ามักจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับอดีตที่นำเสนอในภาพตัวอย่างนั้นมากกว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่

ผู้ชมคนรุ่นใหม่

- ผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านมีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกับการเข้ารหัสความหมายของผู้ผลิตรายการ แม้ว่าบางคนจะไม่เคยมีประสบการณ์ตรงกับอดีตที่นำเสนอในภาพนั้นมาก่อนก็ตาม
- การหวนนึกถึงอดีตของผู้ชมแต่ละคนจะมีรายละเอียดปลีกย่อยตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน

จากการศึกษาในประเด็นการตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการตีความของผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาในประเด็นการตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ ชี้ให้เห็นว่า ผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่แต่ละคนนั้นจะมี “ประสบการณ์ในอดีต” ที่แตกต่างกัน จึงมี “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” (stock of social knowledge) อันเกิดจากการรับรู้ความหมายเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่ต่างกันออกไปตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งคลังแห่งความรู้ทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตของแต่ละคนนี้จะส่งผลต่อการตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยผู้ชมแต่ละคนจะเปิดคลังแห่งความรู้ทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตนั้นเพื่อทำความเข้าใจความหมายในสิ่งที่ตนได้รับชม โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความแตกต่างด้านคลังแห่งความรู้ทางสังคมจากประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตทั้งประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมของผู้ชมแต่ละคน จะมีผลต่อการถอดรหัสความหมายมากกว่าปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ ดังนั้น แม้ว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่จะเป็นผู้มีอายุน้อยและขาดประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่ก็ตาม แต่ก็สามารถถอดรหัสความหมายได้ในทิศทางเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่า เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นใหม่มักมีคลังแห่งความรู้ทางสังคมที่ได้มาจากประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับเรื่องราวอดีตนั้น ซึ่งประสบการณ์ทางอ้อมดังกล่าวมักจะเป็นประสบการณ์จากสื่อบุคคล ซึ่งได้แก่ บิดามารดา และจากสื่อมวลชน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ และสื่อสิ่งพิมพ์

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่จะตีความไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ แม้ว่าผู้ชมแต่ละคนจะมี “อิสระในการเลือกตีความหมาย” จึงมีการตีความที่แตกต่างหลากหลายในส่วนของรายละเอียดปลีกย่อยตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน แต่ทว่าในท้ายที่สุดการตีความหมายนั้นก็อยู่ภายในกรอบความหมายที่เป็น “ใจความหลักๆ” ตามที่ผู้ผลิตรายการเข้ารหัสความหมายไว้แล้ว โดยการตีความของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะการตีความที่เรียกว่า “negotiated reading” คือ ผู้ชมจะอ่าน “ความหมายหลักๆ” ตามที่ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ต้องการ แต่ทว่าภายในขอบเขตความหมายดังกล่าวผู้ชมยังคง “ต่อรองรายละเอียดปลีกย่อย” ตามแต่ประสบการณ์ของผู้ชมแต่ละคนด้วย

2. จากผลการศึกษาประเด็นการตีความของผู้ชมชี้ให้เห็นว่า ไม่ใช่เพียงประเด็นด้านการเข้ารหัสของผู้ผลิตรายการเท่านั้นที่ปรากฏลักษณะการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตทั้งแบบ

Retro และแบบ Nostalgia แต่ทว่าในด้านการถอดรหัสของผู้ชมเองก็มีการตีความทั้งแบบ Retro และแบบ Nostalgia เช่นกัน โดยการตีความแบบ “Retro” นั้นจะเป็นการตีความในลักษณะของการ “ย้อนรำลึกถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว” โดยไม่ได้เกิดการโหยหาที่จะย้อนกลับไปสู่อดีตนั้นแต่อย่างใด หากแต่เป็นความสุขที่ได้หวนรำลึกถึงอดีต ทบทวนอดีต หรือรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับอดีตที่ได้รับชมในรายการวันวานยังหวานอยู่ แล้วนำมาทาบทาบหรือเทียบกับประสบการณ์ของตนเอง รวมถึงความสุขที่รับรู้ได้เห็นอดีตอันแปลกใหม่และตื่นตาตื่นใจสำหรับตนด้วย ส่วนการตีความแบบ “Nostalgia” จะเป็นการตีความในลักษณะของ “การโหยหาที่อยากจะย้อนกลับไปสู่ออดีต” ที่ได้รับชมในรายการวันวานยังหวานอยู่ อันเป็นอดีตที่ตนเคยมีประสบการณ์ร่วมกับอดีตนั้นมาแต่ทว่าขาดหายไปแล้วในสังคมปัจจุบันที่ตนดำรงอยู่ จากความไม่พึงพอใจต่อปัจจุบันจึงเกิดการโหยหาอยากย้อนกลับไปหาอดีตอันเปรียบเสมือนสวรรค์ที่ขาดหายไปแล้ว (Paradise Lost) อีกครั้ง

จากการตีความของผู้ชมซึ่งปรากฏทั้งการตีความแบบ “Retro” ซึ่งเป็นการตีความแบบ “**สุขใจที่ได้เห็นอดีต**” และการตีความแบบ “Nostalgia” ซึ่งเป็นการตีความแบบ “**โหยหาอยากย้อนกลับไปในอดีต เพราะไม่พึงพอใจในปัจจุบัน**” นั้น ผลการศึกษาพบว่า การตีความของผู้ชมเกือบทั้งหมดเป็นการตีความแบบ “Retro” คือ มีความสุขใจที่ได้เห็นอดีตและนำอดีตที่ได้รับชมนั้นมาทาบทาบ/เทียบกับอดีตของตนเอง ทั้งยังสุขใจที่รับรู้ได้เห็นอดีตอันแปลกใหม่และตื่นตาตื่นใจสำหรับตนด้วย ส่วนการตีความแบบ “Nostalgia” พบว่า มีผู้ชมเพียง 2 คนเท่านั้นที่เกิดการตีความแบบ Nostalgia ซึ่งได้แก่ ผู้ชมคนรุ่นเก่า จำนวน 1 คน และผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 1 คน โดยผู้ชมท่านแรกเป็นคนที่รุ่นเก่าที่มีพื้นเพเป็นคนอีสานแต่ได้ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคกลาง เป็นเวลานานนับ 20 ปี จากการใช้ชีวิตที่ต้องเหินห่างจากวิถีชีวิตแบบชาวอีสานที่ตนเคยมีเคยเป็นในอดีต จึงเกิดการโหยหาอยากหวนกลับสู่วิถีชีวิตแบบชาวอีสานและอยากย้อนกลับไปใช้ชีวิตที่บ้านเกิดของตน เมื่อในชีวิตจริงผู้ชมท่านนี้ไม่สามารถหวนกลับไปใช้ชีวิตที่บ้านเกิดของตนได้ จึงเกิดความสุขใจเมื่อได้รับชมเนื้อหาย้อนอดีตที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตดังกล่าวทดแทน เช่น การโชว์เพลงลูกทุ่งหมอลำและการพูดคุยย้อนวันวานประสบการณ์ชีวิตของตึกแตน ชลดา ซึ่งเป็นนักร้องลูกทุ่งที่มาจากภาคอีสานเช่นเดียวกับตน ดังนั้น เมื่อได้รับชมการประกอบสร้างความหมายที่ใกล้เคียงกับอดีตที่ตนโหยหาจึงเป็นวิถีทางที่ช่วยตอบสนองการโหยหาอดีตของผู้ชมท่านนี้ได้ ส่วนผู้ชมท่านที่สองเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีพื้นเพมาจากต่างจังหวัดและได้ย้ายเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ จากการใช้ชีวิตในสังคมกรุงเทพฯซึ่งต้องเหินห่างจากวิถีชีวิตและบรรยากาศเดิมๆที่ตนคุ้นเคยในอดีตครั้งอาศัยอยู่ที่ต่างจังหวัด จึงทำให้ผู้ชมท่านนี้เกิดการโหยหาบรรยากาศเก่าๆที่ตนเคยมีในอดีต ซึ่งได้แก่ การโหยหาบรรยากาศการยิงปืนงานวัดอย่างที่ตนเคยเล่นที่ต่างจังหวัด เพราะตั้งแต่ย้ายเข้ามาอาศัยในกรุงเทพฯตนก็ไม่เคยได้ยิงปืนงานวัดเช่นนี้อีกเลย อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ชมทั้งสองท่านจะเกิดการ

ตีความแบบ “Nostalgia” ดังที่อธิบายไปในข้างต้น แต่ทว่าการตีความโดยส่วนใหญ่ของผู้ชมสองท่านนี้ก็ปรากฏเป็นการตีความแบบ “Retro” เช่นเดียวกับผู้ชมส่วนใหญ่

จึงสรุปได้ว่า การตีความของผู้ชมเกือบทั้งหมดเป็นการตีความแบบ “Retro” และมีการตีความเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นการตีความแบบ “Nostalgia”

3. แม้ผู้วิจัยจะแบ่งกลุ่มผู้ชมโดยใช้เกณฑ์อายุมาเป็นตัวแบ่งเป็น “กลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่า” และ “กลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่” ก็ตาม แต่ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้าน “อายุ” ไม่สำคัญต่อการตีความหมายของการประกอบสร้างภาพเพื่อการโฆษณาที่ดีในรายการวันวานยังหวานอยู่เท่ากับ ปัจจัยด้าน “ประสบการณ์” กล่าวคือ ไม่สำคัญว่าผู้ชมจะมีอายุเท่าใด แต่สำคัญที่ว่า ผู้ชมแต่ละคนมี “ประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีต” ที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่หรือไม่ เพราะถ้าหากผู้ชมท่านใด “มีประสบการณ์ที่จะทาบกับอดีต” ที่นำเสนอในรายการ ไม่ว่าจะ เป็นประสบการณ์ตรงที่ได้ประสบพบเจอมาด้วยตัวเองหรือประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้รับผ่านสื่อต่างๆก็ตาม ผู้ชมท่านนั้นก็จะมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้ทาบอดีต” ของตนกับอดีตที่นำเสนอในรายการ แต่ถ้าหากผู้ชม “ไม่มีประสบการณ์ที่จะทาบกับอดีต” นั้นเลย ก็จะมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้เห็นอดีตแปลกใหม่ซึ่งตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น” ดังนั้น การตีความของผู้ชมทั้งสองรุ่นจึงมีตัวแปรสำคัญคือตัวแปรด้าน “ประสบการณ์” ดังผลการศึกษาด้านการตีความของผู้ชมทั้งสองรุ่นจากการรับชมภาพรายการ “ตามไปดู” ภาพการพูดคุยย้อนวันวานถึง “นางงามในอดีต” ภาพการย้อนวันวานเล่าถึง “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” และภาพการจำลองบรรยากาศ “ยิงปืนงานวัด” ดังนี้

การตีความจากการรับชมภาพรายการ “ตามไปดู”

ผู้ชมคนรุ่นเก่า

ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านเคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับรายการ “ตามไปดู” มาในอดีต จึงมีประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีตนั้น และมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้ทาบอดีต”

ผู้ชมคนรุ่นใหม่

ภายในกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่เองได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ซึ่งไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับรายการ “ตามไปดู” มาก่อนเลย จึงขาดประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับภาพอดีตดังกล่าว ดังนั้น เมื่อได้รับชมแล้วจึงมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้เห็นอดีตแปลกใหม่ซึ่งตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น”

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนน้อยซึ่งเคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับรายการ “ตามไปดู” มาในอดีต (เกิดทัน) จึงมีประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีตดังกล่าว และมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้ทาบอดีต” เช่นเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่า

การตีความจากการรับชมภาพการพูดคุยย้อนวันวาน “นางงามในอดีต”

ผู้ชมคนรุ่นเก่า

ผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านเคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับ “นางงามในอดีต” เหล่านั้น จึงมีประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีตดังกล่าว และมีการตีความแบบ “สุขใจได้ทาบอดีต”

ผู้ชมคนรุ่นใหม่

ภายในกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่เองได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ซึ่งไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับ “นางงามในอดีต” เหล่านั้นมาก่อน จึงขาดประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีตดังกล่าว ดังนั้น เมื่อได้รับชมแล้วจึงมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้เห็นอดีตแปลกใหม่ซึ่งตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น”

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนน้อยซึ่งมีประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับ “นางงามในอดีต” นั้นมาจากสื่อต่างๆ จึงมีประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีตนั้น และมีการตีความแบบ “สุขใจได้ทาบอดีต” เช่นเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่า

การตีความจากการรับชมภาพการย้อนวันวาน “ตำนานพันท้ายนรสิงห์”

ผู้ชมคนรุ่นเก่า

เนื่องจาก “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” เป็นตำนานเล่าขานสืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จึงเป็นอดีตอันไกลโพ้นที่ไม่มีผู้ชมท่านใดเกิดทัน แต่ทว่าผู้ชมคนรุ่นเก่าทุกท่านก็มีประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับ “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” มาจากการเรียนหนังสือและสื่อต่างๆ จึงมีประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีตดังกล่าว และมีการตีความแบบ “สุขใจได้ทาบอดีต”

ผู้ชมคนรุ่นใหม่

เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับ “ตำนานพันท้ายนรสิงห์” จึงขาดประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีตนั้น ในกรณีนี้ แม้ผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่อาจจะเคยได้ยินหรือเล่าเรียนเกี่ยวกับตำนานนี้มาบ้าง แต่ก็ถือว่ายังเป็นต้นทุนความรู้ที่ผิวเผินเนื่องจากยังขาดความรู้ในส่วนขอรายละเอียดและไม่เคยเห็นภาพอดีตเกี่ยวกับตำนานนี้มาก่อนเลย ดังนั้น เมื่อได้รับชมแล้วจึงมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้เห็นอดีตแปลกใหม่ซึ่งตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น”

การตีความจากการรับชมภาพการจำลองบรรยากาศ “ยิงปืนงานวัด”

ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านเคยมีประสบการณ์ตรงจากการ “ยิงปืนงานวัด” มาในอดีต ผู้ชมทั้งสองรุ่นจึงมีประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับภาพอดีตที่ได้รับชม กรณีนี้จะเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นผู้ชมคนรุ่นเก่าหรือผู้ชมคนรุ่นใหม่ก็ล้วนแล้วแต่เคยมีประสบการณ์ตรงจากการ “ยิงปืน

งานวัด” มาทุกท่าน ดังนั้น ทั้งผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ทุกท่านจึงมีการตีความแบบ “สุขใจ ได้ทาบอดีต”

จากการตีความของผู้ชมในข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ภายในกลุ่มผู้ชมรุ่นราวคราวเดียวกันก็อาจมีการตีความที่ต่างกันได้หากมีประสบการณ์ที่ต่างกัน และผู้ชมต่างรุ่นต่างวัยกันก็อาจมีการตีความในทิศทางเดียวกันได้หากมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญต่อการตีความของผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ คือ ปัจจัยด้าน “ประสบการณ์ของผู้ชมที่จะนำมาทาบทาบอดีต” ที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่

นอกจากการศึกษาในบทนี้จะทำให้ได้ข้อสรุปในประเด็นความสนใจที่เข้ามารับชมรายการ และความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโยยหาอดีตแล้ว ผลการศึกษาด้านผู้ชมยังสะท้อนกลับมาสู่กระบวนการประกอบสร้างของผู้ผลิตว่า ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ทำการ “คัดเลือกเนื้อหาอดีต” ที่อยู่ในประสบการณ์ของผู้ชมส่วนใหญ่ (ทั้งที่เป็นประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อมผ่านสื่อต่างๆ) มานำเสนอ กล่าวคือ ไม่ว่าจะป็นเนื้อหาที่ย้อนอดีตไปไกลเพียงใดก็ตาม แต่สุดท้ายแล้วผู้ผลิตก็จะคัดเลือกเนื้อหาอดีตที่ผู้ชมส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์มา หรือเคยผ่านหูผ่านตามาบ้าง หรือแม้แต่เนื้อหาที่ย้อนอดีตส่วนใหญ่จะเป็น “วันวานของคนดัง” ซึ่งเป็นวันวานที่อยู่ในความทรงจำของปัจเจกบุคคลผู้เป็นแขกรับเชิญ (Individual Memory) ก็ตาม แต่ที่พบว่า ภายในเนื้อหาอดีตที่เป็น Individual Memory มักจะมีสัดส่วนของอดีตที่เป็น “ความทรงจำร่วม” (Collective Memory) ของผู้คนในระดับสังคมปรากฏอยู่ในนั้นด้วย อาทิเช่น เนื้อหาเรื่องราวประสบการณ์ในวัยเด็กของโก๊ะตี๋ซึ่งเคยไปร่วมรายการ “ตามไปดู” นับว่าเป็นประสบการณ์อดีตที่อยู่ในความทรงจำของตัวโก๊ะตี๋เอง (Individual Memory) แต่ในขณะเดียวกัน อดีตดังกล่าวก็เป็น “ความทรงจำร่วม” (Collective Memory) ของผู้ชมที่เคยมีประสบการณ์ร่วมกับรายการ “ตามไปดู” มาในอดีตด้วย เป็นต้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ผลิตรายการจะคัดเลือกเฉพาะเนื้อหาอดีตที่เป็นความทรงจำในเชิงบวกมานำเสนอ ซึ่งแม้ว่าจะมีการนำเสนอเนื้อหาวันวานที่ขมบ้าง แต่ผู้ผลิตก็จะมีกระบวนการสร้างความหมายให้กับวันวานที่ขมด้วยท่าทีและทัศนคติในเชิงบวก จึงไม่ใช้การประกอบสร้างความหมายเพื่อกล่าวโทษอดีตนั้น หากแต่เป็นการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตเพื่อให้เป็น “วันวานที่ยังหวานอยู่” ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ว่าอดีตมีอิทธิพลอย่างไรต่อปัจจุบัน และบทเรียนที่ควรจะเรียนรู้จากอดีตคืออะไร

บทที่ 7

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างภาพเพื่อการโยนหาอดีตในรายการ วันวานยังหวานอยู่” มาสรุปผลโดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดหลัก (Concept) ของรายการวันวานยังหวานอยู่คือ “การย้อนวันวาน” จึงมีการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตหรือ “การย้อนวันวาน” ในแง่มุมต่างๆ โดยการย้อนวันวานนั้นจะอยู่ภายใต้ข้อตกลงของผู้ผลิตที่ว่า คำว่า “วันวาน” ไม่ได้หมายถึงเพียงอดีตอันไกลโพ้นที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานแล้วเท่านั้น แต่ “วันวาน” หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและได้ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะเป็นอดีตอันไกลโพ้นที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานหรือเป็นอดีตอันใกล้ที่เพิ่งผ่านพ้นไป ก็ล้วนถือว่าเป็น “วันวาน” ที่เราสามารถย้อนรำลึกถึงมันได้อีกครั้ง ในรายการวันวานยังหวานอยู่ แม้ว่าอดีตที่ผ่านพ้นมาเนิ่นนานและอดีตที่เพิ่งผ่านพ้นไปจะมีความแตกต่างกันในแง่ของระยะเวลา หากทว่าในแง่ของความรู้สึกก็ล้วนแต่เป็นอดีตที่เคยเกิดขึ้นและไม่ได้ผ่านพ้นไปเฉยๆ แต่เป็นอดีตที่ถูกเก็บไว้ในความทรงจำให้ผู้คนได้ทบทวนและย้อนรำลึกถึงได้อีกครั้ง

จากการศึกษาเนื้อหาสารพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในหลากหลายแง่มุม อันประกอบไปด้วยเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตของตัวแขกรับเชิญเองและเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในแง่มุมอื่นๆ โดยเนื้อหาสารดังกล่าวสามารถนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ได้เป็น 7 หมวด ดังนี้

1. “เหตุการณ์” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
2. “บุคคล” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
3. “วัตถุสิ่งของ” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
4. “สถานที่” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
5. “ผลงาน/การแสดง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
6. “กิจกรรม” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต
7. “เรื่องเล่า/เรื่องแต่ง” ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาร ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ใน 3 ประเด็นหลักๆ ได้แก่

1. เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวาน” ของคนทุกอายุ

จากผลการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวาน” ของคนทุกอายุ ซึ่งเป็นการประกอบสร้างของผู้ผลิตที่ได้ทำการคัดเลือกเนื้อหาโดยการคละระดับ (level) ความใกล้/ไกลของเนื้อหาอดีต เพื่อให้เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่มี “วันวานของคนทุกอายุ” จึงปรากฏเนื้อหาที่มีระดับความใกล้/ไกลของการย้อนอดีตที่แตกต่างกันออกไปเป็น 4 ระดับ (level) ได้แก่

ระดับที่ 1 เนื้อหาย้อนอดีตอันใกล้ เป็นเนื้อหาย้อนอดีตที่เพิ่งผ่านพ้นไปในระยะเวลาอันใกล้ เช่น เมื่อวาน สัปดาห์ที่แล้ว เดือนที่แล้ว ปีที่แล้ว หรือ 4-5 ปีที่แล้ว เป็นต้น ดังนั้น เนื้อหาย้อนอดีตในระดับนี้จึงเป็นอดีตที่อาจจะไม่แตกต่างจากปัจจุบันมากนัก

ระดับที่ 2 เนื้อหาย้อนอดีตกลางๆ เป็นเนื้อหาย้อนอดีตที่ผ่านพ้นไปเนิ่นนานแล้วในระดับปานกลาง คือ เป็นอดีตที่ “คนรุ่นใหม่” บางคนอาจเกิดทันและเคยมีประสบการณ์ร่วมกับอดีตนั้น เนื้อหาย้อนอดีตในระดับนี้จึงเป็นเนื้อหาย้อนอดีตที่มีความแตกต่างจากปัจจุบันมากกว่าเนื้อหาในระดับที่ 1

ระดับที่ 3 เนื้อหาย้อนอดีตอันไกล เป็นเนื้อหาย้อนอดีตที่ผ่านพ้นไปเนิ่นนานแล้ว ซึ่งเป็นอดีตที่เป็น “วันวานของคนรุ่นเก่า” เพราะเป็นอดีตที่ “คนรุ่นเก่า” เกิดทันและมักมีประสบการณ์ร่วมกับอดีตนั้น ดังนั้น เนื้อหาย้อนอดีตในระดับนี้จึงเป็นอดีตที่ “คนรุ่นใหม่” เกิดไม่ทันจึงไม่มีประสบการณ์ตรงกับอดีตนั้น แต่ทว่าคนรุ่นใหม่บางคนอาจมีประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับอดีตนั้นได้โดยมีประสบการณ์ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อมวลชน

ระดับที่ 4 เนื้อหาย้อนอดีตอันไกลโพ้น เป็นเนื้อหาย้อนอดีตอันไกลโพ้นซึ่งทั้ง “คนรุ่นเก่า” และ “คนรุ่นใหม่” ต่างก็เกิดไม่ทันยุคอดีตนั้น ดังนั้น เนื้อหาย้อนอดีตในระดับนี้จึงมักจะเป็น “อดีตของสังคม” ซึ่งแตกต่างจากเนื้อหาใน 3 ระดับแรกๆ ที่มักจะเป็น “อดีตของแซกรับเชิญ” เสียส่วนใหญ่

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาย้อนอดีตในระดับที่ 1 ระดับที่ 2 และระดับที่ 3 เป็นเนื้อหา “วันวานของแซกรับเชิญ” เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เนื้อหาในระดับที่ 4 จะเป็นเนื้อหา “วันวานของสังคม” ทั้งหมด ซึ่งเป็นเนื้อหาย้อนอดีตอันไกลโพ้นที่ผู้คนในปัจจุบัน (ไม่ว่าจะเป็น “คนรุ่นเก่า” หรือ “คนรุ่นใหม่” ก็ตาม) เกิดไม่ทันจึงไม่มีประสบการณ์ตรงกับอดีตนั้นมาก่อน ดังนั้น เนื้อหาใน

ระดับที่ 4 จึงเป็น “วันวานของสังคม” ที่ได้รับการสืบทอดจากยุคอดีตอันไกลโพ้นมาสู่ผู้คนในสังคมยุคปัจจุบัน

2. รายการวันวานยังหวานอยู่มีเนื้อหาที่เป็น “วันวานของแซ่รับเชิญ” (วันวานของคนดัง) มากกว่าเนื้อหาที่เป็น “วันวานของสังคม”

จากการศึกษาพบว่า สัดส่วนของการนำเสนอเนื้อหาที่เป็น “วันวานของแซ่รับเชิญ” (วันวานของคนดัง) จะมีมากกว่าเนื้อหาที่เป็น “วันวานของสังคม” โดยรายการวันวานยังหวานอยู่ในแต่ละตอนจะมีการนำเสนอเนื้อหา “วันวานของแซ่รับเชิญ” เป็นแกนหลัก แล้วจึงแยกย่อยเป็นเนื้อหา “วันวานของสังคม” ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา “วันวานของแซ่รับเชิญ” ในแต่ละตอน

จากการศึกษาพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่ได้มุ่งนำเสนอเนื้อหา “วันวานของคนดัง” ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีความสนใจในเนื้อหาเรื่องราวของคนดัง ซึ่งแม้ว่า “วันวานของคนดัง” เหล่านั้นจะเป็นประสบการณ์ในอดีตของ “ปัจเจกบุคคล” ก็ตาม แต่ทว่าผู้ชมก็สามารถนำ “วันวานในช่วงชีวิตของคนดังที่รุ่นราวคราวเดียวกับตน” มาเชื่อมโยง/ทาบ/เทียบกับ “วันวานในช่วงชีวิตของตนเอง” ได้ ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหา “วันวานของคนดัง” จึงเป็นการประกอบสร้างเนื้อหาที่ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่าง “วันวานของคนดัง” กับ “วันวานของตัวผู้ชมเอง” โดยจากการศึกษาพบว่า ผู้ชมจะนำประสบการณ์ของ “คนดังที่รุ่นราวคราวเดียวกับตน” มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองได้

3. เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตใน 2 ลักษณะใหญ่ๆ ลักษณะแรกคือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว” และลักษณะที่สองคือ เนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน”

ลักษณะที่ 1 เนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีตที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว”

เนื้อหาในลักษณะนี้จะสะท้อนภาพของสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและได้ผ่านพ้นไปแล้ว อันเป็นโลกที่เคยเป็นจริงในอดีตซึ่งเหลือไว้เพียงความทรงจำและประสบการณ์ให้ระลึกถึง แม้ว่าผู้ชมจะไม่สามารถย้อนกลับไปสู่อดีตนั้นได้ในทางกายภาพ แต่ก็สามารถย้อนกลับไปสู่อดีตได้อีกครั้งโดยการจำลองประสบการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่ในรูปแบบต่างๆ ดังเช่นที่ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่

ลักษณะที่ 2 เนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน”

เนื้อหาในลักษณะนี้สอดคล้องกับการโหยหาอดีตในระดับที่ต้องอาศัยการตีความเชิงลึก เนื่องจากไม่ใช่เนื้อหาที่สะท้อนถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้วเหมือนในกรณีแรก หากทว่าเป็นเนื้อหาที่สะท้อนถึงสิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีต ซึ่งขาดหายไปในสังคมปัจจุบัน แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะยังคงมีอยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่ทว่าเป็นการมีอยู่อย่างเลือนราง หาได้ยาก หรือขาดหายไป ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง จึงทำให้ผู้คนในสังคมปัจจุบันเกิดการโหยหาอดีต หายากย้อนกลับไปสู่ความดีความงามนี้อีกครั้ง

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับเนื้อหาใน 2 ลักษณะข้างต้นนำมาซึ่งข้อสรุปว่า “อดีตที่ผู้คนโหยหา” ไม่ใช่เพียงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้วในแง่กาลเวลาเท่านั้น แต่ทว่า “อดีตที่ผู้คนโหยหา” จะหมายรวมทั้ง “อดีตที่ผ่านพ้นไปแล้วในแง่กาลเวลา” (ซึ่งก็คือเนื้อหาลักษณะที่ 1) และ “อดีตที่ขาดหายไปในแง่ของการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน” (ซึ่งก็คือเนื้อหาลักษณะที่ 2) ด้วย

นอกจากประเด็นด้านสัดส่วนของเนื้อหาในสองลักษณะข้างต้นแล้ว ผลการศึกษายังพบว่าการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่จะมีลักษณะการประกอบสร้างความหมายใน 2 แบบ คือ แบบที่ 1 เป็นการประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การย้อนอดีต” (Retro) และแบบที่ 2 เป็นการประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การโหยหาอดีต” (Nostalgia) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การย้อนอดีต” (Retro)

เป็นการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะการ “ย้อนรำลึกถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว” ซึ่งเป็นการประกอบสร้างความหมายที่ไม่ได้สื่อถึงการโหยหาของผู้คนที่อยากย้อนกลับไปสู่อดีตแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประกอบสร้างความหมายเพื่อเป็นการย้อนรำลึกถึงวันเวลาที่ผ่านพ้นไปแล้วในลักษณะของหวนรำลึกถึงอดีต ทบทวนอดีต หรือรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีต

การประกอบสร้างความหมายเพื่อ “การโหยหาอดีต” (Nostalgia)

เป็นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อสื่อความหมายถึง “การโหยหาอดีตของผู้คนที่อยากย้อนกลับไปสู่อดีตหรือวันคืนอันเลิศแต่หนหลังนั้นอีกครั้ง” ดังนั้น การประกอบสร้างในลักษณะนี้จึงไม่ใช่เพียงการรื้อฟื้นความทรงจำเพื่อหวนรำลึกถึงอดีตเหมือนในกรณีแรก หากแต่เป็นการประกอบสร้างความหมายที่สะท้อนถึง “การโหยหาสวรรค์หาย” (Paradise Lost) ของผู้คนในสังคมปัจจุบันซึ่งโหย

หาอยากย้อนกลับไปสู่ความดีความงามที่เคยมีเคยเป็นในอดีตอันเปรียบเสมือนสวรรค์ที่ขาดหายไป
แล้วในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอเนื้อหาย้อนอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่จะเป็นการ
ประกอบสร้างความหมายแบบ Retro เป็นส่วนใหญ่ โดยการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึง “ภาพอดีต
ที่ได้ผ่านพ้นไปแล้ว” (เนื้อหาหลักขณะที่ 1) จะใช้การประกอบสร้างความหมายแบบ Retro ทั้งหมด
ในขณะที่การนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึง “สิ่งที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตแต่ขาดหายไป
สังคมปัจจุบัน” (เนื้อหาหลักขณะที่ 2) จะใช้การประกอบสร้างความหมายทั้งแบบ Retro และแบบ
Nostalgia โดยการประกอบสร้างความหมายใน 2 แบบข้างต้นจะมีความแตกต่างกันที่ “บท
สนทนา” (dialogue) ในรายการ ซึ่งบทสนทนาในรายการจะเป็นตัวสื่อความหมายว่า เป็นการเล่า
ถึงอดีตเพื่อสื่อความหมายในลักษณะของการ Retro หรือว่าเป็นการเล่าถึงอดีตเพื่อสื่อความหมาย
ในลักษณะของ Nostalgia

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” จะเห็นว่า ชื่อนี้บ่งบอกถึง
การหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีในเชิงบวกที่ว่า “อดีตครั้งวันวานนั้นยังคงหวานอยู่เสมอ” จึงถือได้
ว่าชื่อรายการมีความสอดคล้องกับแนวคิดโหยหาอดีตซึ่งมองว่าการโหยหาอดีตเป็นการหวนกลับไป
มองอดีตด้วยท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวก แต่จากการศึกษาเนื้อหาสารสรุปได้ว่า แม้ชื่อรายการ
วันวานยังหวานอยู่จะบ่งบอกถึงการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวกก็ตาม
แต่หากพิจารณาลึกลงไปในส่วนของเนื้อหาสารจะพบว่า เนื้อหารายการได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพ
อดีตทั้งในเชิงบวก (วันวานที่หวาน) และเชิงลบ (วันวานที่ขม) ซึ่งเนื้อหาในเชิงลบส่วนใหญ่จะเป็น
เนื้อหาเกี่ยวกับ “ประสบการณ์ชีวิตที่เคยผิดพลาด/ล้มเหลวในอดีตของแขกรับเชิญ” โดยเป็นการหวน
กลับไปมองอดีตเชิงลบด้วยท่าทีและความรู้สึกเชิงบวกเพื่อให้เรียนรู้ว่า อดีตมีอิทธิพลอย่างไรต่อ
ปัจจุบัน แล้วนำอดีตนั้นมาเป็นบทเรียนแห่งการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน

วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่

การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นการทำหน้าที่
ของรายการวันวานยังหวานอยู่ในการเป็น “ตัวกลาง” ประกอบสร้าง (Construct) ความหมาย
(Meaning) ให้แก่สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต โดยการนำอดีตที่อยู่ในความทรงจำ
ของผู้คนมาผลิตซ้ำตัวมันเองผ่านรูปแบบวิธีการประกอบสร้างความหมายของรายการวันวานยัง
หวานอยู่

รายการวันวานยังหวานอยู่เป็นรายการรูปแบบ “วาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” โดยมีการสนทนาพูดคุย (Talk Show) ของพิธีกรและแขกรับเชิญเป็นแกนหลักของรายการ และมีการผสมผสานความบันเทิงเบ็ดเตล็ดหรือรูปแบบวาไรตี้โชว์ (Variety Show) เข้าไปด้วย เช่น การร้องเพลง การเต้นรำ การแสดงตลก วิธีการหลักที่ผู้ผลิตนำมาใช้ในการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตก็คือ การนำเสนอ “เนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีต” ด้วย “วิธีการสนทนาพูดคุย” (Talk Show) ของพิธีกรและแขกรับเชิญ และเนื่องจากรายการนี้เป็นรายการรูปแบบทอล์คโชว์ผสมผสานรูปแบบวาไรตี้โชว์ (Variety Show) ดังนั้น การสนทนาพูดคุยจึงไม่ใช่วิธีการเดียวที่ผู้ผลิตนำมาใช้ในการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต หากทว่ายังมีรูปแบบวิธีการอื่นๆ ประกอบกันด้วย

การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏวิธีการประกอบสร้างที่สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) อันเป็นแนวคิดที่ส่งอิทธิพลต่อแนวคิดการโหยหาอดีต (Nostalgia) กล่าวคือ รายการวันวานยังหวานอยู่มีรูปแบบวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดหลัก (Concept) ของรายการ คือ “การย้อนวันวาน” โดยจะเป็นการย้อนวันวานในลักษณะของการผสมผสาน (Hybrid) “ความเป็นอดีต” กับ “ความเป็นปัจจุบัน” เข้าด้วยกัน ดังนั้น รูปแบบในการนำเสนอ (Form of Presentation) จึงไม่ใช่การสะท้อนถึงความเป็นอดีตเพียงด้านเดียวเสียทั้งหมด หากแต่มีลักษณะเป็น “ลูกผสม” (Hybrid) อันเกิดจากการผสมผสาน “ความเป็นอดีต” กับ “ความเป็นปัจจุบัน” เข้าด้วยกัน รายการวันวานยังหวานอยู่จึงปรากฏเป็นรายการรูปแบบ “วาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” และนอกจากประเด็นการผสมผสาน (Hybrid) ในข้างต้นซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบการนำเสนอโดยรวมแล้ว การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ยังปรากฏลักษณะอื่นๆ แยกย่อยลงไปอีก ได้แก่ การจำลอง (Simulation) การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear) การตัดแปะ (Cut and Paste) และการทำซ้ำ (Repetition)

จึงสรุปได้ว่า วิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ใน 5 ลักษณะ ได้แก่ การผสมผสาน (Hybrid) การจำลอง (Simulation) การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear) การตัดแปะ (Cut and Paste) และการทำซ้ำ (Repetition) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การผสมผสาน (Hybrid) ความเป็นอดีตเข้ากับความเป็นปัจจุบัน

การผสมผสาน “ความเป็นอดีต” เข้ากับ “ความเป็นปัจจุบัน” เป็นตัวกำหนดรูปแบบการนำเสนอรายการ (Form of Presentation) ให้เป็นรูปแบบวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มี “กลิ่นอาย” ของความ

เป็นวันวาน ดังนั้น ลักษณะการผสมผสานดังกล่าวจึงปรากฏในองค์ประกอบต่างๆ ของรายการ วันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ ประเด็นด้านพิธีกร (Host) แขกรับเชิญ (Guest) และการจัดฉากและ อุปกรณ์ประกอบฉาก (Scenery and Props)

1.1 พิธีกร (Host)

พิธีกรหลักของรายการวันวานยังหวานอยู่เป็นพิธีกรคู่ชายหญิงที่มีความแตกต่างกัน ทางด้านอายุและประสบการณ์ คือ คุณเกียรติ กิจเจริญ (ในรายการใช้ชื่อเรียกว่า “ป้าก๊ก”) และ คุณพินดา อัครเศรณี (ในรายการใช้ชื่อเรียกว่า “หนูอ้อม”) การใช้ “พิธีกรคู่ต่างวัย” มาดำเนิน รายการร่วมกันเช่นนี้ได้สะท้อนถึงการนำ “คนใน generation เก่า” มาเผชิญหน้ากันกับ “คนใน generation ใหม่” โดยรายการวันวานยังหวานอยู่ได้วางบทบาท (Character) ของพิธีกร ให้ “ป้าก๊ก” เป็น “ตัวแทนของคนรุ่นเก่า” และ “หนูอ้อม” เป็น “ตัวแทนของคนรุ่นใหม่” ซึ่งมาร่วมสนทนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างคนต่างวัยต่าง generation กัน โดยพิธีกรชายเป็นตัวแทนของคน รุ่นเก่าที่มีอายุมาก ผ่านโลกมามาก จึงมีประสบการณ์ในอดีตที่ย้อนไปไกลกว่าพิธีกรหญิงซึ่งเป็น ตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่มีอายุน้อยกว่าและมีประสบการณ์ในอดีตที่ย้อนไปไม่ไกลนัก จากผล การศึกษาชี้ให้เห็นว่า การนำพิธีกรคู่ต่างวัยมาดำเนินรายการร่วมกันได้อย่างราบรื่นลงตัวนั้นได้ สะท้อนให้เห็นว่า “อดีตกับปัจจุบันก็สามารถไปด้วยกันได้” การใช้พิธีกรคู่ต่างวัยในรายการวันวาน ยังหวานอยู่จึงเป็นการเข้ารหัสความหมายให้เห็นถึงการผสมผสานที่ลงตัวของความเป็นอดีตกับ ความเป็นปัจจุบัน

นอกจากประเด็นการใช้พิธีกรคู่ต่างวัยมาดำเนินรายการแล้ว “บุคลิกลักษณะท่าทางของ พิธีกร” ก็เป็นส่วนสำคัญต่อการประกอบสร้างความหมายในรายการวันวานยังหวานอยู่ โดย สรุปผลการศึกษาค้นคว้า พิธีกรคู่ต่างวัยทั้งสองท่านมีบุคลิกลักษณะท่าทางที่เหมาะสมกับการนำเสนอ เนื้อหาในหลากหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่สะท้อนถึงอดีตในเชิงบวกซึ่งเป็นเรื่องราวที่มี ความสุข สนุกสนานบันเทิง หรือเนื้อหาในเชิงลบซึ่งอาจเป็นเรื่องสะท้อนอารมณ์ ก็สามารถดำเนิน รายการได้อย่างเหมาะสมกลมกลืนกับหัวข้อสนทนานั้นได้

1.2 แขกรับเชิญหรือผู้ร่วมรายการ (Guest)

แขกรับเชิญหลักในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ บุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) ซึ่ง อยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชม โดยส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงบันเทิง เช่น นักร้อง นักแสดง หรือบางกรณีอาจเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงอื่นๆ หากบุคคลนั้นอยู่ในกระแส ความสนใจของผู้ชม เช่น นักกีฬาไทยผู้พิชิตเหรียญทองโอลิมปิก จากการศึกษาพบว่า แขกรับ เชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างอดีตและปัจจุบันในประเด็น

ที่ว่า ตัวแขกรับเชิญนั้นเป็นบุคคลที่มี “ประสบการณ์อดีต” ของจริงรองรับ แต่ได้นำอดีตนั้นมาเล่าในรายการวันวานยังหวานอยู่ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่ง “ปัจจุบัน” ดังนั้น การคัดเลือกแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการจึงต้องคำนึงถึงประเด็นเนื้อหา “ประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญ” ซึ่งต้องเป็นประสบการณ์อดีตที่น่าสนใจ ประกอบกับ “ความมีชื่อเสียงของแขกรับเชิญ” ซึ่งจะสามารถดึงดูดผู้ชมให้สนใจรับชมรายการด้วย ดังนั้น การคัดเลือกแขกรับเชิญมาร่วมรายการวันวานยังหวานอยู่จึงไม่ได้คำนึงถึงประเด็นด้านความมีชื่อเสียงเพียงอย่างเดียวจนมองข้ามประเด็นด้านเนื้อหาไป หากแต่ยังคำนึงถึงประเด็นด้านเนื้อหาประสบการณ์ชีวิตในอดีตของแขกรับเชิญแต่ละคนด้วย

แขกรับเชิญในรายการนั้นมักเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่จัดว่าเป็น “คนรุ่นใหม่” ซึ่งมีอายุและประสบการณ์จากการใช้ชีวิตที่ยังน้อยหากเทียบกับการเลือกบุคคลที่มีชื่อเสียงที่อาวุโสและมีประสบการณ์ชีวิตผ่านร้อนผ่านหนาวมากกว่า มาเป็นแขกรับเชิญในรายการ จากการศึกษาสามารถนำมาสรุปในประเด็นนี้ได้ว่า แม้การคัดเลือกแขกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่จะคำนึงถึงประเด็นด้านเนื้อหาประสบการณ์ชีวิตในอดีตของตัวแขกรับเชิญด้วยก็ตาม แต่ทว่าประเด็นด้านความมีชื่อเสียงและกระแสความสนใจจากผู้ชมก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการคัดเลือกแขกรับเชิญมาร่วมรายการ เพื่อนำเสนอรายการสู่ผู้ชมซึ่งไม่ใช่กลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่าเพียงกลุ่มเดียว แต่ยังประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจใคร่รู้เรื่องราวประสบการณ์ชีวิตในอดีตของเหล่าคนดังในกระแสด้วย ดังนั้น จึงพบว่า แขกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่มักจะเป็น “คนดังที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชม” ประกอบกับ “เป็นผู้ที่มีเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตในอดีตที่น่าสนใจ” ด้วย ซึ่งแม้ว่าแขกรับเชิญส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอายุน้อยและมีประสบการณ์ชีวิตที่ยังน้อยหากเทียบกับการเชิญบุคคลที่อาวุโสมาเป็นแขกรับเชิญในรายการ แต่ก็ถือได้ว่า ประสบการณ์ในช่วงชีวิตที่ผ่านมาของแขกรับเชิญแต่ละคนไม่ว่าจะมีอายุน้อยหรืออายุมาก ก็นับว่าเป็นเรื่องราวประสบการณ์ในอดีตที่สามารถหยิบยกมาหรือฟื้นความหลังโดยการนำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้เช่นเดียวกัน

นอกจากแขกรับเชิญหลักที่มาร่วมรายการแล้ว ยังมีการนำแขกรับเชิญพิเศษมาร่วมรายการและสร้างความประหลาดใจ (Surprise) ด้วย ซึ่งแขกรับเชิญพิเศษจะเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญหลัก เช่น พ่อแม่ ผู้มีพระคุณ ครูอาจารย์ในสมัยเรียน และอดีตคนรัก โดยบุคคลเหล่านี้จะมาร่วมสนทนาพูดคุยหรือร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อย้อนรำลึกถึงประสบการณ์ในอดีตที่ตนและแขกรับเชิญหลักเคยมีประสบการณ์ร่วมกันมา โดยวิธีการปรากฏตัวของแขกรับเชิญพิเศษจะมีทั้งการปรากฏตัวโดยที่แขกรับเชิญหลักทราบและไม่ทราบล่วงหน้า ซึ่งการปรากฏตัวในแบบที่สองถือเป็นการนำบุคคลมาสร้างความประหลาดใจ (Surprise) ซึ่งมักจะ

เป็นบุคคลที่เขกรับเชิญหลักคาดไม่ถึงว่าจะมาร่วมรายการ จึงทำให้เห็นอกกับปฏิกิริยาของเขกรับเชิญเมื่อได้พบกับบุคคลที่ตนคาดไม่ถึง เช่น การแสดงอาการขวยเขินเมื่อได้พบอดีตนรัก

1.3 การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก (Scenery and Props)

รายการวันวานยังหวานอยู่มีการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในลักษณะของการผสมผสานความเป็นวันวานกับความเป็นสมัยใหม่เข้าด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบรายการ ซึ่งเป็นรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน และยังเป็นการจัดฉากให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการใช้งานในรายการซึ่งจะมีทั้งการสนทนาพูดคุย (Talk Show) และการสร้างความบันเทิงแบบเบ็ดเตล็ด (Variety Show) ต่างๆ ด้วย การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในรายการวันวานยังหวานอยู่นั้นจะมีทั้ง “การจัดฉากหลัก” และ “การจัดฉากประกอบ” ซึ่งการจัดฉากหลักจะสะท้อนถึงการผสมผสานความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบันเข้าด้วยกัน ส่วนการจัดฉากประกอบจะเป็นลักษณะของการจำลอง (Simulation)

“การจัดฉากหลัก” ของรายการวันวานยังหวานอยู่จะประกอบไปด้วยเวที (Stage) กลางเวทีทอง และเวทีเงิน โดยเวทีกลางจะมีพื้นที่กว้างสำหรับจัดวางโซฟาเพื่อการสนทนาพูดคุย และเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงและกิจกรรมต่างๆ ส่วนเวทีทองและเวทีเงินเป็นเวทีขนาดเล็กขนาดด้านขวาและซ้ายของเวทีกลาง มีการประดับตกแต่งด้วยม่านสีเงินและม่านสีทอง เวทีทองและเวทีเงินใช้เป็นพื้นที่สำหรับการแสดงหรือกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสมในการนำเสนอ ซึ่งจะช่วยให้ฉากของรายการมีความสวยงามหลากหลายกว่าการแสดงหรือทำกิจกรรมบนเวทีกลางเพียงอย่างเดียว เนื่องจากรายการวันวานยังหวานอยู่เป็น “รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน” ดังนั้น การจัดฉากรายการจึงไม่ใช่การจัดฉากเพื่อย้อนยุคกลับไปจำลองอดีตทั้งหมดเสียทีเดียว หากแต่เป็นการจัดฉากที่ผสมผสานความเป็นวันวานและความเป็นสมัยใหม่เข้าด้วยกัน จึงเป็นลักษณะการจัดฉากที่มี “กลิ่นอาย” ของความเป็นวันวาน โดยมีการจัดตกแต่งฉากให้มีสีสันสดใส มีเส้นสายและลวดลาย เช่น การใช้ลายเส้นสลักรับกับวงกลม มีการประดับประดาด้วยไฟหลากสี และมีการใช้อุปกรณ์ประกอบฉาก (Props) ที่ช่วยสร้างบรรยากาศของการย้อนวันวาน โดยอุปกรณ์ประกอบฉากที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ในรายการก็คือ “โซฟาสไตล์ย้อนยุคสีแดง” ซึ่งใช้สำหรับการสนทนาพูดคุยในรายการ

นอกจากนี้ การใช้หมอกควันและการใช้แสง ก็ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดฉากรายการวันวานยังหวานอยู่ ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศของการประกอบสร้าง ความหมายให้กับอดีตได้สมบูรณยิ่งขึ้น

การใช้หมอกและควัน เป็นอุปกรณ์ประกอบฉากที่มักจะใช้ในช่วงร้องเพลงของแขกรับเชิญ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศของอารมณ์เพลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงช้าๆ ซึ้งๆ หรือเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงอดีตที่สะท้อนอารมณ์ การใช้หมอกควันจะช่วยสะท้อนอารมณ์เพลงนั้นๆ ได้

การใช้แสง การจัดแสงในรายการวันวานยังหวานอยู่เป็นการจัดแสงแบบยึดหลักความสมจริง (Realistic) เพื่อเสริมบรรยากาศของฉากและเพื่อกำหนดอารมณ์ความรู้สึกระหว่างการสนทนาได้ นอกจากนี้ ยังมีการจัดแสงแบบพิเศษ (Special Lighting Application) เพื่อสร้างบรรยากาศให้เข้ากับการแสดงต่างๆ ในสตูดิโอรายการ

- การจัดแสงแบบยึดหลักความสมจริง (Realistic) เป็นการจัดแสงเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศของการจัดฉากให้มีโทนอารมณ์สอดคล้องกับฉากของรายการซึ่งเน้นสีสันสดใส โดยมีการใช้สีของแสงมาประดับเส้นสายลวดลายของฉากให้เด่นชัดสวยงาม และมีสีสันจุดขาดสะดุดตา นอกจากนี้ การจัดแสงเพื่อเสริมบรรยากาศของฉากแล้ว การจัดแสงเพื่อช่วยกำหนดอารมณ์ความรู้สึกก็เป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศในช่วงสนทนาพูดคุย เนื่องจากหัวข้อสนทนาในรายการวันวานยังหวานอยู่จะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งเรื่องราวสนุกสนานและเรื่องเศร้าเคล้าน้ำตา การจัดแสงแบบยึดหลักความสมจริง (Realistic) จึงช่วยให้เห็นสีหน้าท่าทาง อารมณ์ความรู้สึก และบรรยากาศของการสนทนาชัดเจนยิ่งขึ้น

- การจัดแสงแบบพิเศษ (Special Lighting Application) เป็นการจัดแสงแบบพิเศษเพื่อสร้างบรรยากาศให้เข้ากับการแสดงต่างๆ ในสตูดิโอรายการ เช่น การร้องเพลงดังในอดีตที่มีจังหวะครึกครื้นสนุกสนาน และการร้องเพลงช้าๆ ซึ้งๆ ที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงอดีตอันเศร้า

2. การจำลอง (Simulation)

จากการศึกษาพบว่า “การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก” (Scenery and Props) ในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏการจำลองอดีตในประเด็นด้าน “การจัดฉากประกอบ” ซึ่งเป็นการจัดฉากประกอบแบบเสมือนจริงเพื่อจำลองภาพอดีตต่างๆ ให้ปรากฏขึ้นในสตูดิโอรายการ ดังตัวอย่างของการจำลอง “ร้านยี่ปิ้งงานวัด” เพื่อสะท้อนถึงการยี่ปิ้งงานวัดซึ่งเคยเป็นที่นิยมของคนไทยในอดีตและหาเล่นได้ยากในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง การจำลองร้านยี่ปิ้งงานวัดดังกล่าวจึงเป็นการจัดฉากประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงการเล่นยี่ปิ้งงานวัดในอดีตที่คนไทยคุ้นเคยก่อนที่จะหันมานิยมการเล่นป็นแบบสมัยใหม่ในปัจจุบัน

นอกจากการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศของการย้อนวันวานแล้ว ยังมีการนำ “วัตถุสิ่งของ” ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของอดีตในแต่ละตอนมาเป็นอุปกรณ์ประกอบการสนทนาด้วย ซึ่งจะเป็นวิธีการที่ทำให้แขกรับเชิญได้สัมผัสกับต้องสิ่งของที่สะท้อนถึง

ประสบการณ์ในอดีตของตนเองในขณะสนทนา ซึ่งจะช่วยให้แขกรับเชิญเกิดการทวนรำลึกถึงอดีตที่ตนเคยเกี่ยวข้องกับสิ่งของชิ้นนั้นได้ง่ายและมีอรรถรสว่าการพูดคุยปากเปล่าเพียงอย่างเดียว ทั้งยังช่วยในการเข้ารหัสความหมายให้ผู้ชมสามารถจินตนาการภาพตามได้ง่ายขึ้นอีกด้วย โดยลักษณะการนำวัตถุสิ่งของมาประกอบการสนทนาจะมีทั้งการใช้ “ของจริง” (วัตถุสิ่งของชิ้นที่อยู่ในประสบการณ์อดีตนั้นจริงๆ) และการใช้ “ของที่จำลองขึ้นมาใหม่” เนื่องจากปัจจุบันของจริงชิ้นนั้นไม่มีแล้วหรือที่มงานไม่อาจจัดหามาได้ จึงทดแทนโดยการใช้ของจำลองอดีตแทน

3. การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non-linear)

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของการเล่าย้อนอดีตหรือ “การย้อนวันวาน” ในรายการวันวานยังหวานอยู่จะไม่เล่าเรื่องแบบเส้นตรงตามลำดับเวลา (non-linear) หรือลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ กล่าวคือ การเล่าเรื่องย้อนอดีตไม่จำเป็นต้องเปิดรายการด้วยเนื้อหาอดีตที่ย้อนไปไกลที่สุดแล้วจึงดำเนินเรื่องเรียงตามลำดับเหตุการณ์จริงๆ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงเนื้อหาที่เป็นปัจจุบันที่สุด หากแต่เป็นการเล่าเรื่องให้ผู้ผลิตสามารถหยิบยกเนื้อหาอดีตในระดับต่างๆ มาเล่าในช่วงต่างๆ ของรายการตามแต่การสร้างสรรค์ในแต่ละตอน

และเนื่องจากรายการวันวานยังหวานอยู่ใช้รูปแบบการสนทนาพูดคุยมาเป็นแกนหลักในการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต ดังนั้น บทพูด (Script) ของพิธีกรและแขกรับเชิญจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเล่าย้อนอดีต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บทพูดของพิธีกร

วิธีการพูดของพิธีกรทั้งสองท่านจะเป็นไปในลักษณะของ “พิธีกรอารมณ์ดี” พิธีกรชายจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์ขัน ส่วนพิธีกรหญิงก็เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความสวยงามน่ารักสดใสและเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี พิธีกรทั้งสองท่านจะมีวิธีการพูดคุยอย่างเป็นกันเองและให้ความเป็นมิตรกับแขกรับเชิญและผู้ชมที่บ้าน โดยจะพูดและถามคำถามตามสคริปต์ที่ทางทีมงานเตรียมไว้ให้เป็นหลัก และจะซักถามเพิ่มเติมในส่วนของการรายละเอียดตามสถานการณ์ขณะทำการสัมภาษณ์

สคริปต์ของพิธีกรชายจะบ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่อารมณ์ดี เป็นตัวแทนของผู้สูงวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตผ่านโลกมามาก จึงมีการพูดถึงเนื้อหาเรื่องราวในอดีตและแสดงความคิดเห็นต่อเนื่อหาดังกล่าวมากกว่าพิธีกรหญิงซึ่งเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ ในขณะที่พิธีกรหญิงก็มีการพูดถึงเนื้อหาเรื่องราวในอดีตบ้างหากเป็นเรื่องอดีตที่ตนเคยรู้มา และอาจจะพูดแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในอดีตด้วยมุมมองของคนรุ่นใหม่ด้วย

บทพูดของแขกรับเชิญ

นอกจากบทสนทนาระหว่างแขกรับเชิญกับพิธีกรแล้ว ได้ปรากฏบทพูดของแขกรับเชิญในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การพูดคุยระหว่างแขกรับเชิญด้วยกันเองใน VTR ถ่ายทำนอกสถานที่ (เนื่องจากกรณีการนำแขกรับเชิญไปถ่ายทำนอกสถานที่มักจะไม่มีการไปร่วมด้วย ดังนั้น แขกรับเชิญจึงต้องมีบทพูด) และการพูดผ่านกล้องเพื่อสื่อสารกับผู้ชมที่บ้าน ซึ่งบทพูดของแขกรับเชิญได้สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในแง่มุมต่างๆ ทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบ

4. การตัดแปะ (Cut and Paste)

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะของการตัดแปะ (Cut and Paste) ได้ปรากฏในประเด็นด้านการแต่งกาย และประเด็นการใช้เทคนิคภาพตัดแปะ ดังนี้

การแต่งกาย

การแต่งกายของพิธีกรได้แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบันได้อย่างลงตัว โดยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของพิธีกรจะเน้นสีสันสดใสสะดุดตาซึ่งเป็นการสื่อความหมายของความเป็นวันวานที่ยังหวานอยู่ (การถวิลหาโลกแห่งอดีตอันสวยงามมีสีสัน) อีกทั้งแบบของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายก็มีความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของพิธีกรและมักจะมีกลิ่นอายของแฟชั่นการแต่งกายในอดีต ซึ่งผู้ผลิตรายการได้อธิบายว่า เนื่องจากกระแสแฟชั่นย้อนยุคกำลังอยู่ในความนิยมของผู้คนในยุคปัจจุบัน ดังนั้น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่จึงมีกลิ่นอายของแฟชั่นย้อนยุคตามแบบสมัยนิยมด้วย ซึ่งแม้ว่าการแต่งกายของพิธีกรจะไม่เหมือนกับแฟชั่นการแต่งกายของผู้คนในยุคสมัยอดีตอย่างสมบูรณ์เสียทีเดียว แต่ก็นับว่าเป็นการนำเอาแฟชั่นการแต่งกายในยุคสมัยอดีตมาผลิตซ้ำโดยการนำมาประยุกต์ผสมผสานให้เข้ากับแฟชั่นการแต่งกายสมัยนิยมในยุคปัจจุบัน ดังนั้น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของพิธีกรจึงเป็นไปในลักษณะของการแต่งกายที่มี “กลิ่นอาย” ของแฟชั่นย้อนยุคที่สวยงาม มีสไตล์ และไม่ตกยุค

นอกจากการแต่งกายของพิธีกรแล้ว หากพิจารณาการแต่งกายของแขกรับเชิญที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตจะพบว่า การแต่งกายของแขกรับเชิญจะประกอบไปด้วย

- การแต่งกายที่มีกลิ่นอายแบบแฟชั่นย้อนยุค เป็นการแต่งกายที่แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างความเป็นอดีตกับความเป็นปัจจุบัน โดยเน้นความสวยงาม เหมาะสมกับตัวแขกรับเชิญ ซึ่งการแต่งกายในกรณีนี้จะคล้ายกับการแต่งกายของพิธีกร
- การแต่งกายที่สะท้อนถึงรากเหง้าบรรพบุรุษของผู้คนในสังคมไทย เป็นการแต่งกายที่แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างรากเหง้าแห่งอดีตกับความเป็นปัจจุบันของผู้คนในสังคมไทย

เช่น ชุดมวยไทยประยุกต์ซึ่งสะท้อนถึงรากเหง้าความเป็นไทย และชุดจีนซึ่งสะท้อนถึงรากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน

- การแต่งกายที่สอดคล้องกับประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญ เป็นการแต่งกายที่แสดงถึงการ Cut and Paste ระหว่างประสบการณ์ในอดีตกับชีวิตในปัจจุบันของแขกรับเชิญ

การใช้เทคนิคภาพตัดปะ รายการวันวานยังหวานอยู่มีการใช้เทคนิคตัดปะภาพเพื่อเข้ารหัสความหมายของเรื่องราวในอดีตที่ต้องการนำเสนอ โดยการนำภาพหนึ่งมาทำการตัดปะกับภาพอีกภาพหนึ่ง เพื่อสื่อความหมายของการย้อนวันวาน

5. การทำซ้ำ (Repetition)

ลักษณะของการทำซ้ำที่ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ปรากฏการทำซ้ำใน 2 แบบ คือ “การทำซ้ำในลักษณะของการนำมาใหม่” (The Retake) ซึ่งเป็นการนำเอาของเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบเดิม และ “การทำซ้ำในลักษณะของการทำใหม่” (The Remake) ซึ่งเป็นการนำเอาของเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ ซึ่งการทำซ้ำในสองลักษณะข้างต้นได้ปรากฏในประเด็น “เทคนิคการใช้ภาพ” และ “การใช้เสียง” ดังนี้

5.1 เทคนิคการใช้ “ภาพ”

การเข้ารหัสความหมายด้วยภาพจะช่วยให้ง่ายต่อการสะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตมากกว่าการเล่าเรื่องโดยปราศจากภาพ เข้าทำนองที่ว่า “ร้อยการเล่าไม่เท่าภาพ” รายการวันวานยังหวานอยู่จึงมีเทคนิคในการใช้ภาพที่หลากหลาย ดังนี้

5.1.1 การนำภาพนิ่งมาประกอบการสนทนา โดยทีมงานจะนำรูปภาพอดีตที่ต้องการนำเสนอมาทำการขยายขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อให้เห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจนขึ้น แล้วนำมาใช้เป็นภาพประกอบในการสนทนาของพิธีกรกับแขกรับเชิญ ซึ่งนับว่าเป็นการนำภาพเก่าที่ถูกถ่ายเก็บไว้ในอดีตมาทำซ้ำใหม่ในลักษณะของการ Retake (แม้จะมีการปรับเปลี่ยนขนาดของรูปภาพให้ใหญ่ขึ้นเพื่อให้มองเห็นรายละเอียดของภาพได้ชัดเจนขึ้น แต่ก็ถือว่าเป็นการนำภาพอดีตกลับมาทำซ้ำอย่างที่มีนัยเป็นในอดีต) โดยภาพนิ่งที่นำมาใช้ประกอบการสนทนาจะมีทั้ง “ภาพอดีตของตัวเอง” และ “ภาพอดีตในแง่มุมอื่นๆ”

5.1.2 การใช้ภาพ Insert เป็นการนำภาพอดีตมาทำซ้ำใหม่ในลักษณะของการ Retake โดยการนำภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตมาฉายซ้ำใหม่อีกครั้งในรายการ

วันวานยังหวานอยู่ โดยการนำภาพนั้นมา Insert ในขั้นตอนการตัดต่อ ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้การเข้ารหัสความหมายของภาพในอดีตมีความสมบูรณ์กว่าการเล่าเรื่องโดยปราศจากการใช้ภาพดังกล่าว

5.1.3 การนำภาพที่ถูกบันทึกเทปไว้ในอดีต (footage) มาใช้ในลักษณะของภาพ VTR

การใช้ภาพในลักษณะนี้ถือว่าการทำซ้ำในลักษณะของการ Retake กล่าวคือ เป็นการนำภาพที่ถูกบันทึกเทปไว้ในอดีตหรือที่เรียกว่า “footage” กลับมาฉายซ้ำอีกครั้งในลักษณะของภาพ VTR ในรายการวันวานยังหวานอยู่ อาทิเช่น ภาพจากรายการโทรทัศน์ในอดีต ภาพยนตร์โฆษณาในอดีต มิวสิกวิดีโอในอดีต ภาพยนตร์ในอดีต และภาพเหตุการณ์ต่างๆที่ได้รับการบันทึกเทปไว้ในอดีต โดยทีมงานจะนำภาพ footage ที่ต้องการนำเสนอมาทำการคัดเลือกเพียงบางส่วนเพื่อนำมาฉายซ้ำในลักษณะของภาพ VTR ให้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแต่ละครั้ง โดยภาพ footage เหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหารายการในแต่ละตอน ซึ่งจะมีทั้งภาพที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์อดีตของแขกรับเชิญโดยตรง และภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในแง่มุมอื่นๆ การนำภาพที่ถูกบันทึกไว้ในอดีตกลับมาใช้ใหม่เช่นนี้ นับว่าเป็นการมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ถูกเก็บบันทึกไว้ในอดีตแล้วนำกลับมาฉายซ้ำใหม่อีกครั้ง เพื่อการรื้อฟื้นความทรงจำและตอบสนองการโหยหาอดีตของผู้คนทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคมอีกครั้ง

นอกจากการนำภาพ footage มาใช้ในลักษณะของภาพ VTR ดังที่กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ผลการศึกษาพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่ยังมีการใช้ภาพ VTR ในลักษณะอื่นๆ เพื่อช่วยให้อารมณ์ความรู้สึกในการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่ ภาพ VTR สัมภาษณ์บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับแขกรับเชิญ และ VTR ถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor) เพื่อนำมาประกอบรายการ

- VTR สัมภาษณ์บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับแขกรับเชิญ

การใช้ VTR สัมภาษณ์บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในอดีตร่วมกับแขกรับเชิญ เป็นวิธีการนำเสนอเนื้อหาโดยไม่ต้องเชิญบุคคลนั้นมาร่วมสนทนาในสตูดิโอ แต่ก็สามารถให้บุคคลนั้นเล่าเรื่องย้อนอดีตได้โดยการให้สัมภาษณ์ผ่านกล้อง แล้วจึงนำมาตัดต่อเป็น VTR เพื่อนำมาเปิดประกอบการสนทนาในสตูดิโอ

- VTR ถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor) ของแขกรับเชิญ เพื่อนำมาประกอบรายการ

การถ่ายภาพ VTR นอกสถานที่เพื่อนำมาประกอบรายการ ช่วยให้การเข้ารหัสความหมายของการสะท้อนถึงภาพในอดีตมีความสมบูรณ์และได้อรรถรสมากกว่าการจำลองสถานที่นั้นๆ ให้มาอยู่ในสตูดิโอ ดังนั้น การนำแขกรับเชิญไปถ่ายทำยังสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีต จึงเป็นวิธีการประกอบสร้างที่ผู้ผลิตมักนำมาใช้ ซึ่งนอกจากจะเป็นวิถีทางให้แขกรับเชิญได้สัมผัสกับสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตแล้ว ยังทำให้แขกรับเชิญได้ประสบพบเจอกับบุคคล วัตถุสิ่งของ และ

ทำกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตอันหลากหลายเพิ่มขึ้นจากการถ่ายทำในสตูดิโอเพียงอย่างเดียว

นอกจากการใช้ภาพ VTR แล้ว จากการศึกษาพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่มีการใช้ **“เทคนิคภาพพิเศษ”** เพื่อช่วยในการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ เช่น การย้อนภาพสีซีเปียเพื่อให้อารมณ์ความรู้สึกถึงการย้อนกลับไปยังอดีต การตัดแปะภาพเพื่อเข้ารหัสความหมายของเรื่องราวในอดีต การใช้เทคนิค Slow และ Dissolve ภาพเพื่อดีงอารมณ์ให้เข้ากับเรื่องราวที่นำเสนอ หรือแม้แต่โลโก้รายการก็ถือเป็นเทคนิคภาพพิเศษที่สื่อถึงความ เป็นวันวานได้เช่นกัน

จากประเด็นด้าน “เทคนิคการใช้ภาพ” ซึ่งให้เห็นว่า การประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต ในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ให้ความสำคัญกับเทคนิคการตัดต่อภาพ เพราะการเข้ารหัสความหมายด้วยภาพจะทำให้ผู้ชมเห็นภาพและสามารถจินตนาการตามเรื่องเล่าย้อนอดีตได้ง่ายขึ้น โดยผลการศึกษาพบว่า การตัดต่อภาพในรายการวันวานยังหวานอยู่มักปรากฏเทคนิคการตัดต่อที่เรียกว่า **“Montage”** ซึ่งเป็นรูปแบบการตัดต่อที่นำภาพหลายๆภาพมาตัดต่อร้อยเรียงกันโดยไม่เน้นความต่อเนื่องของภาพ และเลือกใช้การเชื่อมภาพที่เหมาะสมต่อการสื่อความหมายของการย้อนวันวาน

5.2 การใช้ “เสียง”

จากการศึกษาพบว่า การใช้เสียงในรายการวันวานยังหวานอยู่ปรากฏการทำซ้ำใน 2 แบบ คือ “การทำซ้ำในลักษณะของการนำมาใหม่” (The Retake) ซึ่งเป็นการนำเอาเสียงเพลงเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบเดิม และ “การทำซ้ำในลักษณะของการทำใหม่” (The Remake) ซึ่งเป็นการนำเอาเสียงเพลงเก่ามาเล่าใหม่โดยใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ การใช้เสียงนับว่าเป็นวิธีการที่ช่วยเติมเต็มการสร้างบรรยากาศของการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตได้ดียิ่งขึ้น เพราะในบางครั้งการใช้ภาพอย่างเดียวอาจไม่สามารถช่วยให้การประกอบสร้างความหมายมีความสมบูรณ์นัก จากการศึกษาพบว่า การใช้เสียงเพื่อสร้างบรรยากาศของการย้อนวันวานในรายการวันวานยังหวานอยู่ปรากฏในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การใช้เพลงประจำรายการ การร้องเพลงของแขกรับเชิญ และการใช้เพลงประกอบรายการ

5.2.1 การใช้เพลงประจำรายการ ได้แก่ เพลง **“วันวานยังหวานอยู่”** อันเป็นเพลงเก่าที่เคยได้รับความนิยมในอดีต ซึ่งต้นฉบับเดิมขับร้องโดยศิลปินวงแมคอินทอช โดยทางผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ได้นำเพลงนี้มาผลิตซ้ำ (Reproduction) ในลักษณะของการ Remake ให้เป็น

แบบฉบับ (version) ใหม่ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับรายการและมีความทันสมัยมากขึ้นจากต้นฉบับเดิม แต่ก็เป็นการผลิตซ้ำที่ยังคงไว้ซึ่งกลิ่นอายของความเป็นวันวาน

5.2.2 การร้องเพลงของแขกรับเชิญ เป็นวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตด้วยการร้องเพลงโดยแขกรับเชิญ การร้องเพลงของแขกรับเชิญจึงไม่ใช่เพื่อสร้างความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการเข้ารหัสความหมายของภาพในอดีตในแง่มุมต่างๆ ด้วย โดยเพลงที่แขกรับเชิญนำมาร้องจะมีทั้งเพลงเก่าในยุคอดีต และเพลงใหม่ๆที่คิ๋นหูผู้คนในยุคปัจจุบันแต่ก็สามารถใช้เป็นเพลงสะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในแง่มุมต่างๆได้ ในกรณีของการนำ “เพลงเก่าในยุคอดีต” มาขับร้องใหม่ในรายการวันวานยังหวานอยู่ จะปรากฏทั้งในลักษณะการ “Retake” คือ การนำเพลงเก่าในอดีตมาร้องใหม่โดยศิลปินเจ้าของเพลงนั้นเป็นผู้มาขับร้องด้วยตัวเอง และลักษณะของการ “Remake” คือ การนำเพลงเก่าในอดีตมาร้องใหม่โดยแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการ (ซึ่งไม่ใช่ศิลปินเจ้าของเพลงนั้น)

5.2.3 การใช้เพลงประกอบรายการ ในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้แก่ เพลงเปิดตัวแขกรับเชิญและเพลงคลอไปกับรายการ โดยทีมงานจะพิถีพิถันในการเลือกเสียงเพลงมาประกอบรายการในแต่ละตอน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแขกรับเชิญและเนื้อหาที่น่าสนใจ

- เพลงเปิดตัวแขกรับเชิญ จะใช้เมื่อถึงคิวเปิดตัวแขกรับเชิญ โดยทีมงานจะพิถีพิถันในการเลือกท่อนใดท่อนหนึ่งของเพลงที่จะสามารถสื่อความหมายของเนื้อหาได้ในระยะเวลาอันจำกัด โดยจะเป็นการนำ “เพลงเก่าในอดีต” มาเปิดซ้ำ (Retake) หรือการนำ “เพลงใหม่ๆ” ที่คิ๋นหูผู้คนในยุคปัจจุบันก็ได้ แต่ต้องเป็นเพลงที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเนื้อหารายการ

- เพลงคลอไปกับรายการ จะใช้ในการเปิด/ปิดเบรก และใน VTR ต่างๆ (ในกรณีของเพลงเปิด/ปิดเบรคนั้นบางครั้งก็อาจใช้เพลงประจำรายการเลยก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะใช้เพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหารายการมากกว่า) โดยทีมงานจะพิถีพิถันในการเลือกเสียงเพลงมาเป็นเพลงคลอไปกับรายการ อาจเป็นการนำ “เพลงเก่าในยุคอดีต” มาเปิดซ้ำ (Retake) หรือนำ “เพลงใหม่ๆ” ที่คิ๋นหูผู้คนในยุคปัจจุบันก็ได้ แต่ทว่าจะต้องเป็นเพลงที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตในแต่ละตอน

นอกจากผลการศึกษาซึ่งพบว่า รายการวันวานยังหวานอยู่มีวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในลักษณะต่างๆ ซึ่งได้แก่ การผสมผสาน (Hybrid) การจำลอง (Simulation) การเล่าเรื่องแบบไม่ลำดับเวลา (non - linear) การตัดปะ (Cut and Paste) และการทำซ้ำ (Repetition) ดังที่ผู้วิจัยได้อธิบายไปแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า วิธีการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ได้มี “การเพิ่มกลวิธีในการนำเสนอที่หลากหลาย” เพื่อช่วยเติมเต็มความสมบูรณ์ของการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต ดังนี้

1. การตั้งชื่อรายการที่แสดงถึงการย้อนวันวาน

การตั้งชื่อรายการที่บ่งบอกถึงแนวคิดหลักของรายการ เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ตั้งชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” โดยชื่อนี้มีความหมายบ่งบอกถึงการย้อนกลับไปสู่วันวาน เป็นวันวานที่หวานรำลึกถึงที่ไรก็ยังคงตั้งใจอยู่เสมอ ซึ่งแม้ว่าเนื้อหาของรายการจะสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ แต่การนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบก็เป็นการชวนกลับไปมองอดีตด้วยทัศนคติในเชิงบวก และเป็นการชวนรำลึกถึงอดีตเพื่อให้เป็นข้อคิดและบทเรียนสำหรับปัจจุบันและอนาคต

2. การใช้คำจำในสคริปต์พิธีกร

ตัวอย่างของคำจำที่พบในสคริปต์พิธีกรอยู่บ่อยครั้ง คือ คำว่า “วันวาน” “ย้อนวันวาน” “วันวานอันแสนหวาน” และ “วันวานอันขม” ซึ่งเป็นคำจำที่ถูกประกอบสร้างขึ้นในสคริปต์พิธีกร จะสังเกตเห็นว่า คำจำเหล่านี้ล้วนมีคำว่า “วันวาน” ปรากฏอยู่ทั้งสิ้น โดยวัตถุประสงค์ของการใช้คำจำเหล่านี้ก็เพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความเป็น “วันวาน” เพื่อให้ง่ายต่อการเข้ารหัสความหมายของการย้อนกลับไปยังอดีต และช่วยสร้างการจดจำให้ผู้ชมเข้าใจโดยทั่วกันว่า เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการย้อนกลับสู่อดีต นอกจากนี้ การใช้ชื่อพิธีกรว่า “ป้าก๊ก” และ “หนูอ้อม” ก็ถือเป็นคำจำที่ถูกประกอบสร้างขึ้น เพื่อบ่งบอกถึงวัยวุฒิของพิธีกรซึ่งเป็นคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ที่มาสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน จะสังเกตเห็นว่า ก่อนหน้านี้ผู้คนทั่วไปจะเรียก เกียรติ กิจเจริญ ว่า “ซูม่ก๊ก” และเรียก พิชดา อัครเศรณี ว่า “อ้อม พิชดา” แต่ภายหลังจากทั้งคู่ได้มาเป็นพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่ซึ่งใช้ชื่อเรียกว่า “ป้าก๊ก” กับ “หนูอ้อม” ก็ทำให้ผู้ชมเกิดความคุ้นเคยกับชื่อนี้ไปโดยปริยาย

3. การแสดงและกิจกรรมต่างๆ

การแสดงและการทำกิจกรรมต่างๆของแขกรับเชิญเป็นรูปแบบความบันเทิงแบบเบ็ดเตล็ด (Variety Show) ที่รายการวันวานยังหวานอยู่มักนำมาใช้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างความบันเทิงแล้ว การแสดงและกิจกรรมเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตด้วย

- การแสดง นอกจากการร้องเพลงที่นำมาใช้มากที่สุดแล้ว การแสดงของแขกรับเชิญยังประกอบไปด้วยการเต้นรำ การแสดงตลก การร้องลิเก และการรำแม่ไม้มวยไทย ซึ่งการแสดงเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในแง่มุมต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- กิจกรรม การทำกิจกรรมต่างๆ ของแขกรับเชิญในรายการวันวานยังหวานอยู่ (บางครั้งอาจให้พิธีกรร่วมทำด้วย) จะมีความแตกต่างหลากหลายออกไปตามเนื้อหาในแต่ละตอน การทำกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้การเข้ารหัสความหมายของภาพในอดีตกระจ่างชัดมากขึ้น เพราะการพูดคุยเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผู้ชมไม่เห็นภาพและไม่ได้รรถรสเท่าที่ควร จึงมีการนำเนื้อหามาขยายความหมายเพื่อให้เห็นภาพมากขึ้นด้วยวิธีการทำกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ

นำเสนอเรื่องราวในอดีตที่ได้รู้ใหม่อาจจะไม่รู้จักหรือจินตนาการภาพตามได้ยาก การสาธิตหรือทำกิจกรรมให้ดูจึงช่วยในการเข้าใจความหมายให้เห็นภาพได้ง่ายขึ้น

ความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่

จากการศึกษาในประเด็นความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่พบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่มีความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ในสองประเด็นเดียวกัน คือ มีความสนใจในการดำเนินรายการของ “พิธีกร” และความสนใจในการนำเสนอ “เนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต”

1. ความสนใจในการดำเนินรายการของพิธีกร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่มีความสนใจที่เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่เนื่องจากความบันเทิงที่ได้รับจากการดำเนินรายการของพิธีกร โดยมีความชื่นชอบในบุคลิกลักษณะของพิธีกรที่มีความสนุกสนานร่าเริง ดำเนินรายการอย่างเป็นธรรมชาติ และมีความเป็นกันเองกับแขกรับเชิญและผู้ชมที่บ้าน แม้ว่าพิธีกรรายการวันวานยังหวานอยู่จะเป็นพิธีกรต่างวัยต่างรุ่น (generation) กัน แต่ก็สามารถดำเนินรายการร่วมกันได้อย่างราบรื่นลงตัว โดยผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะชื่นชอบการดำเนินรายการของพิธีกรชายมากที่สุด เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะแบบพิธีกรอารมณ์ขัน มีความสามารถในการสร้างความบันเทิงสนุกสนานขณะทำการสัมภาษณ์ได้ดี ด้านพิธีกรหญิงนั้นผู้ชมส่วนใหญ่ก็ชื่นชอบในบุคลิกลักษณะที่สวยน่ารักสดใสและดำเนินรายการอย่างเป็นธรรมชาติ

2. ความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต

จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีต หรือ “การย้อนวันวาน” ในรายการวันวานยังหวานอยู่ เป็นปัจจัยดึงดูดให้ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่สนใจเข้ามารับชมรายการ กล่าวคือ ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่เข้ามารับชมรายการก็เนื่องมาจากมีความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการ “ย้อนวันวานเรื่องราวในอดีต” โดยผู้ชมทั้งสองรุ่นมีความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “แขกรับเชิญ” (วันวานของคนดัง) มากกว่าการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “สังคมโดยรวม” (วันวานของสังคม) ซึ่งแม้ว่า “วันวานของคนดัง” จะไม่ใช่อดีตที่กลุ่มผู้ชมเคยประสบพบเจอร่วมกันมากก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ได้นำประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญ

(วันวานของคนดัง) มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในอดีตของตนเอง (วันวานของตัวผู้ชมเอง) ทั้งในแง่ของการหวนรำลึกถึงอดีตของตนเองแล้วนำมาทาบ/เทียบกับอดีตของแขกรับเชิญว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และในแง่ของการนำประสบการณ์ในอดีตของแขกรับเชิญมาเป็นข้อคิดในการใช้ชีวิตของตนในปัจจุบันและอนาคต

ด้านความสนใจในการนำเสนอเนื้อหาย้อนเรื่องราวในอดีตของ “สังคมโดยรวม” (วันวานของสังคม) จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่สนใจรับชมการนำเสนอเนื้อหา “วันวานของสังคม” ก็เนื่องจากเป็นวิถีทางที่ทำให้ผู้ชมได้ “ทบทวน (Repeat) อดีต” ที่ตนเคยมีประสบการณ์กับอดีตนั้นมาแล้ว (ทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม) ทั้งยังทำให้ผู้ชมได้ “ความรู้ใหม่” เกี่ยวกับอดีตที่ตนขาดประสบการณ์ด้วย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้ชมคนรุ่นเก่าหรือผู้ชมคนรุ่นใหม่ก็สามารถรับชมแล้วได้ “ทบทวนอดีต” และได้ “ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับอดีต” ได้เช่นเดียวกัน หากแต่การทบทวนอดีตและการได้มาซึ่งความรู้ใหม่ของผู้ชมแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้าน “ประสบการณ์” ของแต่ละคนว่า ผู้ชมท่านนั้นเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับอดีตนั้นมาหรือไม่ หากเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับอดีตนั้นมาไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ตรงซึ่งประสบพบเจอมาด้วยตนเองหรือประสบการณ์ทางอ้อมจากสื่ออื่นๆก็ตาม เมื่อได้รับชมเนื้อหาอดีตนั้นแล้วก็จะดึงต้นทุนความรู้จากประสบการณ์ของตนมาใช้ในการ “ทบทวนอดีต” นั้นได้ แต่ถ้าหากผู้ชมไม่มีประสบการณ์กับอดีตนั้นมาก่อนเลย การรับชมเนื้อหาอดีตนั้นก็จะเป็นการรับชมที่ทำให้ได้มาซึ่ง “ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับอดีต” แทน

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า มีกลุ่มผู้ชมส่วนน้อยซึ่งประกอบไปด้วยผู้ชมคนรุ่นเก่าจำนวน 2 คน และผู้ชมคนรุ่นใหม่ จำนวน 1 คน ที่ไม่ได้เข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่ เพราะสนใจการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการ “ย้อนวันวานเรื่องราวในอดีต” แต่ทว่าเข้ามารับชมรายการวันวานยังหวานอยู่เพราะได้รับความบันเทิงจากการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบรายการโดยรวมมากกว่า (ไม่ได้มุ่งความสนใจเฉพาะเจาะจงไปที่การนำเสนอเนื้อหาในอดีต)

การตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีต ในรายการวันวานยังหวานอยู่ ของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่

จากการศึกษาในประเด็นการตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการตีความของผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่แต่ละคนนั้นจะมี “ประสบการณ์ในอดีต” ที่แตกต่างกัน จึงมี “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” (stock of social knowledge) อันเกิดจากการรับรู้ความหมายเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่ต่างกันออกไปตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งคลังแห่งความรู้ทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตของแต่ละคนนี้จะมีผลต่อการตีความเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ โดยผู้ชมแต่ละคนจะเปิดคลังแห่งความรู้ทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตนั้นเพื่อทำความเข้าใจความหมายในสิ่งที่ตนได้รับชม โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความแตกต่างด้านคลังแห่งความรู้ทางสังคมจากประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตทั้งประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมของผู้ชมแต่ละคน จะมีผลต่อการถอดรหัสความหมายมากกว่าปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ ดังนั้น แม้ว่าผู้ชมคนรุ่นใหม่จะเป็นผู้มีอายุน้อยและขาดประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่น่าเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่ก็ตาม แต่ก็สามารถถอดรหัสความหมายได้ในทิศทางเดียวกับผู้ชมคนรุ่นเก่า เนื่องจากผู้ชมคนรุ่นใหม่มักมีคลังแห่งความรู้ทางสังคมที่ได้มาจากประสบการณ์ทางอ้อมเกี่ยวกับเรื่องราวอดีตนั้น ซึ่งประสบการณ์ทางอ้อมดังกล่าวมักจะเป็นประสบการณ์จากสื่อบุคคล ซึ่งได้แก่ บิดามารดา และจากสื่อมวลชน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ และสื่อสิ่งพิมพ์

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า ผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่จะตีความไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ แม้ว่าผู้ชมแต่ละคนจะมี “อิสระในการเลือกตีความหมาย” จึงมีการตีความที่แตกต่างหลากหลายในส่วนของรายละเอียดปลีกย่อยตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน แต่ทว่าในท้ายที่สุดการตีความหมายนั้นก็จะอยู่ภายในกรอบความหมายที่เป็น “ใจความหลักๆ” ตามที่ผู้ผลิตรายการเข้ารหัสความหมายไว้แล้ว โดยการตีความของผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะการตีความที่เรียกว่า “negotiated reading” คือ ผู้ชมจะอ่าน “ความหมายหลักๆ” ตามที่ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ต้องการ แต่ทว่าภายในขอบเขตความหมายดังกล่าวผู้ชมยังคง “ต่อรองรายละเอียดปลีกย่อย” ตามแต่ประสบการณ์ของผู้ชมแต่ละคนด้วย

2. ไม่ใช่เพียงประเด็นด้านการเข้ารหัสของผู้ผลิตรายการเท่านั้นที่ปรากฏลักษณะการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตทั้งแบบ Retro และแบบ Nostalgia แต่ทว่าในด้านการถอดรหัสของผู้ชมเองก็มีการตีความทั้งแบบ Retro และแบบ Nostalgia เช่นกัน โดยการตีความแบบ “Retro” นั้นจะเป็นการตีความในลักษณะของการ “ย้อนรำลึกถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว” โดยไม่ได้เกิดการโหยหาที่จะย้อนกลับไปสู่อดีตนั้นแต่อย่างใด หากแต่เป็นความสุขที่ได้หวนรำลึกถึงอดีต ทบทวนอดีต หรือรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับอดีตที่ได้รับชมในรายการวันวานยังหวานอยู่แล้วนำมาทาบหรือเทียบกับประสบการณ์ของตนเอง รวมถึงความสุขที่รับรู้ได้เห็นอดีตอันแปลกใหม่

และตื่นตาตื่นใจสำหรับตนด้วย ส่วนการตีความแบบ “Nostalgia” จะเป็นการตีความในลักษณะของการโหยหาที่อยากจะย้อนกลับไปสู่อดีต” ที่ได้รับชมในรายการวันวานยังหวานอยู่ อันเป็นอดีตที่ตนเคยมีประสบการณ์ร่วมกับอดีตนั้นมาแต่ที่ว่าขาดหายไปแล้วในสังคมปัจจุบันที่ตนดำรงอยู่ จากความไม่พึงพอใจต่อบริบทปัจจุบันจึงเกิดการโหยหาอยากย้อนกลับไปหาอดีตอันเปรียบเสมือนสวรรค์ที่ขาดหายไปแล้ว (Paradise Lost) อีกครั้ง โดยผลการศึกษาสรุพบว่า การตีความของผู้ชมเกือบทั้งหมดเป็นการตีความแบบ “Retro” และมีการตีความเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นการตีความแบบ “Nostalgia”

3. แม้ผู้วิจัยจะแบ่งกลุ่มผู้ชมโดยใช้เกณฑ์อายุมาเป็นตัวแบ่งเป็น “กลุ่มผู้ชมคนรุ่นเก่า” และ “กลุ่มผู้ชมคนรุ่นใหม่” ก็ตาม แต่ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้าน “อายุ” ไม่สำคัญต่อการตีความหมายของการประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่เท่ากับ ปัจจัยด้าน “ประสบการณ์” กล่าวคือ ไม่สำคัญว่าผู้ชมจะมีอายุเท่าใด แต่สำคัญที่ว่า ผู้ชมแต่ละคนมี “ประสบการณ์ที่จะนำมาทาบกับอดีต” ที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่หรือไม่ เพราะถ้าหากผู้ชมท่านใด “มีประสบการณ์ที่จะทาบกับอดีต” ที่นำเสนอในรายการ ไม่ว่าจะผ่านประสบการณ์ตรงที่ได้ประสบพบเจอมาด้วยตัวเองหรือประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้รับผ่านสื่อต่างๆก็ตาม ผู้ชมท่านนั้นก็จะมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้ทาบอดีต” ของตนกับอดีตที่นำเสนอในรายการ แต่ถ้าหากผู้ชม “ไม่มีประสบการณ์ที่จะทาบกับอดีต” นั้นเลย ก็จะมีการตีความแบบ “สุขใจที่ได้เห็นอดีตแปลกใหม่ซึ่งตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น” จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญต่อการตีความของผู้ชมรายการวันวานยังหวานอยู่ คือ ปัจจัยด้าน “ประสบการณ์ของผู้ชมที่จะนำมาทาบกับอดีต” ที่นำเสนอในรายการวันวานยังหวานอยู่

นอกจากการศึกษาในบทนี้จะทำให้ได้ข้อสรุปในประเด็นความสนใจที่เข้ามาชมรายการและความเข้าใจความหมายของภาพเพื่อการโหยหาอดีตแล้ว ผลการศึกษาด้านผู้ชมยังสะท้อนกลับมาสู่กระบวนการประกอบสร้างของผู้ผลิตว่า ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ทำการ “คัดเลือกเนื้อหาอดีต” ที่อยู่ในประสบการณ์ของผู้ชมส่วนใหญ่ (ทั้งที่เป็นประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อมผ่านสื่อต่างๆ) มานำเสนอ กล่าวคือ ไม่ว่าจะผ่านเนื้อหาที่ย้อนอดีตไปไกลเพียงใดก็ตาม แต่สุดท้ายแล้วผู้ผลิตก็จะคัดเลือกเนื้อหาอดีตที่ผู้ชมส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์มาหรือเคยผ่านหูผ่านตามาบ้าง หรือแม้แต่เนื้อหาที่ย้อนอดีตส่วนใหญ่จะเป็น “วันวานของคนดัง” ซึ่งเป็นวันวานที่อยู่ในความทรงจำของปัจเจกบุคคลผู้เป็นแขกรับเชิญ (Individual Memory) ก็ตาม แต่ก็พบว่า ภายในเนื้อหาอดีตที่เป็น Individual Memory มักจะมีสัดส่วนของอดีตที่เป็น “ความทรงจำร่วม” (Collective Memory) ของผู้คนในระดับสังคมปรากฏอยู่ในนั้นด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า

ผู้ผลิตรายการจะคัดเลือกเฉพาะเนื้อหาอดีตที่เป็นความทรงจำในเชิงบวกมานำเสนอ ซึ่งแม้ว่าจะมีการนำเสนอเนื้อหาวันวานที่ขมบ้าง แต่ผู้ผลิตก็จะมีการประกอบสร้างความหมายให้กับวันวานที่ขมด้วยท่าทีและทัศนคติในเชิงบวก จึงไม่ใช่การประกอบสร้างความหมายเพื่อกล่าวโทษอดีตนั้น หากแต่เป็นการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตเพื่อให้เป็น “วันวานที่ยังหวานอยู่” ในปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างภาพเพื่อการโหยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่” ชี้ให้เห็นว่า รายการวันวานยังหวานอยู่เป็นกรณีตัวอย่างของรายการโทรทัศน์ไทยในปัจจุบัน ที่มีการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบรายการอันเล็งเห็นคุณค่าของ “อดีต” การประกอบสร้างของรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ชี้ให้เห็นว่า คนเราไม่ควรปล่อยให้อดีตผ่านไปตามกาลเวลา หากแต่ควรที่จะเห็นคุณค่าของอดีต แล้วฟื้นคืนอดีตให้กลับมามีชีวิตอีกครั้งผ่านเรื่องเล่าในรูปแบบต่างๆ (จะเห็นว่าประเด็นนี้ไม่ใช่หลักการของแนวคิดการโหยหาอดีต หากแต่เป็น “ทัศนะแบบไทยๆ ที่มีต่ออดีต”) ดังนั้น รายการวันวานยังหวานอยู่จึงเป็นกรณีตัวอย่างรายการโทรทัศน์ที่เล็งเห็นคุณค่าของ “อดีต” โดยมีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรูปแบบของ “รายการวไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน”

เนื่องจากรายการวันวานยังหวานอยู่มีการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรูปแบบของรายการวไรตี้ทอล์คโชว์ที่น่าเสนอรายการให้มี “กลิ่นอาย” ของความเป็นวันวาน ดังนั้น เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอรายการจึงปรากฏในลักษณะของการผสมผสานความเป็นยุคสมัยใหม่กับความในอดีตเข้าด้วยกัน มากกว่าที่จะเป็นการจำลองอดีตให้ฟื้นคืนกลับมาอย่างที่มีนเคยเป็นในอดีตทั้งหมดเสียทีเดียว เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการผลิตรายการได้คำนึงถึงปัจจัยด้านความนิยมจากผู้ชมรายการ (Rating) ด้วย ซึ่งการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรูปแบบรายการวไรตี้ทอล์คโชว์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นวันวาน จึงจะสามารถดึงดูดความสนใจจากทั้งผู้ชมคนรุ่นเก่าและผู้ชมคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาชมรายการได้ โดยผู้ผลิตรายการจะมีวิธีการคัดเลือกเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในแง่มุมต่างๆ มานำเสนอผ่านรูปแบบวิธีการประกอบสร้างที่เหมาะสมกับแนวคิดหลัก (Concept) ของรายการ และสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมทุกวัย

หากพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับการสะท้อนแนวคิดโหยหาอดีต (Nostalgia) ในสื่อมวลชนไทย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการโหยหาอดีต (ดังที่กล่าวไปในบทที่ 2) ซึ่งสามารถนำมาสรุปผลได้ว่า การสะท้อนแนวคิดโหยหาอดีตในสื่อต่างๆ จะปรากฏในระดับ (level) ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผลผลิตจากสื่อมวลชนบางชิ้นอาจจะสะท้อน

แนวคิดโดยหาอดีตค่อนข้างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ละครย้อนยุค (period) ในขณะที่ผลผลิตจากสื่อมวลชนบางชิ้นก็จะสะท้อนแนวคิดโดยหาอดีตในระดับที่ต้องอาศัยการตีความอย่างลึกซึ้งจึงจะวิเคราะห์หรือออกมาได้ ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่อง “ฝันบ้าคาราโอเกะ” ที่สะท้อนการโดยหาอดีตผ่านตัวละคร ซึ่งต้องอาศัยการตีความที่ลึกซึ้งจึงจะวิเคราะห์หรือออกมาได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นได้สะท้อนแนวคิดโดยหาอดีตออกมาในลักษณะใด

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาในครั้งนี้มาพิจารณาในประเด็นการสะท้อนแนวคิดโดยหาอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ ซึ่งพบว่า แม้รายการวันวานยังหวานอยู่จะมีการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบรายการที่สะท้อนถึงการให้คุณค่าของอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้วก็ตาม แต่ทว่าการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ ได้ปรากฏความแตกต่างไปจากแนวคิดโดยหาอดีตในหลายประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก แม้ว่ารายการวันวานยังหวานอยู่จะมีการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบรายการที่สะท้อนถึงการให้คุณค่าของอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว แต่ก็เข้าไปในลักษณะของการนำความเป็นอดีตมาผสมผสานกับความเป็นสมัยใหม่ในรูปแบบของรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ที่มี “กลิ่นอาย” ของความเป็นวันวาน มากกว่าที่จะเป็นการจำลองอดีตให้ฟื้นคืนกลับมาอย่างที่มีนัยเป็นทั้งหมดเสียทีเดียว จึงนับว่าการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่มีความแตกต่างไปจากแนวคิดการโดยหาอดีต ซึ่งเป็นการกล่าวถึงอาการโดยหาของผู้คนที่อยากจะฟื้นคืนอดีตให้กลับคืนมาอีกครั้งอย่างที่มีนัยเป็น

ประเด็นที่สอง หากพิจารณาจากชื่อรายการ “วันวานยังหวานอยู่” จะเห็นว่า ชื่อนี้บ่งบอกถึงการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีในเชิงบวกที่ว่า “อดีตครั้งวันวานนั้นยังคงหวานอยู่เสมอ” จึงถือได้ว่าชื่อรายการวันวานยังหวานอยู่มีความสอดคล้องกับแนวคิดโดยหาอดีตซึ่งมองว่า การโดยหาอดีตเป็น “การหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวก” ซึ่งถ้าพิจารณาจากชื่อรายการแล้วเนื้อหารายการก็น่าจะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในเชิงบวกเช่นกัน แต่จากการศึกษาพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพในอดีตในเชิงบวกเพียงด้านเดียว กล่าวคือ เนื้อหารายการไม่ใช่เพียงอดีตที่เป็น “Paradise Lost” ตามที่แนวคิดการโดยหาอดีตกล่าวไว้ หากแต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตในเชิงลบด้วย จึงนำมาซึ่งข้อสรุปที่ว่า แม้ชื่อรายการวันวานยังหวานอยู่จะบ่งบอกถึงการหวนกลับไปมองอดีตด้วยท่าทีและความรู้สึกในเชิงบวกก็ตาม แต่หากพิจารณาลึกลงไปในส่วนของเนื้อหาสาระจะพบว่า เนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบผสมผสานกันไป โดยจุดประสงค์ของการหยิบยกเนื้อหาในเชิงลบมานำเสนอก็เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ว่า อดีตมีอิทธิพลอย่างไรต่อปัจจุบัน จึงนับว่าเป็นการนำเรื่องราวอดีตในเชิงลบมานำเสนอเพื่อเป็นข้อคิดเป็นบทเรียนสอนการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ว่าเนื้อหารายการวันวานยังหวานอยู่จะ

ปรากฏเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพอดีตใน “เชิงลบ” ก็ตาม แต่สุดท้ายแล้วก็ถือว่าเป็น “การทวนกลับไปมองอดีตเหล่านั้นด้วยท่าทีและความรู้สึกใน “เชิงบวก” ได้เช่นกัน

ประเด็นที่สาม ก็คือประเด็นเรื่องอดีตที่อยู่ใน “ความทรงจำ” ของผู้คน ซึ่งแนวคิดการโยยหาอดีตได้อธิบายว่า อดีตที่ผู้คนโยยหาจะเป็นอดีตที่อยู่ใน “ความทรงจำร่วม” (collective memory) ของผู้คนในระดับสังคม แต่ผลการศึกษาในครั้งนั้นพบว่า เนื้อหาอดีตที่ปรากฏในรายการวันวานยังหวานอยู่จะมีทั้งอดีตที่อยู่ใน “ความทรงจำร่วม” (collective memory) ของผู้คนในระดับสังคม และอดีตที่อยู่ใน “ความทรงจำระดับปัจเจก” (individual memory) โดยผู้ผลิตจะทำการคัดเลือกเนื้อหาอดีตที่ผู้ชมส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์มาหรือเคยผ่านหูผ่านตามาบ้าง จึงพบว่า แม้แต่เนื้อหาย้อนอดีตส่วนใหญ่ที่เป็น “วันวานของคนดัง” ซึ่งนับเป็นอดีตที่อยู่ในความทรงจำของปัจเจกบุคคลผู้เป็นแขกรับเชิญ (Individual Memory) ก็ตาม แต่ทว่าภายในเนื้อหาอดีตที่เป็น Individual Memory ก็มักจะมีสัดส่วนของอดีตที่เป็น “ความทรงจำร่วม” (Collective Memory) ของผู้คนในระดับสังคมปรากฏอยู่ในนั้นด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบประเด็นข้อจำกัดของกระบวนการผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ซึ่งมีผลต่อการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีต ซึ่งได้แก่

- ข้อจำกัดด้านการถ่ายทำนอกสถานที่ เนื่องจากการนำพิธีกรและแขกรับเชิญไปถ่ายทำนอกสถานที่มักจะมีข้อจำกัด คือ ความยุ่งยากในการวางคิวถ่ายทำ เพราะนอกจากจะมีการถ่ายทำในสตูดิโอซึ่งเป็นคิวถ่ายหลักแล้ว ทีมงานยังต้องเพิ่มคิวถ่ายทำนอกสถานที่อีกด้วย ซึ่งมักจะก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณและสิ้นเปลืองเวลาในการถ่ายทำและนำมาตัดต่อ ทั้งยังมีความยุ่งยากในการจัดวางคิวถ่ายของแขกรับเชิญและพิธีกร เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นมักมีเวลาในการทำงานที่จำกัด นอกจากนี้ยังอาจเกิดความยุ่งยากในการจัดหาสถานที่ถ่ายทำ (location) เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหารายการในแต่ละตอนด้วย ดังนั้น เพื่อลดข้อจำกัดในข้างต้น ผู้ผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่จึงใช้วิธี “การจำลองอดีต” (Simulation) ให้ปรากฏในสตูดิโอแทนการนำพิธีกรและแขกรับเชิญออกไปถ่ายทำยังสถานที่นั้นจริงๆ อาทิเช่น การจำลองร้านยิงปืนงานวัดในสตูดิโอแทนการออกไปถ่ายทำที่งานวัดจริงๆ ซึ่งแม้ว่าการจำลองอดีตดังกล่าวอาจจะส่งผลให้การสื่อความหมายของการย้อนวันวานมีอรรถรสน้อยกว่าการไปถ่ายทำ ณ สถานที่นั้นจริงๆ แต่ก็ก็เป็นเทคนิควิธีการที่ผู้ผลิตรายการนำมาใช้เพื่อลดข้อจำกัดในการถ่ายทำนอกสถานที่ดังกล่าวไปในข้างต้น

- ข้อจำกัดด้านการใช้ภาพและเสียงเพลง นับว่ามีผลกระทบต่อกระบวนการประกอบสร้างความหมายให้กับอดีตในรายการวันวานยังหวานอยู่ซึ่งต้องอาศัยการใช้ภาพและเสียงเพลงมาช่วยในการเข้ารหัสความหมายให้กับอดีต โดยข้อจำกัดด้านการใช้ภาพและเสียงเพลง ได้แก่ ข้อจำกัด

ด้านลิขสิทธิ์ในการใช้ภาพและเพลง ซึ่งในบางครั้งทีมงานสามารถหาภาพและเพลงที่ต้องการมาได้ แต่ไม่สามารถนำมาใช้ในรายการเพื่อออกอากาศได้ เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการติดต่อขอ อนุญาตใช้ภาพและเพลงดังกล่าวจากเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการค้นหาภาพ และเพลงในอดีตที่ย้อนไปไกลๆ ซึ่งบางครั้งก็ยากต่อการค้นหา เพราะทีมงานมีเวลาในการทำ รายการแต่ละตอนที่จำกัด ดังนั้น เพื่อลดข้อจำกัดด้านการใช้ภาพและเสียงเพลงดังกล่าว จึงพบว่าการนำเสนอเนื้อหาอดีตในบางครั้งก็มีความจำเป็นต้องเล่าเรื่องโดยปราศจากการใช้ภาพหรือเพลง โดยผู้ผลิตจะนำวิธีการอื่นๆ มาใช้ทดแทน เช่น การให้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนมากขึ้นในบทพูด เพื่อให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจและสามารถจินตนาการภาพอดีตตามได้โดยไม่ต้องมีการใช้ภาพหรือ เสียงเพลงประกอบ เป็นต้น

- ข้อจำกัดด้านการคัดเลือกแขกรับเชิญ เนื่องจากการผลิตรายการวันวานยังหวานอยู่ได้ คำนึงถึงประเด็นความนิยมจากผู้ชมรายการ (Rating) จึงมีเกณฑ์การคัดเลือกแขกรับเชิญที่ผู้ชม จำนวนมากให้ความสนใจ จึงพบว่า แขกรับเชิญที่มาร่วมรายการมักจะเป็นคนดังระดับแถวหน้า ของวงการบันเทิงไทย หรือไม่ก็ต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้ชมส่วนใหญ่ ซึ่งการ นำบุคคลเหล่านี้มาร่วมรายการจะสามารถดึงดูดให้ผู้ชมจำนวนมากเข้ามาชมรายการได้ง่าย จาก เกณฑ์การคัดเลือกแขกรับเชิญดังกล่าว จึงก่อให้เกิดข้อจำกัดด้าน “ความหลากหลายของแขกรับ เชิญที่มาร่วมรายการ” ซึ่งมักจะเชิญบุคคลเดิมๆ สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาร่วมรายการซ้ำแล้ว ซ้ำอีก ซึ่งนอกจากจะส่งผลต่อความหลากหลายด้านแขกรับเชิญแล้ว ยังส่งผลต่อ “ความ หลากหลายเนื้อหาของรายการ” ด้วย เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวประสบการณ์อดีตของตัว แขกรับเชิญเป็นหลัก ดังนั้น การนำแขกรับเชิญคนเดิมมาร่วมรายการซ้ำๆ ก็ก่อให้เกิดข้อจำกัดด้าน เนื้อหาที่หลากหลายด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งศึกษาการประกอบสร้างภาพเพื่อการโยยหาอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่” เพียงรายการเดียว งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นเพียงกรณีศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ ปรัชญาการโยยหาอดีตในสื่อโทรทัศน์ไทยเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรขยาย ขอบเขตการวิจัยให้กว้างขึ้น โดยไม่ได้จำกัดเฉพาะเจาะจงเพียงรายการใดรายการหนึ่งหรือสื่อใดสื่อ หนึ่งเพียงสื่อเดียว เพื่อจะได้เป็นการเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับปรัชญาการโยยหาอดีตใน สื่อมวลชนต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ : แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2541.

กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์

จำกัด, 2547.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อส่องวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2539.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์,

2541.

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. คติชนบนถนนโฆษณา. เมื่อสื่อส่องและสร้างวัฒนธรรม.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาลาแดง, 2545.

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับ

สื่อสารศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

การณิก ยิ้มพัฒนา. "นิตยสาร a day กับภาพสะท้อนของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยแบบโพสต์โมเดิร์น".

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

กำจร หลุยยะพงศ์. จับเข้าคู่กัน ในรายการ "จับเข้าคู่กัน". สื่อบันเทิง : อำนาจแห่งความไร้สาระ.

กรุงเทพฯ : ออล อเบอร์ทัวร์, 2545.

จันทน์ เจริญศรี. โพสต์โมเดิร์นและสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : วิชาษา, 2544.

จำนง รังสิกุล. เอกสารการสอนชุดวิชา 16419 การจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2544.

ชูศักดิ์ เดชเกรียงไกรกุล และมนัสศิริ เผือกสกนธ์. Retro Marketing สูตรใหม่การตลาดยุค
ปลุกกระแส. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2548.

ณพิชญ์พงษ์ วันดีโชคชัย. ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย รายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์,
10 เมษายน 2552.

ทัศนีย์ เจนวิถีสุข และคณะ. “ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที(พระพะยอม
กัลยาโณ)กับการระดมพลังการพัฒนาชุมชน”. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย, 2550.

ทัศนีย์ มีวรรณ. “การสร้างและการบริโภคสติปัญญาในปรากฏการณ์ชีวิต และการทำหน้าที่
ของสื่อมวลชน”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

นัทธชัย ประสานนาม. ดวงใจวิจารณ์ : นิตยสารขวัญเรือน เล่มที่ 844. กรุงเทพฯ, 2550.

นิโลบล โควาทัทกะเทศ. “การวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมตามทฤษฎีของสุนทรียศาสตร์ยุคหลัง
สมัยใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ปภพกฤษ สืบบำรุง. ครีเอทีฟ รายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2552.

ปานทิพย์ แสงสว่าง. “กลยุทธ์การสร้างความบันเทิงในรายการสนทนาบันเทิงทางโทรทัศน์”.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

พัฒนา กิตติอาษา. มานุษยวิทยากับการศึกษาปรากฏการณ์โหยหาอดีตในสังคมไทยร่วมสมัย,
กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2546.

เพ็ญศิริ เศรษฐวิhari. “อิทธิพลของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยของผู้กำกับรุ่นใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2538 - 2540”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ภราภรณ์ จารุภูมิ. โปรดิวเซอร์ รายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2552.

เมญาพิมพ์ สมประสงค์. “ความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อแนวคิดเรื่องความเป็นไทยในภาพยนตร์โฆษณาที่เน้นความเป็นไทยจากสื่อโทรทัศน์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ยุรัตน์ บุญสนิท. ภาวะสังคมหลังสมัยใหม่. วารสารปาริชาติ 2 (ตุลาคม 2545 – มีนาคม 2546).

รวมพร ศรีสุมานันท์. “การวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ในรายการสัมภาษณ์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ศิริพงษ์ สุทธิโยธิน. “กลยุทธ์การนำเสนอรายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สมสุข หินวิมาน. ความทรงจำใหม่กับหัวใจดวงเดิม : มายาคติ ความคิดความเชื่อ และโลกทัศน์ร่วมสมัยในละครโทรทัศน์. สื่อกับศาสนา : โลกของสื่อลำดับที่ 3. กรุงเทพฯ : ที.พี.พี.วันท์, 2542.

สุดาวรรณ เตชะวิบูลย์วงศ์. “กระบวนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ผ่านสื่อมวลชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยุคหลังสมัยใหม่ในโครงการ Amazing Thailand”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สุธี พลพงษ์. เอกสารการสอนชุดวิชา 16347 การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ หน่วยที่ 1-5.

นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2550.

สุภา จิตติวิสุรัตน์. “การสร้างความหมายทางสังคมและการรับรู้ความเป็นจริงในภาพยนตร์อิงเรื่อง

จริง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

อรพรรณ เอกธรรมสุทธิ. โคโปรดิวิเซอร์ รายการวันวานยังหวานอยู่. สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2552.

ภาษาอังกฤษ

Tim O'Sullivan. Nostalgia, Revelation and Intimacy : Tendencies in the Flow of Modern Popular Television. The Television Studies Book. Great Britain : Headline Group, 1998.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุวรรณมาศ เหล็กงาม เกิดเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีในเทคโนโลยีบัณฑิต ภาควิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Broadcasting) จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในปี พ.ศ. 2546 จากนั้นจึงทำงานในตำแหน่งครีเอทีฟข้อมูลรายการโทรทัศน์ บริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด ในปี พ.ศ. 2546 และครีเอทีฟสคริปต์รายการ “วันวานยังหวานอยู่” บริษัท โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ในปี พ.ศ. 2549 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในเทคโนโลยีบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2550 ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษ ภาควิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ศูนย์วิทยุโทรพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย